RADU THEODORU

CALARETUL ROSU

Radu Theodoru

Calaretul rosu

Roman Istoric

Versiune electronica realizată după
volumul apărut la Editura Albatros-1976

Cartea întîi
Tîrgul de robi

Turnul lui Balduin de Flandra

1

Lumina albăstruie cade în trîmbe strălucitoare peste forfota mulțimii care-l înghesuie pe căpitanul domnesc al tighecenilor, Mîrzea, spre uşile bisericii mitropolitane de Tîrnovo. Este duminică 6 aprilie 1596, zi a sfîntului Eutihie, patriarhul Constantinopolului. Zi de denie şi de tîrg. Strigătele salepgiilor şi vînzătorilor de bragă turci ducînd pe umeri vasele de alamă burduhoase, pe capacele cărora sînt prinse mahmudele de argint care clinchetesc vesel sînt acoperite de strigătele mărgelarilor şi marchitanilor vlahi din Vlahia Mare, cu care se amestecă laudele neruşinate ale negustătorilor greci din Pera şi Galata; laude aduse mătăsăriilor de Brusa şi chihlimbarurilor de Erzerum, spînzurate de prăjini înalte, la vedere. Martologi bulgari în ilice coboară stradelele înguste şi întortocheate, pavate cu piatră de rîu, ținîndu-se de coada măgarilor încărcați cu bărbînțe de brînză şi caş; ori cu pături colorate, țesute din păr de capră. Sînt acolo olărițe bulgăroaice, pieptoase şi sprîncenate, vînzîndu-şi ulcioarele smălțuite, sînt cărvănari morovlahi[1], cu tejghelele acoperite de cojoace şi dolame, sînt negustători de cocoşi turceşti şi porumbei călători, sînt tătari de Dobrogea, ținînd de frîie cîte opt basmeți scunzi, flocoşi, cu nările tăiate, cai iuți şi vînoşi în jurul cărora se foiesc cîți-va timarioti turci, înarmați cu săbii încovoiate, încălțați cu cizmulițe de safian, purtînd şalvari verzi, culoarea profetului, şi a binecredincioşilor închinători ai lui Allah. Sînt şi singurii înarmați, în afară de tătari şi morovlahi.

[1] *Morovlahi, români de pe Coasta Dalmată (n. red.)*

Călare pe Şeitan, cu şoimul pe umăr, căpitanul se lasă în voia mulțimii. Este îmbrăcat ca un baatur nohai. Cizme roşii din piele de țap, cu pinten de argint. Şalvari dintr-o mătase grea, albăstruie, de Veneția, ca şi cămaşa, peste care poartă pieptar din piele de bivol, țintat, căptuşit cu o za subțire, coleret de oțel, calpac din blană de rîs şi pe umeri o pelerină de mătase sîngerie, de Samarkand. Arc, cucură de săgeți, prinsă la oblînc, sabie, cele două hangere înfipte în brîul din piele; coburii grei închişi cu lacăte şi la spatele şeii o burcă de karakul strînsă sul, burcă ce stîrneşte şoaptele de admirație ale pricepătorilor. Primăvara timpurie a izbucnit parcă astăzi, în cinstea acestui Eutihie, pe care-l sărbătoresc clopotele mitropoliei în dangătele lor solemne. Căpitanul ciuleşte urechile. Îşi ține ochii întredeschişi leneş, stă în şa după obiceiul tătarilor, cu trăgătorile scurtate astfel încît genunchii îi ajung aproape de greabănul calului şi nu pare să bage de seamă nimic din ceea ce îl înconjoară. Îl ştie prin preajmă pe robul său Ahmet, tătar din tribul Şürakül, după cum ştie că a ajuns de la Tîrgovişte la Tîrnovo; aici în medeanul tîrgului şi-n duminica de 6 aprilie va afla cel dintîi semn din partea lui vodă Mihai. Se pare că dangătele clopotelor îşi schimbă şi ritmul şi sunetul. La început a bătut clopotul mic din turnul clopotniță. Acum bat trei clopote. Cel din clopotniță rar, alte două din curtea mitropoliei – des, suprapunîndu-se ciudat pe clipa dintre două dangăte ale celui mare. Acum bat patru clopote, două cîte două. Dangătele acestea cu tîlc se izbesc de pereții de piatră ai prăpăstiilor şi viroagelor, deasupra cărora se cațără casele înalte ale tîrgului, altădată cetate de scaun a Asăneştilor şi țarilor bulgari, astăzi căzută sub iatagan, cum toată Bulgaria este sub iatagan şi sub stăpînire turcească, ca paşalîk. De cum a trecut Dunărea mai jos de Giurgiu, noaptea, prin bălțile de la Greaca şi l-a dus o şeică, vîslită de priveghetorii de la Prundu, a intrat în altă lume. Stăpînirea necruțătoare a înaltei Porți se vădea de la garnizoanele cetăților, pînă la cadiii aşezați prin medeane să judece pricinile dintre osmanii stăpîni şi bulgarii cotropiți. Flamurile verzi ale profetului pe donjoanele Rusciukului. Pe cetățuile de pămînt de la Hlebarovo, Popovo şi Suşice. Patrule de spahii pe şleahul de la Tîrgovişte. Caravane de cămile ale geamgiilor turci. La caravansaraiuri loc numai pentru închinătorii lui Allah. Glasul muezinilor, mai puternic decît cel al clopotelor ortodoxe. Şi altceva, dincolo de această privelişte a puterii osmane: mişuna fără răgaz a oierilor bulgari spre Tîrnovo. Ori a martologilor călări pe măgari şi catîri. Un fel de scurgere a bulgarilor şi românilor, dinspre părțile dunărene, spre vechea cetate de scaun a lui Ioniță Asan şi Şişman. Văzîndu-l, oamenii aceia îl ocoleau. Îi auzea scuipîndu-i urmele.

Trăsăturile mîrzacei, mama lui din tribul nohailor, iubită de oşteanul din Țara de Jos care i-a fost tată, trăsături pe care le poartă cu o mîndrie

sălbatecă, îl ajută şi în această călătorie diplomaticească, poruncită de domn. Scoate un fel de nechezat mînios, pentru că, dacă vodă i-a poruncit să ia calea Istanbulului, vel logofătul său şi al Țării, Theodosie Rudeanu a fost acela care, în şapte nopți, i-a descurcat ițele politiceşti care trebuiesc retezate în cetatea împărătească de pe țărmurile Bosforului. Mîrzea se descurcase binişor cu sabia în bătălia de la Călugăreni, cîntată de poeți ca Stavrinos, sau cronicari historicieni ca Balthazar Walter silezianul, care-au fost de față. Se descurcase şi mai bine în bătăliile de astă iarnă, de la Putineiul şi Şerpăteşti, cu marele han şi Hoarda de Aur. Mai bine decît oricînd se descurcase în lupta tainică, tot de astă iarnă, împotriva plasei țesute de răposatul mare logofăt Chisar, menită să aducă Hoarda în spatele oştirii domneşti, în noaptea cînd oştile sultanului ar fi izbit-o în pădurile de la Giurgiu. Capul nobil şi îndărătnic al Chisarului a căzut sub securea gîdelui în ajunul Crăciunului, cu el căzînd mîna înarmată pe care-o avea Mihnea Turcitul în coasta şi-n inima voievodului Mihai. Aşa a crezut el. Aşa au crezut frații lui de arme, căpitanii Ghețea şi Racea. N-a fost aşa. Trădarea este un balaur cu nouăzeci şi nouă de capete. Tai trei, îi cresc alte nouă în loc.

Blestematul de vel logofăt ştie că a studiat la Cracovia cei patru ani la umanioare, fiind bacalaureat, înainte de a intra în slujba marelui hatman Ian Zamoyski, unde şi-a cîştigat gradul de locotenent de dragoni luptînd în Ucraina, împotriva nohailor, şi în Galiția, împotriva regimentelor lui Maximilian de Habsburg. Ce nu ştie vel logofătul Theodosie, care ține un catastif tainic cu viețile căpitanilor, diplomaților, înalților slujbaşi şi curteni de la Cetatea de Scaun a Tîrgovişte i, este că a fost nököt la Bachcisarai, în garda marelui han şi că cinci luni, în anul 1589, a fost în polcul atamanului Lobodă, apoi la Sici, de unde a plecat cu şeicile căzăceşti pe Nipru, făcînd piraterie în apele Caffei şi ajungînd, pînă la Sinop Burun, pe un galion prădat genovezilor. Se lasă pătruns de căldura soarelui primăvăratec, de miresmele aținătoare care-l năvălesc din toate părțile: de piatră încinsă şi rădăcină de izmă, de piei de oaie bine argăsite, de cai năduşiți şi de marchitănii proaspăt scoase din cufere; de femei tinere şi bărbați în dolame. Priveşte cerul senin, luminos, vibrînd plin de prospețime şi îşi spune că, dacă are harul războinicului, nu şi l-a descoperit încă pe cel al intrigantului; ori al diplomatului, dar că, oricum, este dator să încerce şi că, mai la urma urmei, de ce să nu aşeze alături de laurii culeşi cu sabia, pe cei agonisiți cu agerimea minții?... Să fie dangătele acestea încifrate cel dintîi semn?

„Vei fi la Tîrnovo în ziua de 5 prier a sfîntului Eutihie şi acolo, cînd vor bate clopotele mitropoliei, tu să fii în medean. Vei primi poruncile mele de la acela care-ți va aduce parola «şoim alb». El te va călăuzi într-un anume loc,

unde se va afla un bărbat care-ți va arăta inelul împăratului Dragases, apărătorul. Tu îi vei arăta acest inel, cu corbul țării. Acolo vei auzi voința mea. Vei hotărî singur cum s-o duci la îndeplinire. Nu vei cunoaşte pe nimeni, pînă la Istanbul, chiar dacă ar fi să dai ochi cu muma ta; ori cu Io. Mîrzeo, de ce vei face tu la Istanbul, va atîrna liniştea mea aici şi tăria țării, sau pierzania duşmanilor mei şi ai țării. La Istanbul se află în primăvara asta patru luptători pentru tronul țării Româneşti şi al Moldovei: Mihnea, Alexandru, Ştefan Surdu şi Bogdan, fiul lui Iancu Sasu. Mihnea Turcitu are partida cea mai puternică. Îl vrea domn pe fiul lui cu Vişa, Radu. Stau lîngă el Nicolae Românu, stolnicul lui Petre Şchiopul şi Andrei, hatmanul, dintre oamenii de pămînt. Salvaresso, Polikrat Kamerinos şi Benedetto Brutti dintre constantinopolitani. Bostan Zadè, armeanul, din saray. Solul împărătesei Elisaveta a Ingliterei, Barton, cel plătit de Compania negustorilor Levantului. Este partida cea mai perfidă."

Era un amurg de martie în paraclisul domnesc, voievodul era îmbrăcat în rantie neagră, parcă n-ar fi fost el cel care, la Călugăreni, a luat în platoşă şi-n bardă garda lui Sinan paşa, avea ochii căzuți în fundul capului şi emana fluidul acela magic, care-i vrăjise pe ei pe toți şi nu numai pe ei, fluidul care, răspîndindu-se peste Balcani, ridicase noroadele lăcuitoare aici la conştiința de sine.

Comănacul răpănos al unui călugăr uriaş, şchiop, care trece prin mulțime, ducînd traista cîrpăcită a milelor pe-un umăr şi care strigă cu glas bubuitor pe rumânia cea mai rumânească:

— Domnul Dumnezeu să ne îndrepte ochii asupra adevărului.

Tresare în sine. Racea. Diavolul. În aceeaşi clipă, de lîngă o tejghea, un cărvănar morovlah îi spune turceşte: *Ac şungur*! Coboară-ți ochii asupra acestor daruri de la Venezia! *Şungur.* Adică „şoim alb"!

Morovlahul este bărbos, înalt, ars de soare şi spune pe rumânie, unei femei frumoase:

— Şoim alb să fie şi n-ar fi mai frumos, Mărgărito!

De la o altă tejghea, alt morovlah după port îi strigă altuia:

— Adevărat şoim alb, Cîrstoceo!

De o mie de ori drace. Cărvănarul acela este fratele său de arme, căpitanul Ghețea al Pădureților şi jupînu Theodosie Rudeanu se arată demn nu numai de domnul său, dar se arată demn de vremea care i-a zămislit pe regele Carol al IX-lea şi pe Henric al III-lea al Franciei, pe Wilhelm de Orania-Taciturnul; pe cumplitul Filip al II-lea al Hispaniei, calțavetele inchiziției şi otrăvurile Caterinei de Medicis, ca să nu vorbim de cîrligele gealaților de la Edi-Kulè şi fiarele înroşite folosite de cinstiții principi ai Transilvaniei, toți aceştia şi toate sus-numitele mijloace de „convingere", puse în slujba unei singure zeități: politikia! Jupîn Theodosie

Rudeanu n-a uitat satîrul cu care Mihnea cel Rău, astăzi Mihnea Turcitul a descăpățînat vel-boierii; nici uciderile de boieri făcute de Mircea Ciobanul; nici pe cele făcute de Alexandru cel Rău şi el trăitor la Istanbul, gata să se repeadă asupra Țării Româneşti, lacom de sîngele celor care, strigînd numele libertății la Călugăreni, scoseseră din umbrele timpului Țara şi o aruncaseră în istoria acestui sfîrşit de veac XVI. Nici pe Mirceoaia, pe doamna Chiajna n-o uitase jupînu Theodosie în prelegerile lui din cele 7 nopți, cărora le spusese, rîzînd: cei şapte stîlpi ai înțelepciunii. Îl încearcă un sentiment uşor, fluid, de bunăstare şi siguranță. Voievodul este un bun psiholog. Ştie că în trei, forța lui se înzeceşte. Că trei săbii pot reteza întreit număr de fire din urzeala constantinopolitană şi că, mai la urma urmei, însăşi divinitatea, spre a se explica, se înfățişează sub forma Treimii; care, se pare, este numărul hărăzit prieteniilor mari, cutezătorilor şi stăpînilor. Descalecă leneş în fața tejghelei morovlahului care-i spusese: *ac şungur*!

2

O, *şungur, o, Allah*, spune tare şi-n turcă morovlahul, o, fecior viteaz al stepelor; o, *baatur*, iată aici cele mai frumoase viguri de stofuşoară de Bergamo...

— De la Vodica sînt doi dulăi pe urma ta, şoimuleanule, spune femeia Mărgărita pe rumânie, vorbindu-i lui Radu Ghețea. Apuc-o spre caravansaraiul de la moscheea lui Ali. Stai acolo pînă cînd îți dau semn.

— O, fiu al răsăritului, am aici cel mai neprețuit talisman pentru războinici: *Bolus armenicus*, care opreşte sîngele pe loc.

— Uită-te bine la mine! Am o aluniță la ochiul stîng şi sînt vrăciță. Te vor urma frații tăi pe care nu-i cunoşti chiar dacă i-ai vedea arzînd de vii. Cumpără ceva. Iată-i... Femeia vorbeşte şi morovlahul îi pune în mîini o bucată de mătase sîngerie. Din mulțimea care tălăzuieşte în sus şi în jos, ocolindu-l cu respectul duşmănos al spaimei, se desprinde un bărbat spătos, îmbrăcat ca un neguțător raguzan, pe care-l vede într-o oglindă venețiană aşezată îndemînatec pe tejghea. Abia atunci vede alte zece sau douăsprezece oglinzi aşezate fie cu lumina spre mişuna tîrgului, fie cu ea spre spatele cărvănarului; astfel încît şi el şi acela să vadă tot ce li se întîmplă în spate. Îşi spune blajin că mai are încă de învățat şi că, de fapt, este un fel de ucenic al acestei arte, diplomația de taină, care nu i se pare deloc lipsită de farmec. Raguzanul, chior, cu o legătoare neagră petrecută

peste ochiul stîng, ceea ce foarte bine ar putea fi şi un mijloc să-şi ascundă chipul, îi trece prin spate, atingîndu-l cu umărul.

„Un semn de recunoaştere!” îşi spune.

Omul poartă beretă albastră, cu trei pene de fazan prinse într-o agrafă de argint; este învăluit într-o pelerină din catifea, tot albastră, un albastru obosit, ieşit la ploaie şi soare, ros, şi sub gulerul pelerinei, în clipa cînd se opreşte în faţa tarabei, vede coleretul din oţel şlefuit, aşa cum îl poartă spadasinii de la Ravenna ori Veneţia.

— Stilete ai? întreabă omul cu un glas răguşit şi dogit, în limba aceea care prinsese cheag pe coasta dalmatină şi care este un amestec de italiană, sîrbă, morovlahă; tot acest ghiveci împestriţat cu cuvinte turceşti şi greceşti.

— Am, dar nu le vînd aici!... Ştii legea!

— Eşti un fricos! Ca voi toţi, morovlahii! Feciori de tîrfe!

— Vezi-ţi de treabă, jupîne! spune cărvănarul albind.

— Ce-i vinzi cîinelui ăsta de păgîn scopit?

Omul îl priveşte în oglindă. Are o cicatrice adîncă în umărul obrazului drept, buza de sus crîmpoţită sub mustaţa răsucită sfidător şi o barbă scurtă, neagră, hirsută.

— Allah cu tine, neguţătorule, spune Mîrzea turceşte... Mă găseşti la caravansaraiul preaînţeleptului Ali... Adu-mi armele acelea şi, pe barba profetului, te voi dărui cum se cuvine. Iar dacă acest *ciausus* – (aşteaptă să vadă dacă insulta este înţeleasă, *ciausus* fiind porecla dată de turci raguzanilor şi însemnînd spion; omul rămîne nemişcat) te supără, du-te la cadiu!... *Iuzun ac olsun*! Faţa ta să fie albă.

Încalecă leneş. Vede alţi doi raguzani spionîndu-l din faţa unei tarabe de mărgelar grec. Ştie că Mihnea Turcitu are în soldă spadasini de la Dubrownik, acea Raguzza catolică înfiptă pe coasta dalmatină a Adriaticii; că ibovnica lui, Vişa, stă la Veneţia şi că, pe lîngă faptul că a ajuns paşă de Nikopol, Mihnea Turcitu îşi are partida lui în sarai şi *Harem*, cu iţe încurcate la Alep, Damasc, Cipru şi Rhodos. Unul din cei doi raguzani îşi scoate bereta, aranjîndu-i panaşul. Un semn, pentru că, de lîngă un toptan de tigve, curcubete şi oale arse din spatele căruia îşi strigă marfa un bulgar pricăjit, se desprinde un turc călare pe un măgar alb, care-şi face loc prin mulţime mînuind o cîrjă de gelep, isprăvită la capăt cu un cîrlig încovoiat de prins oile. Îl întoarce pe Şeitan din călcîie. Ahmet îşi trage calul de dîrlogi, urmat de doi tătari dobrogeni, care-i spun ceva, arătîndu-i cetatea de dincolo de prăpăstiile şi apele Iantrei. Şeitan despică mulţimea cu pieptul. Căpitanul vede cum turcul, călare pe măgarul alb, după ce-a dat cîteva tîrcoale pe lîngă tîrgul de cai, se ţine după el, cum după turcul pe măgar se ţine un timariot de Rumelia, pe un cal arab scund, negru corb, şi cum după

acel timariot[2], care-şi deschide drum doar strigînd uşor: heep, hep! se iau cei doi spadasini raguzani. Îşi lasă bărbia în piept, spunîndu-şi că Cetatea de Scaun a Tîrgovişteі mişună de iscoadele plătite ale Mihnii; ale biv vel vistiernicului Dan, fugit în Polonia de pe cîmpul de luptă al Călugărenilor; de iscoadele padişahului, ale marelui han, împăratului Rudolf, hatmanului Zamoyski, ale partidelor boiereşti duşmane domnului şi că, marele logofăt Theodosie trebuie să fie vîndut de chiar unul din tainicii lui, de vreme ce se ştie de el aici, la Tîrnovo. Vede călugărul şchiop luînd-o pe urma celor doi spadasini, după cum îl vede pe Cîrstocea, omul de arme al căpitanului Gheţea, urmat de patru morovlahi uriaşi, luînd-o pe urma căpitanului domnesc Racea, cuvios travestit în straie monahale. Iese din medean la pas, gîndind la capriciile destinului. Fratele său de arme, Racea, copil găsit, crescut în Mahalaua Calicilor din Bucureşti, mahala în care mişună, pe lîngă oştenii ciumpăviţi prin războaie, toată drojdia cerşitorimii, Racea, ajuns căpitan domnesc al ferentarilor bucureşteni, cel mai învederat duşman al cinului călugăresc, ale cărui isprăvi împotriva acestui cin au ajuns pînă la judecata mitropolitului şi a domnului; a găsit totuşi rantia ca pe cel mai sigur travesti... Orice lucru se răzbună la vremea potrivită, îşi spune, nu fară să gîndească la liota de iscoade şi ucigaşi care se ţin de călcîiele lui. Şi nu se află încă decît la şapte ceasuri de Dunăre, la şaisprezece ceasuri de mers călare de Bucureşti; iar pînă la Istanbul mai sînt încă de făcut cincizeci şi trei de ceasuri; cu popasuri şi nopţi, patru zile de întinsoare călare. Desigur, misia încredinţată de voievod a avut darul să neliniştească iscoadele partidelor duşmane. Cu atît mai mult i s-a trezit cheful să şi-o ducă la îndeplinire. Apucă pe una din ulicioarele înguste şi pieptişe care urcă spre caravansaraiul lui Ali, căţărat pe un pripor care se frînge spre Iantra, în şleahul ducînd spre Gabrovo şi Kazanlîc. Aude tropotul mărunt al măgarului, care se apropie din urmă. Undeva încă amestecat cu larma tîrgului, cu strigătele neguţătorilor, cu mugetele bivolilor şi behăitul oilor, trapul stăpînit al armăsarului arab. Vede urechile măgarului alb. Apoi turbanul călăreţului. Moţăie în şa, ştiind că acesta este gestul suprem de dispreţ al baaturilor, faţă de tot ce nu este război şi luptă.

— Pe barba profetului, o, şoim neînfricat al stepelor, iartă-mi îndrăzneala, dar stăpînii mei, vitejii între viteji, cei trei fraţi Ozötrak – aici omul îşi trage sufletul rotindu-şi ochii bulbucaţi şi privindu-l parşiv pe sub marginea de mătase a turbanului să vadă ce efect face numele celor mai temuti akingii din Balcani, jefuitori, ucigaşi şi neguţători de robi – stăpînii

[2] *Timar – lot de pămînt dat, în evul mediu, în imperiul otoman, în schimbul obligaţiei de prestare a serviciului militar (n. red.)*

mei, fie-le fața albă şi luminoasă, vor să ştie dacă nu vrei să vinzi şoimul pe care, văd, l-ai dresat de minune?!

Tace. Îşi ține ochii întredeschişi.

— O, *baatur*, ştiu că limba ta este ferecată de dispreţul pe care-l stîrneşte un biet hakim care cunoaşte doar leacurile pentru bolile bătrînilor, ori arta sulimanurilor şi cîte ceva din artele Rakam, aritmetica, Hendese, matematica, şi foarte puțin din arta Hikmet, a lucrurilor secrete; dar este un adevărat înțelept şi ştie să compună versuri în cel mai frumos nasm persan... O, fiu al răsăritului, tăcerea ca şi dispreţul au o margine, ca toate lucrurile omeneşti. O, *baatur*, bietul Balik va fi biciuit pînă la sînge, dacă nu te va îndupleca să-ți vinzi şoimul!... Ori poate că tu, slujind cine ştie cui, ai uitat limba fiilor...

Înainte de a isprăvi, cu un gest fulgerător, Mîrzea îşi trage biciul tătărăsc cu şapte plesne, fiecare terminată cu o bilă de plumb şi îl loveşte peste ghebă pe turcul tînăr, gras, cu obrazul gălbui ciupit de vărsat, avînd deasupra buzei o mustață roşcată, rară şi o bărbuță la fel de rară sub buza de jos.

— Iartă-mi necuviința, stăpîne, bolboroseşte tînărul. Iartă-l pe bietul Balik, care este gata să te slujească, aducîndu-ți cele mai neprihănite fecioare să te desfete, dacă rămîi la caravansaraiul lui Ali... Iată, preafericitul Ali a auzit paşii calului tău şi se grăbeşte să deschidă porțile, dincolo de care vei găsi umbra desfătătoare şi linişitea pe care o cauți.

— Esti guraliv, Balik!

— O, Allah şi o, Ali! Iată, baaturul se îndură de mine, o broască rîioasă, cinstindu-mi urechile cu sunetul divin al glasului său. Sînt guraliv, stăpîne, pentru că cu gura cîştig hrana pe care o dau gurii.

— Cunoşti canoanele lui Soliman?

— Ca pe *Coran*, viteazule!

— Atunci vino să-mi tălmăceşti partea care vorbeşte despre drepturile războinicului la prada sa. Am să-ți dăruiesc un beşlik, dacă tălmăcirea ta va fi bună. Dacă va fi proastă, am să-ți dau cincizeci de bice!

Pe obrazul tînărului se lățeşte un surîs mieros. Intră amîndoi, călări, pe sub portalul din piatră al caravansaraiului, în curtea dreptunghiulară acoperită de o boltă de viță abia înmugurită, în mijlocul căreia se găseşte fîntîna cu ghizduri din piatră şi vălăul de adăpat dobitoacele.

Doi rîndaşi anatolieni, mişcîndu-se vădit leneş, duc armăsarul şi măgarul într-un saivan, care închide caravansaraiul spre miazănoapte, în vreme ce stăpînul, gazda umblătorilor domneşti şi a neguțătorilor, a lipcanilor şi a ceauşilor, venerabilul Ali însuşi, cu barba lui albă de patriarh, iese înaintea baaturului, aplecîndu-se, fără slugărnicie, într-o temenea plină de demnitate:

— Allah cu tine, viteazule.

— Bine te-am găsit, o, zahid, o, părinte! îi răspunde ducîndu-şi mîna la inimă, buze şi frunte.

Bătrînul îl priveşte o clipă, scrutător, pe sub sprîncenele groase. Poartă turban alb, din mătase de Bagdad, feregea cu ştrafuri albe, verzi şi roşii, tot din mătase, iminei de Stanbul, este înalt şi neîncovoiat sub ani. La cancelariile domneşti este cunoscut ca cea mai bună gazdă pentru olăcarii tuturor domnilor, aflată între Istanbul şi Bucureşti. Nu l-a văzut niciodată. N-a fost niciodată la Tîrnovo. Balik, acum descălecat de pe măgar arătîndu-se buhăit de traiul lui de slugă, cu carnea fleşcăită, pielea lucind de grăsime, se îmbăţoşază văzînd că nu i se dă nici o atenţie.

— Pe Şeitan, bătrîne! Nu uita că acest baatur este oaspetele meu şi, prin nevrednicul care sînt, al celor trei fraţi Ozötrak, spaima Rumeliei... Aha! Ochii îmi spun că numele acesta te face să tremuri... Ozötrak! Aur, dacă sînt bine slujiţi. Foc şi fier, dacă nu!

— Să poftească cinstiţii oaspeţi... Să poftească! Bătrînul se înclină, poftindu-i cu o nouă temenea pe prispa care înconjoară cele trei laturi ale caravansaraiului şi în care răspund uşile odăilor pentru călători. Caravansaraiul are, în mare, desenul clădirilor de acest fel semănate în toată Asia musulmană pe drumul caravanelor, în oazele din Kara-Kum, pe drumul spre oraşul sfînt, Mecca. Un fel de cetăţuie din piatră şi chirpici, păstrînd forma tradiţională, adică înlocuind colţul cu forma rotundă şi acoperişul în patru ape, cu cupola. Cu zidurile scunde, spoite în alb strălucitor, cu bolta de viţă tăiată savant, cu pălimarul cerdacului vopsit în verde strălucitor, curat, păstrînd în ziduri binecunoscutul miros de oaie, caravansaraiul lui Ali pare însăşi esenţa odihnei, scoasă în calea călătorilor trudiţi. Odaia în care intră este scundă, cu tavanul şi zidurile albe. Un covor din lînă verde pe jos. Un divan acoperit cu cergă miţoasă. Ibricul şi ligheanul de aramă pentru spălat. Într-un colţ buhurdarul pentru ars cărbuni, iarna. Un ochete, şi acela zăbrelit, cu geam verzui de Stanbul. Mîrzea îşi spune că odată încolţit în această odaie, poţi fi ucis ca într-o cuşcă. Bătrînul Ali nu dă nici un semn că l-ar fi recunoscut ca pe omul aşteptat de morovlahi.

— Cafele! Şerbet! Cumîs! porunceşte Balik cu glas piţigăiat... O, baatur, n-ai poruncit să ţi se aducă şaua şi frumuseţea aceea de arhanluc, croit din cel mai veritabil astrahan. Să se aducă şaua, coburii şi frîul şi arhanlucul baaturului.

Un zîmblet stins trece pe obrazul lui Ali, care se retrage neauzit, vrînd să închidă uşa grea, din blană de stejar.

— Las-o deschisă, Ali Celebi... Vreau să văd cerul! îi spune.

— Voia ta, viteazule!

Balik se aşază turceşte pe una din pernele care țin loc de scaune, privindu-l printre gene, cum se aşază el însuşi, după ritual. Adică după ce şi-a rezemat arcul de peretele dinspre miazănoapte şi şi-a aşezat sabia pe genunchi.

— Dorința asta a ta, stăpîne, de a vedea cerul, are să-mi dea iarăşi guturai. Urechile îmi curg şi nu găsesc nici un leac, cu toată ştiința mea.

Balik s-a prins singur în laț, mai uşor decît ar fi crezut. Nu vrea să se vadă cine intră în caravansarai. Nici el n-o vrea acum cînd ştie că Balik este nada care i se întinde.

— Închide uşa, Balikule; iar în urechi toarnă-ți fiertură din lapte de muiere, amestecat cu miere şi muştar fiert. O ştie fiecare babă...

— Pe Allah! Dacă mă vindec, sădesc un smochin în cinstea ta, viteazule.

— Te-am adus aici, să-mi tălmăceşti pe înțelesul meu ce zice Soliman despre drepturile la pradă ale războinicului. Taci şi ascultă!

Privindu-l printre genele întredeschise, Mîrzea îi înşiră o poveste ciudată şi atît de fantastică, încît este cu totul adevărată. Adică îi povesteşte toată aventura Hoardei de Aur de sub comanda marelui han, în Țara Românească, în iarna trecută.

Poartă la gît o paitză de argint cu Leul tribului Şurakul, stă nemişcat, cu pleoapele întredeschise, cu toate simțurile fremătătoare; ascultă tropotul calului arab care intră în curtea caravansaraiului nechezînd sălbatic; aude şi recunoaşte tropotul dulce al iepei lui Ahmet, apoi totul se cufundă într-o linişte adîncă în care aude doar ecoul propriilor lui cuvinte. Este noion în tumenul neînfricatului Algui şi, în Banat, a avut norocul să prindă patru surori. Două dintre ele gemene, de o frumusețe care l-ar fi înduioşat pe însuşi Profetul. La împărțirea prăzii, bakaulul Ermitai, duşmanul lui de moarte, a şoptit vizirului că-şi ascunde roabele. A fost biciuit în fața trupelor. Roabele au fost date în haremul stăpînului Răsăritului. Dar Fatima, împărăteasa, temîndu-se de rivalitate, le-a vîndut bătrînului Mustafa Muhamed al Ghazal, neguțătorul de robi, pe cinci sute de galbeni. A auzit că arabul le-a vîndut lui Necdet Sander, colonelul de spahii de Edirne. El se va duce la Necdet Sander şi îşi va cere roabele, ori cei 500 de taleri. Soliman, în marea lui înțelepciune, ce spune de această samavolnicie?

Diavolul de Balik asudă galben. Necdet Sander, omul cel mai puternic al spahiilor rumelioți după Sinan paşa, cel exilat la Malgara, este duşmanul de moarte al fraților Ozötrak. Cel care de zeci de ori le-a tăiat calea lor şi a convoaielor de robi luați în expedițiile de jaf, condamnate zadarnic de divanul din Stanbul. De cele mai multe ori victoria a rămas de partea spahiilor.

— O, baatur, oftează Balik. Prevăd că n-ai să-mi vinzi şoimul şi că spinarea mea va plesni sub bici.

Intră neauzit un rob tînăr, armean după chip, aducînd tablaua cu cafele, şerbet şi oala de cumîs, băutură pregătită din lapte de iapă. Prin uşa rămasă deschisă Mîrzea îl vede pe Ahmet facîndu-şi abluţiunile la fîntînă, alături de un bărbat înalt, cu statură impunătoare şi ţinută nobilă, purtînd turbanul roşu al timarioţilor spahioglani. Dinspre saivane vine agale una din slugile anatoliene, aducînd sahaidacul cu săgeţi, coburii cu lacăte şi şaua cu teltia ei din piele de pardos. Mîrzea îşi spune că n-a făcut treaba decît pe jumătate. După ce-şi soarbe cafeaua, cu care Balik se frige, într-atît este de lacom de coburii lăcătuiţi, scoate de la brîu cheia năzdrăvană de fier, legată cu un lănţug de lănţugul jungherului. Deschide coburii pe rînd, scoţînd de acolo cămăşile de schimb, briciul, gresia, mormăie, scotoceşte înverşunat simţind pe ceafa răsuflarea pripită a celuilalt şi găsind, în sfîrşit, ce căuta, lăsînd totul vraişte, se întoarce ţinînd în mină o pungă din piele de căprioară.

— Nu-ţi dau şoimul, neam de scroafa, dar îţi vînd cu o sută de ţechini, trei din rubinele astea, care fac fiecare cîte o sută cincizeci de guldeni... Te-mbogăţeşti într-o noapte, dacă...

— Dacă, şopteşte ameţit Balik, privind fascinat rubinele pe care căpitamul le goleşte în poala mantiei, alegîndu-le pe cele trei, pietre nobile, şlefuite în atelierele lui Kîzîm Asslanbek din Cairo, dăruite de voievod pentru osteneala lui de la Călugăreni, cînd l-a izbit pe Sinan paşa cu sulița, acesta i-a rupt-o cu şesberul, ca apoi să se prăbuşească în apele nămoloase ale Neajlovuhii.

— Dacă îmi deschizi calea spre haremul lui Necdet Sander!

Omul îşi dă ochii peste cap. I se scurge un fir de salivă pe bărbie.

— Mă ucizi, cerîndu-mi-o!

— Dacă nu juri c-o faci, te ucid acum, cîine!

Cu o mişcare prelinsă, fără să-şi schimbe poziţiţa trupului, îi înfige dreapta în beregată. Strînge. Balik îi încleştează braţul. Horcăie. Îşi spune că cea mai bună minciună este adevărul: ori, mai bine, datele adevărului potrivite după trebuinţele clipei şi slăbeşte uşor degetele înfipte în grumazul unsuros al iscoadei.

— Pe Allah, stăpîne! Pe Allah! Lasă-mă!... Lasă-mă să-mi găsesc gîndurile... O, Ali, şi voi hurii şi voi munţi de pilaf înotînd în cel mai gras seu de chivirgic dobrogean şi voi struguri de aur şi voi stafide; iată că Balik, sărmanul Balik... Şi aceste trei rubine, care înseamnă un sat de douăzeci de colibe, un *Harem*... Ptiu, limba mea spurcată, trei catîri, o sută de oi cu măgarul lor, pe Allah, stăpîne, sînt nebun de-a binelea!... Fug! Ascunde bine punga asta!... Locurile astea sînt pline de primejdii pentru oricine

seamănă cu altcineva; ori pentru altcineva care pare să nu fie el însuşi... Hi, hi, hi!

— Te-ai îmbătat cu cumîs, porc de cîine!

— Poate că m-am îmbătat... M-am dus! Zbor! Am un derviş rotitor, care ştie toate tainele lumii. Încuie coburii, stăpîne! Dormi cu capul pe ei şi sabia scoasă din teacă pe genunchi. Zbor să-ți găsesc inimioarele. Porumbițele. Turturelele.

Balik bate zeci de temenele. Îşi rostogoleşte ochii bulbucați, gîfaie, merge la uşă pe vîrfurile imineilor, ascultă cu urechea lipită de tăblie, vorbeşte şoptit, îi dă tîrcoale şi-i spune că-l înțelege şi că nu se poate ca Soliman să nu-i dea dreptate, Magnificul fiind însăşi esența dreptății pe acest pămînt al nedreptăților; dar că-l conjură să nu mai dezvăluie nimănui taina coburilor. Mai ales lui...

Balik icneşte. Îl priveşte dintr-o dată cu ochi de peşte fiert. El se face că nu aude. Strînge rubinele unul cîte unul. Sînt douăzeci de rubine mijlocii, pentru inele, ori surguci, o avere şi şapte rubine mari, tăiate în şaptezeci şi şapte de fețe, demne de mîinile voievodului şi de patima lui pentru această piatră, patimă cunoscută în tot Orientul.

— Mă întorc la rugăciunea de seară, stăpîne!... Dacă vrei să asculți sfatul unui prieten, nu ieşi în tîrg, cum ai facut-o astăzi. Tătarii nu sînt iubiți aici, nici de stăpîni, nici de robi... Allah cu tine!

Balik se strecoară pe uşă, cu fața roşie gotcă. Căpitanul vîră rubinele în pungă. Punga în cobur. Adună toate lucrurile. Le aşază grijuliu la loc, spunîndu-şi că, ori Balik l-a crezut şi atunci va avea cu el o iscoadă ştiută, lucru cu mult mai liniştitor decît să bănuieşti pe toată lumea, ori dacă Balik nu l-a crezut, el însuşi i-a dat cel mai bun prilej să se retragă onorabil şi să-şi vestească stăpînul, sau stăpînii. Oricum, povestea cu frații Ozötrak poate prinde la oricare altul. El ştie fortăreața acestora; dar mai ales ştie că acei sălbatici nu țin la saraiurile lor nici un fel de estropiați; iubind cu semeață bărbăție numai femeile cele mai frumoase şi lăsîndu-se slujiți numai de robi circazieni. În clipa cînd încuie cel de al doilea lacăt, aude un zgomot înăbuşit. Cu o singură mişcare îşi trage sabia din teacă, făcînd în acelaşi timp un salt la uşă şi punîndu-i zăvorul greu din fier.

— Şoimul alb s-a speriat! se aude dinspre podea glasul melodios al celei chemate Mărgărita...

3

Iată că duminica de 5 aprilie a sfîntului Eutihie se arată mai plină de surprize decît se aşteptase. Se pare că aici, la Tîrnovo, este unul din nodurile care leagă firele politiceşti ce ţes Istanbulul, Tîrgovişteа, Iaşul, Alba Iulia şi, tot atît de bine, Veneţia, Genova, Cracovia, Raguzza şi, dacă stă să se gîndească bine la trecuta domnie a lui vodă Petru Cercel, fratele măriei sale, atunci acestora li se adaugă Parisul, cu toată diplomaţia lui, în care Istanbulul şi Ţările Româneşti ar fi avut rolul de a tăia căile de negoţ ale Ingliterei cu Rusia şi Persia. Mormăie pentru sine că numai înşiruirea asta de cetăţi regeşti şi împărăteşti poate turti un biet căpitan de tigheceni şi, pipăind cu vîrful picioarelor treptele de piatră, coboară în adîncimea puţului care se află sub odaia hărăzită lui de venerabilul Ali. În nări îi stăruie parfumul uşor de mosc şi apă de trandafir care-o învăluie pe această ciudată Mărgărita, vorbind româneşte cîntat, cu accent străin, ca şi cînd ar fi învăţat destul de tîrziu limba mamei sale. Pipăie cu palmele pereţii care se răsucesc în jurul scărilor pieptişe. Piatră colţuroasă, cioplită cu unelte vechi de fier. Întuneric orb. Pe măsură ce coboară, ochii i se dedau cu întunericul din ce în ce mai subţire, prin care trece un fir de curent, mirosind parcă a lumînări de ceară şi a fum de tămîie. Scara se răsuceşte melc în jurul ei însăşi. Numără o sută una trepte. Vede silueta femeii tivită cu o aură de lumină fosforescentă, auriu albăstruie. Nu este superstiţios, nici prea pătruns de har religios. Îşi spune că i s-a părut Au ajuns într-un fel de vestibul săpat în stîncă, de la care, vede limpede, pornesc patru guri de galerie. Ei se află în faţa unei asemenea guri de galerie, singura închisă cu o lespede de stîncă. În vreme ce Mărgărita, cu aluniţă sub ochiul stîng (el nu prea văzuse bine aluniţa aceea) caută ceva pe lespede şi el ştie ce caută, meditează la această încăpăţînare a oamenilor, dintotdeauna, de a trăi în două lumi atît de deosebite: a zilei şi a nopţii. Ziua sînt neguţători, căpitani domneşti, boieri, călugări, voievozi, viziri, ori regi. Noaptea devin cu totii conspiratori şi-atunci se-apucă să sape pămîntul ca sobolii, durîndu-şi în galerii o împărăţie a întunericului... Îşi muşcă mustaţa să nu rîdă. Nu-i stă să facă acum pe filozoful, mai ales aici, cînd însuşi îşi dedublează, ori întreieşte existenţa, fiind mereu şi mereu altcineva decît cel care este cu adevărat. În sfîrşit se aude clanţul de resort scăpat din zăvor şi piatra care pare de neclintit se roteşte singură în jurul ei, descoperind un tunel îngust, luminat firav printr-o crăpătură abia desemnată în tavanul din piatră.

Face cîțiva paşi. Zgomotul viu, şuvoitor al unei ape curgînd parcă prin pereți stîncoşi. Femeia se face nevăzută la un cot al coridorului subteran. Mîrzea se loveşte cu pieptul de o scară din lemn, prinsă cu piroane într-un puț vertical, larg cît să încapă umerii unui bărbat voinic. Urcă fuşteii lustruiți, simțind deasupra răsufletul pripit al călăuzei. O grotă scundă. Alt puț vertical. Altă scară de lemn. Cu treizeci de trepte. Zgomotul şuvoitor al apei se pierde. Îşi spune că au coborît prin peretele de stîncă al malului pînă sub Iantra şi acum urcă dincolo de rîu... Unde? Dincolo de Iantra este doar cetatea, vechiul Țareveț, ocupat de garnizoana de ieniceri! Oricum, ca să-l prindă, nu era nevoie de atîta ostenealâ... A doua grotă. A treia scară de lemn a treizeci de trepte. A patra scară a treizeci de trepte. Pereții de stîncă strîngîndu-i umerii. Strivindu-l în întunericul aproape desăvîrşit, mirosind a vechi şi a statornicie încăpățînată. Ca să vadă lumina libertății, oamenii care au săpat galeriile acestea au trebuit să se cufunde în măruntaiele negre ale pămîntului. O părere de lumină. O melopee tînguioasă, ca şi cînd cineva s-ar ruga, cîntînd. Recunoaşte cîteva cuvinte greceşti. Urcă într-un fel de criptă. Îl străbate un fior rece. Este o criptă adevărată, cu lavițe săpate în adîncimea pereților, pe care zac fie schelete întregi cu oasele gălbui, fie cranii aliniate ostăşeşte, cu găvanele goale îndreptate parcă spre el. Lumina, ea însăşi gălbuie, vine de la o lumînare lipită pe marginea unui tetrapod, în fața căruia stă îngenuncheat un bărbat, îmbrăcat ciudat, în portul arhonților bizantini de pe vremea celor din urmă Paleologi. Cripta are proporții uriaşe. Tavanul, în formă cvasiogivală, se sprijină pe patru stîlpi săpați din aceeaşi rocă, neadăugați, ci făcînd parte din pardosea, ca şi din tavan. Zeci de lavițe servesc drept adăpost zecilor de schelete şi sutelor de cranii aşezate grijuliu ca într-un panopticum al morții. Nici urmă de Mărgărita. Bărbatul îngenuncheat, cu spatele la intrarea prin care venise, îşi continuă rugăciunea. Îi face jocul, privindu-l curios. Iată deci cel dintîi nod pe care va trebui să-l dezlege din porunca voievodului. Nu s-ar putea spune că este prea încîlcit. Gustul acesta pentru tenebros şi fast bizantin, pentru intriga subterană şi spaimă mistică, nu poate aparține, aici la Tîrnovo, decît acelei figuri stranii şi duplicitare care este mitropolitul Dionisie Rally Paleolog. Îl recunoaşte după pletele coafate, după statura şi demnitatea princiară cu care stă îngenuncheat în fața tetrapodului pe care străluceşte straniu, absorbind toată lumina lumînării şi reverberînd-o în zeci de scînteieri diamantine, un chivot din aur bătut cu diamante al Sfintei Sofii. Dionisie Rally Paleolog nu se roagă în fața unei icoane. Rugăciunea lui este legată de Sfînta Sofia, esența puterii ecleziastice a Bizanțului, căzut sub turci de peste o sută de ani. Să fie un simbol? Cu atît mai mult cu cît mitropolitul, îmbrăcat în ținută de cavaler, poartă la şold o spadă lungă şi în picioare cizme de safian sîngeriu cu pinten de aur!

Trăind la curtea voievodală, făcînd straja domnului său, care s-a topit şi resorbit în însăşi ideea de voievod, devenind cel mai perfect interpret al acestui rol tragic, s-a învățat să descifreze uşor ceea ce se ascunde în spatele măştilor pe care le poartă la curte înalții demnitari ai țării, ori înalții soli ai altor curți, ori toți aceia care, într-un fel sau altul, sînt legați de puterea care emană de la domn. Neînfrînata lăcomie de averi şi putere a Buzeştilor, ca şi loialitatea lor țîfnoasă, ranchiunoasă, plină de ezitări, făcute în aşa fel, încît fiecare ezitare părăsită să aducă după ea o moşie. Lacoma sete de putere, atît de bine ascunsă de Theodosie Rudeanu, care îşi cheltuie o bună parte din venituri, ca să ştie, în folosul său mai întîi, tot ce se întîmplă în Europa şi să trafice ştirile, intrînd tot mai adînc în tainele domniei şi ale domnului... Este întrerupt din aceste gînduri pioase de mişcarea scurtă cu care mitropolitul de Tîrnovo se ridică în picioare, coborînd din elevația rugăciunii şi aducîndu-şi aminte că, totuşi, este aici pentru trimisul voievodului Mihai, al Țării Româneşti, învingătorul de la Călugăreni. Ştie că nu pentru o puțină şi săracă intrigă politică s-au luat atîtea măsuri de pază şi nu pentru a prinde un olăcar de taină se străduieşte raguzanul chior; ci pentru cu totul altceva, acel altceva care ține de însăşi esența puterii pe acest pămînt. Mitropolitul se răsuceşte în aşa fel încît lumina lumînării să cadă pe obrazul lui Mîrzea. Căpitanul îşi spune că oricît ar fi studiat Dionisie Rally la Roma sub privegherea papei Grigore, n-a uitat nici o clipă talentele lui de histrion, talente atît de răsplătite în amfiteatru de către strămoşii săi. Pînă aici şi acum, totul s-a întîmplat după porunca voievodului, învățată pe de rost:

„Vei fi la Tîrnovo în ziua de 5 prier a sfîntului Eutihie şi acolo, cînd vor bate clopotele mitropoliei, tu să fii în medean. Vei primi poruncile mele de la acela care-ți va aduce parola «Şoim alb»... El te va călăuzi într-un anume loc, unde se va afla un bărbat care-ți va arăta inelul împăratului Dragases, apărătorul”.

Bărbatul, înconjurat de umbrele fîlfîitoare ale lumînării, în osuarul plin cu hîrci şi schelete, întinde dreapta pe care străluceşte un inel masiv din aur, purtînd armele Paleologilor, a cărui efigie în ceară a studiat-o împreună cu Theodosie Rudeanu. Nu sărută acea mînă stîngă, albă, cu unghiile tăiate îngrijit, mirosind a alifii preparate din pudră de iris. Face o reverență ostăşească şi, la rîndul lui, îi arată mitropolitului copia după inelul voievodal, cu corbul Țării Româneşti, gîndind fulgerător la legătura aceasta stranie dintre Basarabii mereu în şa, cu sabia trasă, ținînd în piept imperiul otoman ajuns pînă aproape de Viena, şi aceşti urmaşi la a doua generație a Paleologilor, căzuți sub jugul otoman, cu cetatea lor imperială, Constantinopole, devenită reşedința învingătorilor... Dionisie Rally Paleolog

urmăreşte filigranul inelului, ca unul care a fost instruit, încă din copilărie, în heraldică.

— Tu eşti trimisul! spune în greaca veche. Fii binevenit şi binecuvîntat!

— Să vorbim turceşte, sfinția ta...

— Ce ironie! Doi conspiratori împotriva puterii osmane să se poată înțelege numai în limba pe care-o urăsc de moarte.

— Nu limba poeziei lui Bakî şi Fuzulî o urîm, sfinția ta!

— Ai dreptate!

Mitropolitul îl priveşte o clipă în ochi. Fruntea nobilă, nasul lui drept, care-i dă cumva înfățişare de statuie, buzele roşii, lacome şi cărnoase, trădînd acea senzualitate adîncă, venită din opulenta degradare a imperiului tuturor voluptătilor, statura şi demnitatea acestei staturi, înnobilează grota sepulcrală, aleasă pentru întîlnire. Dionisie Rally îi intuieşte gîndurile.

— Numele tău îmi este necunoscut. După ținută pari ostaş. Este bine că nădejdea noastră a ales un ostaş şi nu un diplomat. Diplomații gîndesc atît de mult încît pot fi în acelaşi timp cu stăpînul lor şi cu duşmanul de moarte al acestuia, slujindu-i, deopotrivă, cu aceeaşi bună credință şi la acelaşi tarif. Am învăluit în taină venirea ta aici, pentru că, eu însumi sînt iscodit de o mie de iscoade şi spioni, plătiți de marele vizir, paşalele de la Dunăre, Mihnea Turcitu, Alexandru cel Rău, Iani, fosta capuchehaie a izbăvitorului, raguzani, papa, patriarhul, Ferhat şi Sinan, din exilul lui, cei vii şi cei morți deopotrivă...

Mitropolitul vorbeşte şoptit. Glasul lui se resoarbe ciudat în arhitectura de piatră, ca şi cînd cei care scobiseră grota în stîncă avuseseră o anume ştiință a sunetului, ucigîndu-i ecoul.

— Sîntem aici sub turnul în care a putrezit Balduin de Flandra, prizonierul lui Ioniță Asan.

— Şi deasupra?

— Deasupra este puterea otomană în toată pohfala ei. Sînt cinci sute de ieniceri de cetate, cu douăzeci de culevrine şi falconete; sînt pulberăriile şi magaziile cu ghiulele şi plumbi de archebuză; iar deasupra lor este flamura verde a profetului. Iar aici, sub tumul în care astăzi zac înlănțuiți cnezi, bulgari din Rodope şi Balcani, de-a valma cu martologi răsculați, mîncați de păduchi şi şobolani, aici se află tainița în care se făureşte viitorul şi libertatea Balcanilor.

Dionisie Rally Paleolog vorbeşte prea mult şi prea exaltat pentru un conducător de răsculați. Şi de data asta, omul acesta straniu i-a ghicit gîndurile.

— Urmează-mă! spune şoptit.

Se îndreaptă spre una din firidele pline cu cranii.

— Aici aducem, spre veşnicie, oasele celor ucişi în numele libertăţii, din toţi Balcanii şi din Peloponez... Şi tot aici adunăm chezăşia gîndului nostru. Priveşte!...

Firida are două scobituri adînci în stînga şi dreapta raclei de piatră. Mitropolitul ridică lumînarea pe care a desprins-o de pe marginea tetrapodului. Înlătură un fel de perdea din pînză groasă, îmbibată parcă în ulei de in. Tresare. Sub pînză, aşezate în rastele de lemn se găsesc archebuze şi muschete noi, cu ţevile unse şi paturile proaspăt lăcuite. Mitropolitul lasă pînza să cadă.

— Nu ne gîndim la libertate aşteptînd-o cu mîinile goale... Să nu uiţi ce-ai văzut! Sînt aici arme pentru cinci sute de oşteni. Tainiţele şi mormintele monastirilor de sub ascultarea mea pot înarma o oştire mică, dar lacomă de sîngele asupritorilor ei.

Se întoarce la tetrapod. Lipeşte lumînarea pe marginea de lemn picurat cu ceară.

— Începutul începutului se numeşte Mihnea Turcitul şi neamurile lui Salvaresso, care au şi aflat de un mesager al Izbăvitorului şi l-au trimis aici pe spadasinul lor cel mai de temut: Aloisiu Buje Salvaresso...

— Cel cu legătura peste ochiul stîng?

— Acela.

— Avîndu-l în slujbă de iscoadă pe Balik?

— Da!

— Atunci înaltpreasfinţia voastră să începem cu Mihnea Turcitu, dacă aşa se numeşte începutul acestei poveşti...

— Sîngeroase, nedemne, cumplite şi cu urmări nebănuite, tainicule! spune Dionisie Rally Paleolog apucîndu-i braţul de sub cot şi strîngîndu-i-l cu putere.

Bolţile de piatră ale grotei se umplu dintr-o dată de un strigăt neomenesc. Strigătul de teroare şi durere, de măruntaie sfîşiate şi carne arsă cu fierul se înmulţeşte pe sine din piatra grotei, se amplifică, creşte în valuri de groază, sfîşietoare, urcă parcă de pe o treaptă a durerii, mereu pe altă treaptă, rebănuită şi necunoscută, toate stîncile acelea roşcate-gălbui gem strivite, scrîşnesc şi imploră, blestemă şi cerşesc, se revoltă şi se umilesc, totul într-o încrîncenată singurătate şi disperare.

— Prizonierii lui Necdet Sander Ali, stăpînul de Tîrnovo, şopteşte alb mitropolitul coborîtor din împăratul Dragases, cel răpus cu spada în mînă, apărînd zidurile tragicei lui moşteniri: Bizanţul... Prizonierii şi robii lui Necdet Sander Ali, care n-au altă vină decît pe aceea de a fi vrut să-şi are în pace pămînturile cele cucerite de Asparuh, să-şi cînte cîntecele şi să-şi crească copiii în legea mamelor lor.

— Nu totdeauna Paleologii au gîndit astfel despre bulgari şi despre alte neamuri, înalt prea sfinția ta.

— Aduci vreo vină Bizanțului?

— Nici una, în afară de aceea că a deschis turcilor porțile Evropei.

— Deci, eşti politician!

— Ascult cu luare aminte tot ce trebuie să ştiu din înaltă poruncă.

Dionisie Rally Paleolog îl trece prin aceeaşi privire uşor mirată, ascuțită şi neînduplecată, mai curînd de inchizitor, decît de înalt ierarh.

— Îngropat în acest exil, departe de saray, singurul meu merit la biruința Eliberatorului este de a o fi vestit prin călugării mei pînă la Alep, Damasc şi Cairo. Pînă în insule, în cetățile italice, la Madrid şi Paris, la Londra şi Moscovia.

Spune Moscovia cu un anume înțeles, pe care Mîrzea îl dezbracă de taină. În 1590, deci acum şase ani, aflîndu-se la Iaşi într-o slujbă de taină a viitorului Io Mihail Voievod, a văzut alaiul strălucitor al proaspătului mitropolit de Tîrnovo, trecînd spre Mosc, unde-l reprezenta pe patriarhul Ieremia pe lîngă țarul Feodor la serbările date în cinstea proclamării unui nou patriarh al bisericii ortodoxe. Mitropolia de Moscovia fusese ridicată atunci la rangul de patriarhie, spre a putea stăvili astfel ofensiva puternică a contra reformei şi a ostaşilor ei cei mai puternici: iezuiții, care lucrau cu iscusință la fruntariile lumii ortodoxe, strecurîndu-se pînă în Kiev-ul cneazului Constantin de Ostrog. Dionisie Rally poposise la Iaşi să ia şi semnătura mitropolitului Moldovei pe actul de investitură al patriarhului de Mosc. Înalții clerici de la Neamț şopteau că Dionisie Rally însuşi îl ajutase pe papă în taină, lucrînd pentru catolicism cît fusese episcop de Cyzic, prin 1583, şi dascăl în şcoala ecleziastică a cneazului Constantin. Tot acele bărbi cucernice, care în umbra chiliilor țeseau toată politikia lumii ortodoxe şi catolice şi musulmane, şopteau că papa îi făgăduise episcopului de Cyzic o mitră de cardinal la Roma, dacă îl va converti pe marele cneaz Constantin de Ostrog. Se pare că lucrurile au mers prost pentru iezuitul îmbrăcat în strai de episcop ortodox. Cneazul Constantin l-a alungat într-o monastire pierdută în munți şi Dionisie Rally s-a întors întru ortodoxie, unde stirpea lui de Paleolog şi faptul că era nepotul lui Andronic Cantacuzino şi fiu din fiica vestitului Şeitan Oglu a făcut să i se uite trădarea şi să ajungă mitropolit de Tîrnovo, împotriva candidaturii lui Pahomie de Lesbos, fratele unui mare negustător levantin. Iată-l acum în strai de cavaler bizantin, urzind la eliberarea Balcanilor, pe care strămoşii lui i-au robit cu osîrdie, nu cutremurat de soarta celor care urlă sfîrtecați cu cleştele de tortură în tumul lui Balduin de Flandra, ci ros de cine ştie ce nouă ambiție lumească. Dacă n-ar fi fost Răscoala voievodului din 1593; dacă n-ar fi fost Călugărenii şi Putineiu şi Şerpăteştii; dacă n-ar fi nebunia aceasta a

libertății pe care voievodul şi ei toți, căpitanii lui, o trăiesc pînă la pierderea de sine, de mult n-ar mai fi crezut în nimic, într-atît l-au scîrbit setea de putere pentru putere; ambiția de a fi pentru a fi; care-au umplut treptele tronurilor domneşti din Țara Românească şi Moldova cu atîta sînge şi atîtea ucideri mişeleşti...

„Haide, Mîrzeo, îşi spune în gînd. Păstrează-ți ochiul ager, mintea trează şi pumnul nelinişti. Lasă de-o parte obiceiul acesta deşert al meditației, vrednic de înțelepți adevărați, urgisit de înțelepți calpi ca tine, hărăziți să moară în şa, slujind unor vise nebuneşti... Aha!... Iată-ne ajunşi la țintă... Să ciulim urechile, fiule, şi să ținem minte aceste nume, pentru că, pe Dumnezeu, fiecare în parte, ori toate împreună îți pot vîrî jungherul în spinare. Dionisie Rally Paleolog, cu cotul sprijinit de tetrapod, cu obrazul iluminat de har şi de reflexele răsfrînte din chivotul Sfintei Sofii, avînd pe deasupra şi ştiința veche a oratoriei, atît de dragă moşilor săi, țese tabloul partidelor constantinopolitane, duşmance de moarte ale voievodului şi ridicării în arme a Țării Româneşti”.

— Sîntem în 5 aprilie. La 15 aprilie, seara, la ceasul rugăciunii, vei fi în fața mausoleului lui Soliman, pe treapta a doua, prosternat, avînd pe cap un calpac cu fundul verde – îl vei primi la Adrianopole, la neguțătorul Kiril Plano Platres din bazarul lui Ali paşa. Semn de recunoaştere acest hanger. Dionisie Rally scoate de pe a doua tăblie a tetrapodului un hanger minunat de Damasc, cu mînerul bătut în peruzele, avînd drept mîner, un cap de şarpe... Deci, la 8 aprilie, cînd trîmbițele sună deschiderea Porții Turnului, intri în dugheana croitorului.

— Kiril Plano Platres, bazarul lui Ali Paşa.

— Şi spui turceşte:

„Fericit să fie cel ce vine în numele adevăratei credințe!”

— Şi el îmi răspunde?

— Fie numele Domnului mult prea lăudat.

— Dacă nu este?

— Va fi!

— Dacă moare? Îl înjunghie cineva? Îl loveşte un cal cu copita? Îi cade un bolovan în cap? Zace de lingoare? De holeră, de ciumă, de bube negre?

— Atunci va fi acolo cea de tine cunoscută şi te va îndruma.

— Şi dacă nu va fi?

— Mă încerci?

— Stăpînul meu nu poate fi slujit decît fară greş.

— Atunci va fi acolo bărbatul morovlah care te-a întîmpinat în medean.

— Ce semn tainic are?

— Arsură de fier roşu sub brațul stîng. A fost torturat la Ianina.

— Şi se numeşte?

— Ce nevoie ai s-o ştii, dacă eu nu-ți cer numele, fiindu-mi destul semnul?!

— Stăpînul meu o vrea. Şi noi, slujnicii lui o vrem...

Sîntem ai unei tări slobode. Ai unui scaun domnesc cunoscut în toată Evropa. Nu cu umbre lucrăm, şi nu umbre ajutăm.

— Sînt vorbele şi poruncile Izbăvitorului?

— Pot fi!

Dionisie Rally Paleolog îl priveşte neguros pe sub sprîncenele dese. Tace. Îşi muşcă buzele. El rămîne nemişcat susținîndu-i privirea... „Nu te lăsa amăgit de cei care lucrează pe sama domnului nostru şi-n numele lui, pentru ei şi visele lor!” l-a povățuit Theodosie Rudeanu... „Să nu scoată nimeni castanele din foc cu degetele tale. Nu uita că arhonții uneltesc de o sută de ani; dar că, în o sută de ani, nici unul din ei n-a ridicat sabia în lumina zilei.”

— Radu Nanu Păcurar! şopteşte mitropolitul.

— Morovlah?

— Da!

— De unde?

— Sînt aici să-ți poruncesc, nu să fiu întrebat...

— Sînt aici din poruncă, să întreb, dacă este nevoie. Slujesc, şi-n numele stăpînului întreb.

— Eşti cutezător, tainicule.

— Sînt neîncrezător, înaltpreasfinția ta.

— Drenova. Munții Albaniei. Cătunar de kefalohorie.

— Plecăciune!

Cătunarul Radu Nanu Păcurar este trecut în catastifele vel-logofatului ca omul lui de încredere între morovlahi. Mitropolitul, uşor iritat, căruia îi tremură nările subțiri, răscroite, spune că a doua partidă este a fostului domn, care l-a dus pe Izbăvitor în fața călăului, acel Alexandru, trăitor între ieniceri, susținut de partida ienicerească, căreia i-a făgăduit un dar de două sute de berbeci chivirgic pe zi, căsătorit cu fata argintarului frînc Louis Aubry numai pentru că, această fată, pe numele ei Catherina, era luată de femeile lui Siavuş paşa în *Harem*, să le vorbească despre Paris şi să le țină de urît. Prin acele femei, prin Siavuş şi Sinan, Alexandru cel Rău îşi joacă norocul de pretendent la tronul Țării Româneşti. Mitropolitul nu-i spune nimic nou, față de ceea ce îi dezvăluise vel logofătul Theodosie şi măria-sa, voievodul. Pentru Moldova, decrepitul Ştefan Surdu, crescut ca ostatec, fire de guzgan, laşă, şi Bogdan, fiul lui Iancu Sasul, cel susținut cu îndărătnicie sălbatică de diplomația marelui han al Hoardei de Aur de la Bachcisarai, Ghazi Ghirai.

— Izbăvitorul ți-a încredințat cel mai greu rol al politicii lui constantinopolitane, tainicule. Toți patru pretendenții la tron au cîte o armată de lingăi, cămătari, spadasini, ucigaşi, care țes sarayurile celor puternici cu intrigile, mitele, vînzările şi linguşirile lor.

— Aş fi vrut să ştiu de ce este nevoie de mine la Istanbul, înaltpreasfințite?

— O vei afla la 15 aprilie.

— Credeam că o voi afla aici şi acum, necunoscînd pe altcineva în Balcani, deasupra autorității înaltpreasfinției voastre.

Mitropolitul păleşte. Îşi muşcă buzele.

— Deasupra noastră, a muritorilor, stă cauza, care este nemuritoare, tainicule! Acum ştii drumul. Ai la tine semnul. Cunoşti iscoada lui Aloisiu Buje Salvaresso; îl cunoşti pe Aloisiu.

— Nu-l cunosc... Doar l-am văzut!

— Noi îl ştim. Nu-i cunoaştem însă pe toți oamenii lui. Nu ştim ce ştiu aceştia. Nu ştim măcar cîți şi care sînt paznicii şi veghetorii tăi.

Mitropolitul se opreşte înciudat, facîndu-se că îndreaptă chivotul. Deci, voievodul nu i-a spus totul. Theodosie Rudeanu păstrează pentru sine atuul din urmă: necunoscuții care-l pot înlocui, dacă va fi ucis; fără ca acest aliat straniu să ştie cine sînt oamenii aceia. Taina pe care o are de dezlegat la Istanbul este deci cu mult mai cumplită decît purtarea unei scrisori diplomaticeşti. Ea nu ține de intriga politică, ci, după cum bănuieşte acum, de acele acte ale monarhilor care fac istoria însăşi. Are o cutremurare interioară pe care şi-o stăpîneşte cu greu.

— O asigur pe sfinția voastră că nici eu însumi nu-i ştiu, nici pe unii, nici pe ceilalți... Oricum, mă voi strădui să-i descopăr. Alte porunci?

— O urare: să izbîndeşti!

— În numele libertății!

— Dumnezeu să te audă! şopteşte mitropolitul Dionisie Rally Paleolog, priveşte chivotul şi, cu aceeaşi mişcare nobilă şi măreață cu care se ridicase din genunchi, îngenunchează în fața tetrapodului, rostind limpede, în greceşte, cele dintîi cuvinte ale Crezului. Mîrzea înțelege că punctul unu din misiunea lui la Tîrnovo s-a încheiat. Priveşte pletele încrețite cu fierul, coleretul bizantin alb sidefat, chivotul Sfintei Sofii, hîrcile care-l fixează cu găvanele goale, toată această grotă-osuar-arsenal şi se retrage spre gura puțului prin care ajunsese aici, spunîndu-şi că va trebui să se învețe şi cu această față umbrită a lucrurilor, cu această meteahnă a oamenilor de a se înconjura de simbolurile hîde ale tenebrelor şi morții. După ce ocoleşte colonada de piatră, se simte apucat de mînă. În dreapta lui se deschide o firidă îngustă şi, în gura firidei, recunoaşte silueta celei numită: Mărgărita.

4

Din nou drumul săpat în inima de piatră a înălțimii pe care cel dintîi dintre Asăneşti şi-a ridicat cetatea orgoliului său de stăpînitor liber al imperiului româno-bulgar. De data asta, printr-o crăpătură făcută de cine ştie ce cutremur străvechi, în care, ici, colo, prin locurile mai priporoase au fost săpate trepte. Femeia aceea stranie pluteşte parcă în întunericul mirosind a cremene. Cu fiecare pas pe care-l face, i se pare că misia lui se va sfîrşi ruşinos, înainte de a începe, tocmai datorită grijii atîtora şi a prea multor fire din care este urzită. Nu-i place plecarea spre tenebros a mitropolitului. Ştie că este un ambițios şi aceşti ambițioşi îşi pierd repede luciditatea, devenind şi sclavii şi fanaticii propriilor lor ambiții. Ori, nimic mai dăunător într-o misie tainică, decît un fanatic care se crede hărăzit să conducă popoarele spre un țel la capătul căruia se văd strălucind tronul, coroana şi propria lui ființă înveşmîntată în purpura măririi. Aude, ca dintr-o depărtare, vuietul apei scurgîndu-se prin carnea stîncilor şi cînd ajunge la piciorul celor o sută una trepte de piatră, planul lui de luptă este gata. Mărgărita s-a oprit.

— De aici, mergi singur, Şoim alb, şi Domnul să te lumineze întru împlinirea poruncilor lui.

— Pînă să mă lumineze Domnul, ai să mă luminezi tu!

Îi simte tresărirea prin întuneric.

— N-am poruncă decît să te călăuzesc, oştene!

— Ai poruncă să mă şi aperi!

— O fac!

— Sînt învățat să mă apăr singur. Tocmai de aceea spune-i călugărului aceluia răpănos, care se numeşte Racea, să fie la miezul nopții, viu sau mort, îmbălsămat ori ciopîrțit, la nucul ars, care stă deasupra cotului pe care-l face şleahul cînd iese din Vîglevci... Taci! Aici eu poruncesc! Lăsați oameni iscusiți pe urmele lui Aloisiu Buje Salvaresso. Trei. Doi să nu-l scape din ochi. Unul să alerge şi să-mi spună ce face, cu cine se întîlneşte şi unde se află. Să nu i se aducă nici o vătămare.

— Sînt aici să dau, nu să primesc porunci!

Glasul femeii este aspru, tăios, cu ceva neînduplecat în el. Mîrzea gîndeşte fulgerător că Mărgărita poate fi cu mult mai mult decît se arată. Îşi răscoleşte memoria. Caută principesele casei Basarab rătăcitoare în Orient. Nu are ştiința nici uneia. Oricum, nici voievodul şi nici Theodosie Rudeanu nu i-au poruncit să se pună sub ascultarea vreuneia.

— Eşti aici să lucrezi pentru un crezămînt. Sabia şi puterea şi cugetul acelui crezămînt sînt la stăpînul meu şi, prin el, la mire.

— Eşti nesupus!

— Mă supun raţiunii. Voi, toţi ai mei, să fiţi cu zece ceasuri mai degrabă la Adrianopole, venind nu pe şleahurile bulgăreşti, ci din Elada sa veniţi, cam dinspre Dhidhimotikon.

— Cînd să ajungem, stăpîne? şopteşte femeia ironic.

— Să ajungeţi la 7 aprilie seara. Deci poimîine seara cu o jumătate de ceas înainte de închiderea porţilor.

— Numai dacă am fi duhuri!

— Lăsaţi oameni de nădejde la care. Aceia să vină la Istanbul, acolo unde ştiu ei şi voi. Tu, Radu Nanu Păcurar, Ghețea cu omul lui, încălecaţi cei mai aprigi cai şi goniţi spre Edirne. Plecaţi peste un ceas. Şi, Mărgărito, ori cum te va fi chemînd, nici o vorbă nimănui. Mai ales...

— Taci!

— Aveţi un loc la carele voastre pentru un prins al meu?

— Avem!

— Să-l aduceţi la Istanbul. Trageţi carul cu pricina în saivanul lui Ali...

— Numai dacă ne îmbrăcăm turceşte o putem face.

— N-aveţi vreme... lăsaţi-l în medean, unde sînt tătarii herghelegii... Te supui?

— Ascult.

— Orbeşte, dacă vrei să izbîndim.

— N-ai încredere în Kiril Plano Platres?!

— La Adrianopole trageţi chiar în faţa caravansaraiului Rüstem paşa... Este acolo un han, ţinut de un albanez creştin: Kruje!... Aşteptaţi un semn de la mine. Nimic altceva şi altcineva, decît eu, ori Racea.

— Nebunule! Nu ştim cine este acest Racea!

Vel logofătul Rudeanu este mai dibaci decît un diavol, iar el a vorbit mai mult decît trebuia.

— Îl veţi cunoaşte!

— Rupi tot ce osteneala minţilor luminate a ţesut să te apere?

— Cea mai bună apărare este să goneşti înaintea vremii, Mărgărito!

— Pentru tine sînt jupîneasa Mărgărita...

— Plecăciune, jupînească Mărgărito, şi să ne vedem cu bine!

Fără să mai aştepte răspunsul, pipăie pereţii colţuroşi şi urcă repede cele dintîi trei trepte, din o sută una. Se poticneşte. Calpacul îi sare din cap. Ţeasta rasă după obiceiul tătărăsc se pocneşte de stîncă atît de puternic, încît nu-şi poate stăpîni un strigăt de durere.

— Uşor, viteazule, dacă nu vrei să te umpli de cucuie.

Rîsul uşor al femeii. Paşi care se sting în întuneric. Cu o mie de precauții se apleacă blestemîndu-şi neîndemînarea care i-a tuflit orgoliul. Îşi găseşte calpacul şi urcă scările cu toată cuviința care li se cuvine. Găseşte mînerul. Îl răsuceşte săltîndu-l peste scobitura în care era înțepenit. Se aude un scîrțîit. Trapa cunoscută se deschide uşor. Cînd intră în odaie, aude şoimul cîrîind rău şi-l vede pe venerabilul Ali stînd turceşte pe covor. Bătrînul îşi ține ochii întredeschişi, astfel încît nu i se vede decît o linie din albul globilor, îşi prefiră mătăniile printre degete şoptind un verset din *Coran*; acela al luminii.

— Viteazul *şungur*, murmură bătrînul – *ac şungur*, şoim alb, iată de data asta un musulman ştiindu-i taina şi ce fel de tainic mai poate fi el la Tîrnovo, dacă, din clipa sosirii, este cunoscut de cel puțin zece oameni. Viteazul şungur să nu uite că Răsăritul ascunde taina în care se faptuieşte lumina! Damasc, Bagdad, Ispahan, cele trei cetăți ale culturii islamice, îşi spune fără să înțeleagă ce rost au ele în întîmplările de la Tîrnovo, dar mai ales în cele tainice de sub temeliile turnului Balduin de Flandra. Venerabilul Ali este amestecat pînă-n gît în treburile mitropolitului Dionisie Rally. Prin el, în treburile voievodului şi domnului său, din vreme ce una din intrările tainice la arsenalul şi locul de adunare al complotiştilor împotriva puterii osmane se află în una din odăile caravansaraiului său. Se cutremură la gîndul forței acesteia oculte în păienjenişul căreia a intrat cu atîta prostească seninătate...

— *Zahid*-părinte, mă plec în fața învățăturii şi înțelepciunii tale.

— Eşti viclean ca şarpele de pustie, şoimule!

— Te-ascult, o, *zahid*, ştiind că nu pentru a-ți număra mătăniile eşti aici.

— Am înțeles că omul chior îți vrea răul, după cum am înțeles că cel ce se numeşte pe sine slujnicul fraților Ozötrak îți adulmecă urmele mai rău decît un lup de stepă.

— La saivanul tău se află un tătar pe care-l cheamă Ahmet. Vreau să-i vorbesc fară să fiu văzut.

— Îi vei vorbi! Încrede-te în culoarea verde, a profetului, şi-n aceea roşie, a adevăraților lui slujitori. Răsăritul nu poate fară Apus, aceasta fiind înțelepciunea cea mai adevărată a lumii. Tot aşa Apusul n-ar putea fi în sine, dacă n-ar fi în sine Răsăritul. Meditează! Adevărul stă deasupra capului tău, ca o rodie. Ca să ajungi la sîmburele lui, trebuie să culegi întîi rodia. Omul chior a înconjurat caravansaraiul lui Ali cu dulăi de pază şi, în prostia lui, crede că noaptea îi va putea ascunde faptele. Verdele este culoarea profetului şi roşul a adevăraților lui slujitori. Cînd vrei să pleci?

— După ce voi fi vorbit cu tătarul.

— Allah cu tine! Aşteaptă!

— Allah şi Dumnezeu să-ți ocrotească zilele, o, *zahid!*

— Zilele mele fară adevăr ar fi ca zilele tale fară lumina soarelui.

Bătrînul se ridică. În loc să se îndrepte direct spre uşă, răsuceşte buhurdarul aşezat pe un vas pîntecos de aramă, descoperind o gaură în podea, prin care se face nevăzut, zîmbindu-i. Lucrurile se complicau cu fiecare clipă şi, cu cît întîrzia aici, cu atît se încurcau toate aceste ițe țesute deopotrivă de mitropolitul ortodox, de raguzanii catolici, de levantinii neamului Salvaresso, de musulmanii lui Ali şi morovlahii lui Radu Nanu Păcurar. Cazanul Satanei nu ar putea fi mai bine garnisit. Robul lui, Ahmet, îşi arată capul prin gaura de sub buhurdar.

— Racea?

— Estem poartă biserică.

— Turcul mic?

— Estem chior, han medean!

— Tătarii herghelegii?!

Ahmet are un gest suprem de dispreț. Vorbise româneşte. Spune în dialectul nohailor:

— Stăpîne, aceia nu sînt tătari liberi. Sînt nişte nenorociți de plugari de la Durankulak, cu cai furați.

Mîrzea îşi dă poruncile cu glas jos. Să se ducă la venerabilul Ali, cu şaua, coburii şi teltia. În medean va fi o telegă a neguțătorului morovlah. L-a văzut? L-a văzut. A fost de Crăciun la Tîrgovişte şi i-a închinat daruri măriei-sale. El, Ahmet, l-a recunoscut, că era acolo; ținea caii de frîu şi l-a văzut... Atunci, să-l pîndească pe turcul Balik, să-l ademenească în medean, spunîndu-i că el îl cunoaşte pe baaturul cu şoim şi că-i va spune taina lui pentru zece țechini. Să facă în aşa fel încît herghelegiii să fie pe-acolo şi turcului să i se pară că telega aceea este a lor. Să se urce cu el în telegă şi acolo să-l doboare, să-l lege şi să-l vîre sub boarfele stăpînului. Apoi, cu Racea, să gonească spre Vîglevci. Să-l aştepte la nucul ars. Ştie care nuc, că au mai trecut pe sub el acum patru ani. Racea să nu fie îmbrăcat călugăr. Ar bate la ochi, călărind ca un diavol, urmat de un nohai... Ahmet ascultă cu ochii întredeschişi, parcă ar moțăi. Îi dă şaua, coburii, teltia. Robul se face nevăzut. Trage buhurdarul la locul lui. În odaie pătrunde, dulce, lumina albastră de aprilie. Ştie că Ahmet îl va ademeni pe Balik, fară ca acesta s-o simtă. De ce are nevoie de Balik la Istanbul? Nu ştie! I s-a părut că jumătatea de om este ros de ambiții; că este urgisit în slujba pe care-o are, că trăieşte într-o teamă ruşinoasă şi că, mai presus de toate, este de-o lăcomie care-l face robul ei cel mai zelos. Oricum, Balik l-a văzut de aproape, i-a auzit glasul şi dispariția lui va lovi în Aloisiu Buje, încurcîndu-l. Ucis, Balik va fi un martor zdrobitor. Dispărut, va fi o enigmă. Deschide uşa. Iese în prag. Curtea este plină de timarioți, care încalecă ori

descalecă. Pe poartă îşi face intrarea o caravană de şase cămile încărcate cu baloturi mari, ori purtînd peste cocoaşele fleşcăite, coşuri uriaşe de nuiele pline cu viguri de mătase. Este condusă de cămilari arabi, în burnuzuri albe, călări pe cai sprinteni harnaşaţi somptuos. De la bucătărie vine miros aţîţător de şaşlîk, carne de berbec friptă în frigare, şi ceapă prăjită. Venerabilul Ali întîmpină caravana, condusă de un bărbat uriaş, înarmat cu un muscheton cu patul încrustat în sidef, sabie şi patru hangere înfipte în brîul din mătase. Îi strigă:

— O, *zahid*, îndură-te de foamea care-mi scurmă măruntaiele!

Venerabilul Ali se întoarce spre el, facîndu-i un semn tainic spre saivan. Vede acolo o haraba cu polog din pînză roşie, la care două slugi înjugă o pereche de bivoli. Ahmet iese de sub pologul acela roşu. Îl leagă pe Şeitan la codîrlă, acoperindu-l cu o pătură verde. Acolo, la saivan sînt slugi care buşumă caii timarioţilor, sînt cămilarii, care scot strigăte guturale silind cămilele să îngenunche şi Mîrzea înţelege că, atunci cînd slugile lui Ali îi vor aduce tipsia cu şaşlîk, urmînd calea coridorului tainic de sub buhurdar va putea ajunge la saivan şi acolo îi va fi uşor să se strecoare sub pologul roşu al harabalei la care sînt înjugaţi cei doi bivoli placizi. Se întoarce în odaie, nu fară să arunce o privire lacomă cerului de aprilie, curat şi pur, de-o tulburătoare culoare albastră.

Tîrgul de robi

1

Înserarea zilei de 5 aprilie a sfîntului Eutihie coboară sinilie pe văile albăstrii, stîncoase, şerpuind o dată cu şleahul care urcă priporos spre crestele Balcanilor. Mîrzea călăreşte la trap întins. Priveşte neguros vîrfurile munţilor peste care se adună nori vineţii. Cerului luminos şi străveziu de la Tîrnovo i-a luat locul un cer mohorît, căzînd în falduri grele peste ghebele împădurite ale munţilor. Se simte în aer mirosul de răşină, ploaie şi vînt căzînd de la creste. Uşurinţa cu care şi-a împlinit planul îl înspăimîntă, părîndu-i-se de rău augur. Sluga armeană l-a slujit, aducîndu-i în odaie tăvile cu şaşlîk şi kebab, oale de cumîs şi un munte de stafide dulci, de Rodhope. S-a odihnit atît cît să-i lase vreme lui Ahmet să-i împlinească poruncile. A ieşit în saivan prin coridorul săpat sub caravansarai, spunîndu-şi că venerabilul Ali este vîrît pînă la gît în politica partidelor constantinopolitane, de vreme ce are nevoie de acest labirint subteran. Coridorul a răspuns într-un fel de horn cu fuştei, prin care a ieşit în podul cu fîn al caravansaraiului. De acolo, plin de paie, trăgînd după sine un fel de preş pus dinadins pe scară, s-a dus la harabaua cu polog roşu şi, în forfota cămilarilor, grăjdarilor şi a drumeţilor, s-a urcat sub Polog, ducîndu-şi şoimul în dăsaga lui de piele. S-a vîrît sub un ţol, aşteptînd. Nici peste o mică de ceas, cineva a îndemnat bivolii la drum şi, hurducîndu-se pe pietroaiele pavelelor, harabaua a ieşit în stradela prăvălatecă, coborînd în medean. A ridicat uşor pologul, de cum s-au îndemnat bivolii la drum. A văzut un bărbat înalt, cu trăsături frumoase, vultureşti, ieşind la galop din caravansarai, învelit într-un burnuz verde. I se pare că este timariotul care l-a urmărit pe el şi Balik, cu atît mai mult cu cît calul avîntat la galop era negru. Dincolo de poarta caravansaraiului, bulgarul pricăjit, cu barba plină de paie, văzut în medean, îşi strigă marfa aşezat turceşte lîngă bostanii, curcubetele şi tigvele lui, nescăpînd din ochi poarta deschisă. Urmăreşte atent harabaua. Lîngă el, unul din spadasini, ori altcineva, învăluit într-o mantie din pînză groasă, alege tiugi şi tigve, aşezat cu faţa tot spre caravansarai. Harabaua, cu roţile împiedicate cu lanţ, coboară uliţa priporoasă în medeanul tîrgului. Lumea se mai rărise. Tăria negoţului slăbise. Harabaua o ia pieziş prin tîrg. Bivolarul strigă răguşit: Heeep, hep!... Prin locul dintre loitră şi polog, vede telega sprintenă a morovlahilor, lîngă care

se învîrt herghelegiii tătari, avîndu-l la mijloc pe Ahmet călare, care îşi trece privirea peste haraba, ridică mîna şi le spune:

— Allah i-a făcut dreptate sărmanului nohai. *Borak-ulu*, măgarul lui Mahomed, s-a dat lui Ahmed. Este semn bun. Porunca stăpînului a fost împlinită. Allah cu voi!

Vrednicul slujitor se-nchină din şa în strigătele de rămas bun ale tătarilor din Durankulak, fericiți că un nohai, fecior războinic al stepelor, şi tribul cel mai puternic la Bachcisarai i-a luat în seamă. După care, harabaua o apucă spre Debelec, deci pe drumul lui, drept spre miazăzi. După un ceas, care i s-a părut o veşnicie, harabaua a ieşit din Tîrnovo, coborînd la o fîntînă umbrită de fagi seculari. Harabagiul a spus de afară:

— Locul e pustiu, stăpîne... Mehmet veghează acolo sus...

I-au trebuit cîteva clipe să pună şaua pe Şeitan, să strîngă curelele tarhatului de călătorie şi să dea drumul şoimului din traista de piele. Văzîndu-se slobod, şoimul a zburat într-unul din fagi. Mîrzea a ocolit satul prăpădit prin vad, Kilifarevo, cam pe la ceasul utreniei şi acum, la trap întins, se apropie de Vîglevci. Ahmet şi Racea au un ceas de goană înaintea lui. El însuşi are aproape şase ceasuri înaintea miezului nopții, cînd îşi propusese să fie la nucul ars. Şleahul intră între două stînci golaşe, care-şi aruncă umbrele într-o pajişite acoperită de barba ursului. Şoimul, care pînă atunci zburase din fag în fag, ori rotindu-se deasupra lui, ori țîşnind săgeată spre soarele căzut pe crestele Balcanilor, are o zvîcnire pieptişă. Se răstoarnă pe-o aripă şi vine spre el, împingîndu-şi ghearele înainte, semn că vrea să se lase pe mănuşă. Îl prinde din zbor pe stînga. Şoimul îl priveşte cu ochi rotund, rece. Pare neliniştit. I se pare că aude zăngănit de săbii. Dă pinten. Şleahul iese dintre cele două stînci, pe o teşitură sub care se cască o vale rîpoasă, năpădită de tufani şi gorunişte. Pe fundul văii, peste care se lățesc umbrele serii, trei călăreți în burnuzuri roşii atacă la sabie un al patrulea călăreț, purtînd burnuz verde şi, pe toți dracii, pe cap un turban sîngeriu. Cel atacat şi-a tras calul cu crupa într-un trunchi de fag, îşi apără partea stîngă a trupului cu scutul rotund, şi cu dreapta mînuie sabia încovoiată într-o morişcă amețitoare, ținîndu-şi duşmanii la depărtare. Unul din ei, călare pe un cal alb, vrea să-i prindă sabia în scut. Viteazul pe calul negru corb, din ce în ce este mai sigur că cel atacat este tot una cu bărbatul care l-a urmărit în medean, cu cel văzut lîngă Ahmet, cînd îşi facea abluțiunile, şi cu acela care a ieşit la galop pe poarta caravansaraiului. Are o clipă de şovăială. Nicăieri porunca voievodală nu-i îngăduie să se dezvăluie, intrînd în vreo încăierare, şi pe drumurile Balcanilor sînt ciocniri la toate răspîntiile. Îşi trage calul în bunget: şoimul îşi întinde aripile. Îl priveşte pe rînd, cînd cu un ochi, cînd cu celălalt. Şeitan bate din copită. Cei de jos nu l-au văzut. Coboară prin bunget, lăsîndu-l pe Şeitan să-şi

găsească drumul cel mai sigur. Vede cum atacatorii se smulg din luptă printr-o voltă scurtă, din galop pe loc, dovedindu-şi măiestria în dresajul cailor. Se răspîndesc în cleşte, închizîndu-l la mijloc pe călărețul cu burnuz verde. Îl sileşte pe Şeitan să lungească pasul. Bungetul se îndeseşte. Pe măsură ce coboară, aerul văii devine mai rece şi umed. Venerabilul Ali i-a spus: „Verdele este culoarea profetului şi roşul a adevăraților lui slujitori”... Ori „Adevărul stă deasupra capului tău ca o rodie!... Ca să ajungi la sîmburele lui, trebuie să culegi mai întîi rodia”... Oricum, cei trei, dintre care unul uriaş, îi vede doar vîrfurile răsucite ale mustăților depăşindu-i apărătoarele de ceafă ale coifului oriental, îl vor ucide acum pe călărețul nobil, căruia îi desluşeşte trăsăturile vultureşti şi tăişul privirii strălucitoare, de bărbat aţîţat în luptă, adulmecînd sîngele. Se găseşte la zece lungimi de cal de locul luptei, pe o sprînceană de pămînt ridicată deasupra şleahului, adăpostit de un tufan înmugurit, care aromeşte răscolitor a seve proaspete. Vede harnaşamentele bogate ale celor trei călăreți. Teltii din blăni de tigru, şei arăbeşti, înalte, cu arcadele sculptate în fildeş, trăgători roşii şi scărițe late, terminate cu pinten. Uriaşul pe cal alb îşi sileşte fugarul să facă vreo cîțiva paşi săltați spre dreapta. Atunci vede scutul rotund, încrustat cu arabescuri din smalț albastru, pe mijlocul căruia este prins în relief un rinocer din argint.

„Frații Ozötrak!” îşi spune.

În clipa aceea trăieşte toată ura pe care şefii akingiilor, oşteni slujind pe pradă, au stîrnit-o de zece ani în Moldova şi Țara Românească. Năvălirile lor nebune în nopțile de vară fără lună, în fruntea celor trei trîmbe de pradă alcătuite din scursura spahiilor fugiți de sub steaguri, a ucigaşilor din Istanbul căutați de agie, a cazacilor dezertori şi a tătarilor scăpați de judecata marelui han. Ori în nopțile de iamă din preajma sărbătorilor, cînd ucigînd orice nu are preț pe piețele de robi, tîrăsc în sclavie bărbați şi femei, pun foc după ce pradă, iar capetele popilor le înfig în sulițele proptite de iconostase.

El însuşi, odinioară, cînd Olena... Îşi muşcă buzele. Vede negru. Viteazul acela în burnuz verde strigă puternic:

— Allah, îndură-te!

— Ai să mori, cîine! urlă gros Nuran Ozötrak, uriaşul şi conducătorul clanului, pentru că numai Nuran Ozötrak are glasul ăsta ruginit şi stîlcit printre buzele lui crîmpoțite de lovituri.

— Niciodată partida voastră de şacali ai lui Ferhat n-o să izbîndească, Nuran!

— Mă cunoşti, cîine?

— După cum tu nu mă cunoşti, fiu de iapă!

Scoțînd un strigăt sălbatic, călărețul în burnuz verde se repede la galop de pe loc. Înainte ca uriaşul Nuran Ozötrak să-şi poată ridica sabia, îl loveşte cu tăişul sub cot. Uriaşul scoate un strigăt de durere. Fulgerător, Ozötrakul aflat în stînga călărețului îşi desprinde biciul de la oblînc şi, desfaşurîndu-l îndemînatec, îl plesneşte în aşa fel încît pleasna i se înfăşoară de cîteva ori în jurul brațului care ține sabia ridicată. Înainte de a smuci, Mîrzea pune pinteni. Îi urăşte de moarte pe cei trei frați şi nici o poruncă din lume nu-l poate opri pe un cavaler de a da ajutor unui alt cavaler, cînd este atacat neloial de mai mulți duşmani deodată.

Întinde mîna stîngă, strigîndu-i şoimului: loveşte! Apoi în turca lui limpede:

— Pe Allah, nemernicilor, iată moartea!

Şeitan se prăvale la galop în flancul stîng al uriaşului Nuran Ozötrak. Războinicul îşi întoarce spre el obrazul arat de lovituri în care şoimul îşi înfige ghearele, căutîndu-i ochii cu ciocul.

— Piei, cîine de tătar, ai viața! strigă Canli Ozötrak, cel chiorît, într-o luptă pe Dunăre, de Morunmare, căpetenia flotei domneşti.

Prinde din zbor privirea ageră, strălucitoare a celui în burnuz verde, care-şi aruncă sabia din mîna prinsă în bici, o apucă în stînga şi, răsucindu-se fulgerător peste umăr, taie coarda din piele de bivol, atacîndu-l pe Edip Ozötrak, mezinul, printr-o flanconadă fulgerătoare. În clipa cînd chiorul Canli îi taie calea, şoimul cu ghearele înroşite de sînge se ridică în zbor săgetat şi Nuran Ozötrak turbat de durere îl atacă pe cel în burnuz verde împreună cu mezinul; din desimile de deasupra şleahului se aude un trosnet sec de pistol şi plumbul izbeşte calul lui Edip drept în frunte.

— Pe Allah, o cursă! strigă Edip, sărind jos din şa şi, de jos, pe crupa calului alb... Fraților, o cursă!

— Goana! muge Nuran Ozötrak.

Cu o mişcare dibace, Canli se desprinde din luptă, gonind după fratele său pe firul de apă care taie şleahul, pierzîndu-se în bunget. Într-o clipă cei trei frați se fac nevăzuți. Desimile din care s-a tras rămîn tăcute. Nimic nu mişcă acolo. Mîrzea ştie din ce pistol a plecat plumbul binecuvîntat. Un nouraş de fum alb se ridică, uşor, deasupra fagețelului înmugurit. Omul în burnuz verde face o temenea largă din şaua persienească din safian sîngeriu, încrustată cu olmazuri. Este înalt, poartă platoşă, mănuşi de sîrmă, obrazul îi sîngeră, se pleacă a doua oară în şa şi spune:

— Allah cu tine, o, războinicule! Tatăl meu îți va fi de două ori recunoscător pentru viața dăruită fiului său. Ție şi prietenului tău necunoscut!

— Poate al tău, viteazule!

— Poate! şopteşte omul zîmbind subțire.

— Ochii mei te-au văzut astăzi, la caravansaraiul lui Ali.

— Ochii mei s-au bucurat de tine tot acolo.

— Mergi spre Edirne?

— Nu!... Saraiul prietenului şi fratelui meu de arme, timariotul Ismail Yerhi, este dincolo de acest deal. Mă tem să nu-l fi călcat aceşti tîlhari, care poate m-au asemuit cu el. Dar tu?

— Eu îl caut, spre Filipopoli, pe stăpînul meu, Ermilai baatur, trecut la tîrgul de robi cu patruzeci de fecioare din Volhinia. N-ai auzit de trecerea lui?

— Pe Allah, parcă am auzit! spune omul cu burnuz verde şi iarăşi îi trece peste chipul smolit o umbră de zîmbet. Numele meu este Ali... Viața mea îți aparține. Porunceşte!

— Ne grăbim amîndoi, Ali... Fii slobod; dar nu mă uita!

— Inima şi cugetul meu îmi spun că Allah mă va ajuta să te răsplătesc, o Allah!

— Allah este mare şi puterea lui nețărmurită.

Călărețul îşi duce dreapta la inimă, buze şi frunte.

Calul lovit de moarte îşi dă duhul, bătînd sălbatic din picioare. Un galop de pe loc. Călărețul în burnuz verde țîşneşte în umbrele dese ale serii, care curg grele de pe văile Balcanilor. Cînd se face nevăzut dincolo de creastă, din bunget se aude un glas gros, dogit, dedat mai mult cu cîntece de pahar şi bute, cu porunci ostăşeşti şi sudălmi, decît cu liturghia, care cîntă pe rumânia cea mai rumânească:

— Şi aşaha fost-aaa mîhîntuhiiit deee Doomnul, tăhătaaarul cehel taaainic...

Din bunget se arată un fel de popă uriaş şi buhos, pe jumătate păstor, învăluit într-un cojoc cu mița întoarsă pe dinafară, bărbos, sprîncenat, purtînd pe cap un comănac, în picioare cizme înalte, cu pinten, pistoale la brîu, un săbioi țărănesc cu plăsele de lemn, un burduf de capră la oblînc, o şubă; coburi, un ceaunaş, doi săculeți, pe după gît cogeamite traistă a milelor; călare pe un pintenog numai spumă, urmat la cîțiva paşi de nohaiul Ahmet. Căpitanul de ferentari al măriei sale, Racea, rînjeşte şi-l binecuvîntează; domnia sa fiind arătarea. Spune cu glas bubuitor:

— Căzut din cer, în ceasul al doisprezecelea, precum Nathanail... Ce zici de acest foc de pistol!?...

— Că putea foarte bine să mă nimerească pe mine şi că numai întîmplarea a dus plumbul în fruntea bietului dobitoc. Că pentru fapta de a fi ieşit din taină, vei fi judecat şi spînzurat. Mai mult pentru trufia ta decît pentru neghiobia ta. Amin!

— Blestem pe tine! Ghețea?

— Vine!

— Călărim?

— Pînă la miezul nopții, da!

— Lăsăm aici bunătate de tarhat? Şaua asta face pe puțin treizeci de țechini.

— Raceo!

— Tot cu țîfne, jupîniță?!

Fără să aştepte încuviințare, Racea descalecă. Scoate frîul bătut cu fluturi de aur. Desface chinga. O trage de sub hoitul calului. Pipăie ferecăturile şeii, apoi, grijuliu, o vîră în traista uriaşă a milelor, după care încalecă şi, prosternîndu-se, spune:

— La poruncă, fiu al Răsăritului!

Mîrzea zîmbeşte perfid. De cînd l-a văzut ieşind din bunget, ştie cum îşi va face intrarea în Edirne, fosta cetate de scaun a lui Mohamed, cuceritorul Constantinopolului.

2

Am să te prăjesc la foc scăzut. Am să-ți pun cărbuni aprinşi la subțiori, între degetele picioarelor şi sub fuduliile de tătar spurcat, ca în veci să nu se mai prăsească pe lume imamul vostru blestemat, băutori de lapte acru de iapă! Uită-te, lume, la chipul ăsta de diavol gălbejit, bun de pus în cînepă! Voi cei trei sute patruzeci şi cinci de sfinți de la Nicheia.

— Patru sute treizeci şi cinci!

— Trei sute patruzeci şi cinci, îți zic, diavole!

— Fie! Îndeasă-ți comănacul pe ochi!

— Îl îndes, îndesa-te-ar Satana în cazanele lui cu smoală, să te îndese!

— Rupe-ți cojocul la umăr!

— Cum să-l rup, vedea-te-aş sfîrtecat de paişpe cămile oloage! M-a costat o avere.

— L-ai furat de la cine ştie ce amărît, ori l-ai tîrguit pe nimic din talcioc.

— L-am furat?! Îmi cazi tu pe mînă, diavole!

— Taie-ți cizma la tureatcă!

— Ce să faac?

— Taie-ți cizma! Aşa, să pară sfîşiată în luptă.

— Mîrzeo!

— Raceo!

— Am dat treizeci de aspri pe ele.

— Minți. Sînt din plocoanele pe care ți le-a făcut isnaful tăbăcarilor, să le păzeşti tăbăcăriile cu ferentarii, lucru la care eşti silit prin lege şi pentru care eşti plătit de agie, neo— brăzatule...

Racea îşi rostogoleşte albul ochilor, pufneşte pe nări, se trage de barbă, îşi mîngîie duios cizmele cu tureatca înaltă şi moale, mirosind uşor a țap şi a argăseală.

— Adică, după tine, hm, iau două lefi pentru acelaşi lucru, tătăraşule? Te'te drăcie! La asta nu m-am gîndit... Dacă mă gîndeam bine, poate ajungeam să iau trei lefi, ori patru lefi şi abia atunci ajungeam să mă procopsesc şi, procopsindu-mă, să mă deosebesc cu adevărat de voi ceilalți şi să intru în cinul înalt al adevăraților dregători.

— Taci!... Ahmet, gata adăpatul?... Strînge chingile!... Dă-mi arcanul!....

Cu o mişcare scurtă, Mîrzea se apleacă, smulge cizmele roşii, pe care Racea le mîngîie duios şi, dintr-o tăietură scurtă cu jungherul, o despică pe cea din stînga la buză.

Înainte ca Racea, aşezat pe tohoarcă să poată face o mişcare, apucă urechile cizmei şi o sfîşie pînă aproape de jumătate.

— Gata! încalță-te şi să purcedem!

Este ziua de 7 aprilie, la un ceas după *Oile-Namazi* – rugăciunea de prînz, într-un pîlc de platani seculari pe malul fluviului Tunca Nehri, înainte de a se uni cu Marița, străvechiul Hebrus, mai sus de *Yldîrîm Camii* – geamia lui Yldîrîm, sanctuarul în care fanatismul osman a pus începutul „rugăciunilor de vineri". După calendarul ortodox, marți, a sfinților apostoli Iradion, Ruf şi Agav, zi de denie. Cîntă cucii pe-ntrecute şi mierlele. Primăvara, venită dinspre Egee, se simte în mugurii plesniți ai platanilor şi-n iarba fragedă a luncii.

Cerul este limpede şi albastru. Dincolo de fluviul pe care alunecă dubasurile pescarilor, se văd zidurile fortăreței lui Hadrian. Dincolo de ele strălucesc cupolele ascuțite ale geamiilor şi ale palatului imperial; acel de basm, Edirne Sarady Hümayunu, început sub Murad Îl, îmbogățit pe rînd de Mahomed Cuceritorul şi Soliman Magnificul, ale cărui chioşcuri şi pavilioane Mîrzea le cunoaşte încă din anii '89. Luminişul ştiut de Ahmet se găseşte pe şleahul care vine de la geamia lui Yldîrîm, pe lîngă medresa Darüşifa, ale cărei cupole rotunde se ridică deasupra boschetelor de tamarişti şi pini şi, trecînd pe lîngă moscheea lui Baiazid, răspunde la capul podului Bayazid-Köprüsü. Ahmet a înşăuat caii. Se strecoară pe buza malului care dă în şleah. Dinspre amîndouă moscheile se aud glasurile fanatice ale dervişilor care-l strigă pe Allah, ca şi zgomotele unei mari mulțimi în mişcare. Tropote. Strigăte de *Allah in Allah*! Răgetul jalnic al unei cămile, tăiat de altul înfuriat al unui mascul care nu se lasă îngenuncheat.

— Grăbeşte-te, frate Raceo, şi pocăindu-te în umilința ta, roagă-te să-ți fie iertate păcatele! spune Mîrzea, privindu-şi zîmbind fratele de arme.

Cu toate că țîfneşte pe nări, suduie de se cojesc platanii şi se zvîrcoleşte pe tohoarcă, Racea îşi joacă rolul hărăzit de Mîrzea cu plăcere şi după cum îşi ciumpăveşte bărboiul din foarfece, cu îndemînare de histrion. Nimic nu le-a tulburat goana de la Vîglevci, prin Korten, Skalica, Ustrem şi Radovec, Mîrzea ținînd să ajungă la Edirne, venind pe valea Tundjei. Cînd treceau prin satele prăpădite ale bulgarilor, ori prin tîrgurile amorțite vegheate de garnizoane turceşti, Racea se lega singur cu arcanul, gonind între cei doi tătari. Au dormit cîte trei ceasuri pe noapte, sub stele, învăluiți în tohoarce. Nu ştiau de ce gonesc să crape splina cailor şi nici ce-i va aştepta la capătul acestui marş secătuitor. Ceva din destinul tragic al voievodului plutea deasupra lor şi, fară să-şi vorbească, tropăind spre crestele Balcanilor, ori coborînd spre Marmara, dincoace de ele, duceau cu ei un simțămînt ciudat căruia îi găsise nume Racea, la al doilea popas de noapte.

— Ne strînge vremea de gît, Mîrzeo! spusese.

— Silim s-o ajungem din urmă, Raceo!

Ştiau şi unul şi altul că însuşi vodă goneşte în şaua timpului să ajungă vremea din urmă: anii cît libertatea țării a fost călcată în picioare; cît s-au tăiat între ele partidele domneşti, cît vlaga poporenilor s-a scurs în hambarele înaltei Porți; cît universitățile şi şcolile înalte au ajuns doar pînă la marginile imperiului otoman. Aşa că Racea îşi schimbă înfățişarea cu osîrdie. Şi-a ciumpăvit barba, facîndu-şi-o şi mai hirsută. Cu sîngele găinii tîrguite de la o babă îşi desemnează, pe obraz şi frunte, o frumusețe de rană. Cizma atîrnînd sfîşiată, cojocul stropit şi el de sînge şi frecat cu pămînt ud şi balegă de cal, flendurit, îi dă înfățişarea tragică şi respingătoare a unui rob, tîrît după calul învingătorului.

— Vin, stăpîne! şopteşte Ahmet.

Cei trei încalecă. Racea îşi trece lațul arcanului pe după gît. Capătul lui este legat la oblîncul lui Mîrzea. Printre trunchiurile groase ale platanilor seculari se văd dervişii rotitori de la moscheia Muradiye, ridicată – de Murad II pentru aceşti fanatici, care, rotindu-se în jurul lor înşile cu o perseverentă demnă de o cauză mai bună, au halucinații în care li se revelează adevăruri divine. Cu hainele ferfeniță, cu trupul acoperit de plăgi, dervişii rotitori deschid procesiunea, ridicînd praful de sub tălpile însîngerate. Sînt cei care, la Călugăreni, despicau răniții cu hangerele, smulgîndu-le din piept inimile încă vii. Cei care ciopîrțiseră curtenii smulşi din şei cu cîrligele. Care scoseseră măruntaiele muribunzilor, vîrîndu-şi obrazele în aburii calzi ai sîngelui, fanatizînd ienicerimea şi spahiii. În spatele lor veneau ienicerii schilodiți în războaiele imperiului, cerşetorii, apoi femeile acoperite de văluri, călări pe măgari, neguțătorii şi cămilarii,

ici, colo, cîte-un timariot călare, totul într-un nor de praf şi într-un vacarm asurzitor, dervişii bătînd în dairale, muzicanții suflînd în fluiere, ori făcînd țimbalele să plîngă.

— Acum! mormăie Racea. Şi Dumnezeu cu noi! Convoiul celor doi tătari, baaturul nobil cu şoimul pe umăr şi omul de arme, ținînd între ei un rob hirsut, plin de sîpge, cu hainele ferfeniță, iese din bunget şi intră firesc în procesiune, între un timariot călare pe o iapă roaibă şi un negustător călare pe un catîr chior.

— Allah, spune negustătorul, cu burta revărsată peste cingătoare... Iată pe cineva care nu şi-a pierdut vremea în rugăciuni.

— Poate se duce să-şi vîndă robul la tîrgul de mîine.

— La ce l-ar vinde acolo, dacă-l poate vinde aici?

— Pentru preț!

— Cine spune că Turhal Ciorum nu i-ar da un preț bun?!...

Cei trei tac. Racea se clatină în şa. Geme.

— Pe Israfil, îngerul morții, diavolul ăsta de bulgar poate trage la vîsle cinci zile în şir, fără să bea şi să mănînce, viteazule.

— Ar fi bun de herghelegiu, negustătorule!

— N-ar fi bun!

— De ce?

— S-ar ține scai nevestele pălmaşilor... E prea voinic.

— Scopit, l-aş lua eunuc la *Harem*.

Racea roteşte ochii fioros. Spune:

— Am să te scopesc eu pe tine, fecior de iapă!

Pe loc, Mîrzea îl arde cu biciul peste cojoacă.

— Cîinii ăştia de valahi tac numai dacă le tai beregata! spune şi-l îndeamnă pe Şeitan din pinteni, astfel încît să ajungă între cele două şiruri de cămile care duc în spate panere de răchită, acoperite cu baldachine de mătase. Pe măsură ce se apropie de caravană strigînd tătăreşte: Țob, țob! aşa cum se strigă la boi, îşi dă seama că destinul îşi are socotelile lui mai presus decît socotelile oamenilor, fie ei şi voievozi. Caii lor dedați cu duhoarea cămilelor, îşi deschid pîrtie în mulțimea lărmuitoare. Cînd ajung din urmă cea dintîi cămilă, un călăreț arab în burnuz negru, răsărit din gloată, îi propteşte în piept vîrful lat şi luciu al unei sulițe. Omul poartă pe obraz urma unei răni adînci şi nu prea vechi. Vederea burnuzului negru, a cămilelor cu baldachine multicolore, în care de obicei sînt duse spre haremurile marilor dregători roabele pregătite luni de zile pentru vînzare, îi aduc aminte întîmplările din iarnă, cînd, după ce i-a scos din robia marelui han pe Racea şi pe jupîn Răzbici, au atacat la sabie, împreună cu oştile jupînesei Sima Buzescu, caravana de cîteva mii de robi vînduți de tătari lui Mustafa Muhamed al Ghazal, cel mai bogat negustător de carne vie al

Răsăritului. Prinde privirea arzătoare a fratelui său de arme. Îi face semn de stăpînire, mîngîindu-şi mustața.

Fără să țină seamă de suliță, ocoleşte cămila prin stînga, silindu-l pe Şeitan să grăbească pasul: sînt zece cămile pe un şir, fiecare purtînd două coşuri cu baldachin, deci douăzeci de roabe aici, douăzeci pe celălalt şir. Nu se vede nimic sub baldachinele de mătase. Fiecare cămilă este păzită de doi arabi înarmați cu sulițe, flinte, pistoale şi săbii. Închide ochii. Revede noaptea aceea cumplită pe Dunărea înghețată, peste care se tăvălugeşte Crivățul înfuiorînd trîmbele cenuşii de zăpadă. Revede cele două şiruri de călăreți ai Simei Buzescu, ducînd pedestraşi pe crupele cailor, ieşind din negurile nopții şi prinzînd în cleşte convoiul de zeci de sănii. Apoi lupta icnită, seacă, fară scăpare, cînd au trecut prin sabie carnea oştirii lui Mustafa Muhamed al Ghazal, acesta scăpînd în goana sălbatică a cămilei flocoase de Gobi; care, iată, se leagănă leneş în fruntea caravanei. Poartă panaş roşu din pene de struț, gîtar cu clopoței de argint care clinchetesc vesel, iar în şaua înaltă, galbenă, de Damasc, stă drept, învăluit în burnuzul alb, cusut cu şireturi negre şi fir de aur, purtînd turban roşu din mătase de Mosul, cel scăpat astă iarnă de sabia răzbunării: Mustafa Muhamed al Ghazal. Îi vede profilul de vultur, pielea tăbăcită de soarele deşerturilor şi viscolele munților Anatoliei, pleoapele grele, solzoase, căzute peste ochii bulbucați, mustața albă, pierdută în barba şi mai albă, tăiată ascuțit, căzută pînă la brîu.

— Țob, țob! strigă şi plesneşte scurt cu biciul, şficuind aerul cu ştiința pe care-o au numai paznicii convoaielor de robi.

Vede cu coada ochiului cum la plesnetul biciului, Mustafa Muhamed al Ghazal tresare din moțăială. Ochiul lui gălbui parcă stătuse la pîndă sub pleoapa solzoasă. Ştie că l-a vazut pe Racea şi că, într-o clipită, i-a pus şi prețul. Strigă Țob, țob! şi trece mai departe în fața caravanei, acolo unde este un loc gol în care patru dervişi rotitori îşi sfîşie pieptul cu unghiile, țipă hu, hu, numele încifrat al lui Allah şi zvîrlindu-şi brațele scheletice către cer, imploră pronia să-i ajute la purificarea lumii prin sabie şi la instaurarea puterii veşnice a islamului. Văzîndu-l pe Racea, cei patru dervişi rămîn nemişcați. Cel mai lung şi deşirat dintre ei bîlbîie ceva neînțeles. Fulgerător, uitîndu-l pe Allah, fanaticii aceia îşi scot hangerele cumplite, din oțel neşlefuit; mai mult cuțitoaie decît arme de luptă şi se reped asupra lui strigînd: „Moarte necredinciosului!” Se întîmplă o zvîrcolire a mulțimii. Glasuri uscate întreabă cum de un necredincios a putut pătrunde între închinătorii dreptei credințe, aflați în procesiune?! Un ienicer ciung strigă că numai de cînd blestematul Mickaly bey s-a ridicat împotriva stăpînului său, creştinii au ridicat capetele din țărnă, acolo unde rîmau cu frunțile ca porcii cu rîtul. Mîrzea îl plesneşte în piept cu vîrful cizmei pe

dervişul deşirat, apoi, desfacîndu-şi biciul, îl şficuie pe al doilea derviş, strecurat la Racea printre cai. Ahmet îi crestează pe ceilalți doi cu vîrful săbiei. Dintr-o dată mulțimea pînă atunci amețită doar de strigătele dervişilor cadri, vede cauza vie a tuturor necazurilor ei trecute, prezente şi viitoare: creştinii... Adică omul hirsut, plin de sînge închegat, cu gîtul prins în arcan, fioros, singur, nenorocit de soarta lui, care, orioum, mai curînd milă cerea, decît cruzime. Un fel de băbătie învăluită în negru, cu voalul abia ținîndu-i-se pe față, strigă ascuțit că feciorii de hienă i-au ucis lumina ochilor, pe viteazul ei fiu Galat, aruncîndu-l în Tuna – Dunărea, cea scîrbavnică şi crudă, care-a înecat atîția viteji. Strigătelor ascuțite ale muierilor li se adaugă urletele ienicerilor ciumpăviți în războaiele de anul trecut şi de astă iamă, şi sudălmile cu care este împroşcat voievodul, care-a oprit negoțul şi haraciul, înfometînd Istanbulul şi Edirneul, aținîndu-i pe bulgari şi greci. Peste tot acest vacarm colcăitor se ridică țipetele isterice ale dervişilor plesniți cu biciul şi crestați cu sabia, lucru neîntîlnit de-o sută de ani; ori poate de două Mîrzea simte că mulțimea a găsit ținta acestei procesiuni monotone: sîngele necredinciosului, adus jertfă lui Allah> pentru împlinirea dorințelor. Nebunia unor dervişi poate da peste cap toată truda cancelariei de taină, iar cel care n-a fost doborît în luptă la Călugăreni, Şerpăteşti şi Putineiu, poate fi sfîrtecat cu unghiile, prosteşte, de cîteva femei isterice. Oricum, nu-i poate da drumul din arcan, fară să nu se descopere. Plesnind cu biciul fețele vinete de mînie ale ienicerilor ologi şi ciungi, gurile schimonosite de furie, lovind în dreapta şi stînga, rotindu-şi-l pe Şeitan în loc şi acesta bătînd sălbatic din picioare, ori muşcînd tot ce-i trece prin față; în urletele de durere şi mînie, Mîrzea caută o scăpare. Se face loc gol în jurul lor. Pentru o clipă. În clipa următoare, urlînd năprasnic cei patru dervişi cadri, întăriți de alții, răsăriți parcă din pămînt, cu hangerele la mînă, îi înconjoară de aproape. Unul din ei se repede sub burta lui Şeitan. Armăsarul de luptă se răsuceşte fulgerător şi-l izbeşte cu copita în pîntec, atît de puternic, încît dervişul se rostogoleşte la pămînt, frînt în două. În aceeaşi clipă în stînga şi dreapta vede burnuzurile negre şi sulițele arabilor lui Mustafa Muhamed al Ghazal, plecîndu-se spre piepturile dervişilor. Un glas uscat, dar puternic, spune:

— Unde este legea care spune că îi este îngăduit cuiva să ucidă pe robul oşteanului întors din luptă?! Pe Allah, cîini urlători, vedeți-vă de urdorile voastre scîrboase, ori pun să fiți biciuiți aici, în drum, ca nişte tîlhari! Pe Allah, viteazule, primeşte găzduirea mea şi cortul meu îți va fi adăpost, iar sabia mea, scut.

Bătrînul cu barbă albă, cel mai temut neguțător de robi din răsărit, îl domină de pe spinarea cămilei lui de Gobi, privindu-l pe sub pleoapele solzoase, cu ochi gălbui şi somnolenți.

— Aman!
— Este Mustafa Muhamed al Ghazal!
— Favoritul sultanului.
— Necruțătorul!
— Prietenul lui Ferhat Characlan!
— Care vă va vinde pe toți, pe-o sută de țechini, cîini fară dinți ce sînteți! Robul acesta este al meu. L-am tocmit pe trei sute de galbeni împărăteşti şi vă jupoi de vii dacă mai mîrîiți.

Arabii plesnesc mulțimea cu bicele. O înțeapă cu sulițele. Se aud strigăte de spaimă. Dervişii cadri s-au făcut nevăzuți.

— O mie de taleri împărăteşti, o, zahid, spune Mîrzea, alăturîndu-l pe Şeitan de cămila de Gobi, care-l priveşte şi clempăne din buza de jos.
— Îmi ceri prețul unui prinț circazian, nerecunoscătorule?
— Face cît doi prinți circazieni, apărătorule!
— Nu ştiam că tătarii sînt pe cît de lacomi, pe atît de mincinoşi.
— Te-am văzut astă iarnă în taberile slăvitului meu stăpîn, la Turnu.
— Blestemată fie ziua cînd am trecut dincolo de Tuna.
— De ce urgiseşti pleanul pe care stăpînul meu ți l-a vîndut? Însumi ți-am adus cele zece fecioare de *gurur kiafir* – calomniatori neruşinați! (Le zice nemților pe porecla dată de oşteni şi oamenii de rînd. Văzuse în taberile marelui han aşezate, lîngă cetatea Turnu, şirurile de roabe şi robi cumpărate de Mustafa Muhamed al Ghazal şi, vorbind, îi încolțeşte în minte un plan pe care-l crede cel mai bun, din o mie altele.)

Trage cu urechea la murmurul mulțimii domolită cu biciul. Se aud sudălmi adresate acestor *liash-ieiîdgi*, mîncători de hoituri, adică tătari, care se poartă în împărăție mai reobrăzat decît dregătorii, biciuind stăpînii, ei care nu sînt decît slugile sultanului. Al Ghazal mîrîie ceva în barbă cu privire la cele zece fecioare nemțoaice, pe care nici un adevărat cunoscător nu dă mai mult decît 150 de taleri bucata, avînd carnea tare şi nefiind bune de dragoste.

Mîrzea îl împinge pe Şeitan din pulpă, în aşa fel încît Racea să fie între cămila de Gobi şi cea dintîi cămilă cu baldachin, avîndu-l pe Ahmet în dreapta şi în stînga pe el. Convoiul trece prin fața geamiei lui Baiazid unde i se alătură o altă procesiune, trece podul de piatră peste Tunca, numit Bayezid Köprüsü. Ajunge la vechiul zid al citadelei lui Hadrian, întemeietorul Hadrianopolisului, trece pe sub donjonul refăcut sub Mehmet II Fatih, cuceritorul Constantinopolului, vegheat de ieniceri de cetate, împlătoşați, care-i strigă lui Mustafa Muhamed al Ghazal că mîine vor veni la tîrgul de sclavi, în Bedesten, să-şi cumpere femei şi, ajuns dincolo de grila din fier gros, o ia prin livezi spre minaretele subțiri, elegante şi grațioase ale geamiei Ilci Şerefeli, desenate argintiu pe cerul albastru, plin

de veselie al primăverii. Mîrzea aşteaptă să vorbească Al Ghazal. Cunoaşte obiceiul arabilor de a se stăpîni şi a nu vorbi decît în clipa din urmă. Oricum, dacă şacalul bătrîn merge la Istanbul, nu poate găsi nicăieri o gardă mai bună şi sigură. Atît că, o caravană de sclavi face drumul de la Edirne la Istanbul în zece, douăsprezece zile şi el va trebui să-l facă doar în patru, dacă totul va merge bine. Îşi spune totul şi se acreşte-n el, neştiind nici măcar cea dintîi literă cu care începe acest tot. A trecut printr-o spaimă rea, cînd dervişii cadri s-au repezit la Racea. Îşi făgăduieşte să fie cu ochii în patru. Drumul şerpuie printre livezi de cireşi şi vişini. Peste tot acest pămînt bizantin s-au împlîntat adînc semnele puterii otomane. Cupolele medreselor şi minaretele, acoperişurile vaste ale palatului imperial, zidurile puternice ale fortăreţei vegheate de ieniceri archebuzieri, spahii călări trecînd de la palatul imperial, ale cărui ziduri se întrezăresc printre arborii seculari, umbroşi, unde odinioară vînau prinţii bizantini, mulţimea neguţătorilor turci, a dervişilor şi femeilor, cerul însuşi parcă de smalţ, plin de linişte indolentă, totul este oriental ca şi cînd faptul că Mahomed Cuceritorul s-a născut aici, a conferit pe veci puterii osmane partea aceasta a decedatului imperiu bizantin, decedat căruia el şi fraţii săi de arme vin să-i aducă o vorbă de mîntuire, precum Isus lui Lazăr... Să fie acesta sîmburele adevărat al misiei lor?

— Sînt la caravansaraiul lui Rüstem paşa, viteazule! Mi-ai cerut o mie de taleri pe robul tău, ştiind că nu-ţi va da nimeni mai mult de cinci sute! De ce?... Dacă vrei să mă vezi şi să-ţi arăt robii şi roabele, înainte de a-i scoate la tîrg, sînt după *acşam-namazi*, rugăciunea de seară, în spatele cara vansaraiului, în livada lui Hagi Izmet! Allah cu tine!... Te-am văzut undeva... Inima mea îmi spune că ne vom mai vedea. Mi-ar place să mă slujeşti.

— Cine-o poate şti, apărătorule!

Caravana a ajuns la răscrucea pe care o face drumul lor cu acela venit de la Saray Ici, ducînd drept la bazarul Ali Paşa, unde se află şi butica croitorului Kiril Plano Platres.

— Închină-te binefăcătorului tău, cîine! spune Mîrzea, smucind arcanul.

Racea tresare ca muşcat de şarpe. Mustafa Muhamed al Ghazal îi priveşte pe amîndoi cu ochii lui placizi, galbeni. Racea se apleacă în şa. Îşi duce mîna la inimă, buze şi frunte. Spune turceşte:

— Viaţă pentru viaţă, *effendi*.

Neguţătorul de robi îşi mîngîie barba. Soarele îi cade pe pleoape, pe turbanul sîngeriu din mătase de Mosul.

— Vorbeşti de parcă ai fi slobod şi asemenea mie, oştere... Taina ta să fie numai a ta. Închide ochii. Cămila de Gobi îşi scutură gîtarul cu clopoţei de argint care clinchetesc vesel şi o ia cu paşi mari pe şleahul pietros, larg,

plin de gunoaie, care coboară spre *Ali paşa cearşisi*, urmată de cele două şiruri de cămile purtătoare de baldachine.

Mîrzea îl trage pe Şeitan spre ulicioara îngustă, întortocheată şi umbrită de platani care duce la *Uci Şerefeli camii*. Vede cu coada ochiului cum un derviş învelit în zdrenţe se desprinde din procesiunea lărmuitoare şi, şchiopătînd, întinzînd blidul milelor şi strigîndu-l pe Allah, ocoleşte o casă acoperită de viţă şi se face nevăzut după un boschet de tamarişti.

3

Între moscheea *Uci Şerefelli* şi moscheea Selimiye, ale cărei minarete filigranate se desenează vibrînd pe cerul cat ifelat, se aştern grădinile de cireşi, vişini, piersici şi caişi cu mugurii florilor gata să plesnească. Oraşul se întinde în dreapta, cu străzile lui înguste şi întortocheate. În stînga, livezile se sfîrşesc la malul fluviului Tunca, adus pînă aici de o buclă adîncă în mijlocul căreia se găseşte insula Sarayici, locul pe care este construit palatul imperial. Este a şasea oară cînd, trecînd prin Edirne, trebuie să-şi piardă urma. Îl plesneşte pe Racea cu lovitura aceea scurtă, care loveşte cojocul cu capătul dinspre codirişte al biciului, în vreme ce pleasna răsună sec în aer.

— La trap, Raceo! Schimonoseşte-te după plac! Sîntem supravegheaţi!

Siliţi din pinteni, caii măresc trapul. Mîrzea o apucă pe una din potecile de asini, din labirintul de poteci încurcate pe marginile livezilor. Racea geme. Strigă numele Mîntuitorului. Bleastămă şi suduie gras, în toate limbile Răsăritului. Strigă că, dacă se va răscumpăra, nu va avea pace pînă cînd n-o să-l vadă îngropat de viu pe acest asupritor al lui, Sarîk baatur, fie-i numele şi ginta blestemată în veci de veci. După ce ocolesc la trap mare o perdea de mărăcinişte, Mîrzea apucă spre *Beylerbeyi camii*, aflată nu departe de malul fluviului, ca, după puţin timp, s-o ia la galop peste o pajişte mărginită de un gard de merişor care taie averile geamiilor, despărţindu-le. Ocolesc pe departe *Peyhler medresesi* (Mîrzea îşi spune că islamul a umplut vechiul Bizanţ de şcolile lui înalte teologicale şi laice, în care se învaţă algebra şi geometria şi medicina, în vreme ce din toate ştiinţele şi şcolile vechi, ortodoxia mai are doar pe lîngă patriarhia din Constantinopol un loc unde să-şi formeze cărturarii meniţi să combată islamul şi să păstreze, sub supunerea lui, sufletul şi istoria popoarelor înrobite cu sabia) după care, tot în galop, trec şleahul umbrit de castani străvechi, care uneşte monastirea dervişilor cadri, Muradiye, cu nestemata moscheilor oraşului: Selimiye, ale cărei patru minarete ţîşnesc zvelt şi

strălucitor dintre platani şi castani, împungînd cerul cu vîrfurile lor ascuțite. Ca întotdeauna Mîrzea se lasă copleşit de frumusețea delicată a acestor construcții, pline de nostalgie şi mister, de vis şi de pace înțeleaptă, ca şi cînd nu ele ar fi inima de la care purced preceptele sîngeroase ale mahomedanismului. Trecuți peste şleahul pustiu, la adăpostul bunge— tului şi sub umbra platanilor înțepată de trîmbe albastre de lumină, care zugrăvesc pe pajişte formele crengilor abia înmugurite, Mîrzea apucă o potecă de măgari care ține drept spre Selimiye. Bungetul devine din ce în ce mai des, năpădit de tufe de liliac şi iasomie. Mîrzea îl trece pe Şeitan la trap. Locurile par pustii, uitate într-o linişte rămasă de la facerea lumii, în care fluieratul mierlelor abia adînceşte şi desăvîrşeşte pacea. Este o boltă acolo, sub un platan uriaş, țesută din curpen, hamei şi iederă. Mîrzea îi călăuzeşte sub boltă. Duce degetul la buze. Le arată zidul care înconjoară moscheia. Se vede cupola uriaşă, aşezată pe soclul ei susținut de cei opt piloni, acoperită cu plumb, pe arcul căreia străluceşte o semilună aurită.

— Minune! mormăie Racea.

— Rămîneți aici!... Ahmet, ia-l pe Şongur... Mă întorc într-o mică de ceas.

— Şi dacă?

— Nu îndrăzneşte nimeni să calce împrejurimea. Este a muezinului. Descălecați! Culcati-vă caii!...

Şoimul Şongur chemat de Ahmet trece pe oblîncul şeii acestuia. Mîrzea apucă o potecă năpădită de iarbă, care duce drept spre zidul care înconjoară curtea moscheii. Racea şi Ahmet îşi culcă fugarii sub bolta umbroasă. Cu cît Mîrzea se apropie de gardul din zid, cu ocnițe emailate, cu atît simțămîntul acela nostalgic, sfîşietor şi ciudat îl stăpîneşte mai puternic, ca şi cînd s-ar întoarce la sine, cel adevărat, după o pribegie îndelungată. Să fie ceva din sufletul mîrzacei, mama lui, care tresare din uitarea cea de toate zilele, ori mai mult decît atîta: setea spre tot a sufletului omenesc, islamul însuşi fiind o parte a totului, o față oricînd posibilă a omului? Nu ştie. Poteca mărginită de lilieci împupiți, de moşmoni şi meri chinezeşti, un tunel vegetal plin de cîntecul mierlelor, al sturzilor şi grangurilor se opreşte într-o portiță de fier, la care urcă două trepte de marmoră, încă neatinse de urmele timpului. Mîrzea ridică ciocanul de lemn, agățat cu lănțug de un cîrlig bătut în zid. Ciocăne în poartă într-un anume fel. Ascultă ecoul în curtea largă şi sub bolțile porticului care înconjoară curtea interioară. Repetă semnalul. După un timp se aud paşi tîrşîiți care se opresc dincolo de portiță.

— Eu sînt, doică, şopteşte în tătară căpitanul, nefiind sigur că nu-i tremură glasul şi că nu are ochii umezi.

Zăvorul. Portita scîrțîind uşor în țîțîni. O femeie puțină la trup, încovoiată sub barişul negru şi sub vălurile negre. Poartă şalvari negri, iminei negri. Mîinile împreunate la piept sînt numai vine. Degetele uscate. Doar privirea ochilor negri, foarte tineri, privirea plină de dragoste şi spaimă pare vie în acest trup învăluit în pînză neagră, ca într-un giulgiu.

— Fiule! şopteşte femeia.

Mîrzea intră, pe sub bolta de piatră, în cimitirul umbros al moscheei. În cîțiva ani, curtea asta plină de ciulini şi iarbă, s-a umplut de morminte. Zeci de pietre funerare, mai ales purtînd turbane, semn că veghează un bărbat; zeci şi sute de plăci de marmoră albă, aliniate pe şiruri dese, ostăşeşti, ici, colo, cîte una pe care sînt sculptate ghirlande de trandafiri, semn că veghează somnul de veci al unei femei tinere şi iarăşi turbane, totul lucrat cu gingăşie, ca şi cînd meşterii n-ar fi vrut ca opera lor în marmoră să apese prea greu trupurile aşternute în pămînt. Mîna femeii îi încleştează brațul.

— Credeam că Allah mă pedepseşte şi că am să mor fără să te mai văd, fiule!

— Iată-mă întors, mamă!

— În trecere?

— Ca întotdeauna!

— Eşti ca şoimul călător... Ți-au ieşit cîteva fire albe la tîmple!

— Timpul.

— Da! Timpul.

Ea îl ține de mînă, cu sfială, cu toate că nu se cuvine şi merg unul lîngă altul pe aleea aşternută cu prundiş, iar el îşi aminteşte de zilele copilăriei, cînd hoinărea prin Bugeac cu tatăl său, căpitan de margine şi cu roaba mamei sale mîrzaca, frumoasă ca un vis cu îngeri, demult aşternut sub colilia vîntuită, iar această Hayre, tînără pe-atunci, îi povestea basmele fabuloase ale dragostelor lui Timur, ori tragedia lui Tohtamîş. El era abia un copilandru, străjile vegheau sprijinite în sulițe, pe deasupra se boltea cerul de august prins în licuricii din Calea Robilor, caii păşteau troscoțelul forăind, şi noaptea caldă, plină de miresmele amărui ale ierburilor, se umplea de fantasme. Cîndva, Hayre şi-a găsit un soț, un războinic liber din ulusurile dobrogene. Tatăl lui a înzestrat-o dîndu-i trei iepe şi treizeci şi trei de oi. Tătarul Iskinder a murit ucis în Țara Românească, pe cînd prăda în părțile Brăilei. Pe Hayre au prins-o akingiii şi au vîndut-o la Edirre, unde ştiind basme vechi şi să tămăduiască boli cu ajutorul fierturilor de ierburi, a luat-o muezinul la moscheea nouă, Selimiye, să aibă grijă de vestmîntărie, să curețe şi să vorbească hakimilor de la medresă, despre proprietățile rădăcinilor şi ierbilor. A întîlnit-o în Bedesten, unde vindea rădăcini

tămăduitoare. Era încă în putere şi el venise din Ţara Românească, fiind în slujba vel banului Mihai, care pregătea Călugărenii încă de pe atunci.

Aleea duce la o casă mică, din vălătuci, spoită alb, acoperită cu olane, iederă şi trandafiri agăţători. Simte de afară aromele ierburilor tainice, puse la uscat. Este o prispă lipită cu pămînt din care, pe uşa deschisă larg, se intră într-o odaie scundă cu bagdadia din scîndură, unde este un aşternut din blăni de oaie, un cuptor mare, spoit albastru şi un cuier din fier de care sînt agăţate mănunchiuri de ierburi uscate. Mîrzea îşi scoate cizmele în prag. Se aşază turceşte pe o pernă de safian roşu. Este perna pe care doica o ţine la loc de cinste şi pe care, ştie, nu s-a aşezat, niciodată, nici un alt bărbat.

— Nu sînt singur, doică, ne este foame, nu ne-am spălat de două zile, nu vrem să fim văzuţi şi poftesc să am sfat tainic cu fraţii mei de arme. Am nevoie de veştminte de neguţător, pentru un bărbat de două ori mai voinic ca mine. Astea sînt nevoile mele. Acum, că ţi le-am spus, voi să stau în pace, cu sufletul tău, ca o bătaie de aripi. Spune-mi, doică, gîndurile tale!

— Bătaia de aripi a trecut, fiule... Poate aşa cum fară să ştim, viaţa noastră trece ca o bătaie de aripi. Ochii mei se bucură că te văd. Sufletul meu se-ntoarce la tinereţe. Ce altceva mi-aş putea dori? Mă duc să-ţi aduc fraţii. Să închid caii la saivan. Să-i adăp. Să-i hrănesc.

— Cei de la medresă?

— A venit un hakim de la Bagdad. Le vorbeşte despre tainele numărului 7. Nu se mişcă pînă la *oile-namazi*. Mai ai trei ceasuri de singurătate.

Cu o mişcare frîntă, Mîrzea îi apucă mîna pergamentoasă mirosind uşor a izmă şi i-o sărută. Tătarca oftează, îl priveşte fară să-l vadă, murmură ceva într-o limbă necunoscută şi iese neauzit, închizînd uşa...

Abia se suise muezinul în al doilea balcon al minaretului dinspre Mecca (fiecare minaret are trei balcoane cu balustradele lucrate în ajur de marmoră) vestind *oile-namazi* şi în curtea interioară a moscheei Selimiye intră cei dintîi binecredincioşi, îndreptîndu-se spre şadirvan, fîntîna placată cu faianţă albastră de Samarkand, unde-şi fac abluţiunile. Racea, îmbrăcat într-un caftan somptuos, roşu, învîrstat cu fir de aur, cu o legătoare neagră peste ochiul stîng, cu barba luată din foarfece, purtînd şalvari violeţi, cizmuliţe de safian roşii, părînd un neguţător rumeliot trecut la islamism, cu turbanul tras pe frunte, îşi face abluţiunile cufundat în meditaţia cea mai profundă. Îşi spală gura şi limba care a proferat injurii, cu care s-a îndopat împotriva austerităţii recomandată de canoane; după care îşi spală urechile, curăţindu-le de murdăria sunetelor lumeşti, în aşa fel încît să poată asculta cuvintele lui Allah cu ele pure şi pe cît se poate desfundate. Ahmet îmbrăcat în ienicer şi Mîrzea în timariot de Asia, îşi fac abluţiunile firesc. Curtea rectangulară, mărginită de galeria cu bolţi tradiţionale, se

umple repede de binecredincioşi. După ce se descalță, intră în moschee în aşa fel încît sa se poată vedea unii pe alții. Racea se aşază turceşte pe covorul gros de Buhara, puțin mai în urma lui Mîrzea, simțindu-l pe Ahmet în preajmă. Sub cupola imensă este o linişte desăvîrşită, cu toate că moscheea se umple văzînd cu ochii. Pe toți dracii, jocul a început să aibă gust de moarte. Nu numaică judecătorii musulmani n-au îndurare pentru cei care uzurpă şalvarii sacri şi turbanul, pedepsind cu moartea portul de către creştini, dar dacă imamul ar bănui că, sub cupola sacră, s-ar afla un necredincios, l-ar da mulțimii care l-ar sfîşia cu unghiile. Dacă se adaugă faptul că necredinciosul este un căpitan al beyului de la Kara-Iflak, care a smuls lui Sinan steagul sacru al Profetului, aducînd cea mai cumplită ocară neînvinsei armii otomane, rugul ar putea fi socotit drept o binefacere.

Ptiu! Planul diavolului de Mîrzea este pe cît de bun, pe atît de şoltic. Îşi pipăie hangerul cu cap de şarpe înfipt la brîu, hangerul care trebuie să-i deschidă drum spre tainele acelui afurisit de o mie de ori Kiril Plano Platres, care nu poate fi decît un vînzător mîrşav. Imamul îşi spune rugăciunile. Toată moscheea este plină de o lumină vişinie, care-l adoarme. Atît i-ar trebui. Să înceapă să sforăie. Este vremea să se gîndească bine cum să-l ademenească spre adevăr pe grecul afurisit, de la care li se poate trage moartea. Şi dacă bietul om este totuşi un complotist cinstit, aşa cum sînt complotişti, de o sută cincizeci de ani, toți urmaşii Bizanțului?... Prinde privirea plină de batjocură a blestematului tătăraş, care gătit în burnuzul lui galben, cu coiful înconjurat de un şal de mătase sîngerie, pare venit acum din pustiurile arzătoare ale Siriei. I s-a părut. Mîrzea nici nu se uită la el. Pare cufundat în meditație, diavolul! Cu mutra lui de şeic fanatic, cine ştie ce planuri diavoleşti urzeşte! Se aşază mai bine pe covor, aşteptînd liniştit să dea semnul de plecare. Mîrzea nu dă nici un semn. Simțămîntul acela straniu şi răscolitor care a pus stăpînire pe el cînd călărea prin liniştea zidită sub platanii uriaşi încă de la facerea lumii, s-a adîncit intrînd în moschee, pînă la pierderea de sine. În adevăr Sinan cel mare, arhitectul, a găsit sensurile şi drumul eternității, altfel şi altcum decît celălalt Sinan, marele vizir, Cogea Sinan paşa, albanezul renegat, care, în patima lui de putere şi în ura potriva celor pentru care şi-a renegat patria, a umplut cerul Asiei şi Europei de gemetele muribunzilor, pustiurile şi cîmpurile de luptă de hoiturile soldaților, zecile de mii de vetre de plînsul orfanilor şi văduvelor. Ce glorie poate aduce o zi de luptă şi ce preț are gloria aceea pusă în slujba împilării şi cotropirii?! Şi ce glorie şi-a durat sieşi prin veacuri, în bocănitul ciocanelor cioplitorilor de piatră şi marmoră, arhitectul Sinan, şi el cel mare, cum cel mare i s-a zis şi fostului prim dregător al imperiului, astăzi, după înfrîngerile din Țara Românească şi pierderea steagului sfînt, căzut în dizgrație şi exilat la Malgara? Meditează la cele

două glorii, a armelor şi a artelor, oftează pentru că el însuşi este un om de arme şi se lasă pătruns de armoniile sublime ale construcției lui Sinan, artistul. Se repetă în cor rugăciunea de amiază. Apoi, ascuțit, glasul muezinului suit în cuibul lui de marmoră albă, ca un corb uriaş, negru, care-l imploră pe Allah să-i asculte ruga. În moschee se-ncheagă o linişte de moarte. Muezinul începe cu glas jos, tărăgănat, povestind cum Allah, în marea lui dragoste pentru fiii lui credincioşi, le-a dat prin sabia lor pămînturile pînă la Dunăre şi Marea Caspică şi Kara Deniz – Marea Neagră – dar mai ales cele două vilaiete: Kara Iflak şi Bogdan-Ilî, adică Țara Românească şi Moldova, unde curg rîuri de lapte şi miere, cresc nenumărate turme de berbeci fragezi, albinele fac cea mai parfumată ceară şi femeile nasc fecioarele cele mai dulci, făcute pentru dragoste. După ce zugrăveşte în culori vii bogăția vilaietelor, totul cu glas cîntat, dintr-o dată îşi aruncă brațele spre cer implorîndu-l ascuțit şi hîrîit pe îngerul morții, Israfil, să-l trăsnească pe loc cu o mie de fulgere pe blestematul călcător de jurămînt Mikaly, beyul nesupus de la Kara-Iflak, care a dat morții zeci de mii de musulmani; care nu s-a multumit cu măcelul de la Dunăre de astă toamnă, dar, trecînd-o pe gheață, a bîntuit meleagurile dobrogene şi dunărene, semănînd jalea, moartea şi pîrjolul. Tot ce spune muezinul ține de cea mai adevărată artă a oratoriei, menită să aţîțe setea de răzbunare, orgoliul ostăşesc, setea de înavuțire şi trai îmbelşugat a sutelor de timarioți şi akingii, neguțători şi meşteşugari aflați în moschee; ori să răscolească durerea mamelor şi văduvelor aflate în balconul lor tainic, numit *mahfel*. Sînt douăzeci de moschei numai în Edirne. În fiecare să vină la rugăciune numai trei sute de oameni. Sînt şase mii de oameni cărora li se vîră în suflet, de cinci ori pe zi, ura împotriva voievodului, oştirii, Țării şi libertății ei. Cîte moschei sînt la Istanbul? Cîte în tot imperiul? Iată o forță de care şi vodă şi cancelaria lui de taină trebuie să țină seama, măcar tot atît cît țin seama de mişcarea oştilor semilunei, dincoace de Dunăre. Muezinul îşi isprăveşte predica în strigătele aţîțate ale mulțimii. Aici, sub cupolele vaste ale moscheilor, vegheate de colonetele zvelte în marmoră albă ajurate de mîinile îndemînatece ale cioplitorilor şi visate de mintea arhitecților şi-au călit săbiile cumplite ceilalți, marii viziri, paşalele şi sultanii sîngeroşi ai imperiului, încercînd să ajungă nemurirea prin moarte şi sînge. După ce mulțimea cere războiul sfînt împotriva necredincioşilor, Mîrzea revine la sine. Se strecoară printre cei dintîi la ieşire, îşi încalță cizmele şi, trecînd în lungul porticului interior, acel avlu acoperit de 17 cupole, iese în medeanul din fața moscheei, unde sînt legați doi cai negri şi un catîr puternic, înzorzonat cu o şa verde, cu valtrapul avînd de-o parte şi alta patru ciucuri mari, roşii, din mătase. Racea încalecă pe catîr. Fără să se uite în stînga şi în dreapta, cu nasul vîrît în deschizătura caftanului, răsuflă uşurat. I s-a

părut tot timpul că muezinul îl arată pe el şi că cei din jur strigă pe nume cerîndu-i moartea . Aşa dintr-o dată sub lucirea caldă a soarelui de aprilie, îl apucă o ciudă cumplită pe Kiril Plano Platres, ca şi cînd acesta ar fi vinovat de faptul că binecredincioşii vor pieirea Țării Româneşti, că însuşi domnia sa, căpitanul Racea, a fost smuls din aşternutul în care descifra farmecele nebănuite ale gruzinei Elena şi aruncat peste noapte în ghearele fanaticului din Edirne. Ca să ajungă la *Ali Paşa Carşisi*, Racea apucă şleahul care, trecînd prin fața medresei, ocoleşte *Türk Hamami* şi iese în dreptul Bedestenului. Ajuns aici, respiră lacom aromele iuți ale mulțimii ieşite de la rugăciune, revărsată pe toate ulicioarele cu case din pămînt, mulțime care vinde şi cumpără, care se tocmeşte şi iarăşi se tocmeşte, totul într-un ramăt neîntrerupt care creşte şi scade, străbătut de răgetele cămilelor, de nechezatul cailor, de borăitul măgarilor chemînd dragostea femelelor; amestecul de mirosuri şi sunete în care-a crescut, care-l pătrund voluptos şi care-l descătuşază. Trage cu ochiul la silueta subțire a tinerelor şi tainicelor *hanum*, drapate în şaluri multicolore, încălțate cu condurași de safian, acoperite cu văluri pe deasupra cărora li se văd doar sprîncenele date cu tuş de China şi ochii mari, catifelați, oftează spăşit şi îndemnîndu-şi catîrul (de unde l-a găsit tătăraşul, parc-ar fi vrăjitor), ajunge la capătul dinspre Tunca al bazarului Ali Paşa. Descalecă. Leagă frîul la un belciug rămas liber prin noroc. Intră pe poarta mare vegheată de ieniceri în arme. Soarbe lacom aerul încărcat de aromele munților de stafide şi smochine, de curmale şi năramze, rodii şi banane; de-a valma cu cele ale pieilor de cămilă, bine argasite, de marchitănii şi cojocării, de blănării şi mătăsării, totul într-o lumină roşietică, ireală, intrată prin ferăstruicile dughenelor. Se vinde aur şi chihlimbar, se vînd talgere sacre şi faianțe, mărgele şi salbe, săbii agenclick şi iatagane, armuri întregi de Damasc, coifuri şi zale, sulițe lobut, pentru antrenament, archebuze şi scuturi; mărfurile zac în toptane, ori aşezate grațios pe rafturi, iar viarmătul mulțimii este altfel decît în Bedesten, potolit şi negălăgios. Dacă i-a plăcut Răsăritul, i-a plăcut mai ales pentru bazarele lui, aceste lumi fabuloase, pline de culoare şi parfum. Îşi tuşinează barba, cîtă i-a mai lăsat diavolul de Mîrzea şi, făcîndu-şi loc cu coatele, ori cu garda săbiei, ajunge în dreptul buticii lui Kiril Plano Platres. În dreapta ei, deci spre ieşirea din bazar care dă spre şleahul Istanbul-Sofia şi Poarta Turnului – o armurărie cu săbii şi hangere, ținută de un arab bătrîn care se tocmeşte cu un timariot pentru o sabie de Damasc. Amîndoi țipă. Poate arabul este surd. Timariotul vrea să reteze cu sabia un fir din barba negustătorului, el fiind spîn, negustătorul nu vrea să-şi smulgă din barbă acel fir, chemîndu-l în ajutor pe Allah să-l scape de asemenea client afurisit, fecior al unei măgărițe împerecheată cu un cîine chior. În stînga buticii în fața căreia sînt agățate în cîrlige ilice înflorate şi benişuri vărgate,

şalvari şi pantaloni după moda venețiană, scurte şi pelerine de mătase în culori vesele, şi înăuntrul căreia se vede un palikar mustăcios, aşezat pe jos, care coase cu o iuțeală amețitoare, înconjurat de trei calfe; în stînga buticii lui Kiril, se află o mărgelărie, iar peste drum, la cîțiva paşi, o cafenea şi o ceainărie. Dumnezeu sau diavolul, ori mai curînd el însuşi s-a aşezat în aşa fel încît toate iscoadele din lume să-i poată veni în butică fără să stîrnească bănuiala nimănui. Dar cum fiecare sabie are două tăişuri, măcar la vîrf, tot atît de bine toate iscoadele din lume îl pot iscodi pe jupîn Kiril, fără ca el măcar să viseze, aşa cum face domnia sa căpitanul Racea, care-l vede pe Ahmet intrînd în ceainărie şi pe Mîrzea în cafenea. Judecata pe care-a facut-o Mîrzea este pe cît de simplă pe atat de sănătoasă. Tainicul mitropolitului de Tîrnovo este aşteptat mîine la deschiderea porților. Sau începînd de mîine, de la deschiderea porților. Ori, astăzi, se poate vedea, în deplină pace, cam ce învîrte jupîn Kiril şi cum se pregăteşte să-şi primească oaspetele de taină.

— Pe Allah, lasă-mă să-ți smulg un fir din barbă şi-ți dau trei țechini peste ce-mi ceri! țipă timariotul.

— Dacă îmi mai împuți locul, te despic în patru, fecior de iapă! țipă negustorul.

Gură-cască sînt destui în bazar, gata să se strîngă oriunde este ceva nou şi neobişnuit.

— Spuneți voi, dacă acesta este un negustor cinstit, fraților! Iată, îi dau cu trei țechini mai mult decît îmi cere şi nu vreau decît să încerc tăişul pe un fir din barba lui de porc.

— Retează-i-o toată, Abdulah! spune un timariot din mulțime.

— O dată cu gîtul!... spune altul.

— Vă purtați ca şi cînd l-ați avea încă viu pe protectorul vostru! strigă un ienicer olog.

— S-a zis cu cîinele de Sinan paşa, duşmanul nostru. Trădătorul! Cîinele bătrîn! strigă al doilea ienicer.

— Trădători ați fost voi, *boi muz suz coiun*... Boi fară coarne.

— Cine-a dat dosul acolo?

— Voi, mîncători de orez.

— Eunucilor.

Cinci spahii îi încolțesc pe cei cîțiva ieniceri strînşi unul lîngă altul. Racea îşi face loc printre ei. Îl mănîncă limba. Are mîncărime în palme.

— Pace vouă! mîrîie...

Cu un gest scurt îşi smulge cîteva fire din barba sîrmoaşă. Cei de față scot strigăte de admirație.

— Iată un om!

— Iată un bărbat!

— Tu, cumpărătorule, vrei să încerci tăişul săbiei. Tu, neguțătorule, vrei să vinzi această sabie.

— N-o vînd oricui! Este o sabie de Damasc. Trebuie cinstită.

— Dă-mi-o! porunceşte.

Şoptit, timariotului spîn:

— Ai băut ca un porc de necredincios, Abdulah! Puți a vin şi, dacă te duc în fața cadiului...

— O, părinte al meu, n-o s-o faci! Pe Allah, te conjur!

— Taci!... Voi cei de față ați auzit cînd Abdulah a dat cu trei țechini mai mult, dacă sabia va tăia un fir de păr. Aceşti trei țechini sînt ai mei. Priviți!

Ia sabia din mîna tremurătoare a timariotului. Este o , sabie minunată, cu greutatea aşezată în a doua treime de la gardă, din oțel albastru, cu tăişul tras şi garda din fildeş îmbrăcat în sîrmă de argint. Cu o mişcare scurtă ridică degetele stîngii între care ține cele trei fire din barbă şi, fulgerător, cu dreapta, taie atît de aproape de degete încît toți , cei de față amuțesc.

— Un viteaz!

— Un meşter!

— Un adevărat şeic!

— Cei trei țechini, Abdulah!

— Sînt ai lui!

— Îi merită!

Neguțătorul îi ia de pe degete cele trei fire de păr, retezate. Le priveşte în lumină.

— Allah! Meriți alți trei țechini de la mine, viteazule! Şi acest hanger. Priviți. Astfel răsplăteşte Ăl Budayr un adevărat barbat. Bătrînul ridică deasupra capului un hanger în teacă de int cu prăsele din corn de cerb. Strigăte de încîntare. Doi spahii în pelerine roşii cer să vadă săbiile lui Ăl Budayr. Se ştie. Sînt cele mai bune săbii din bazar. Ăl Budayr le aduce singur de la Damasc. Aşa cum îşi aduce şi femeile. Racea încearcă în dinți țechinii pe care Abdulah îi dă făcînd temerile şi numindu-l fratele meu din pustie. De îndată se ştie în acea parte a bazarului că timariotul Abdulah, cel cu timarul de patru sate lîngă Havsa şi-a întîlnit fratele după douăzeci de ani. Că acesta este un şeic rătăcitor în pustiul şi munții Jabal Bishri şi l-a găsit pe Abdulah călăuzit de o sabie făcătoare de minuni, care poate reteza un fir de păr ohiar lîngă buricul degetelor.

— Plecăciune ție, şeicule, spune un glas behăit şi uscat, pe care l-a auzit nu de mult. Se răsuceşte ca muşcat de şarpe. Mustafa Muhamed al Ghazal îl priveşte scrutător. Este păzit de patru arabi cu sulițele la mînă. În jurul lui se face loc gol.

Se aud murmure de admirație.

— Mustafa Muhamed al Ghazal l-a întîlnit pe şeicul rătăcitor în deşerturile cele mari.

— Plecăciune ție, stăpîne al desfătărilor.

— Ochiul tău m-a recunoscut, viteazule.

— După cum m-au recunoscut, după atîția ani, ochii tăi, binefacătorule!

— Îmi zici binefăcător?

— Oare cum pot să-i spun altfel celui care, acum opt ani, m-a scăpat din ghearele lui Alberto Venetiano, unde eram legat pe veci de banca vîslaşilor?

Mustafa Muhamed al Ghazal îşi freacă fruntea cu degetele uscate. Racea îl vede cu coada ochiului pe Kiril Plano Platres ieşit în pragul dughenii şi ascultînd. Omul ascultă şi coase cu aceeaşi repeziciune. Are un ochi verzui şi celălalt, cu care se uită drept, gălbui. Şi-ar freca şi el fruntea ca vînzătorul de robi, dacă frecatul frunții i-ar împrospăta memoria, şi i-ar aduce aminte de locul şi timpul unde l-a mai văzut pe acest om. Lupta caicului şi a galionului cu care Mustafa Muhamed al Ghazal îşi ducea robii din Cipru la Istanbul, cu galionul lui Alberto Venetiano, căpitan venețian care ataca piraţii dalmatini şi pe cei din arhipelag, rămăsese legendară, cu toate că navele lui Muhamed al Ghazal nu scufundaseră decît o ambarcație uşoară, care tocmai aducea apă la nave, de pe insula Nisyros.

— Poate că atunci! Poate că acum! Allah mă va lumina!

— Am trei cazaci buni de muncă, o, zahid, se amestecă în vorbă Abdulah! Am să ți-i aduc împreună cu fratele meu, mîine, la deschiderea tîrgului de robi.

— Fratele tău?

— Fratele meu, şeicul Abdulah Kafer!

— Abdulah Kafer eşti tu!

— Abdulah Kafer este şi el!

Mustafa Muhamed al Ghazal rîde în barbă. Ridică uşor mîna uscățivă. Arabii din escortă îşi pleacă vîrful sulițelor, iar turbanul roşu din mătase de Mosul se topeşte în mulțimea peste care se ridică sonor, strigătele unui neguțător de papagali.

Racea este bucuros că şi-a găsit o identitate şi o biografie. Şeicul Abdulah Kafer, neguțător între oazele dintre Damasc şi Bagdad, liberat din robia lui Veretiano de Mustafa Muhamed al Ghazal, regăsindu-şi fratele, timariot lîngă Havsa. Vede un fel de greco-turc, cocîrjat sub un maldăr de benişuri, intrînd în dugheana jupînului Kiril.

— Abdulah, fratele meu, spune dulce, strîngîndu-l de braț pe cel care, călcînd în picioare toate canoanele *Coran*ului, îşi spurcase ființa cu vin,

îmbătîndu-se. Iată, te-am ajutat să-ți cumperi o sabie. Ajută-mă să-mi cumpăr un caftan. Văd, după hainele tale, că eşti priceput.

— Ca însuşi diavolul, frate!... Să mergem!

Intră amîndoi în dugheana lui Kiril Plano Platres, chiar în clipa cînd turco-grecul în şalvari îşi leapădă din spate povara de benişuri colorate, legate în patru cu o frînghie şi îi spune jupînului, în levantină[3]:

— A venit!... În al treilea!

4

Vreau un beniş verde, cu dungi roşii, cusut cu fir de aur şi tivit cu blană de sobol, croitorule! Dacă îl găsesc pe plac, îți dau cu trei țechini mai mult decît ceri.

— Fratele meu are dreptate, sughiță Abdulah Kafer... Să fie verde cu dungi roşii... Pe Allah, frățioare. De ce cu dungi roşii? Să fie mai bine verde, cu dungi albe.

— Fie pe voia ta! Cu dungi albe!

Timariotul zîmbeşte fericit. Jupîn Kiril rămîne nemişcat.

— N-am benişuri verzi şi nici cu dungi... N-am nici un fel de benişuri, o, vitejilor.

Îi priveşte crunt şi cît de colo se vede că diavolul vrea sa rămînă singur cu turco-grecul... Ah, feciorul de drac, nu atît cu turco-grecul vrea să rămînă, cît cu grămada de benişuri... Cine-a venit? Şi ce-nseamnă asta, în al treilea? Un gînd şoltic îi trece prin minte. Al treilea beniş din al treilea toptan cu benişuri adus în cîrcă. Iată un mijloc de a purta scrisori pe sub nasul tuturor iscoadelor din lume. Voievodul şi diavolul de Theodosie Rudeanu au ştiut ce fac, alegîndu-l tainic pe domnia sa căpitanul Racea, cu toate că Mîrzea, văzîndu-l intrînd în joc la dugheana lui Ăl Budayr, se făcuse de două ori mai palid decît este de obicei. Ce-o fi zis cînd l-a văzut nas în nas cu Mustafa Muhamed al Ghazal?... Face un pas înainte. Se pleacă deasupra toptanului de benişuri:

— Ce sînt acestea, fiu al necredinței?

— Răspunde, ticălosule, fratelui meu şeicul Abdulah Kafer, pe care Allah mi l-a adus viu şi revătămat din deşert!

— Sînt sau nu sînt benişuri?

---

[3] *Limbă greco-latină vorbită la Istanbul (n. red.)*

— Sînt, stăpîne! Benişuri sînt, dar abia au venit doar însăilate... Trebuie să le număr, că ucenicii mă înşală, trebuie să le tivesc, să le căptuşesc, că nu pot să mă fac de rîs, vînzîndu-vă nişte zdrenţe.

— Tu ce zici, frate al meu? îl întreabă Racea pe beţiv.

— Ce zici tu, frate al meu.

Kiril Plano Platres se pleacă spre unul din calfe, un grăsun cu coşuri pe faţă, îmbrăcat într-un caftan albastru soios şi-i şopteşte ceva, în vreme ce greco-turcul înhaţă toptanul de benişuri şi dă să-l ducă în fundul dughenii. Bazarul lui Ali Paşa, ca toate bazarele acoperite, este un hambar lung, cu loc de trecere pe mijloc şi cu dughenele aşezate în stînga şi dreapta acestei stradele. Racea vede calfa buburoasă furişîndu-se din dugheană. Minunat. Kiril Plano Platres a făcut cea dintîi mişcare, înainte ca el să şi-o facă pe a sa. „Pe Dumnezeu, Mîrzea este mai şiret decît am vrut eu să cred că este!" îşi spune şi ciuleşte urechea la ramătul mulţimii, pentru că, de acolo trebuie să vină răspunsul la chemarea calfei. Acum să reîncepem jocul, domnia ta, căpitane!

— Stai! strigă cu glasul lui dogit...

— Stai! îl secondează umbra sa.

— Vreau să aleg un beniş.

— Să alegem un beniş.

— Pe Allah, vitejilor... Iată, am aici caftane din mătase de Mosul. Din mătase de Istanbul. De iarnă, căptuşite cu camelot. De toamnă, căptuşite cu urşinic de Beyrut.

— Stai! Vreau un beniş, ticălosule, şi nu mai lua numele lui Allah pe limba ta spurcată.

Palikarul, livid, îi aruncă o privire ucigătoare. Diavolul are ochi negri, strălucitori, este crestat la gît, voinic iar mîinile neliniştite, cu degete prelungi, au o viaţă a lor, tainică, ca şi cînd ar trăi în afara şi mai presus de cugetul trupului cărora aparţin.

Se apleacă deasupra toptanului. Cu un gest scurt, taie frînghia cu hangerul dat de Ăl Budayr, fară să descopere celălalt hanger, cu cap de şarpe. Ridică încet cîteva benişuri, bineînţeles mai multe decît trei. Al treilea este un beniş roşu, din mătase, vîrstat cu albastru... Simte cum curioşii, gata să plece din faţa dughenii armurierului, de unde se aude tocmeala spahiilor cu bătrînul, se adună în faţa dughenii lui Kiril Plano Platres.

— Am să te tîrăsc în faţa cadiului, ticălosule! strigă... Nu vrei să-ţi vinzi marfa binecredincioşilor!

— Kiril Plano Platres nu vrea să-şi vîndă marfa şeicului Abdulah Kafer.

— Huoo!

— Creştinii şi-au luat nasul la purtare!

— Ne înfruntă pînă şi în bazar.

— Huoo!

— În numele dreptății, ce se întîmplă aici? întreabă de afară un glas aspru, bărbătesc.

— Straja! strigă cineva.

— Ienicerii!

Asta era! Calfa s-a dus după straja de ieniceri. Straja de ieniceri a venit la chemarea unui Kiril Plano Platres, ea, care nu se mişcă la chemarea negustătorilor osmani. Se răsuceşte uşor, pipăindu-şi legătoarea neagră care-i acoperă ochiul stîng.

— Bine-ați venit, apărători ai dreptății, strigă... Iată, tocmai voiam să-l tîrăsc pe acest blestemat de necredincios în fața cadiului.

Bulucbaşa de ieniceri, înconjurat de patru soldați voinici, este un bărbat smolit, cu ochi vii şi isteți, fară nimic de mongol în el. Ienicerii poartă cuci înalte, albe, cu vîrful răsfrînt la spate, atîrnîndu-le pe umăr, caftane subțiri, verzi şi şalvari violeți.

— Pace, croitorule! De ce nu vrei să-ți vinzi marfa acestui om?

— Acest om este fratele meu, şeicul Abdulah Kafer.

— Ce caută ienicerii în bazar?

— Ce vreți aici, feciori de scroafă?

Ura dintre partida ienicerilor şi cea a spahiilor, care-a incendiat de atîtea ori imperiul, dusă pînă la nebunia de acum un an de cei doi capi ai partidelor: Ferhat Paşa Characlan, al ienicerilor, şi Cogea Sinan Paşa, al spahiilor, fiecare dorind să cucerească cea mai temută dregătorie a imperiului, marele vizirat, nu s-a stins. Dimpotrivă. Iat-o izbucnind pînă şi în bazar. Racea ascultă glasurile spahiilor din ce în ce mai puternice şi mai multe. Bulucbaşa păleşte uşor. Îşi muşcă mustața. Nu răspunde insultelor.

— Vreau să cumpăr un beniş, viteazule, şi negustătorul nu vrea să mi-l vîndă.

Răscoleşte toptanul şi-l priveşte întrebător pe bulucbaşa care-i face un semn din cap lui Kiril. De o mie de ori să fie birecuvîntată neîncrederea tătăraşului, neîncredere care, de cîteva ori pînă acum, i-a scăpat gîtul acesta la care ține atît de mult.

— Vinde-i benişul!

— Este abia însăilat, apărătorule! Cum să i-l vînd abia însăilat.

— Îl vreau aşa.

— Îl vrea aşa! Să i-l vîndă

— Ar trebui aruncat în cîrlige!

— Alege-ți benişul! porunceşte bulucbaşa.

Toți cumpărătorii de la celelalte prăvălii se strîng pe lîngă ieniceri. Se ridică pe vîrfuri să privească peste umerii lor. Se pare că astăzi a intrat diavolul în negustători. Ăl Budayr era să-l despice pe Abdulah Kafer,

timariotul, cu sabia pe care acesta a cumpărat-o. Kiril Plano Platres nu vrea să-şi vîndă benişurile. Astea toate se trag de la răscoala beyului Mickaly, fie-i numele blestemat în veci de veci. Armurierii ştiu că fiii lui Allah au nevoie de arme bune, pentru războiul sfînt şi au ridicat preţurile de două ori şi jumătate. Înainte au ridicat preţurile măcelarii, neguţătorii de fainã şi gelepii. Acum se obrăznicesc croitorii. Numai Allah singur ştie unde vor ajunge oamenii de treabă.

— Cerşetori, acolo vom ajunge! spune tare un spahiu uriaş.

— Acesta! mormăie Racea, trăgînd din toptan benişul roşu.

Kiril Plano Platres răsuflă uşurat. I se îndulcesc trăsăturile.

— Doi ţechini, viteazule! spune. Dacă ai răbdare să bei o cafea, ţi—1 dau gata, tivit cu...

— Înşelătorie! tună Racea, ridicînd benişul abia însăilat;

— Am spus-o doar, am spus-o!

— Nu-mi place roşul! Este prea ţipător.

— Este dreptul lui să aleagă.

— Lasă-ţi omul să tîiguie ce vrea pe banii lui.

— Astea sînt benişuri?

— O batjocură!

Racea caută în toptan, trăgînd poalele şi pulpanele acelor halate multicolore. Cu cît se apropie de marginea de jos a toptanului, cu atît Plano Platres se învineţeşte.

— Acesta!

— Este tot atît de rău însăilat ca celălalt! spune buluc-başa.

— Este, dar îmi place culoarea lui violet.

— Este benişul poruncit de Salaam aga, strigă Kiril Plano Platres, cu ochii holbaţi de mînie. Îmi pierd capul, diavole!

— Ţi-l pierzi aici pe loc! spune Racea.

— Mă... În nasul lui Salaam aga! strigă spahiul uriaş. Toţi spahiii ţin să asigure asistenţa că se... în nasul lui Salaam aga, comandantul ienicerilor de cetate din Edirne, rudă cu Ferhat Paşa Characlan. Poate nepot.

— Ai să-i croieşti alt beniş lui Salaam aga! spune sec bulucbaşa.

— Iată cei doi ţechini şi, dacă aud de tine cît mai stau la fratele meu, îţi retez urechile...

Racea iese măreţ, cu benişul strîns sub braţ. Îl vede pe Mîrzea între spahii. Se scarpină în barbă, semn că va fi urmărit. Urmat de Abdulah şi cîţiva gură cască, o ia înapoi prin bazar, spre poarta lîngă care îşi legase catîrul. Cu stînga pipăie înfrigurat benişul. Nu simte nimic. După jocul cu Kiril Plano Platres benişul acesta ascunde ceva. Ce? îi spune lui Abdulah care-l priveşte drăgăstos, cu ochi mici şi lăcrimoşi, că vrea să se odihnească, fiind bolnav.

— Te voi duce în casa fratelui meu, o, frate al meu! suspină Abdulah fericit.

— Care frate?

— Abdulah Kafer! o, Abdulah Kafer!

— Mai ai un frate, deci, în afară de mine?

— Mai am doisprezece fraţi în afară de tine.

— Şi pe toţi, părintele nostru i-a botezat Abdulah?

— Pe toţi!

— Eşti beat mort, Abdulah Kafer!

— Sînt beat, frate al meu, dar asta nu mă împiedică să aud paşii ienicerilor în urma noastră. Şi mie nu-mi plac ienicerii. Să fugim!

— N-am făcut nici un rău.

— Pe Allah, tu poate nu, dar eu da... Să fugim... Pe aici, pe Allah, dacă nu vrei moartea nefericitului Abdulah.

Timariotul trezit pe loc din beţie, o apucă printre două toptane uriaşe de piei de oaie, cămilă şi capră. Intră dintr-un salt în dugheana neguţătorului de piei, un turc tînăr, cu mînecile suflecate şi-i spure gîfîit:

— Selim, ienicerii! Acesta este fratele meu.

Fără o vorbă, Selim le arată locul din spatele tejghelei. Nici el nu este sigur că ienicerii nu vin să-i smulgă benişul, sub pretextul de a-l da oamenilor lui Salaam aga, aducîndu-i în schimb alt beniş. Se aruncă amîndoi sub tejghea, trăgînd peste ei un maldăr de blănuri de oaie, mirosind înţepător a argăseală proaspătă. Se aud ienicerii întrebînd din pragul dughenii dacă nu au fost văzuţi cei doi Abdulah Kafer, unul chior ducînd un beniş, celălalt purtînd două săbii una la şold, alta la subţioară. Se aud huiduielile spahiilor şi măscările lor pitoreşti, dintre care tratarea ienicerilor drept feciori ai unei scroafe împerecheată cu un cîine este cea mai suavă. Zgomotul mulţimii, huiduielile şi tocsinul de alarmă al ienicerilor se pierd spre capătul bazarului. Lac de apă sub blăni, Racea aude glasul celui numit Selim, şoptindu-le că pot să iasă. Abdulah s-a trezit din beţie, dacă va fi fost beat. Îl întreabă ce semn de recunoaştere are calul. Stau amîndoi sub tejghea. Selim repede una din calfe să dezlege catîrul cu şa verde şi valtrap cu opt ciucuri de mătase roşie, ca şi calul lui Abdulah, negru, pintenog, cu coada împletită pe fir de argint, şi să-i aducă la cel dintîi colţ al ulicioarei după medeanul din fata intrării de la Poarta Turnului. Cei doi ies în genunchi de sub tejghea. Selim îi dădăceşte cum să-şi ridice poalele caftanelor, cum să-şi îmbrace şorţurile de tăbăcari, din piele; apoi îi încarcă meticulos cu un maldăr de piei de sub care nu li se vede capul şi cei doi ies cocîrjaţi din dugheană, după ce Selim a vîrît săbiile şi benişul sub propriul lui beniş, călăuzindu-i spre cealaltă ieşire din bazar şi povăţuindu-i cu vorbe alese: catîri chiori care-i mănîncă orezul pe de

pomană şi trîntori pe care mîine are să-i vîndă pe-o cămilă bună de lapte. Racea nechează de plăcere. Vede doar picioare încălțate cu iminei, ori cizmulițe de safian, de toate culorile, aude ramătul glasurilor şi se întreabă dacă nimeni nu va băga de seamă că slugile lui Selim sînt încălțate cu ciubote mai frumoase decît ale stăpînului, la care ei, netrebnicii, şi-au uitat pintenii. Oricum, măcar Mîrzea nu-i va pierde din ochi. Vede pata de lumină care acoperă pămîntul. Umbrele mulțimii țesîndu-se în acea pată de lumină şi ştie că a ieşit din bazar. Trec copite de măgari, de cai, roți de harabale ridicînd nori de praf; muştele i se lipesc de obrazul asudat şi după o veşnicie de mers orbesc, Selim le porunceşte să lepede poverile. Se află într-o ulicioară pustie, sub un stejar vechi. O caretă pe două roți la codîrla căreia sînt legați calul negru şi catîrul. Calfa aruncă pieile în caretă. Selim se urcă pe capră. Ei sar în şei.

— Frate, spune Abdulah! Trebuie să-mi pierd urma!

— Allah cu tine!

— N-am să uit că mi-ai scăpat viața.

— Nu uita şi zboară! Aud tropote.

Abdulah Kafer îşi cabrează calul. Îşi ține cele două săbii de-a curmezişul pe oblînc. Racea şi-a vîrît benişul sub şezut.

— Ali! spune Abdulah Kafer!

— Ali! Răspunde pielarul Selim.

Timariotul pleacă la galop. Careta trasă de o catîrcă albă, pleacă la trap. Racea îşi face cruce cu limba-n cerul gurii şi, nevăzînd pe nimeni, îşi spune că cel mai înțelept lucru este să se întoarcă pe căi ocolite sub bolta de curpen şi hamei din spatele moscheei Selimiye şi să-l aştepte acolo pe Mîrzea, desfacînd pios toate cusăturile benişului blestemat.

5

În odaia scundă, spoită alb, mirosind a ierburi uscate, lumina după-amiezii intră în trîmbe subțiri şi fluide. Se aude glasul sălbatic al muezinului chemînd la *Ikindi-namazi*, rugăciunea de după masă. Mîrzea priveşte benişul descusut dibaci de Hayre, pe care doica îl însăilează la loc, aşezată turceşte lîngă vatră, în vreme ce Racea, stînd tot turceşte, ține deasupra unei oale de pămînt, din care ies aburi, o scrisoare închisă după moda apuseană, în patru colțuri, pecetluită cu ceară verde pe care este imprimat un sigiliu de inel, avînd ca marcă corbul Țării Româneşti, care, în loc de cruce, ține în cioc o semilună; Racea lucrează dibaci, ca unul care nu de puține ori a desfăcut răvaşele tainice ale

duşmanilor domnului, ori pe cele ale propriilor lui duşmani, ştiință pe cît de folositoare, pe atît de onorabilă, dobîndită în Mahalaua Calicilor de la un fost diac al cancelariei de taină, prins că facea mărturii calpe pentru danii de moşii, de acum o sută, ori două de ani, pe care le întărea cu semnături şi peceţile voievozilor de atunci şi căruia i se tăiase dreapta, fiind lepădat în calicime. Cu vîrful hangerului dat lui Mîrzea de mitropolitul Dionisie Rally Paleolog, drept semn de recunoaştere, Racea desface uşor pecetea anulară, fără ca ceara să se vatăme şi să-şi strice forma. Scrisoarea fusese cusută în căptuşeala benişului. Mîinile mari, păroase, ale lui Racea lucrează repede şi îndemînatec.

— Nu poți, pînă cînd nu te dai în văzul tîrgului, Raceo. Prost obicei pentru un tainic!

— Prost, dar cu folos. Dacă nu mă dădeam, nu aveam răvaşul.

— Ar putea să ne coste viața.

— Cîteodată, cea mai bună ascunzătoare este lumina zilei. Pe cine iscodeşte Ahmet?

— Pe grecul-turc. M-am gîndit că vom vedea de unde a venit răvaşul. ;

— Îl lăsarăm singur pe Kir Kiril.

— Să-şi vină în fire... Haide! Ce-l tot moşmondeşti?

— Să se usuce aburii. Poate îl înapoiem tainicului nostru Kiril Plano Platres. Ei? Ce zici, tătăraşule?

— Ai vreun plan?

— Am!

— Mintea ta secătuită de dezmăț înjgheabă un plan... Nu este rău!... Haide! Citeşte!

Racea ține răvaşul în lumina soarelui. Este scris cu tuş, pe hîrtie de Genova, în greacă.

— Hm, mormăie căpitanul... Îmi bănui că nu făcui akademia grecească, băiatule. Poate ieşeam un filosof mai abitir decît Psellos.

Mîrzea întinde mîna. Citeşte răvaşul, silabisindu-l. Apoi, tare:

„Buzduganul de aur este ascuns la Sfînta Treime. O găseşti mîine la tîrgul de robi. Cumpăr-o, oricît ar costa. Purtătorul lui a fost ucis în luptă. Vicleanul are ochi la ceafa.

Apostolii în laţul celor trei de la Varna. Omega vine cu Tunca. Şarpele cu Balaurul. Alfa aşteaptă. Soarele te salută prin Omikrom.”

Racea ascultă scărpinîndu-se gînditor în barbă. Mîrzea se schimonoseşte într-un surîs acru. Spune:

— Toată împărăția este țesută într-un păienjeniş de partide. De secte. De duşmani unii, altora.

— La noi nu? Zavistia stă în însăşi dorința de putere.

— Eşti filosof?

— Caut să pricep scrisoarea şi pe sufletul răposatului; am s-o pricep chiar dacă mi-aş sfredeli țeasta cu jungherul... Dă-mi să văd cum sînt aşezate rîndurile!

Rîndurile sînt aşezate otova. Scrisul este grăbit şi se vede limpede, fără a cunoaşte literele, că nu au fost scrise în pătrățele şi că scrisoarea nu este cifrată. Racea o priveşte în lumină. Nu se bănuiesc alte rînduri, scrise cu cerneluri de tainã.

— Nu ştiu de ce, spune Mîrzea, am simțământul ciudat că de aici începe adevărul nostru. Adevărul nostru adevărat De la scrisoarea asta şi de la Kiril Plano Platres. L-ai mai văzut?

— Mi s-a părut că da.

— Şi mie.

— Mai citeşte-mi scrisoarea!

Mîrzea citeşte scrisoarea încă de cinci ori. Racea o învață pe dinafară. O silabiseşte mereu, rostogolind cuvintele de parcă le-ar tăvăli pe limbă. Stă cu ochii închişi, obrazul lui tăiat în piatră îşi adînceşte trăsăturile şi lui Mîrzea i se pare din nou, a cîta oară, că omul acesta este un necunoscut pentru el, că mereu şi mereu găseşte în sine puterea de a deveni altcineva, rămînînd mereu şi mereu el însuşi. Încearcă să iasă din plasa țesută de întîmplări şi să vadă totul, din afară şi de undeva de sus, cuprinzînd, într-un tot, oamenii, faptele şi motivele care-i aruncă pe unii asupra altora.

— Ce-nseamnă un buzdugan de aur, Mîrzeo, întreabă Racea, în afară de un buzdugan de aur?

— Semnul puterii.

— Adevărat. Semnul puterii. Ori taina care poate ridica buzduganul de aur, de acolo de unde-a fost lăpădat. Ce ştim noi din uneltirile vel logofătului Theodosie? Cine ducea buzduganul? Cel ce a fost ucis. Şi Apostolii? Ce fac Apostolii? Îl veghează pe Isus. Cei trei de la Varna? Nu sînt cei trei care pe acela îl voiau? Şi cine era acela pe care-l voiau cei trei de la Varna? Şi aceştia toți Omikrom, şi Omega care vine cu luntrea pe Tunca şi acest Alfa şi Soarele, cine sînt şi în ce legătură stau ei toți cu Kiril Plano Platres. Şi dacă pe tine te vesteşte răvaşul, de ce-a chemat Plano Platres ienicerii? Şi de ce-a spus numele lui Salaam aga? Şi de cine este plătit Salaam aga? Poate cel care-l plăteşte este Soarele? Dar dacă a spus numele lui Salaam numai să mă înspăimînte? Şi Mustafa Muhamed al Ghazal m-a cunoscut? Dacă da, de ce-a tăcut? Cum se poate vinde o Sfîntă Treime la tîrg, ea fiind un hram, o biserică, o monastire?

— Sau trei bărbați legați printr-un jurămînt.

— Mîrzeo, băiatule, gîndeşti!

— Încerc, înțeleptule.

— Taci... Am un plan. Am un plan care o să-mi cruțe osteneala creierului. Unul mi-a dat mumă-mea şi nu m-a înzestrat cu el să-l tocesc în slujba lui Theodosie Rudeanu...

— Te-ascult.

— Îi duc benişul lui Kiril Plano Platres. Acum. Îi spun că nu-mi vine. Doica va coase răvaşul la locul lui. Cu aceeaşi aţă. Făcînd aceleaşi patru noduri la colţurile cusăturii. Îmi iau alt beniş, plec şi tu rămîi acolo, să vezi ce se întîmplă. Unde se duce Kiril cu acel beniş. Cine vine la el. Cine pleacă de la el. Da, ori ba?

Mîrzea rămîne o clipă pe gînduri. Răvaşul nu-i spune nimic. Poate fi interpretat în o mie de feluri. Racea are dreptate. Cu atît mai multă dreptate cu cît pînă la închiderea Porţilor mai sînt doar patru ceasuri, şi el trebuie să fie la Türk Hamîmi, la vremea sorocită cu Mărgărita. Paşi uşori în tindă. O umbră. Ahmet închinîndu-se adînc. Se aşază lîngă stăpînul său, mai curînd cu libertatea unui nököt, adică vasal şi paj, decît cu umilinţa unui rob. Mîrzea îi face semn să vorbească.

— Turc-grec certat croitor... Croitor certat turc-grec. Arătat hanger. Turc-grec arătat hanger.

— Pînă aici meriţi o tiugă de holircă, Ahmet! Ce spun eu?! Două tiugi.

— Căpitan rîdem biet Ahmet. *Coran* opreştem..: Turc-grec Rustem Paşa Hani plecat. Intrat. La patru uşă dreapta bătut. Aşa bătut.

Ahmet bate în pămînt de trei ori repede. De trei ori rar. Alte două bătăi repezi.

— Am ieşit, bulucbaşa estem.

Ahmet povesteşte cum acel turc-grec, după ce i-a şoptit ceva bulucbaşei văzut de dimineaţă în bazar, a ieşit, a trecut prin saivan şi, sărind gardul, s-a dus la hanul albanezului, unde, din curte, a urcat scara care duce la odăile de sub acoperiş. Acolo, la uşa a patra dinspre scară, a bătut în acelaşi fel şi, de data asta, s-a arătat capul unui călugăr, cu camilafcă. Un călugăr cu nas mare, roşu, care strălucea ca soarele. Turcul-grec a rămas acolo. El a venit să spună ce-a văzut şi să mănînce. Îi este sete. Nu! N-a mai văzut altceva şi nici nu îi cunoaşte pe cei doi.

— Sînt pentru mitropolit, ori Kiril joacă pe două talgere? întreabă Mîrzea şoptit.

— Să aruncăm banul în apă, frăţioare, şi să vedem cine sare să-l scoată.

Hayre îi dă lui Ahmet pastrama, lipie, cumîs. Tătarul mănîncă recules, cu ochii întredeschişi. Mîrzea şi Racea îşi pregătesc pelerinele. Undeva, în platani, se aud ciorile croncănind. Îşi fac cuiburile, se pregătesc de scos puii. Peste cîteva zile vin Paştile... O strîngere de inimă. Atît doar?

Jocul se repetă aidoma ca de dimineață, de data asta fară Abdulah Kafer şi Mustafa Muhamed al Ghazal. După rugăciunea de după amiază cumpărătorii s-au împuținat, încît bazarul pare pustiu. Racea intră pe Poarta Turnului după ce aşteaptă ca Mîrzea şi Ahmet să-şi reia locurile la ceainărie şi caferea. Se duce drept la croitoria lui Kiril Plano Platres. Palikarul este întors cu spatele. Sporovăieşte cu turco-grecul, aşezat pe o zdreanță de covor.

— Numai dacă ar ajunge la Kanunî Köprüsü înainte de închiderea porților! spune Kiril.

— Altfel îți pierzi capul... Hah!

Turco-grecul l-a văzut. În scrisoare se spune: „Omega vine cu Tunca". Tunca este fluviul şi Kanunî Köprüsü podul care uneşte insula Saray Ici cu Edirne.

— Ghiaur neobrăzat, spune Racea cu glas bubuitor. Abdulah Kafer, şeicul, n-are ce face cu zdreanța asta! Ai adus ienicerii, cîine! Dacă în prețul benişului nu-mi dai un caftan verde cu fir de aur, îți înşir mațele pe tejghea.

Văzîndu-l, mustățile palikarului se zbîrlesc, ieşind din stratul de pomadă care le tuşinează. Toată figura jupînului se acreşte şi omul pare gata să-i vîre jungherul în piept. Cînd vede benişul, mustățile negre, care au o viață a lor independentă de stăpîn, se răsfiră vesel, ca o coadă înfoiată de păun. (Ei drăcia dracului, îşi spune Racea. Mustățile astea trebuiesc cinstite cum se cuvine.) Sprîncenele frînte şi groase se ridică a nespusă mirare şi neîncredere. Fața omului se umple de un zîmbet uleios şi slugarnic.

— O, şeicule Abdulah Kafer! Tocmai îi spuneam acestui neguțător cît necaz mi-ai făcut cu Salaam aga, fie-i obrazul alb şi ochii neprihăniți de mînie. Iată, lucrez nebuneşte, ca pînă mîine să-i fac alt beniş din aceeaşi mătase. Abia am găsit cîțiva coți, la prietenul meu Lafazanis. Pofteşte, fiu al pustiei. Casa mea îți este deschisă. Iartă-mi furia de azi dimineață. Eram nebun de spaimă! Acum sînt nebun de bucurie!...

Omul este în adevăr nebun de bucurie şi, cu cît vorbeşte mai mult, cu atît turca lui îşi pierde accentul levantin, sunînd ciudat şi familiar, astfel că Racea se jură să vorbească şi el cît mai puțin cît va sta în olaturile sultanului; ba mai mult, dacă poate, s-o facă pe mutul. Puiul de şarpe a mîncat cîndva mămăligă şi praz. Numai mămăliga înmoaie limba îndulcind-o la lingăveală şi numai prazul o face repede şi zburdalnică, muncitoare cu vorbele care nu spun nimic, nu înseamnă nimic şi, neînsemnînd nimic, sînt gata să tăgăduiască luna şi stelele. Poate i s-a părut.

— Allah te-a scăpat de necaz. Eşti un negustor cinstit... Dă-mi caftanul verde... Da! Acela! Se răsuceşte pe călcîie. Cu coada ochiului îl vede pe Kiril

Plano Platres apucînd lacom benişul care costă de zece ori mai puţin decît caftanul somptuos, de sărbătoare. Cu aceleaşi gesturi grave, scoate un ţechin şi i-l întinde croitorului, care rămîne pironit în mijlocul dughenii, cu mustăţile pleoştite şi; după ce-i face o temenea, iese cu paşi mari, gîndind că va vinde caftanul la Istanbul cu un preţ gras; iar dacă nu-l va vinde, va otrăvi, purtîndu-l, pe toţi curtenii care se-mbăţoşează la curte în preajma sărbătorilor. Se înţelesese cu Mîrzea să se întîlnească la hanul albanezului Kruje, înainte ca străjile să sune stingerea luminilor, deci la un ceas după rugăciunea de noapte *Iarţî-namazi*. Este slobod să-şi adune gîndurile, dar mai ales este slobod să dea o raită pînă la Kanuni Köprüsü şi, aşezat filozofic undeva la adăpost, să vadă sub ce chip se-ntrupează jupîn Omega. Aşa că iese din bazarul lui Ali Paşa cu cel mai radios chip, ca unul care a făcut cumpărături prielnice, îşi încalecă iute catîrul şi porneşte la trap uşor pe cea dintîi ulicioară care se-nfundă în oraşul turcesc, lăsînd la dreapta şleahul larg, mărginit de plopi şi platani, care duce drept la Saray Ici şi Kanuni Köprüsü.

6

Adrianopole-Edirne este zidit într-o buclă adîncă a Hebrusului, care, la nord, înconjoară insula cu palatul imperial, iar la sud, după o altă buclă lungă, în care fluviul curge paralel cu el însuşi, primeşte apele rîului Arda şi coboară direct spre Marea Egee în care se varsă la Aenusul bizantin, sau Enezul turcesc. Oricît i-ar place istoria Bizanţului, sau mai curînd, oricît de bine ar cunoaşte-o, Mîrzea se pleacă în faţa realităţilor şi acceptă fără reţinere numirile turceşti ale locurilor pe care bizantinii n-au ştiut să şi le apere, plecaţi mai curînd la crimă politică, decît la lupta cu duşmanii din afară; mai mult la orgie, depravare şi înavuţire, decît la viaţa aspră şi loială a taberelor militare, aşa că Adrianopolis devenise Edirne, Hebrusul – Tunca Nehri, Arda – Arda Nehri, iar rezultatul unirii acestor două ape – Merit Nehri, fluviul peste care, din clipă în clipă, trebuie să sosească cei aşteptaţi de la Tîrnovo. Stă aşezat turceşte pe o rogojină aşternută sub umbrarul de la Türk Hamami, construit în dreapta şleahului care vine din paşalîkul grecesc, imediat în spatele porţii Cetăţii. Dincolo de platani se vede cupola şi minaretul geamiei Darülhadis, ridicată de Murat II, dincolo de parcanele care preced zidurile citadelei, pe locurile numite Manyas. Vechea medresă teologicală în care se învăţa ştiinţa lui Hadis, înfiptă în inima fostului imperiu bizantin, de un sultan care ştia să privească în viitor, se cufundă uşor în culorile tandre ale amurgului.

Harabale întîrziate trec pe sub donjon la trapul catîrilor; ori în pasul lent al bivolilor. Mîrzea îşi soarbe cafeaua parfumată de Itiopia, degustînd-o cu încîntare. Este făcută la nisip, cu caimac aromitor; prin cerul satinat, albastru-portocaliu trec bîtlani solitari şi el se gîndeşte la nestăpînirea oamenilor. Kiril Plano Platres s-a repezit asupra benişului de cum l-a văzut pe Racea încălecînd. I-a sfîşiat cusăturile cu cuțitul lui de croitorie, stînd cu spatele. Turco-grecul a închis uşa dughenii. După puțină vreme au ieşit amîndoi, vorbind agitat. Au încuiat uşa cu lacătul, luînd-o la picior spre ieşirea dinspre Bedesten, urmăriți de Ahmet. Oricum, astă-seară, ori în noaptea asta, vor afla ce hram poartă Kiril Plano Platres, nodul trainic al mitropolitului Dionisie Rally la Edirne, de la care pleacă cele două capete de frînghie ale mişcării noroadelor din Balcani, îşi soarbe cafeaua şi înăuntrul lui simte o răsturnare dureroasă. N-a înțeles din cea dintîi clipă ce misie i s-a hărăzit. Pînă acum, s-a crezut un olăcar de taină şi atît. Ori liniştea blîndă a hanului turcesc îi exaltă gîndurile dincolo de realitate, ori...

Trapul unei trupe dincolo de ziduri. Tresare în sine. Îşi duce filigeaua la buze, simțind cum îi tremură mîna. O haraba trasă de bivoli s-a înțepenit parcă sub colții grilei ridicată pe scripeți. Bulucbaşa de ieniceri, comandantul porții, îl cheamă martor pe Allah, pentru prostia harabagiului. Din spatele harabalei, încărcată cu araci proaspăt ciopliți, se năpustesc doi akingii fioroşi, care tabără cu bicele pe bivoli şi deopotrivă pe harabagiu. Abia trece harabaua dincolo de poartă şi, în fața bulucbaşei, se opresc trei călăreți plini de praf, cu pelerinele îmbîcsite, călări pe cai arabi negri. Cel de la mijloc, uriaş. „Ozötracii!" îşi spune, şi se reazămă de zid, acolo unde cade umbra parmalîkului. În spatele lor o trupă de akingii călări. Bulucbaşa numără trupa. Nu! Nu trupa o numără. Călăreții legați pe caii lor îi numără. Oamenii aceia cu părul vîlvoi, plini de praf şi sînge uscat, cu veştmintele ferfeniță, cîțiva raguzani, ori venețieni, după straie – tresare lovit parcă de-un jungher, sînt acolo, scăldați în culorile sîngerii ale amurgului, patru oameni de pămînt – curteni după coantăşele flendurite şi, Dumnezeule, al cincilea, cel din mijloc, este jupîn Mina, zugravul de subțire al Curții domneşti, cel care nemurise bătălia de la Călugăreni pe zidurile horei mari a palatului din Tîrgovişte. Îşi stăpîneşte greu dorința de a se ridica. De unde vin Ozötracii? Cum au ajuns atît de repede aici? De ce vin dinspre Dhidhimotikon? Ori poate dinspre Kürdzhali vin? Unde i-au prins pe aceştia? Ce caută Mina printre robi?! Unde l-a trimis voievodul pe Mina? La Veneția după vopsele? Îl cunosc Ozötracii? Ştiu ce preț are? Dacă-l cunoşteau, nu-l aduceau la Edirne! Ori, cunoscîndu-l, îl duc la Istanbul?

— Vitejilor, spune bulucbaşa, am revoie de doi robi pentru via mea.

— Mîine, *effendi*! răspunde uriaşul Nuran.

— Unde să vă caut?

— Unde stăm de obicei, iar dacă Allah ti-a luat mințile, rămîi sănătos!

Escorta plesneşte cu bicele caii de care sînt legați robii.

Toată trupa intră în Edirne la trap. Cine-a văzut-o? Cînd a văzut-o? De pe toate ulicioarele aleargă spre şleah cete de copii desculți. Bătrîni, unii ologi, se tîrăsc pe lîngă gardurile de pămînt bătut. Cineva strigă:

— Slavă apărătorilor noştri!

Pe loc se înalță un cor tărăgănat care slăveşte isprăvile „celor trei şoimi neînfricați ai împărăției". Mîrzea se ridică în clipa cînd pe uşa mare a hanului năvălesc timarioți şi neguțători, de-a valma cu slugile şi ofițerii împărăteşti adăpostiți aici. Se însingurează lîngă parmalîk, fară să se teamă că va fi recunoscut de cei trei frați, încercînd să-i atragă privirea lui Mina. Poate că Mina i-a simțit privirea, el şi... Dumnezeule, curteanul Simion Pustnicul, care-l priveşte holbat, cască gura să strige, apoi o clempăne în gol, se uită la Mina şi amîndoi îşi pleacă frunțile ca nişte vinovați şi nefericiți ce sînt. Nu înainte de a-l fulgera cu privirea aceea rugătoare şi disperată, plină de jale şi nădejde nebunească, de durere bărbătească şi cerere de ajutor, pe care el o simte pătrunzîndu-l pînă în rărunchi. Rămîne țintuit locului, urmărind cu privirea trupa care se pierde după cotul şleahului într-o volbură de praf. Simte cum i se scurge toată vlaga în pămînt. Parcă l-ar fi bătut cineva cu ghioaga, pe de-a rîndul. Dumnezeule! Nu i-a trecut prin cap să-i numere. Revede răvaşul tainic, scris cu litere greceşti, de un caligraf iscusit. „Apostolii în lotul celor trei de la Varna..." Cei trei au fost urmăriți. Cei trei nu sînt cu ceilalți, pentru care lucrează Kiril Plano Platres. Ozötracii sînt de la Varna. „Cei trei de la Varna". Şi-l reaminteşte pe viteazul care lupta pentru viață la Vîglevci. Să fie acela amestecat cu Alfa, Omikrom şi Soarele? De partea cui şi pentru ce? Se desprinde de parmalîk şi se îndreaptă spre bulucbaşa ieşit în fața odăii lui de la bastion, care strigă cu glas dogit:

— Pe Allah, credeți c-am să vă aştept pînă cînd se îndură gloabele astea de voi, ghiauri blestemați?

Peste cuca ofițerului, din mătase albă, uşor îngălbenită de soare, vede patru călăreți care vin la pas. Caii au sudoare uscată pe gît, tivind teltiile cu spumă, îşi țin capetele plecate mai jos de genunchi, abia îşi tîrăsc copitele prin praf; călărețiii sînt doar măşti de praf cenuşiu, brăzdate ici, colo de sudoare, călăresc gheboşați şi nu-i este greu să-l recunoască pe fratele său de arme Radu Ghețea, călărind alături de un cavaler foarte tînăr, vîrît într-o dolamă muntenegreană, care-şi trece peste el privirea ochilor sleiți de osteneală: Mărgărita.

— Lasă-i, fiu al tatălui tău, îi spune ofițerului de ieniceri. Te-am auzit cerîndu-le akingiilor doi robi.

— Opriți-i pe ghiauri!... Doi robi, fiu al pustiului.

— Am eu doi robi, pe care ți-i vînd ieftin. Sînt circazieni, i-am cumpărat la Trabzon, crescători de vite. Dacă nu-i cumperi, îi tocmesc cu Mustafa Mohamed al Ghazal.

— Treceți diavolilor! Ce-mi înlemniți în poartă? Ah, şacalul bătrîn! Ah, fiu de scroafa! Iarăşi are să urce prețul robilor de trei ori...

Cei patru trec la pas, plecîndu-se din şei.

— Duceți mărfuri poprite de firman, bre?

— Am venit să cumpărăm mărfuri pentru Ianina, *effendi*, spune Radu Nanu Păcurar.

— Treceți, diavolilor! Ce-mi înlemniți în poartă? Ah, de cap! Asta fac zece aspri, necredincioşilor!

Fac opt, stăpîne! se-ncăpățînează Radu Nanu Păcurar.

— Fac doisprezece, blestematule!

— Eşti un jecmănitor. Te pîrăsc cadiului.

— Treci, cîine, pînă nu te iau în bice! spune Mîrzea.

Treci, închină-te şi plăteşte, aşa cum au plătit akingiii pentru cei douăzeci de robi ai lor.

— Numai doisprezece, şoimule! spune ofițerul încasînd peste plata de intrare (un aspru de cal şi călăreț) bacşişul care face, din slujba la porțile cetăților mari, una care se vinde pe bani grei de către paşalele locului.

Cei patru călăreți intră în Edirne. Mîrzea îi spune ofițerului că mîine se va găsi la tîrgul de robi, lîngă colțul din stînga al Bedestenului şi nu va începe licitația, aşteptîndu-l pe luminăția sa, pînă la un ceas după ce olăcarii paşii trîmbițează deschiderea tîrgului. După care se întoarce leneş la Türk Hamani, îşi plăteşte cafeaua, îşi dezleagă calul şi, încălecînd, o ia pe urma celor patru călăreți.

7

— Frate Radule?

— Nimic! Am gonit cîte paisprezece ceasuri pe zi. Sînt frînt! Jupîneasa Mărgărita, iată, a adormit. N-am întîlnit pe nimeni cunoscut. La trecerea peste pod am fost ținuți de akingii într-o vîlcică. Ne-au întors cu spatele la şleah.

Glasul bărbătesc al căpitanului de roşii domneşti Radu Ghețea şi-a păstrat sunetul plăcut dintotdeauna, cu toate că viata nu l-a cruțat. Nemultumit de felul cum domnul Țării aruncă greul vistieriei pe umerii moşneşimii s-a retras de la curte şi din slujba de căpitan al județului Pădureț, pentru a-şi trăi viața de moşnean şi cneaz al Cremenarilor, sat de

munte pe apa Argeşului. Olăcarul lui Mîrzea l-a găsit în livezile obştii, la arătura de primăvară. A citit acolo, sub priveghierea munților şi-a tăcerilor adînci ale clinelor însorite, cele cîteva rînduri aşternute în grabă pe o hîrtie de mătase, aromind suav a mosc:

„Am nevoie de sabia, sfatul şi bărbăția ta. Dacă te hotărăşti să mă-nsoțeşti, desparte-te de cei dragi inimii tale, pe două luni. Găteşte-te cu cele de cuviință. Te aştept în 25 martie, la Bucureşti, acolo unde ştii. Mîrzea”.

S-a despărțit de cei dragi inimii lui. De munți. De sălbatica lor mîndrie înțelepțită prin veacurile de meditație cu frunțile în cer.

— Asta este tot. N-am fost iscodiți. Nu s-a ținut nimeni după noi.

— Aşa este! spune Radu Nanu Păcurar... Mi s-a părut, cînd ne-au gonit akingiii, că, între robii pe care-i duceau legați în şei, era şi tainicul nostru de la Kozloduj – pe malul Dunării – Dimitär Dimov... Aşa mi s-a părut.

— Raceo!

— Plecăciune, Solomoane! De cînd mă fierbi. Ştiu cine este Omega. Cel venit cu Tunca.

— Raceo!

— Pe zei! Este omul cu legătoare neagră, care te-a iscodit la Tîrnovo. A venit cu un barcaz ducîndu-l pe el, calul lui şi doi spadasini. Parcă i-am zărit şi pe aceia, acolo în medean, dîndu-ți tîrcoale. Ori i-am zărit mai de vreme, poate la Polsko Kosovo. Zic: poate.

— Aloisiu Buje este Omega?

Cea numită Mărgărita se trezeşte, trecîndu-şi mîna subțire peste pleoape. Dormise învelită în dolamă, cu capul rezemat de perete. Se află toti cinci într-o odaie scundă de sub acoperişul hanului ținut de Kruje, albanezul, nu departe de hanul pentru musulmani, Rüstem Paşa Hani... Odaia are o singură fereastră, cît să poată trece un om, care dă pe acoperişul de olane, peste care îşi aruncă umbrele ramurile unui nuc străvechi. O uşă duce în podul aşternut cu fîn gros, după cum duşumeaua odăii este aşternută cu blăni mițoase de oaie, ca şi cînd jupînului Kruje i-ar place ca în hanul lui să nu se audă bocănitul cizmelor şi zornăitul pintenilor.

— Ce ştii, jupînită Mărgărito, de Omega? întreabă Mîrzea.

— Ai călcat toate poruncile stăpînului tău, oştene! spune sec Mărgărita, cea cu ochii adînci, în care, i se pare, descifrează acum o ură posacă, rece.

— Este o poveste lungă, a unor bărbați care vor să se îmbogățească, din negoțul cu schiptrele voievodale, înaltele dregătorii ale sublimei Porți, ori ale vilaietelor îndepărtate.

— Radu Nanu Păcurar a văzut bine. Înaintea voastră, au intrat în cetate fraţii Ozötrak, ducînd, între akingii, doisprezece bărbaţi. Printre aceia se află Mina, zugravul, curtenii Simion Pustnicul şi încă trei curteni de la logofeţie, dintre care mi s-a părut că l-am cunoscut şi pe Ion Pomană, de la umblătorii domneşti.

— Mina! şopteşte Radu Ghețea.

— Mina! spune alb Radu Nanu Păcurar... Nu cumva a fost acolo cineva care semăna aidoma mie? Domnia-ta, unul care semăna aidoma mie?

— N-am băgat de seamă.

Omul se aşază la loc pe blană. Îşi trece amîndouă palmele peste obraz.

— I-am spus că acela va fi drumul pieirii lui şi nu m-a ascultat! şopteşte.

— Despre cine vorbeşti?

— Despre fratele lui geamăn, Voicu! retează Mărgărita... Ne-am rupt oasele şi era să ne ucidem caii sub noi, călcînd toate poruncile, să te slujim, slujind prin tine, porunca. Ce ai să ne spui şi de ce ne-ai adus aici?

— Jupîniță Mărgărito, vorbeşti de parcă mi-ai fi stăpînă!

— Poate că ne este tuturor! se umflă Racea în barba ciumpăvită, scoţîndu-şi legătoarea de pe ochi... Îşi răsuceşte mustaţa şi zîmbeşte galeş, aşa cum ştie el zîmbi femeilor, nobil, amoros, puţin fioros şi cu o mie de înţelesuri.

— Şi Omega?

— Aha! Omega! A încălecat. A coborît la Ali Paşa Cicarşisi! A luat-o la stînga. A luat-o la dreapta. A luat-o înainte. A luat-o înapoi şi...

Străluceşte şi-l priveşte nimicitor.

— Şi s-a oprit la o poartă albastră, cu fanar, unde era o casă de pămînt, a bătut aşa (Mîrzea bate cu degetul pe tocul cizmei de trei ori lung, de trei ori scurt, de două ori lung), poarta s-a deschis şi ghici cine i-a bătut lui Omega trei temenele pînă-n pămînt?

Racea dă ochii peste cap.

— Blestematule!

— Cine, jupînească Mărgărită? Cine altul decît...

— Kiril Plano Platres, mormăie Racea, fulgerîndu-l cu privirea pe Mîrzea... A deschis apoi poarta mare, pe care cei doi au tras caii în curte. De unde ştii?

— Ahmet s-a ţinut de călcîiele omului căruia trebuia sa-i încredinţez taina stăpînului meu şi vieţile noastre. Pentru că aşa îl juruise şi mă juruise cineva, ascuns printre oseminte şi archebuze, căruia altcineva îi poartă numele pe buze, ca pe al Mîntuitorului.

Mărgărita îl trece printr-o privire mocnită în care, pentru o clipă, izbucneşte un fulger scurt, ucis sub pleoape.

— Nu înțeleg nimic, spune Radu Ghețea, dar ştiu că vrei să ne pregătim de luptă... Cînd îi scoatem pe ai noştri din mîna Ozötracilor?

În odaia scundă trece un freamăt abia auzit.

— Peste un ceas, cînd vine Ahmet.

— Putem pierde totul! spune Mărgărita.

— Nu avem decît de cîştigat totul...

— Îi atacăm pe frații Ozötrac aici, în Edirne! şopteşte Radu Nanu Păcurar.

— Aici, ori în chiar cetatea lor! spune Racea, privind-o pe Mărgărita.

— Şi ce faci cu atîția oameni, dacă, să zicem, îi...îi...

— Vedem, jupîniță... Sfatul meu este să te culci... Eşti frîntă de osteneală şi, mîine, ne pot aştepta lucruri mai grele decît cele prin care-am trecut astăzi.

— Iată caftanul meu, jupîniță! Face pe puțin doisprezece țechini vechi. Ia-l şi înveleşte-ți trupşorul!

— Dumneata eşti deci, Racea!

— Prea plecat la picioarele tale, jupîniță Mărgărito.

— Pleacă-te mai puțin la picioarele altora, să nu te frîngi de şale. Iată aici cei doisprezece țechini vechi pentru caftan... Păstrează-l şi pe el şi banii...

— Jupîniță!

— Trupşorul mi-l încălzesc singură. La nevoie, are cine să mi-l încălzească. Dacă mai dai ochii peste cap şi miorlăi ca un motan în călduri, atunci...

— Drace! Iată diavolul! Fraților, iată diavolul! vă zic! cel din coasta lui Belzebut făcut. Amin zic vouă, diavolul acesta ne va pierde.

Uşa se deschide uşor şi neauzit pe țîțînile unse din proaspăt. Cîrstocea, omul de arme al căpitanului Ghețea, face un semn şi se retrage în odăița care răspunde pe coridorul de sus al hanului.

— Frate Radule, spune limpede Mărgărita, privindu-l pe Radu Ghețea, mă rog ție, fi-mi sprijin şi ocrotitor, între toți aceştia şi alții care vor mai veni.

— La poruncă, jupîniță, răspunde firesc Radu Ghețea... Între noi eşti mai la adăpost decît în iatacul domniei tale... Dar iată-l pe binevoitorul nostru (o spune turceşte).

În odaie intră un bărbat fară vîrstă, înalt, osos, cu nasul ca un plisc, cu albeață pe ochiul drept, îmbrăcat în port albarez, nădragi de dimie albă cu cusături negre, ilic peste o cămaşă neagră, tîrlici de pănură şi fes. De ce poartă jupîn Kruje fes, nu se ştie. Fără o vorbă, bărbatul cioturos trece prin odaia luminată palid de o lumînare de seu. Deschide uşa la pod. Îi face semn lui Mîrzea să-l urmeze. Pe uşa deschisă vine o boare de fîn în care au

stat la păstru gutui. Mîrzea înțelege utilitatea fînului în podul hanului, abia cînd paşii lui se înfundă fară zgomot şi cînd, lipindu-şi urechea de hornul gros, aude un glas gîjîit spunînd în levantină:

— Pe Ahile, eşti sigur?

— Da, stăpîne! răspunde alt glas, gros, înăcrit, parcă soios.

— Să fi trădat?

— De ce i-a dat benişul?

— Cum ştia acela cum să găsească benişul?

— Nu ştiu, stăpîne!

— Ce caută un turc în afacerea asta?

— Nu ştiu, stăpîne!

Cine mai ştie că sînt aici?

— Nimeni, stăpîne!

— Ai văzut ceva pe jos?

— Nimic, stăpîne!

— Care este înțelegerea?

— Nu mai vrea să ne vîndă tainele.

— De ce?

— Zice că se teme.

— De cine?

— De toti!

— Vreau să-l văd la el acasă.

— Sînt ceilalți.

— Cheamă-l aici!

— Nu iese noaptea decît mort.

— Mă duc mîine la dugheana lui împuțită.

— Faci rău.

— Poate... Pregăteşte banii pentru cei trei. Îi voi pe valahi.

— Valahii au ajuns la preț.

— Sînt două milioane de țechini pe care-i cîştigăm, dacă el se întoarce în scaun.

— Pînă acum ai risipit destui țechini pentru o himeră. Celălalt stă bine în şa. N-o să lase frîul, oricît ar vrea...

— Taci!... Adu-mi migdalele şi să dormim. Mîine... Pe Ahile, mîine....

Glasurile se sting într-un murmur surd. Kruje se întoarce în odăiță.

— Îl slujesc pe Eliberator prin Papahagi... L-ai auzit pe călugărul de la Sfîntul Munte, cu alt călugăr răpănos, slujnicul lui, care-a hoinărit toată ziua. Stăpînul n-a ieşit. Ți-am arătat, şoimule, pe unde se iese din han. N-am cîini în livadă. Am urcat o dată cu călugărul cerşetor. Poate am făcut bine. Libertate!

— Libertate! şopteşte Mîrzea.

Kruje. Alt destin tainic, jertfit cu bună ştiinţă, de zece ani, pe altarul libertăţii, mereu setoasă de sîngele slujitorilor ei. Ienicerii au înăbuşit răscoalele din munţii Albaniei, îngropîndu-i de vii, ori ridicîndu-i în ţeapă, ori aruncîndu-le copiii la cîini. Au scăpat destui, vieţuind prin peşteri. Kruje este unul din ei. Îl ştie de cînd tainicii l-au sortit să fie hangiu la Edirne. După cum ştie toate tainele hanului său. Mîrzea se lasă pe blana de oaie. Cu cît înmănunchează mai strîns toate ştirile şi iscodirile lor, cu atît lucrurile încep să se limpezească, dacă limpezire se poate numi toată ţesătura în mijlocul căreia au intrat. Oricum, Kiril Plano Platres este omul Mihnei vîrît în inima partidei arhonţilor; atît de bine vîrît, încît mîna înarmată a renegatului Omega, Aloisiu Buje, vine la el noaptea, nestingherit, fără să se teama de iscoadele arhonţilor. De ce? Îl vinde şi Omega, la rîndul lui, pe Mihnea Turcitu? Iar acesta, călugărul, oricît de învăluit a vorbit, nu este omul altui rîvnitor la scaunul domnesc şi cine poate fi acest al doilea pretendent, dacă nu Alexandru cel Rău, mazilit de turci, jucîndu-şi norocul din nou la taraba pe care se neguţează domniile Ţării Româneşti şi ale Moldovei? Şi omul lui Alexandru, tot de la jupîn Kiril îşi suge seva. Mai mult. L-a recunoscut pe Mina. De unde-l cunoaşte? Cum de ştie de el? Ce legătură are cu fraţii Ozötrak? Cum i-a văzut venind? Cu cît meditează mai adînc asupra acestor întîmplări, cu atît se întăreşte în gîndul că singura raţiune care se lmpune este acţiunea fulgerătoare dusă pînă la capăt.

— Ai hotărît? întreabă Radu Ghetea.

— Am hotărît.

— Poruncеşte! spune Racea, fară s-o mai privească pe jupînița care l-a rănit în bunăvoința pe care o arată cu sîrguință părții femeieşti a locuitorilor pămîntului.

Mîrzea îl trece pe Radu Nanu Păcurar printr-o privire pătrunzătoare.

— Fratele tău a fost cu Mina?

— Nu mi-a spus-o? Dar am bănuit-o!

— Jupîniță Mărgărita, noi ne retragem să ne sfătuim.

— Nu fară mine.

— Atunci, iată ce vom face...

În clipa aceea uşa se deschide neauzit şi în odaie intră tătarul Ahmet.

8

Mîrzea merge în fața şirului tăcut, care intră în pod, după ce Ghețea, rămas cel din urmă, trage toate zăvoarele şi stinge lumînarea. S-au lăsat în odăiță arcurile, săbiile şi pintenii. Mîrzea şi Ahmet şi-au luat lațurile din mătase împletită în şase. Cei trei căpitani şi oamenii lor de arme şi-au tras peste cizme încălțările din pîslă, cu talpa cusută gros, de care sînt nedespărțiți. Se țin unul de brîul celuilalt. Mărgărita, îmbrăcată bărbăteşte, merge în spatele lui Mîrzea, urmată de Ahmet. Luna în scădere îşi strecoară firele de lumină printre olane, țesînd podul hanului într-un păienjeniş argintiu. Ajuns la un cotlon care se frînge sub un aplecător, Mîrzea dezăvorăşte un chepeng. Cînd îl ridică, năpădeşte miros de butie, drojdie de vin şi aer zăcut. Este o scară îngustă, din lemn, care nu scîrțîie. Coboară şi, pipăind, trece între cele două rînduri de butii uriaşe. Ochii i se dedau cu întunericul. O ia spre fundul pivniței. Numără butiile de pe mîna stîngă. La a cincea se opreşte. Răsuceşte canaua cu totul. Împinge fundul, care se răsuceşte la rîndul lui pe cele două țîțîni. Intră în butoi de-a buşilea. Din butoi iese într-o galerie de pămînt întărită cu schelă de bulumaci. Trepte săpate în pămînt. Urcă. Iese într-o fînărie plină de butoaie dezghiocate, fîn, şi, în poartă, o haraba. Ieşirea din galerie este ascunsă de un butoi fară fund. O ajută pe Mărgărita să treacă peste buza butoiului. Cînd o saltă de subțiori, îi simte răsufletul pe obraz. Sînii strivindu-i-se de piept. Îi aude gîfîitul. O aşază uşurel pe potecuța dintre căpițele cu fîn mirosind uşor a acru şi a mucegai. Ajuns lîngă haraba, iscodeşte livada ce se leagă cu livezile, tăpşanele şi ocoalele pentru vite aflate în spatele hanului Rüstem Paşa... Din gura fînăriei, pînă la gardul de ostrețe al hanului vecin, se înlănțuie tufe de coacăz, agriş şi zmeur; iar în stînga şi dreapta rîndurile de cireşi vechi, printre crengile cărora se prefiră lumina tremurătoare a lunii. Ahmet trece neauzit în față. Trupa îl urmează aplecată mai jos de înălțimea tufelor. Ajuns la gardul de ostrețe, Ahmet se strecoară dincolo de el. Mîrzea îl urmează de la cîțiva paşi. Este o livadă, tot de cireşi timpurii se văd bobocii gata să plesnească dantelînd crengile, apoi un crîng de alun, un zid scund şi dintr-o dată boarea venită de la Tunca aduce mirosul grețos al cămilelor, amestecat cu cel al cailor şi al focurilor la care veghează străjile neguțătorilor de sclavi. Mîrzea este săltat de Racea atît cît poate să vadă dincolo de zid. Este o curte interioară, închisă de celelalte trei laturi de coliviile cu gratii groase în care sînt închişi robii. Mîrzea numără treizeci de colivii, cîte zece pe fiecare latură. Zidul lîngă care s-au culcat ceilalți este un zid exterior care se leagă de colțul clădirii

hanului Rüstem Paşa, închizînd astfel țarcul fraților Ozötrak. La doi paşi de acest zid este un alt zid interior, care vine tot de la han, paralel cu acesta. În peretele hanului se află o uşă ferecată, vegheată de un akingiu în arme. Este un fel de coridor îngust prin care se aduc robii şi se schimbă gărzile. În mijlocul curții acestei cetăți a durerii, în care ei ştiu că nu se țin decît robii prinşi în lupte, sau cei care s-au apărat cu arma în mînă, roabele frumoase fiind ținute în saraiurile unde li se pregătesc trupurile pentru haremuri; în mijlocul curții arde un foc mocnit la care stau de strajă doi akingii. Unul, ciucit lîngă foc, îşi încălzeşte mîinile la flacăra de tizic; al doilea, înarmat cu sabia şi o suliță scurtă, trece pe la fiecare uşă din gratii şi trage de lanțul închis cu un lacăt mare de Ipsala. Mîrzea îşi simte tot sîngele fugindu-i în picioare. Nici una din străji nu are la brîu inelul cu cheile de la lacăte. Îl ametesc şi cele treizeci de celule. Unde sînt închişi cei 12 apostoli? Ahmet a iscodit intrarea lor în han. Ştie unde-au fost duşi caii. La al cîtelea saivan. Aici n-a putut ajunge decît o dată cu întunericul, cînd robii erau de mult închişi în găurile acelea împuțite, care exală mirosurile grele de trupuri chinuite şi nespălate, de ud de om şi scîrnă, intrate de mult în tencuielile spoite cu var o dată pe an. În spatele zidului opus, se află celulele celuilalt saivan de robi şi tot aşa, zid în zid, saivan după saivan, unsprezece a cîte treizeci de vizuini, în care, la nevoie, după un război norocos, sînt îndesați cîte o mie de robi. Mîrzea îşi spune că inelul cu chei nu poate fi decît la bulucbaşa akingiilor, care doarme în han, ori de ce nu, la chiar unul din frații Ozötrak. Stă tupilat lîngă zid, cu buricele degetelor înfipte în tencuiala de pămînt. Totul este durat din bolovani prinşi în tencuială de pămînt pe care joacă umbrele şi luminile focului. Căpitanul îl apasă pe Racea cu talpa dreaptă. Acesta îl lasă jos. Totul se petrece numai la semnele lui Mîrzea, care-şi aruncă privirea la Carul Mare. Mai este un ceas pînă la miezul nopții, cînd, de obicei, turcii schimbă străjile. Se pare că nu poate fi un alt plan mai bun decît cel pe care l-a împărtăşit celorlalți. Racea cu Ghețea şi Cîrstocea se strecoară neauzit, călcînd pe tălpile din pîslă pînă la îmbucătura zidului cu peretele hanului. Este acolo o viță de vie bătrînă, cu trunchiul răsucit ca un şarpe, ridicată pe zid şi pe cerdacul balconului de sus al hanului, cel în care răspund uşile odăilor pentru micii neguțători, călătorii scăpătați şi timarioții sărăciți; odăile pentru fețele subțiri avînd cerdacul spre Bedesten şi forfota medeanului din spatele acestuia. Radu Nanu Păcurar, cu chipul supt de suferință şi temeri se lipeşte cu spatele de zid, făcîndu-şi palmele scară. Stă aşa, nemişcat, cu ceafa lipită de zid şi ochii închişi, ca şi cînd el însuşi ar fi aparținînd zidului, ca o cariatidă. Văzîndu-i trăsăturile căzute de oboseală şi suferință, Mîrzea se gîndeşte din nou la prețul pe care-l plătesc dorinței de libertate toți cei din stînga Dunării; după cum ei înşişi au plătit prin vremuri tribut greu de sînge şi

suferință, iar acum?... Dumnezeule, acum, cînd libertatea este un fapt îndeplinit prin puterea lor de jertfa, iată unde şi cum trebuie încă să lucreze pentru zidirea şi temeinicirea ei. Poate a trecut o clipă. Poate a trecut un ceas! Noaptea este luminoasă. Plină de zgomotele tainice care vestesc renaşterea firii. Nechezatul prelung al unui armăsar. Răgetul urei cămile presimțind epoca împerecherii. Zborul săgetat al păsărilor de noapte. Îl vede pe Ghețea urcîndu-se pe umerii lui Racea. Cu o mişcare prelinsă, îşi pune talpa pe scărița făcută de Radu Nanu Păcurar şi de acolo i se urcă pe umăr. Se aude o cheie răsucindu-se într-o broască nu prea bine unsă. Priveşte peste creasta zidului. Straja de la uşa ferecată spune ceva unui akingiu care-a ieşit în prag desculț, doar într-o cămaşă lungă şi fară turban. Țeasta rasă îi străluceşte ca o bilă de fildeş. Omul cască. Se-ntinde. Iese, urmat de doi akingii în arme. Mîrzea îşi simte sîngele bătîndu-i în tîmple. Omul desculț duce în dreapta inelul de fier pe care sînt trecute toartele cheilor. Îşi scarpină țeasta şi spune celor doi soldați de pradă, care-şi leagă curelele din mers:

— Bulgarul ăla ne-a făgăduit o mie de țechini, dacă-l facem scăpat în noaptea asta. Ce zici, Selim?

— Ne omoară stăpînul, Ali.

— Poate totuşi nu ne omoară... spune al doilea soldat. Şi oricum, ne dai şi nouă cîte cinci sute, Ali!?

— Tăceți... Vom vedea!

Cei trei trec agale. Straja de la uşă intră în han. Închide uşa. În clipa cînd cei trei intră în curtea interioară, Mîrzea se apleacă fulgerător şi-i şopteşte lui Ahmet:

— Să nu mişte pînă nu fac semn!

Ahmet se prelinge spre colțul hanului. Cel desculț, numit Ali, se apropie de foc.

— Ce fac cîinii de valahi, Mehmet?

— Nu fac nimic, *effendi*... Dorm!

— Şi ceilalți?

— Toti!

— Bine... Duceți-vă şi vă culcați!... Vreau să-i cercetez eu însumi.

— Voia ta!

Cei doi îşi iau sulițele sub braț, străbat curtea şi, cînd să treacă pe sub locul de unde-i iscodeşte, unul din ei, foarte scurt şi crăcănat, se opreşte prinzîndu-l de cot pe celălalt. Îi spune şoptit:

— Bali! Bali, ce caută blestematul de Ali cu cheile la miezul nopții? El şi cu Selim, diavolul din pricina căruia am îndurat bicele stăpînului.

— Ştiu şi eu, Nuran?

— Dacă, pe Allah, dacă vrea să ia el cei două mii de ţechini făgăduiţi de bulgar? Bali, îi dă drumul, ia banii şi aruncă vina pe noi.

— Bulgarul n-are nimic la el! De unde să-i dea două mii de ţechini?

— Nu ştiu! Să ne întoarcem.

Cei doi se întorc în curte, în clipa cînd Ali se-ndreaptă spre una din cuşti, ţinînd în mînă sulița unui soldat. Mîrzea îşi vede planul de luptă spulberat a doua oară. Cînd l-a întocmit, a crezut că străjile vor avea asupra lor cheile celulelor. Cum nu le aveau, urma ca, după ce-i vor lovi şi face nevătămători, să intre în han şi să găsească cheile. Ori să scoată atîţia bolovani din zid, cît să se poată strecura robii. Acum cheile sînt aici, dar sînt şi patru oameni înarmaţi, cărora li se adaugă Ali, deci cinci împotriva altor cinci. Un singur strigăt şi totul este pierdut.

— Ce vrei, Nuran?

— Dacă numeri robii, vrem să fim de faţă, *effendi*.

— De ce nu ne lăsaţi să dormim, cîinilor! spune în turcă un glas puternic, bărbătesc.

— Ah, îndurătorilor! Ah, ocrotitorilor! Scoateţi-mă o clipă din vizuina asta puturoasă şi, vă jur, vă fac oameni bogaţi.

Glasul milog vine de la a şasea vizuină din mijloc. Cel bărbătesc tot de pe acolo. Deci Ozötracii au despărţit robii, să poată dormi, ca mîine, la tîrg, să se înfăţişeze atrăgător.

Ali vîră vîrful suliței printre gratiile celulei a opta:

— Mă înţepi, drace! tună un glas gros, răguşit.

— Treceţi la vedere, cîinilor... La vedere! Nuran, necredinciosule, numără-i!

În spatele gratiilor luminile şi umbrele focului aţîţat cu tizic, desluşesc obrazele unor oameni.

— Patru, *effendi*.

Ali vîră sulița în celula a şaptea şi a şasea. În fiecare din ele Nuran numără cîte patru robi. Deci, fraţii Ozötrak nu au alţi robi aici. Vînzarea acestora în tîrgul de robi poate fi o poveste. Oricum, acolo se află un bulgar care vrea să plătească două mii de ţechini pentru a fi slobod. Este cel mai slab din cei doisprezece. Urmăreşte cu inima bătîndu-i năvalnic cum cei doi akingii care-au fost de strajă trec pe lîngă el.

— Oricum, i-a numărat în faţa noastră, Nuran.

— Asta nu înseamnă nimic. Noi sîntem doi, ei sînt trei. Canli îi va crede pe ei.

— Cum va fi scris!

Îi urmăreşte intrînd în han. La un semn al lui Ali, unul din akingii se întoarce prin coridorul dintre cele două ziduri. Se aşază în prag. Îşi reazămă sulița de uşă ţinîndu-i coada pe umăr, truc vechi de soldat îmbătrînit în

slujba de strajă, menit să-l deştepte din somn, cînd se deschide uşa. Ali deschide lacătul celulei a şasea, ţinînd capetele lanţului, în vreme ce santinela stă gata să împungă cu sulița pe oricine ar încerca să iasă.

— Dacă mişcă vreunul, vă ucid! Bulgarule!

— Stefanov, stăpîne.

— Ieşi în patru labe!

— Mă tîrăsc cu umilinţă la picioarele tale. Iată-mă! Ies! Aceştia vor să mă ucidă.

— Nu mai chelălăi!... Ieşi!

Omul iese în patru labe. Mîrzea vede chipuri nelămurite în spatele gratiilor fiecăreia din cele trei celule.

— Scîrnăvie! strigă cineva.

— Trădătorule!

— Dacă te întorci, te îngropăm aici.

— Tăceţi, ori aduc biciul!

— Am să te pîrăsc stăpînului!

— Nenorociţilor! spune Ali... Ce rău vă fac? Nu m-am purtat omeneşte cu voi?... Iată, acesta îmi dă bani; dar nu tot el poate lucra, liber fiind, pentru libertatea voastră?! Voi ar trebui să-mi plătiţi jumătate din preţul cu care veţi fi cumpăraţi mîine, cîini nerecunoscători... Allah, vezi-i şi pedepseşte-i!

— Porcule! spune acelaşi glas bărbătesc, pe care-l recunoaşte a fi al curteanului Simion Pustnicul.

Ali închide lacătul. Straja ţine vîrful suliței în ceafa bulgarului, care ocoleşte focul în patru labe şi ajunge la piciorul zidului la doi paşi de locul unde Mîrzea vede totul. Omul gîfîie. Acum nu-i mai vede decît umbra. Vine Ali.

— Cum îmi dai banii, şacal fricos?

— Stăpîne, sînt Todor Stefanov, neguţătorul de grîu şi gelepul, stăpîne. Todor Stefanov de la Rusciuk. Banii ţi-i dau la Istanbul. Du-mă la Istanbul! Acolo-ti dau banii toţi. Bani peşin... Aur curat... (Toate astea le spune cu glas lacom, cînd pierit de spaimă, cînd plin de nădejdi nebune într-o turcă limpede.) Stăpîne, cine mai are astăzi două mii de ţechini pentru răscumpărare?... Numai Todor Stefanov are...

O pauză. Un icnet de plîns. Un oftat. Lui Mîrzea îi vine sa scuipe. Îi îngheaţă gîndul. Omul se tînguie bulgăreşte. Bolboroseşte ceva. Spune româneşte... Aşteaptă!... Cînd întorc? Şi iarăşi bolboroseala fară înţeles.

— Te scot de aici peste un ceas! Vine un om al meu, care te va duce la Istanbul. Dacă mă minţi, îţi scot inima din piept ţi-o mănînc.

Omul se frînge. Plînge.

— Întoarce-te! Tot pe patru labe, cîine!...

Convoiul acela grăitor, un om pe patru labe, cu o suliță proptită în ceafa, păzit de alți doi, ale căror umbre se lungesc pe pămîntul bătătorit, se întoarce la celulă. Ali desface lacătul. Înainte de a apuca lanțul, poarta din drugi este izbită puternic dinăuntru. Mîrzea îi face semn lui Ghețea care sare pe coama zidului, în clipa cînd straja de la uşă se ridică, ascultînd cu capul plecat înainte. Bulgarul se rostogoleşte pe stînga. Uşa de gratii nu se deschide. Ali sare să închidă lacătul. Straja caută să împlînte sulița în omul care se rostogoleşte nebuneşte pe jos. Mîrzea sare zidul o dată cu Ghețea. Îl vede pe acesta căzînd pe spinarea akingiului. Ca să străbată curtea din cîțiva paşi lupeşti şi să-l izbească pe akingiu cu mînerul jungherului în tîmplă, îi trebuiesc cîteva clipe. Omul scapă sulița. Se prăbuşeşte. Bulgarul țîşneşte în picioare. Ridică un pumn cît o măciucă pe care-l trînteşte în scăfîrlia rasă a bulucbaşei Ali. Omul se înmoaie în genunchi. Mîrzea deschide poarta de gratii. De pe coridor vine Racea, ducînd akingiul la subțioară.

— Dezbrăcați-i! porunceşte Mîrzea. Legați-i! Înfundați-le gurile! Vîrîți-i în fundul vizuinilor. Te-am cunoscut, jupîne Mina!

— Te-am văzut de cum ai ridicat capul deasupra zidului, domnia-ta.

— Mă aşteptați?

— Cu toate nădejdile.

— Luați-le armele! Gata. Plecăm! Pe la umbră. Numai pe la umbră.

Totul se petrece cu iuțeala gîndului. Cineva şi-a sfîşiat cămaşa făcînd trei căluşe cu care au fost înfundate gurile celor trei. Altcineva le-a legat mîinile şi picioarele cu un brîu tăiat cu jungherul în trei şireturi. Au fost tîrîți în vizuina şasea. Totul a fost ferecat cu lanțurile şi lacătele de Ipsala. Mergînd în umbra închisorii, facîndu-se scară unii pentru alții, apostolii încalecă zidul, sărind în livada hanului Rüstem Paşa.

— Spre libertate, ori spre moarte? se-ntreabă Mîrzea şi se-nfioară, nu numai la gîndul chinurilor la care toți vor fi supuşi, dacă vor fi prinşi, dar mai ales la gîndul că, dintr-un olăcar tainic, care are poruncă domnească să nu se descopere o dată cu capul, a ajuns să aibă în jurul lui o adevărată trupă. Şi asta unde? În Edirne! Pînă acum o sută de ani, capitala celor mai temuți sultani ai osmanilor: Baiazid Fulgerul, Murat Cuceritorul Constinopolului. Sare peste zid cel din urmă, agățîndu-se de creastă printr-un salt arcuit. Deasupra, Steaua Ciobanului licăre verzui în cerul de catifea sinilie. Mîrzea nu vede cum la una din ferestrele hanului Rüstem Paşa, lumina lunii face să tremure uşor o perdea.

9

Dacă printre apostoli se găseşte un Iuda? întreabă şoptit Radu Ghețea, cînd se adună cu toții în umbra fînăriei...

Nu-i cunoaştem!... Nu ne putem lăsa la mîna nimănui... Pe noi, planurile noastre, dar mai ales pe tainicii de-aici.

Sînt nouăsprezece nesupuşi şi uneltitori împotriva Înaltei Porți, în inima cetății Edirne, şi pînă la ziuă au rămas doar şase ceasuri în care planurile lor trebuie îndeplinite.

Scăparea tuturor atîrnă de repeziciunea cu care el, Mîrzea, va hotărî. De limpezimea şi dibăcia acestei hotărîri. Mai ales cînd se gîndeşte că nu-l poate da pe Kruje cu toate tainele hanului său pe seama unor necunoscuți; după cum, o dată cu capul, nu poate dezvălui firul care porneşte de la Kiril Plano Platres. Dintre cei ciuciți lîngă fînărie se desprind doi bărbați care se preling pînă lîngă ei. Racea păzeşte colțul dinspre hanul Rüstem Paşa. Ahmet pe cel opus.

— Todor Stefanov, ai lucrat nesmintit! îi şopteşte bulgarului, ale cărui mustăți uriaşe, încovoiate ca două coarne de bivol, îi pun în lumină ochii negri, adînciți sub o pereche de sprîncene stufoase, aricite.

— Prea plecat la iscusința şi vitejia voastră... Acesta este palikarul Mihail Kassapakis. Ştim că sînteți în încurcătură. Nu aveți unde ne ascunde. Nu ştiți cum să ne scoateți din cetate. Nici cine sîntem. Nici cum am ajuns aici. Pot spune un singur cuvînt: Libertate.

Mina, zugravul de subțire al voievodului, cel care umpluse zidurile horei mari din palatul domnesc al Tîrgoviştei de chipurile crîncene ale biruitorilor de la Călugăreni, un fel de diplomat pe care voievodul îl trimite anual la Venezia după vopseluri, săbii, junghere, bolus armenicus, pentru oprit sîngele oştenilor şi vindecat sfrenția, adusă în cetatea de scaun de lefegii apuseni, îi şopteşte:

— Iuda l-a lovit pe Voicu Nanu Păcurar, crezînd că scrisoarea se află la el. Se numeşte Lino Malerba. Este din Ravenna. Am să vă zugrăvesc chipul lui. Credeți în toți aceştia. Sînt în frăția „Libertății". Îi iau asupra mea.

— Voicu Nanu Păcurar este mort?

Glasul surd, plin de ură, îi cutremură.

— Cine întreabă?

— Eu!

Mina îşi duce mîinile la ochi!

— Dumnezeule, nu!

Se aude un țistuit. Încremenesc toți. Îl văd pe Racea pregătindu-se de salt. Luna, trecută spre asfințit, aruncă umbrele cireşilor pe pămîntul revenit, țesîndu-l într-un păienjeniş dantelat.

— Pe Allah, lasă-ți hangerul în teacă, oştene! Cînd țistui, gîndeşte-te înainte ce vietate s-a deşteptat la viață în această lună. Nu te încurca... S-ar putea ca alții să fie la fel de iscusiți ca tine... Într-o pată de lumină apare un timariot înalt, învăluit în burnuz verde, purtînd turban roşu de Mosul.

— Ah! aproape strigă Mîrzea... Ce duh necurat te aduce, Ali!

— Voiai să spui că trebuie să mor?

Mîrzea recunoaşte trăsăturile nobile ale timariotului atacat de cei trei frați Ozötrak. Şi-a încrucişat brațele la piept. Ochii scăpărători au un farmec bărbătesc răscolitor. Fiecare mişcare, fiecare trăsătură poartă semnul unei noblețe vechi. Una de cuget. De simțire.

— Am văzut tot ce-ați făcut... Ozötracii sînt duşmanii mei de moarte. Aceştia nu pot găsi adăpost mai bun decît tabăra de robi a celui mai urît de voi: Mustafa Muhamed al Ghazal.

— Drace!

— Sapristi!

— Tăceți! spune Mîrzea!... Ali!

— Frate!

— Mîine la amiază îi vreau scoşi din cetate, spre Istanbul.

— Mîine la amiază vor fi călări, cu strajă la un ceas de cetate.

Radu Ghețea priveşte în tăcere. Mărgărita stă nemişcată lîngă Radu Nanu Păcurar. Racea îşi piaptănă barba cu degetele.

— Ali, glonțul acela...

— Ştiu. Şi tu eşti fratele meu.

Timariotul scoase un țipăt surd, de bufniță aținată! De după cireşi ies şase oşteni înarmați cu săbii persieneşti şi sulițe scurte. Ali le vorbeşte într-o limbă necunoscută, asemănătoare arabei. Privirea lui scînteietoare se opreşte o clipă, o singură clipă acolo unde Mîrzea o ştie pe Mărgărita. În acea clipă privirea timariotului scapără şi lui Mîrzea i se pare că între cei doi a trecut un fluid fierbinte, care-i loveşte umărul ca o lovitură de sabie.

— Scrisoarea este cusută în şaua calului meu, îi şopteşte Mina. Fără ea, sînt mort. Scrisoarea, domnia ta! Cheia!

— Rămîi, jupîne!... Todor Stefanov. Domnia ta Simioane Pustnicul... Domniile voastre, credeți în acest frate al meu, ca în mine însumi!... Ali!

— Rămîn cu tine! Pînă mîine sînt oaspeții mei!

Mîrzea simte neliniştea surdă a celor abia scăpați din robie. Le-a văzut fețele întunecîndu-se la auzul numelui gazdei hotărîte atît de ciudat de şi mai ciudatul timariot, căzut în livadă, ca din cer.

— Nu murim decît o dată, dar, de pătimit, pătimim de-o viață! spune gros Todor Stefanov, în turceşte.

Şi tot în turceşte:

— Libertate!

Spre mirarea tuturor, timariotul Ali răspunde:

— Libertate!

Todor Stefanov se trage de mustățile uriaşe, bate trei cruci cît trei troițe şi, apucîndu-l pe Mîrzea în brațe, îl sărută pe obraji.

— Mîine la amiază! spune şi intră între cei şase oşteni îmbrăcați în burnuzuri negre.

Apostolii se bulucesc pe urma lui Stefanov. Un bărbat înalt, slab şi numai vine, spune:

— Valahii sînt aici! Nu ne va vinde!

Mîrzea îi priveşte scurgîndu-se cîte doi pe sub cireşii livezii şi un simțămînt dureros îl năpădeşte, ca şi cînd vorbele omului înalt şi vînos l-ar fi biciuit peste obraz. Timariotul Ali vine lîngă ei.

Te mai pot sluji, frate?

Mîrzea stă o clipă în cumpănă.

— Da! Jupîn Mina...

— N-a murit! Stiletul l-a lovit din spate. Nu era otrăvit, aşa cum de obicei îl otrăvesc spadasinii din Ravenna. L-a despuiat. L-a descălțat. I-a luat şaua şi teltia. L-a lăsat zăcînd mai mult mort decît viu. L-am dat pe mîna unei mătuşi a lui Vasco Petrovici, o doftoroaie din Stip.

— Vă întoarceți? îl întreabă pe Radu Nanu Păcurar.

— Mergem cu voi!

— Jupîneasă!

— Pînă la capăt.

Ali nu se miră auzind glas femeiesc. Mîrzea îşi spune ca tainei lui Ali i se mai adaugă una: Mărgărita. Îl cheamă pe Ahmet poruncindu-i să-i ducă la Kiril Plano Platres. Fără o vorbă, Ali trece în urma lui Ahmet, voind astfel să le arate buna lui credință. La cea mai mică mişcare, poate fi lovit în ceafa. Ies din livada hanului în şleahul care uneşte Bedestenul cu bazarul Ali Paşa, şleah plin de harabale, bivoli dormind pe jos, cămile care rumegă, măgari legați la codîrlele caretelor pe două roți; ori şaretelor sub care sforăie postăvari şi fierari, Plugari şi croitori, ilicari şi salepgii, musulmani şi creştini. Veniți să vîndă şi să cumpere, iar unii din ei să răscumpere, Poate, robi ce se vor scoate mîine la vînzare. „Astăzi, nu mîine!" îşi spune Mîrzea, privind constelațiile. Caraulele dorm cine ştie prin ce cotlon. În afară de rumegatul bivolilor şi cămilelor, de forfota cîinilor şi a pisicilor, de fornăitul cailor, Edirneul pluteşte în somnul greu de după miezul nopții. Mărşăluiesc avîndu-i la mijloc pe cei în straie creştineşti. Cînd ajung la răscrucea unde

se întîlnesc cele două drumuri împărăteşti, cel care vine de la Saray Ici, cu cel care vine de la Bedesten, înghesuiala de harabale, carete, căruțe şi cotigi este atît de mare, încît abia se pot strecura printre ele, pînă la capătul unei ulicioare vegheată de un stejar uriaş. De aici, urmînd umbra zidurilor, întortocheată, ici, colo pătată de lumina metalică a lunii, ajung la un colț unde este plantată o casă din piatră şi vălătuci, cu un cat şi o bîrfelniță din grinzi cu geamlîc, ieşită mult deasupra uliței. Ahmet se opreşte, lipindu-se de zid. Racea şi Ghețea se strecoară în stînga şi dreapta uşii, înfundată sub o boltă la care se ajunge urcînd trei trepte de lemn. Mîrzea îi face semn lui Ali să-l urmeze. Morovlahul şi Mărgărita, Cîrstocea şi Ahmet rămîn tupilați în stradelă, cîte unul la fiecare colț al casei. Mîrzea îşi lipeşte urechea de scîndura groasă, din stejar înnegrit de vreme. Ascultă. Nu se aude nimic dincolo de uşa grea, zăvorîtă şi se gîndeşte că, dacă bătaia-semnal este întovărăşită de o parolă, intrarea în casă le va rămîne ferecată şi Kiril Plano Platres îşi va lua zborul. Nu are voie să greşească o iotă. Coboară treptele rămînînd în adăpostul bolții sub care vede două cuiburi de rîndunele. Stăpînului vizitat de oaspeți nocturni nu-i dă mîna să aibă cîini de pază. Îi face semn lui Ahmet, arătîndu-i acoperişul. Tătarul se face nevăzut după colț. Mîrzea aşteaptă o mică de ceas. Îl simte pe Ali lîngă el şi îl cuprinde o linişte nefirească, la fel ca şi cînd timariotul ar emana un flux ciudat cu puteri oculte. Cum Ahmet nu se arată, ceea ce înseamnă că a reuşit să se urce pe un acoperiş şi de acolo să intre în pod, Mîrzea se hotărăşte să bată în uşă. În clipa cînd ridică mîna, îşi simte brațul prins într-o strînsoare de fier. Este Ali, care-i arată ceva care spînzură deasupra intrării. Scara de mătase a lui Ahmet.

— Aşteptați! şopteşte. Ahmet mă cheamă sus!

Îşi vîră pulpanele sub cingătoare. Se agață de scara care spînzură pe singura fereastră a geamlîcului. Ahmet îl ajută să urce peste pervaz. Mîrzea simte cum în urma lui urcă încă cineva. Încalecă pervazul. Se întoarce să-l mustre pe neascultător. Vede chipul alb al Mărgăritei. O apucă de subțiori, trăgînd-o în bîrfelniță. Ahmet îşi strînge scara de mătase. Şi-o vîră la brîu. Le face semn să-l urmeze. Bîrfelnița are două divane largi, acoperite de cergi şi perne cu canaf. Pe duşumea, blăni de oaie. Un coridor. Înainte de a se înfunda în întunerecul lăptos, Mîrzea vede chepengul podului deschis. Mai mult îl simte după curentul de aer care vine din bîrfelniță şi urcă pe acea gaură neagră, tăiată în tavanul din podină. Mărgărita. Femeia asta începe să-l neliniştească de-a binelea. De unde-l cunoaşte pe Ali şi cine este Ali, de fapt? Ce caută aici şi, în general, ce caută în toată tevatura asta nebună, căreia i se adaugă Mina zugravul, apostolii şi ce i se mai poate adăuga decît iadul însuşi? Calcă neauzit pe tălpile moi ale cizmelor tătărăşti, spunîndu-şi că nu şi-ar schimba locul lui de căpitan de călăreți pe unul de diplomat, ori

om de taină, nici dacă l-ar cîntări vodă în aur. Se acreşte gîndind că vodă nu l-a cîntărit în aur şi el, iată, este deopotrivă diplomat, iscoadă, spadasin, om de taină şi drac, toate laolaltă şi fiecare în parte sub amenințarea țepii, sau aruncării în cîrlige. Se izbeşte de Ahmet. Coridorul se isprăveşte, printr-o scară cu parmalîc. De jos răzbate o zare palidă de lumină. Şi se aude un glas gîjîit de om cu gîtul găurit de săgeată; ori de sabie, într-o levantină plină de cuvintele cîntate ale graiului dalmatin.

— De ce nu se întoarce, Kiril?!

— Nu ştiu, Bo!

Mîrzea îşi simte mîna strînsă de mîna fierbinte a femeii, care-şi înfige unghiile în carnea lui.

— Nu-mi mai spune Bo!

— Mi-e somn!

— Tăceți! spune cineva, chiar de lîngă piciorul scării. Am călărit de mi-am vărsat mațele... Vreau să dorm!

— Dormi, puişor! Dormi! Iată tăcem!

Acela de la piciorul scării se foieşte. Este înarmat. Se face linişte. Apoi glasul şoptit al celui numit Bo:

— Kiril, dacă trădezi, eu cu mîna mea am să-ți scot ochii. Să n-o mai vezi în veci pe femeia, care, se zice...

— Taci, dacă vrei să nu-ți înfig hangerul în gură. Te adăpostesc aici. Eşti sluga lui. Taci şi vezi-ți de treabă!

Mîrzea coboară treptele, lipit de zid, în vreme ce glasul îndîrjit al gazdei se aspreşte cu fiecare cuvînt. Cel de jos se ridică. Îi vede umbra lungindu-i-se pe peretele din dreapta. Pipăie fiecare treaptă cu vîrful degetelor. Aşază talpa numai pe locul unde scîndura este prinsă în grindă, să nu scîrțîie.

— Bo! Te-ai îmbătat şi nu mă laşi să dorm.

— Nici noi nu dormim, pe Allah! spune Mîrzea şi îl izbeşte cu garda hangerului în tîmplă pe cel din fața scărilor, în vreme ce Ahmet se prelinge pe lîngă el trecînd fulgerător prin odaia scundă. Spadasinul lovit cade. Mîrzea se arată în lumina feştilei, îmbrățişînd odaia dintr-o privire. O laviță de pe care sare, cu spada trasă, un bărbat doar în cămaşă. Un jilț de pe care se ridică Kiril. Are ochii holbați a spaimă. Pe masă un pocal de alamă şi două cupe tot de alamă.

— Trădare! strigă Bo (cap în muchii, obrazul ciupit de vărsat, groaznic la vedere în jocul de umbre al feştilei)... Repede spada în pieptul lui Kiril, nu atît de repede ca Mîrzea să nu-l lovească peste braț cu o tăietură scurtă. Omul urlă.

Scapă spada. În acelaşi timp răstoarnă masa, care-l loveşte pe Mîrzea peste fluiere atît de puternic, că-i vine cu leşin. Feştila se stinge. O aude

rostogolindu-se pe jos. Apoi întunericul. În spatele lui se aude mişcare. Un icnet. O horcăitură de moarte. Vede umbra lui Kiril strecurîndu-se neauzit spre stînga. Pe celălalt îl simte în dreapta, prelingîndu-se spre uşa pe care ieşise Ahmet. Ştie că cea care a lovit a fost Mărgărita. Un urlet înăbuşit. Sare în coasta lui Kiril.

— Dacă nu vrei să mori, stai!

— Am stat! spune liniştit omul.

Paşi. Gîfîitul cuiva care se luptă să scape dintr-o încleştare. Un urlet. Al doilea horcăit de moarte. Cineva scapără un amnar. Vede chipul lui Ali, palid. Paşi. Apoi o uşă undeva, sub scară şi un glas de femeie melodios şi temător chemîndu-l pe Kiril în turcă, un strigăt de spaimă şi glasul Mărgăritei, ferm:

— Nu te teme, femeie! Spune-mi unde pot fi îngropaţi aceştia doi?!

— În pivniță! răspunde limpede pe rumânie Kiril Plano Platres!... Feştila este aici... Madiha, inima mea, adu-mi o lumînare...

Urmează poruncile scurte ale lui Mîrzea. Cîrstocea şi Ahmet să tîrască morții în pivniță şi să-i îngroape acolo. Vor gasi unelte. Se pare că jupîn Plano Platres are acolo un mic cimitir, cu toate cele de cuviință unor înmormîntări tăcute, fără slujbe şi prohod. Jupîn Mina să vegheze din bîrfelniță.

Să nu fie văzut.

— Glasul omului acestuia, îi şopteşte Mina... Să rămîn!

În bîrfelniță urcă Radu Nanu Păcurar. Femeia numită Madiha, într-o cămaşă de borangic peste care poartă un caftan uşor, din mătase, desculță, i se văd unghiile date cu lac roşu, cu voalul pe ochi, arată unde este gura pivniței. Cei doi oameni de arme iau lumînarea adusă de turcoaică. Înainte de a trage în pivniță trupurile celor doi spadasini, Mărgărita spune sec, în levantină:

— Voi să-i văd!

Cîrstocea luminează chipurile morților, împietrite în schime dureroase.

— Georgio Bo! spune Mărgărita... Trece la cel ucis de ea. Mortul are o rană adîncă în gît. Mîrzea se-nfioară. Femeia care se pleacă deasupra ucisului i se pare însăşi umbra necruțătoare a morții... Lino Malerba, spune Mărgărita... Nici nu se putea altfel.

— Dumnezeulle! Iată însăşi diavolul! spune Kiril Plano Platres, întorcîndu-se îngrozit spre locul unde Mărgărita, dreaptă, cu obrazul în umbra scării, nemişcată, priveghează treaba celor doi oameni de arme.

— Dragomir Tudor ot Hotarele, al treilea vistiernic al Mihnei, spune Mina zugravul. L-am nemurit pe un ceaslov al Mihnei, unde se voia înconjurat de slujnicii săi.

— Apostolii! şopteşte omul şi se lasă în jilț.

— Judecătorii! răspunde Mîrzea... Cîrstoceo, pregătiți gropnița să-l cuprindă şi pe acesta...

...Undeva în tării, sus, dincolo de stele, se presimte lumina. Lumina zorilor de 8 aprilie, hărăzită de mitropolitul Dionisie Rally Paleolog întîlnirii dintre tainicul măriei sale Io Mihail Voievod şi tainicul partidei constantinopolitare a Cantacuzinilor şi arhonților, gata să se jertfească pentru eliberarea Bizanțului de sub jugul necruțător al înaltei Porți. Pe Mîrzea îl încearcă un rîs amar cu gust sălciu şi dureros. Văzută de aici, lupta lor pentru libertate dobîndeşte adîncimi nebănuite. I se pare că în jurul Țării Româneşti se urzeşte o pînză uriaşă de intrigi care pregătesc lovituri mişelnice, că interesele înaltei Porți, pe care şi le impune cu iataganul, sînt bieți copii nevinovați pe lîngă liota de interese ale celor care s-au căpătuit, sau vor să se căpătuiască pe seama neguțătoriei de tronuri şi domni. Într-un fel i se răstoarnă însuşi felul de a gîndi asupra libertății. Poate de aceea este atît de încrîncenat vodă în ideea lui de libertate. Pentru că el însuşi şi-a neguțat tronul; el însuşi s-a zbătut în plasa partidelor constantinopolitane şi el însuşi ştie cît preț are o domnie dincolo de Dunăre. Ciudat este şi divanul de judecată, alcătuit sub acoperişul calpului Kiril Plano Platres. Trei căpitani domneşti, o femeie necunoscută, un zugrav de subțire domnesc, un timariot asiatic, care se retrage lîngă uşă, încrucişîndu-şi mîinile la piept.

— Omul este din sîngele vostru, frate?

— Un trădător, Ali!

— Îl ucidem?

— Nu înainte de a-l judeca!... Apoi, româneşte: judecată de oaste. Dragomir Tudor ot Hotarele, treci la mijloc!

— Şi dacă nu mă supun?

— Vei pieri în laț.

— Dacă mă supun?

— Vei pieri de fier, moarte de bărbat.

— Cu ce drept mă judecați?

Femeia în caftan se strecoară lîngă bărbatul cu trăsăturile căzute. I se ghemuieşte felin la picioare, cu o mişcare duioasă.

— Cu dreptul pe care Țara îl are asupra hainilor ei.

— Nu mai sînt al Țării!

— Te-ai lăpădat de ea?

Tăcere. Omul scoate un fel de scîncet.

— Te-ai turcit? întreabă Ghețea.

— Ba!

Omul îşi rupe cu o smucitură gaica de la gît. Îşi desface cămaşa la piept. Ridică feştila. Pe pieptul păros străluceşte o cruciuliță de aur .

— Ce cauți sub chipul lui Kiril Plano Platres? întreabă Racea.
— Slujbele stăpînului meu.
— Singurul tău stăpîn este domnul Țării Româneşti! i-o taie Mîrzea.
— Stăpînul meu este domnul Țării, care m-a ridicat din țărnă.
— Domnul țării este Mihai Vodă.
— Astăzi! Dar mîine?
— Unelteşti împotriva lui?
— Îmi slujesc stăpînul, după cum voi vi-l slujiți pe al vostru. Mă puteți judeca pentru credința juruită domnului meu? Şi ținută cu bărbăție în acest iad, departe de ocina mea? Departe de luncile copilăriei, de graiul mumei mele, de zborul rîndunelelor şi cloncănitul berzelor pe fanărie, departe de iarmaroace şi praznice? Ştiți voi ce-nseamnă să nu auzi clopotele, nici toaca, nici mugetul vacilor tale, nici rînchezatul tabunului de cai, noaptea, pe stele, cînd vin herghelegiii cu ei de la păscut? Cunoaşteți gustul pîinii de pribeag?

Altă tăcere.

— De ce nu te întorci? întreabă Radu Ghetea.
— Pentru că, nu țara după care tînjeşte o slujeşte, ci pe sine prin politikie... Soții mei, am ascultat destul. E un mîrşav. Nu pocăința răzbate din glasul lui, ci ura! Unde erai cînd noi sîngeram la Călugăreni? Nu țara era la Călugăreni? Şi nu Mihai Vodă însemna atunci țara? Mihai Vodă şi noi toți, ceilalți? Ce aşteptai? Ca stăpînul tău, care-l călăuzea pe Hassan paşa, să ne cadă în spate şi să ne taie pe toți, ca să ajungi tu vel-vistiernic?!... Taci!... Stăpînul tău s-a turcit ca să-şi mîntuie viața. Pe turci i-a adus împotriva noastră, a noastră, care nu-i voim stăpîni şi nici slugi nu ne voim. Cine-i Alfa?
— Drace!
— Eu sînt! Mi-ai găsit numele.
— Turcul cu benişul.
— Cam tîrziu, jupîne!
— Unde s-a dus Aloisiu Buje?
— Este taina stăpînului meu!
— Auzi?

Racea ridică brațul. Din adîncul de sub casă răzbat zgomotele atît de cunoscute oştenilor, de cazma şi lopată; de pămînt căzînd greu peste alt pămînt; ori peste trupuri ucise cu fierul. Dragomir Tudor ot Hotarele pare să nu audă pămîntul căzînd peste pămînt. Stă încremenit, cu ochii pierduți în gol.

— Un ticălos, vînzător de sine! spune Racea... Coboară în beci!
— Să-i dăm putința să se pocăiască!

Radu Ghețea se apropie de omul Mihnei. Glasul aspru, ostăşesc, i se înmoaie ciudat, ca şi cînd sieşi s-ar spovedi în singurătate.

— Dragomire, ai greşit punînd, mai presus decît neamul, un om. Curtean al Mihnei, îți cinstesc credința către domnul tău. Unde începe credința asta să fie trădare, te-ai gîndit vreodată?

Auzind glasul blînd al căpitanului şi, înțelegînd tot ce se petrece, turcoaica ghemuită la picioarele soțului, ori ibovnicului ei, se răsuceşte cuprinzînd lacom picioarele lui Radu Ghetea.

— Stăpîne, spune gîfîit femeia, stăpîne, îndură-te! Casa noastră este păzită, umbletele noastre vegheate, fîntîna noastră poate fi otrăvită, Allah mi-e martor că nopțile noastre sînt pline de groază şi poate de aceea sînt stearpă. De frică sînt stearpă, stăpîne!

— Taci, Madiha! spune Dragomir Tudor, mîngîind creştetul femeii.

— Aveți inimile blînde şi judecata voastră se poate întoarce împotriva voastră. Este acest om un trădător? Dacă da, pe Allah, îi înfig hangerul în inimă. Dacă nu, să mărturisească şi, prin măturisire, să-şi merite iertarea. Vin zorile şi sîntem aşteptați! spune timariotul Ali...

Înainte ca cineva să poată face o mişcare, Dragomir Tudor ot Hotarele îşi trage fulgerător jungherul şi, ridicîndu-l cu amîndouă mîinile, şi-l împlîntă în beregată. Şuvoiul de sînge țîşneşte pe obrazul femeii care îl cuprinde în brațe, scoțînd un strigăt ascuțit.

— Totul de-abia acum începe! şoptește Radu Ghețea, sprijinind trupul cuprins de spasmele morții şi întinzîndu-l pe duşumea.

Ochii muribundului ieşiți din orbite se răsucesc spre feştilă. Radu Ghețea o ia de pe masă şi i-o ține la căpătîi. Apoi vine sfîrşitul şi Dragomir Tudor ot Hotarele tîrăşte în întuneric toate tainele lui Kiril Plano Platres.

10

Toboşarul în caftan verde, cu şalvari violeți, purtînd cucă ienicerească, avînd lingura de lemn agățată de ea ca un semn al tovărăşiei frățeşti şi ostăşeşti, răpăie leneş semnalul de deschidere al tîrgului de robi. Tot medeanul din spatele Bedestenului este împînzit de harabalele neguțătorilor aşezate roată-n roată peste loitrele cărora s-au pus podurile de scîndură pe care se vor urca robii, la vedere. Este ziua de 8 aprilie, cu cer senin, plin de lumină fragedă. Mîrzea stă în şa, cu ochii întredeschişi, somnolent, avîndu-l în dreapta pe timariotul Ali călare. În urma timariotului sînt aşezați doisprezece călăreți în burnuzuri albastre, oamenii lui de arme. În dreapta lor, pe jos, înarmat cu un şesber

cu coada lungă, un fel de buzdugan cu măciulia din argint, Mustafa Muhamed al Ghazal. În stînga şase nubieni uriaşi, castraţi, pentru că sînt graşi şi fleşcăiţi, isprăvesc de ridicat un baldachin din mătase azurie deasupra unui podium acoperit cu covoare. În faţa acestui podium s-a clădit, pe capre de lemn, alt podium acoperit şi el cu covoare, păzit de doisprezece ieniceri. De dincolo de Bedesten se aude melopeea aspră a meterhanalei. Din şa, Mîrzea vede statura lui Nuran Ozötrak, stăpînind mulţimea care-l înconjoară. Akingiul este călare, singur, fară fraţii săi şi oştenii de pază. În dreptul unei harabale cu polog, călare, Racea în costumul turcesc. Cînd îi prinde privirea, Racea îşi ridică braţele spre cer, ca şi cînd l-ar implora pe Allah. Se mai află acolo o haraba, păzită de doi călăreţi în burnuzuri albastre, în care sînt ascunşi Mina, Radu Nanu Păcurar şi Mărgărita. Radu Ghețea, cu omul lui de arme, sînt sub pologul celei dintîi. Harabalele s-au ivit la porunca lui Ali. Au fost aduse azi-noapte, din otacul lui Mustafa Muhamed al Ghazal. Ce legătură este între acest Ali providenţial şi neguţătorul de robi? Între Ali şi Mărgărita? Cine este Ali? Unde s-a topit Aloisiu Buje? Unde s-a topit călugărul de la hanul lui Kruje? Plecînd din casa pustiită de moarte, Ali i-a cerut să-i mărturisească ce caută în Edirne? I-a răspuns: „O şa!” „Pentru şaua aceea a murit omul din sîngele vostru?” „Şi pentru ea! Nu te-am întrebat nimic. Tu de ce mă întrebi?...” „Să te ajut!” I-a povestit atacul Ozötracilor asupra celor 12 apostoli. Povestindu-i şi-a adus aminte de scrisoarea semnată Omikrom. „Buzduganul de aur este ascuns la Sfînta Treime”. Buzduganul de aur. Acela care, lovind, poate face ca, în loc de sînge, să curgă aur. Ori care este de aur prin el însuşi. Prin însemnătatea lui. Lovitura de jungher dată lui Voicu Nanu Păcurar de Lino Malerba care l-a prădat lăsîndu-l gol. Lino Malerba, ucis de Mărgărita azi noapte, fară să ştie pe cine ucide, şi îngropat în beciurile casei al cărei stăpîn el însuşi acolo a fost îngropat. Cum a ajuns Lino Malerba la calpul Kiril Plano Platres? Prin Aloisiu Buje ? Cum a putut fi Lino Malerba la Tîrnovo şi, la două zile de mers călare, în acelaşi timp? Poate n-a fost la Tîrnovo!... Ahmet se iveşte călare din mulţimea despicată cu vîrful halebardelor de către un buluc de ieniceri de cetate. Se întăreşte în sine. Vede tuiul cu trei cozi legănîndu-se deasupra mulţimii, cu alămurile scînteind. Patru robi negri, în caftane, duc pe umeri o litieră în care se vede cuca înaltă a comandantului cetăţii Edirne, Salaam paşa. „Scrisoarea, domnia ta! Cheia!” îi spusese Mina azi-noapte. Cheia să fie una cu Buzduganul? Cheie pentru ce taină? Buzduganul pentru cine? Şi Sfînta Treime?

Alaiul lui Salaam paşa se apropie. În sunetele ascuţite ale ţimbalelor şi flautelor, Ahmet îşi întoarce calul pe stînga. Priveşte în faţa calului. Vede

doi călăreți, cu glugile burnuzelor trase peste turbane. Îi recunoaşte pe ceilalți frați Ozötrak, în mijlocul unei trupe călare, înarmată numai cu săbii.

— Duşmanii tăi de moarte sînt aici, Ali!

— M-au uitat, pentru de o mie de ori duşmanul lor cel mai crîncen, Cemîl Turgay!

Cemîl Turgay. Akingiul care pradă cu o sălbăticie cruntă toate ținuturile dintre Strumica, Stip, Skopje şi Egeea la răsărit. Pînă la Adriatica spre miazăzi. Chemarea aspră a unui corn. Robii aşază litiera la pămînt. Doi din ei se reped la Salaam paşa, învăluit într-un beniş verde din mătase, cusut cu straturi de aur. Îl ridică de subțiori. Salaam paşa îşi împinge înainte piciorul drept, meşterit din lemn de abartos, lustruit, avînd la cap o bilă de aur. Şalvarul cade peste ciompul de lemn. Salaam este scund, îndesat, cu chip bărbătesc şi aspru. Robii îl saltă pe podium, aşezîndu-i dedesubt perna cu ciucuri din fir, din litieră.

— Unde este Cemîl Turgay? spune paşa, şi glasul lui se aude de jur împrejur stăpînind mulțimea care-şi conteneşte zumzetul.

Pe celălalt podium, cu baldachin, în spatele căruia este ridicat un cort mare, pe paisprezece stîlpi, din pînză de velă vopsită roşu, se arată un bătrîn în caftan violet, urmat de doi robi, circazieni după chip. Robii se aşază fiecare la piciorul cîte unui stîlp al baldachinului. Poartă penele pe după ureche, cîte două călimări la brîu şi catastifele la subțiori.

— Pace ție, prea puternice Salaam paşa!... Stăpînul meu temutul Cemîl Turgay, pregăteşte ființele cereşti care-ți vor bucura privirile.

— Este un neobrăzat! se aude un glas din mulțime.

— Îl ține în soare pe cel iubit de stăpînul lumilor, luminată fie fața sa!

Din suita paşalei ies doi circazieni, în straie albe. Poartă evantaie uriaşe din pene de păun, pe care le ridică, umbrindu-şi stăpînul. Mîrzea nu-i vede pe cei care vorbesc, dar glasurile se ridică din jurul lui Nuran Ozötrak.

— Ai înțeles? întreabă Ali.

— Încep să înțeleg. Iată caii!... Ali, iată caii!

Chiar pe lîngă cele două harabale străjuite de Racea, cîțiva akingii purtînd culorile Ozötracilor, mînă un tabun.

Mîrzea numără doisprezece cai înşeuați. Îl vede pe Racea rînjindu-i. Salaam paşa bate de trei ori din palme.

— Tăceți!... Să vină Cemîl Turgay!

— Cel care, călcînd legile sfinte, pradă în Edirne robii altora, fară să fie pedepsit.

— Salaam paşa. Cemîl Turgay te-a plătit!

— De ce taci?

Glasuri din ce în ce mai înverşunate. Salaam face un semn leneş cu dreapta pe degetele căreia strălucesc cîteva inele. Ienicerii din gardă bat

mulțimea cu cozile halebardelor. Se face liniște. Ozötracii au înconjurat locul de vînzare ales de dușmanul lor, Cemîl Turgay. Oamenii lor strigă, atițînd mulțimea. Fiind siguri că Turgay le-a furat robii, vor să se răzbune şi să-şi spele ruşinea în văzul mulțimii. Un freamăt surd străbate medeanul. Se face o linişte de mormînt. Toți neguțătorii de robi, care şi-au pregătit podurile pentru scoaterea robilor la vedere, se urcă pe ele, încercînd să vadă şi să audă ce se întîmplă la cortul lui Cemîl Turgay, ales de Salaam paşa pentru deschiderea tîrgului. Pentru că, este limpede ca lumina zilei, astăzi bătrînul şi puternicul Mustafa Muhamed al Ghazal este scos din joc. A venit cu o caravană de cămile, dar sub baldachine nu era nimic.

— A venit să cumpere, nu să vîndă, cap de catîr!

— Îi rămîn doar resturile de la ospățul lui Salaam.

— Asta s-o crezi tu, Ibrahim!

— De cînd se ştie, şacalul ăsta a luat caimacul tîrgului.

— Îi plăteşte pe toți dregătorii!

— Tăceți! Iată-l pe Turgay!

— Allah! Seamănă cu Israfil, îngerul morții.

Cu toate că se află în mijlocul celei mai mari cetăți împărăteşti după Istanbul, cu porțile păzite de ieniceri, comandată de unul din cei mai temuți paşi imperiali, mulțimea se lasă stăpînită de legendele ieşite pe seama bărbatului impunător care se opreşte sub baldachin, încrucişîndu-şi brațele la piept. Cemîl Turgay poartă o za de Damasc sub care se vede benişul stacojiu, şalvari verzi, cizmulițe galbene, coif înconjurat cu un turban alb strălucitor, din mătase pufoasă de Benares. Văzut de aproape este un bărbat de o frumusețe aspră, cu trăsături mongoloide, nasul coroiat, sprîncene stufoase deasupra arcadelor osoase, sub care ochii mari, negri, scăpărători, dau măsura voinței şi tăriei lui de cuget. Cemîl Turgay este omul care ştie să vorbească puterii. Cel puțin aşa se şopteşte prin caravansaraiuri şi cancelariile domneşti, pe la agie şi în toate tavernele Istanbulului. Nu-l huleşte pe sultan; dar el însuşi trăieşte şi se poartă ca un sultan. Îi lasă padişahului grijile împărăției, oprind pentru sine plăcerile şi desfătările vieții de războinic neîmblînzit. Iată-l deci şi pe Cemîl Turgay la acest bîlci al suferințelor omeneşti, suferințe de la care pornesc desfătările acestora, cu ochii mijiți sub pleoape, aşteptînd să fie aduse roabele... Mîrzea se smulge din gînduri. Nu pentru meditație filozoficească l-a trimis măria-sa aici. Oricît adevăr dureros ar întîlni la fiecare pas. Oricîte întîmplări ciudate, cu tîlc şi miez, i-ar fi dat să trăiască. Oricît de strălucitor s-ar înfățişa adevărul după care puterii nu cu ascultare şi supunere să i se răspundă, ci cu putere şi neascultare, cu dîrzenie şi mîndrie nebună, numai aşa facînd-o să asculte de graiul rațiunii, cum Salaam paşa ascultă glasul bolovănos al lui Cemîl Turgay, cu toate că el, Salaam, este reprezentantul sultanului, iar

celălalt este capul timarioților veşnic răzvrătiți. Turgay vorbeşte despre felul bicisnic în care sînt ocîrmuite vilaietele de dincolo de Sofia. Despre netrebnicia paşalelor de Ianina, Belgrad şi Ohrida, care, în loc să apere drumurile de negoț, sînt cei dintîi jefuitori ai neguțătorilor. Că aceştia, văzînd neagra ticăloşie a dregătorilor împărăteşti, şacali în loc de dulăi, l-au rugat smerit să vegheze el asupra drumurilor, plătindu-i zeciuială din toate mărfurile şi vamă la toate vadurile vegheate de oamenii lui, zeciuială şi vamă care, de fapt, s-ar fi cuvenit padişahului. Aşa că nimeni să nu cîrtească. Mai ales cei trei şacali de la Varna, care, plătind peşcheşuri grase la Istanbul, pradă moşiile sultanului, îi vînd pe creştinii legați de aceste moşii, care rămîn sterpe şi pîrloage. El s-a învrednicit să-i pedepsească, în chiar clipa cînd atacaseră un caravansarai aşezat sub scutul lui protector.

Fluierături. Huiduieli. Strigăte de slavă. Laude. Un freamăt al întregii mulțimi. Îl vede pe Ahmet, călare, apropiindu-se de calul roib al lui Mina. Akingiii Ozötracilor înghesuie tabunul de cai spre cei doi frați ascunşi în burnuzuri. Racea îşi împinge calul în aşa fel încît, făcînd loc harabalei de lîngă el, aceasta dă înapoi cîțiva paşi, lăsînd între ea şi cea de a doua o strungă îngustă, prin care pot trece doi cai. Ali priveghează mişcarea împietrit în şa. Nu ştie cînd Cemîl Turgay şi-a încetat vorbirea; cînd s-a înstăpînit liniştea în medeanul tixit de turbane albe. De sub podina pe care stă Cemîl Turgay se ridică sunetele cînd leneşe, cînd ascuțite ale unei melopei orientale.

— Allah!

— Iată raiul!

Spre mirarea tuturor, pe podină urcă patru fecioare negre. Au pulpe prelungi, de un negru roşcat, şolduri subțiri şi sîni ascuțiți, arcuiți sfidător şi neobrăzat. Au părul creț ridicat în vîrful capului, poartă brățări de argint lat, care le strîng brațele, şi coliere de mărgean la gît. Melopeea se frînge. Răsună ritmul des al unei tobe. Cele patru fete negre, patru statui de abanos, se însuflețesc. Într-o clipă demonul mişcării şi al ritmului se împlineşte cu adeptele zeiței Cotis în văzul tîrgului. Patru flăcări negre se învălmăşesc într-o furtună de mişcări cînd frînte, cînd şerpuitoare, mereu grăitoare în sine şi-n aținătoarea beție carnală pe care-o răspîndesc trupurile lor unduitoare. Este vorba acolo de sărbătoarea culesului şi cea a dragostei. Ahmet a ajuns lîngă tabun. Racea în spatele celor doi Ozötraci. Ali împinge cu pieptul fugarului arăbesc mulțimea vrăjită care-i desparte de Nuran Ozötrak. Mustafa Muhamed al Ghazal îşi mîngîie barba. Un răpăit de tobă. Un semnal de fluier. Fecioarele negre se scurg parcă pe podea. Rămîn acolo, goale, cu pieptul bătîndu-le repede; li se aude gîfîitul!

— O sută de taleri bucata! spune Salaam paşa.

— Numai hrana lor şi învăţarea artei dansului m-a costat patru ori atîta! spune bătrînul care-l însoţeşte pe Cemîl Turgay.

— Vinzi tu, ori stăpînul tău?!

— Sînt glasul şi voinţa lui Salaam paşa.

Fetele negre îl privesc curioase pe Salaam paşa. Una arată cu degetul piciorul de lemn. Rîd. Nu se sfiesc de mulţime. Îi spun ceva lui Cemîl Turgay.

— Două sute. Cumpăr două! Şoapte aţîţate:

— A intrat în joc şacalul bătrîn.

— Ţi-am spus c-a venit să cumpere? Strică tot tîrgul.

— O să rămînem cu babele.

— Cu slutele.

— Nu le dăm decît pe toate patru. Cu legămînt scris şi jurămînt pe *Coran*, să nu fie despărţite.

— Două sute şi zece!

— Două sute şi cincisprezece!

— Le trimit padişahului, şacal bătrîn.

— Le duc însumi slăvitului său fiu, Salaam paşa, faţa ta fie luminată.

— Am să te arunc în lanţuri.

— Joacă cinstit, Salaam paşa! strigă deodată un glas din mulţime.

— Două sute şi şaisprezece.

— Două sute şi douăzeci.

Salaam paşa asudă sub turban. Circazienii cu evantaie din cozi de păun îşi îndesesc mişcările.

— Trei sute! Strigă uscat paşa.

— Patru sute! spune Muhamed al Ghazal.

Se pare că auzul preţului a fermecat toată mulţimea. Patru sute de taleri imperiali pentru o sclavă neagră, chiar dacă este ştiutoare a artei dansului, cînd pentru o evreică frumoasă, înaltă, ştiutoare de astronomie şi poezie nu se dă mai mult de 150?

— Să li se măsoare pieptul! spune alb Salaam paşa. Unul din circazienii dieci scoate o panglică de măsurat.

O trece, pe rînd, peste trupul fetelor.

— Pînă la sfîrc! strigă Salaam.

— Zece! Unsprezece! Zece! Zece!

— Rupte din rai.

— Să dormi ca la sînul Profetului, Salaam paşa.

— Nu le lăsa hienei bătrîne!

— A stricat tîrgul!

— Patru sute zece! abia şopteşte Salaam.

— Cinci sute!

Glasul lui Mustafa Muhamed al Ghazal cade într-un gol de spaimă. Salaam paşa se face stacojiu. Legile tîrgului de robi sînt sfinte. Ele întăresc puterea imperiului. Cine le calcă este descăpățînat ca un tîlhar de rînd.

— Cinci sute! strigă bătrînul de pe podium. Cine dă mai mult?

— Cinci sute! strigă crainicul tîrgului.

— Cele patru roabe: Zori de zi, Primăvara, Apă albastră şi Vînt răcoritor sînt din clipa asta...

— Pe Allah! spune Cemîl Turgay. M-am răzgîndit. Le țin pentru mine. Nu le merită nimeni, decît eu însumi.

— Blasfemie!

— Stricător de obicei!

— Blestematule!

Lui Mîrzea i se pare că totul se petrece în afara lui; într-o lume îndepărtată şi de neînțeles. Chiotele, huiduielile, cuvintele băloase, sudălmile se adună într-un ramăt cumplit. Cele patru fecioare coboară de pe podium rîzînd. Mîrzea îşi spune că aceasta este plăcerea lor şi a stăpînului... Din nou o melodie. De data asta, aspră şi războinică. Pe podium sînt suiți trei bărbați îmbrăcați în costume de cavaleri, cam hărtănite. Sînt toți trei înalți, osoşi şi slabi, cu mustățile căzute pe lîngă colțul buzelor, poartă cizmulițe negre cu pinteni lungi, nădragi din stofuşoară de Pozsony, cu ştrafuri şi şireturi, coantăşe verzi, cu brandenburguri negre din mătase şi guleraşe din blană de veveriță, cuşmulițe din catifea, tivită cu blană de vidră şi împodobite cu pene de fazan. Sînt îmbrăcați la acelaşi croitor. Botforii sînt făcuți de acelaşi cizmar. Cel din mijloc, mai înalt cu un cap decît ceilalți doi, are pletele şi mustățile negre. Ține ochii închişi şi mîinile împreunate la piept ca pentru rugăciune. Ceilalți doi au pletele şi mustătile bălaie. Se uită cercetător la mulțimea ce-i înconjoară. Mîrzea prinde privirea tăioasă, strecurată printre gene de cel înalt şi smerit, care spune o rugăciune cu glas uscat, într-o latinească aspră şi hirsută. Din cînd în cînd, ceilalți doi răspund în cor:

— Ameen!

— Trei războinci vestiți, care s-au bătut pînă cînd vitejia stăpînului şi a războincilor lui i-a doborît în țărînă.

— Din ce tară?

— Meghiar!

— Unde i-ai robit? întreabă un turc călare, înfofolit într-un beniş albastru, cu un turban alb, uriaş, de sub care nu i se vede decît barba.

— Dacă ştii, dai mai mult?

— Poate!

Iată-l deci pe Aloisiu Buje. Stă în beniş şi sub turban vorbeşte răguşit; calul, un fugar nobil, îşi ridică mereu capul, adulmecă şi nechează uşor,

neliniştit, ca şi cînd ar simți neliniştea stăpînului. Fără îndoială, are în față Sfînta Treime care face tot ce poate să-şi dovedească întreita ființă cea într-o ființă. Sfînta Treime care caută pe cineva în mulțimea de capete acoperite cu turbane.

— O sută cincizeci de taleri pe toți trei!

Glasul lui Nuran Ozötrak stăpîneşte freamătul tîrgului. Auzindu-l, Cemîl Turgay zîmbeşte. Abia o urmă de zîmbet. Mîrzea simte apropiindu-se clipa adevărului. Stă în şa, somnolent şi vede cum în mulțimea neştiutoare se țese păienjenişul celor care luptă pentru putere. Puterea politicească. Ori puterea averii. Ori amîndouă la un loc. Cei doisprezece călăreți în burnuzuri albastre, culoarea lui Ali, în şir cîte doi, pe mîna stîngă. Căpetenia lor bate mulțimea cu biciuşca. Intră toți doisprezece între cele două harabale vegheate de Racea şi Nuran Ozötrak.

— O sută cincizeci şi cinci! strigă Aloisiu Buje de sub turban.

Stă cu privirea agățată de cei trei de pe podium. Îşi sileşte calul să se apropie. Mîrzea îl urmăreşte pe sub gene. I-a trecut cu două lungimi de cal în față şi pe dreapta.

— Două sute de săbii pentru gîtul catîrului şchiop! Urlă Nuran Ozötrak. Îşi cabrează calul. Scoate sabia. În aceeaşi clipă, ceilalți doi frați Ozötrak mînă spre cortul din pînză roşie, de velă, în care abia coborîseră cele patru frumuseți sculptate în abanos. Lucrurile încep să fie aşa cum le-a bănuit Ali. Adică frații Ozötrak, dorind să-l pedepsească pe Cemîl Turgay, se înfig în mulțime, urmați de oamenii lor de arme, năzuind să împresoare cortul şi harabalele lui Turgay. Între ei şi acesta se află cîteva sute de gură cască, garda de ieniceri a lui Salaam paşa şi gărzile lui Cemîl, care urcă pe podium, scoțîndu-şi arcele de sub burnuzuri. Alte gărzi de akingii, cu pistoale cu cremene venețiene (ienicerii nu au decît pistoale cu fitil şi tigăiță) înconjoară cortul şi harabalele. Mustafa Muhamed al Ghazal se face nevăzut. Mîrzea rămîne nemişcat în şa. Încă n-a sosit clipa. Îi vede pe Radu Ghețea şi Cîrstocea strecurîndu-se din haraba, pe lîngă Ahmet, spre tabunul de cai care nechează, cabrează şi bat cu copitele fugărind akingiii Ozötracilor. Salaam paşa, alb de mînie, spune o singură poruncă:

— Descăpățînați-i!

Garda de ieniceri de cetate se strînge umăr în umăr. Soldații mînuie gărzile iataganelor, deschizîndu-şi drum spre Nuran Ozötrak. Mulțimea se frînge în două. Un şuvoi năzuieşte să iasă dintre akingiii celor trei frați şi războinicii lui Cemîl. Alt şuvoi de oameni speriați, năboieşte între ienicerime şi gărzile lui Nuran, golind locul din fața podiumului de pe care arcaşii lui Turgay săgetează călăreții Ozötracilor. Mulțimile venite să privească tîrgul de robi se tălăzuiesc spre moscheia Defterdar Camii. În clipa cînd Mîrzea îl vede pe Aloisiu Buje punînd pinteni şi repezindu-se spre podiumul pe care

Sfînta Treime se foieşte printre arcaşii comandaţi de Cemîl, sloboade frîul lui Şeitan, facîndu-i semn lui Ali şi Racea. Se întîmplă ceea ce se întîmplă întotdeauna cînd o mînă puternică forţează neprevăzutul. Acesta, neprevăzutul, se sileşte să vină în ajutorul curajosului. Îl urmăreşte îndeaproape pe Aloisiu Buje, care, din cîteva fuleuri, este în faţa podiumului. Înainte ca acesta să deschidă gura, îl izbeşte cu pumnul în tîmplă. Aloisiu Buje cade pe greabăn. Îl împinge din şa. Cei trei cavaleri unguri văd totul de la doi paşi. Adică un cal fară călăreţ, un turc uriaş călare facîndu-le semn să încalece, valul de akingii al Ozötracilar izbindu-se de gărzile lui Turgay, care însuşi sare de pe podium în încăierare, un tătar care-şi lipeşte calul de podium şi un alt turc care îşi înfige sabia în beregata unui akingiu purtînd culorile celor trei Ozötraci. Într-o clipă cei doi bălai sar în şaua lăsată goală de Aloisiu Buje. Cel smolit sare pe crupa lui Şeitan. Din pămînt răsar oameni în burnuzuri albastre care trag jos din şei paznicii tabunului. Apare însuşi jupîn Mina, care-şi încalecă roibul. Harabalele pornesc la trap, lăsînd loc între ele pentru cei doisprezece călăreţi, care gonesc spre Poarta Istanbulului. Mîrzea aude strigăte de mînie, porunci, detunetul unui pistol. Ali, Racea şi Ahmet îi lasă pe cei doi ai Sfintei Treimi şi pe el să treacă între harabale. Sfînta Treime se dovedeşte pe cît de isteaţă, pe atît de ageră. Harabalele se apropie, mînate de surugii anatolieni. Mîrzea face semnul ştiut. Se ridică pologul celei din dreapta. Mărgărita zîmbeşte ademenitor. Mîrzea îşi alătură fugarul de loitră şi cel de pe crupă se agaţă de ulucul coviltirului trecînd, pe sub polog, în haraba. Ceilalţi doi fac la fel. Pologul se lasă. Harabaua porneşte la galop. Cei doisprezece călăreţi deschid drum. Mulţimea se răreşte. Trec prin spatele tîrgului de vite. Cînd ajung la Turk Hamami, Radu Ghetea şi ceilalţi creştini descalecă şi urcă în harabale. Pe drumul care duce la poarta Istanbulului se vede o caravană de cămile purtînd coşuri de nuiele, acoperite cu baldachine. În faţă, pe cămila flocoasă de Gobi cu panaş roşu din pene de struţ la căpăstru, clopoţei de argint la gîtar, Mustafa Muhamed al Ghazal moţăie în şaua galbenă de Damasc. Caravana are măgari acoperiţi cu stofe roşii, albastre, portocalii, dar mai ales cu mătăsuri în neasemuita culoare albastră de Samarkand. Harabalele trec în urma cămilelor. Călăreţii îşi iau locul în rîndurile escortei. Racea se aşază, cuviincios, în rînd cu Ali. Mîrzea trece la trap uşor lîngă cămila de Gobi, ascultînd ramătul din ce în ce mai slab al tîrgului de robi. Desigur ura celor două partide de akingii este mai mare decît raţiunea. Încăieraţi, amestecîndu-l şi pe Salaam paşa în luptă, nu se mai gîndeşte nimeni la cei trei cavaleri unguri. Aloisiu Buje? Putea să-i înfigă jungherul în gît... Putea! Zidurile vechi ale cetăţii, chenăruind zarea albastră, duioasă, plină de neistovită frumuseţe. Steagul verde al pro-

fetului pe donjon. Gărzile la crenele. Mustafa Muhamed al Ghazal îşi ține pleoapele închise.

— Țob, țob! strigă Mîrzea, plesnind aerul cu biciuşca.

Negustătorul de robi nici nu tresare. Căpitanului i se pare că pleoapele solzoase s-au întredeschis cît firul de păr.

— Inima mea nu s-a înşelat! mormăie bătrînul... În loc să mă slujeşti tu, iată, pe Allah, că te slujesc eu.

— N-o faci de dragul meu, o, Zahid!

— Cine-o poate şti?! Taina ta este acum şi taina mea! Păstreaz-o pînă cînd Allah ne va uni drumurile din nou.

Ajung la poartă. Bulucbaşa, un bătrîn chior, iese din odaia lui zăbrelită. Vede caravana impunătoare. Muhamed al Ghazal se scotoceşte în brîu. Scoate o pungă din piele de cămilă. Din pungă un taler împărătesc, de aur. Îl aruncă peste capul cailor. Galbenul străluceşte în soare, peşte cu solzi de aur. Bulucbaşa îl înhață din zbor. Bate trei temenele adînci.

— Pace tie, luminată să-ți fie fața!

— Pace ție şi stăpînului tău. Este luptă în tîrgul de robi.

— Am văzut-o!

— Atunci ferecă bine porțile, după ce ies oamenii mei, şi pregăteşte-te să-ți aperi stăpînul.

— Aşa am să fac! Hei, Osman!... Deschideți porțile! Ibrahim! Sună alarma, fecior de iapă!... După cîte văd, ți-au mers bine treburile, stăpîne!... Eşti mai darnic decît oricînd!

— Mi-au mers, bătrîne! Mi-au mers. Rămîi cu bine şi Allah să se îndure de tine.

Cînd trece pe sub bolțile din piatră ale donjonului, Mîrzea simte cum îl năvăleşte o bucurie tiranică. Dintr-o dată văzduhul are altă culoare şi alt gust. Păsările zboară altfel aici, vîntul adie mai proaspăt dincoace de ziduri şi zarea se deschide larg spre cele patru vînturi ale lumii. Abia cînd îl ajunge Ali din urmă, cu Racea şi cele două harabale, cînd călăreții în burnuzuri albastre pornesc la trap pe caii celor 12 apostoli, Mîrzea îşi dă seama că, trecînd pe lîngă şirul de cămile, a văzut sub poloagele de mătase siluetele unor femei, a auzit şoapte, un suspin şi un glas tînguios, implorînd-o ceva pe Madonna...

— N-am să uit niciodată noaptea şi ziua asta! Mustafa Muhamed al Ghazal spune şi dă pinten.

— Căile lui Allah sînt neumblate, inimile şi gîndurile oamenilor necunoscute, viteazule. Allah cu steaua ta!

Călăreții iau harabalele la mijloc. Şleahul împărătesc al Istanbulului şerpuie prăfos printre cocoaşele teşite şi pustii ale dealurilor care se lasă spre Havsa.

— Cine eşti tu, Ali? întreabă în şoaptă Mîrzea.

— Poate destinul, răspunde tot în şoaptă Ali, punîndu-şi calul nobil, arăbesc, la galop.

Cartea a doua
Insula Corsarului

Yerebatan sau palatul subteran cu 336 de coloane

1

Este ziua de 15 aprilie, a treia zi de Paşti, cu o mică de ceas înaintea rugăciunii de seară, sub cupola uriaşă a moscheii Süleymanyie, aşezată pe cea de a cincea colină a Istanbulului. Căpitanul Mîrzea, în costumul lui tătărăsc, stă cufundat în meditaţie pe covorul gros de Buhara. S-a aşezat în dreapta mimberului, amvonul din marmoră albă, foarte aproape de ieşire. În stînga lui, vîrît sub turbanul uriaş, păcătosul de Racea iscodeşte mişcarea femeilor din mahfel, balconul lor zăbrelit cu gratii aurite din lemn. La intrare l-a întîmpinat un cerşetor şchiop şi chior, îmbrăcat într-o uniformă ponosită de ienicer: Ghețea. Ahmed a rămas la caravansaraiul moscheii, cu caii. Lăsîndu-se pătruns de luminii albăstrui-argintii, care trece ca în vis prin vitraliile închipuind trandafiri şi lalele, îşi spune că, la plecarea din Tîrgovişte, gîndea ca un nou născut şi, numai într-o jumătate de lună, viaţa lui s-a amestecat în treburile de taină a două împărăţii: cea otomană şi cea habsburgică, fară să mai socotească cele două principate: Ţara Românească şi Transilvania. După ieşirea din Edirne s-a făcut sfat de taină într-o vîlcică năpădită de salcîmişte înainte de Havsa. Ali s-a dovedit pe cît de viteaz, pe atît de nobil. Cu toate că le-a salvat viețile, cu toate că prin el au avut ajutorul lui Mustafa Muhamed al Ghazal, putînd ieşi din cetatea-capcană Edirne, n-a vrut să le stînjenească sfatul de taină, rămînînd el însuşi, în taina care-l înconjură încă de la început. Un ochi de neofit ar fi putut crede că este vorba mai mult de un sobor eclesiastic, dacă s-ar fi ținut cont că erau acolo

cei 12 Apostoli şi Sfînta Treime, nu sub chipul ei biblic, ci în trinitatea Sfinților Petru, Aron şi Francisc. Sfatul de taină a ținut un ceas. S-a văzut că „Buzduganul de aur" este, de fapt, scrisoarea măriei sale către majestatea sa împăratul Rudolf al Sfîntului imperiu roman. Jupîn Mina a găsit-o cusută la locul ei, în şaua roibului. O cunoştea pe de rost. Le-a spus-o. Stăteau sub salcîmii abia înmuguriți, era acolo un covor de brînduşe de primăvară, violet şi au avut simțămîntul că aud istoria foşnindu-şi aripile deasupra capetelor lor. Măria-sa Mihai spunea că, prin bătălia de la Călugăreni, a dovedit Evropei că mitul invincibilității oştirii otomane nu mai este un mit. Că Țara Românească este gata să se ridice la luptă din nou, pînă la eliberarea Balcanilor şi a Constantinopolului, dacă împăratul romanilor se leagă cu un tractat prin care să ajutoreze Țara cu arme de foc, şase mii de pedestraşi şi patru mii de călăreți. Voievodul nu se va opri decît atunci cînd calul său se va adăpa din Bosfor. Dunărea de jos va fi slobodă pentru căile de negoț ale Sfîntului imperiu. Neguțătorii lui vor fi vămuiți pe jumătate; ori vor primi scutiri de vămi. Se vor deschide căile de negoț nu numai cu împărăția de la Mosc, cu cea a Hoardei la Crîm, dar mai ales cu coasta dalmatină şi cetățile italice. Mitropolitul Dionisie Rally nu ştia de această solie ciudată. În schimb ştiau Vasco Petrovici, cneazul sîrb, cumătru al căpitanului Baba Novac din slujba lui vodă şi Todor Stefanov, martologul, căpetenie de oaste ascunsă pe văile şi crestele de unde izvorăşte Beli Vit, sub vîrful Vezen, amîndoi călăuzi spre Stip, unde trebuiau să întîlnească călăuzii spre Praha; Sfînta Treime. Atacul Ozötracilor a tăiat calea celor 12 Apostoli. Atacul lui Cemîl Turgay a tăiat calea Sfintei Treimi. Întîmplarea fericită a unit Apostolii şi Treimea prin mîna lor şi a timariotului Ali. Radu Ghețea a fost cel dintîi care-a văzut limpede în țesătura întîmplărilor.

— Să luăm cu noi pe cineva din Sfînta Treime şi cîțiva dintre Apostoli.

I-a prins gîndul fulgerător. Ozötracii sînt în solda unuia din pretendenți. Acela ştia de solia celor 12 Apostoli. După cum alt pretendent ştia atît de solia lor, cît şi de aceea a celor 12 Apostoli. Se pare că nici unul din ei nu ştia de Sfînta Treime. Prin moartea lui Dragomir Tudor ot Hotarele, alias Kiril Plano Platres, a spadasinilor Lino Malerba şi Georgio Bo, partida Mihnei le pierde şi urma şi legătura cu încrezătorul mitropolit Dionisie Rally. Nefiind cu Aloisiu Buje, omul Mihnei, Ozötracii sînt cu unul din ceilalți doi, Alexandru cel Rău ori Ştefan Surdu. Scrisoarea voievodului trebuie să ajungă la curtea imperială, la Praha. Ei trebuie să ajungă în inima treburilor politiceşti ale domnului lor, la Istanbul. S-a hotărît ca jupîn Mina zugravul, avîndu-l călăuz pînă la ieşirea din țara Sîrbească pe Vasco Petrovici şi de acolo punîndu-se sub ocrotirea celor doi sfinți bălai, Petru şi Aron, întovărăşit doar de cetaşii şi umblătorii domneşti dintre curtenii lui

vodă să se ducă la Praha. Apostolii greci Mihail Kassapakis şi Elias Mandakas, Todor Stefanov şi sfîntul negricios Francisc, cel cu trăsături de Atila, să meargă la Istanbul, cu atît mai mult cu cît sfîntul Francisc spune că tot spre Istanbul se îndreaptă o solie de taină a principelui trădător Sigismund Bàthory. Este sigur că făcînd în aşa fel ca să fie recunoscut de oamenii Mihnei, sfîntul Francisc poate încurca toate presupunerile acestuia în legătură cu drumul şi felul „Buzduganului de aur". Căzută în mîna lui, scrisoarea lui vodă ar tăia toate firele diplomaticeşti care ar mai putea ţese pacea la Dunăre. Zece oameni de arme ai lui Ali şi două harabale s-au pus sub poruncile jupînului Mina zugravul, luînd pe loc calea cea mai ocolitoare spre Belgrad; adică prin Uzunköprü pînă la malul Mării Egee, de acolo la Xánthi, Kavála, Thessaloniki şi de acolo marele şleah de negoţ care urcă pe valea lui Axios la Skopje. Chervanul lui Ali a coborît spre Marmara şi, la 14 aprilie în zori, a doua zi de Paşti, a intrat în Istanbul pe la Belgrat Kapisi, Poarta Belgradului, sau bizantina poartă Xylokercos. (În 13, întîia zi de Paşti, la ceasurile patru după amiază, cînd intrau în caravansaraiul lui Ahmet Soyarslan la Ciorlu, i-au ajuns din urmă doi spahii cu pelerinele roşii pline de praf. Şi-au adăpat caii, plecînd în goana mare spre Istanbul. Lui Mîrzea i s-a părut cunoscut unul din spahii. Ajunşi la moscheia lui Baiazid, s-au despărţit de Ali şi chervanul său.)

— Vă aştept peste trei zile, la cheiul Yemiş. Căutaţi caicul *Harem*, la stingerea masalalelor. În numele libertăţii, veniţi şi veţi afla adevărul! le-a spus Ali.

Şi-a dus mîna la inimă, buze şi frunte, apoi, fară să se mai întoarcă în şa, s-a pierdut în viarmătul omenesc care se scurgea spre Kapali Ciarsi, Marele Bazar. Mărgărita, îmbrăcată într-o sutană monahală, i-a călăuzit pînă la cheiul Peramatis, de unde un barcaz i-a trecut Cornul de Aur în Galata. A acostat într-un golf îngust, în fundul căruia pe un mal priporos, sădit cu vie, smochini, cireşi şi piersici se vedeau acoperişurile roşii, de olane, ale unor case scunde, spoite din proaspăt, înconjurate cu ziduri înalte, de cetate. Barcazul a tras la un chei din buşteni, de care era legat un pînzar înalt, cu două catarge pe prova căruia scria cu litere arabe suflate în aur: *Zburătorul*. Şiruri de hamali, goi pînă la brîu, descărcau butoaie, vracuri de piei, lăzi şi coşuri de nuiele, de la care veneau mirosuri de măsline, piper şi scorţişoară, amestecate cu cele de piele proaspăt argăsită, peşte uscat şi vinuri sudice. Mărgărita i-a lăsat în seama lui Radu Nanu Păcurar, care i-a scos de la chei pe un drumeag mărginit de tufe de iasmin, ducîndu-i, printr-o poartă zăbrelită, la o clădire cu două caturi, cu faţada îndreptată spre Cornul de aur. Era un fel de han, cu cai legaţi la belciuge, cu harabale şi cotigi pe două roţi trase de măgari, forfotind spre han, ori spre Galata; cu înghesuială de mateloţi hirsuţi, de călăreţi turci, cavaleri şi

negu̧ători genovezi; cămilari arabi în burnuzuri albe, armeni şi greci, ovrei şi chizilbaşi cu bărbile cănite în roşu, totul într-o colcăială plină de strigăte, de răgetul cămilelor îngenuncheate pentru încărcat, de nechezatul cailor, behăitul oilor duse la înjunghiere şi scîrţîitul osiilor neunse.

— Vavilonul! a şoptit Racea.

— Cel mai bun adăpost pentru cei ce vor să fie singuri! a spus Ghe̦ţea.

— Hanul, prăvăliile şi magaziile lui Dragoş Voirea Bîrlădeanu! le-a spus Radu Nanu Păcurar. Pentru toţi, ne-am întîlnit din întîmplare pe barcaz. Aşezaţi-vă sub umbrar! Sînteţi aşteptaţi.

Abia aşezaţi sub umbrar, s-a înfăţişat un fel de hangiu pe jumătate matelot, care i-a poftit să-şi aleagă odăile. Încă din seara aceea s-au sfătuit şi au hotărît ca Sfîntul Francisc, cei doi apostoli greci şi Todor Stefanov să rămînă la han pînă cînd se vor limpezi apele. În seara zilei de 14 s-a înfăţişat Radu Nanu Păcurar. L-a luat pe Mîrzea, l-a scos pe o uşă dosnică, prin spatele grajdurilor, printr-o vie, o livadă, la o casă cuprinsă, văruită din proaspăt, cu prispe largi, aşezată sub umărul coastei. A fost călăuzit într-o sufragerie cu tavanul din grinzi de stejar, plină de divane acoperite cu miţe, avînd pe pereţi blidare şi lingurare, sculptate din vîrful custurii; iar pe masa acoperită cu faţă de cînepă, un coş plin de ouă roşii. Acolo l-a cunoscut pe Dragoş Voinea Bîrlădeanu cel bătrîn...

Priveşte lumina zmeurie care se prefiră prin rencligeam vitraliile moscheii, punînd pete roşii pe zidurile vopsite în cărămiziu. Este o clipă de pierdere de sine sub cupola uriaşă. Versetele din *Coran* sînt scrise cu litere de aur pe fîşii de zid vopsite în negru. Totul pluteşte în ape străvezii de o dumnezeiască culoare rubinie, în care se văd cercurile de bronz de care sînt agăţate zeci de candele din sticlă groasă, albă. Se smulge din vrajă. Iese. Coboară în curtea umbrită de platani şi cedri uriaşi. De jur împrejur sînt cupolele rotunde ale medreselor caravansaraiului, bolniţelor şi locuinţelor învăţaţilor, ridicate ca şi moscheia de arhitectul Sinan cel Mare, acum 39 de ani, din porunca lui Soliman Magnificul. Totul este gîndit în aşa fel încît să se opună Sfintei Sofii.

Geniul otoman împotriva celui bizantin. Armele spiritului împotriva armelor spiritului. „Dacă oamenii şi popoarele s-ar lupta între ele întrecîndu-se în zidiri măreţe, ar trebui să ucenicesc într-ale arhitecturii!” îşi spune Mîrzea, răvăşit de frumuseţea locului. Arcadele ferestrelor poartă deasupra lor inscripţii în faianţă azurie. Azuriu este cerul care se bolteşte peste Cornul de aur, peste terasele care coboară la ţărm, terase pline de cedri străvechi şi chiparoşi sfielnici, de case pictate în albastru şi galben, în verde şi portocaliu. Se văd minarete şi cupole, bastioane şi ziduri crenelate, caice daurite lunecînd pe apele de azur, mereu azur, briza foşnind în crengile cipreşilor, aleea de prundiş mărunt şi mauzoleul Magnificului. Cei

şase stîlpi care veghează intrarea. Zidurile în faianță. Bolta în arabescuri, bătută cu stele din diamant şi rubine, scînteind la atingerea luminii. Sidef şi fildeş încrustat în balustrade. La mijloc, pe un podium, cosciugul, acel *tahta* în care intră alte cosciuge, acoperit cu catifea verde, vegheat de *mun*, stîlpi-lumînare, într-un colorit plin de măreție. Mîrzea îngenunchează în treapta a doua. În jurul lui Soliman sînt alte coşciuge, ale femeilor iubite, ale fiicelor şi fiilor... Oricît de Magnific a fost, nu s-a vrut singur în moarte. Numai celălalt mare sultan, Mohamed Fatih, Cuceritorul, numai acela este singur în fața veşniciei. Numai el a avut tăria să fie singur în moarte, aspru şi neîndurător, aşa cum aspru şi neîndurător a fost în viață. Este deci ziua de 15 aprilie, este ceasul rugăciunii de seară, se aude glasul aspru al muezinului chemînd binecredincioşii din balconul ajurat dinspre Mecca; el poartă calpac cu fundul verde şi se gîndeşte că, dacă cel numit de Dionisie Rally, Kiril Plano Platres ştia de întîlnirea de pe treptele mauzoleului, atunci ştie de întîlnire şi cel numit Soarele, cu toți ceilalți: Omikrom, Omega, Alfa, Şarpele şi Balaurul. Oricum, se află aici ca să tulbure apele. Poartă pelerina sîngerie care-i acoperă arsenalul de la brîu. Două junghere tătărăşti, sabia, un stilet florentin şi un arc tătărăsc de femeie, mic, din lemn african, cu trei săgeți, vîrîte într-o cucură de catifea prinsă la spate. Aude paşii cîtorva bărbați. Paşi tîrşîiți, de oameni bătrîni, ori de gînditori. Se prosternează atingînd cu fruntea treapta a treia. Paşii se apropie. Din dreapta. Din stînga. Se simte înconjurat. Cineva se prosternează în stînga lui. Altcineva în dreapta. Aude în spate răsufletul unui bărbat greoi. Fulgerător înțelege că, dîndu-şi moartea, Dragomir Tudor ot Hotarele a îngropat cu sine parola, ori semnul de recunoaştere; ca şi amănuntele sub care s-ar fi petrecut această întîlnire. Sînt mai mulți bărbați, ceea ce nu este rău, întîlnirea lor părînd firească. Dar tot atît de bine, unul din aceştia, măcar unul din ei, este Iuda.

— Fericit să fie cel care vine în numele adevăratei credințe! spune cel prosternat în stînga.

Este, cuvînt cu cuvînt, parola pe care el însuşi trebuia să i-o dea lui Kiril Plano Platres. Ține minte şi răspunsul acestuia:

— Fie numele domnului mult prea lăudat!

— Să mergem! spune cel din dreapta.

— Dumnezeu a călăuzit magul său spre steaua libertății! spune cel din spate. Cînd se ridică, se vede înconjurat de doi hogi în rantii negre, cu turbane albe, cei ce stătuseră în stînga şi dreapta şi de trei „studinți în teologie", tot în rantii negre, dar purtînd turbane verzi. Cerşetorul şchiop, în straie ponosite de ienicer, coboară scările monumentale ale moscheii, îndreptîndu-se spre Şadirvan, fîntîna de marmoră a abluțiunilor.

Tot pe trepte, un turc uriaş bate mătănii şi temenele, implorîndu-l pe Allah într-o bolboroseală neînțeleasă. Cei cinci merg plini de reculegere înconjurîndu-l cu respectul care se arată învățaților. Văzuți de un ochi străin, par teologi veniți din răsărit să dezbată textele.»

— Fără libertate, gîndirea se ofileşte, simțirea se usucă şi omul îşi pierde esența! (unul din hogi, cu barba căruntă, nas coroiat şi privire ageră, de palikar, vorbeşte turceşte şi acum spune greceşte) – *udèn ginestai ec ton mè óntos*, adică: nimic nu se naşte din nimic...

— Epicur! îi răspunde... Nici libertatea nu se poate naşte din nimic... Iată-ne ajunşi la capătul aleii. Ce facem?

Porțile din fier forjat ale moscheii sînt deschise. Binecredincioşii stau îngenuncheați pe covoarele de rugăciune, acolo unde i-a prins chemarea muezinului. Văzîndu-i pe hogi, bat temenele şi cer ajutorul lui Allah. Lumina albastră a amurgului cade peste minarete, cupole şi cedri.

— Îl cunoşti pe Epicur, deci, viteazule?!

— Atît cît să nu mă încurc, *effendi*.

— Atunci crezi că numai într-o mică măsură se conduce înțeleptul după datele întîmplării? Că faptele mari şi esențiale sînt produse şi diriguite acum şi în viitor, în tot, timpul, de rațiune, aşa cum tot Epicur scrie?

— Întîmplarea este rațiunea oşteanului, *effendi*! Iată văd aici doi catîri şi un măgar. Înseamnă că voi fi însoțit de doi dintre voi. De un om venerabil, care va călări pe cel de al doilea catîr, şi de un învățăcel, care va călări măgarul. Nu este aceasta o întîmplare?

— Este rodul rațiunii celui ori celor care veghează ca libertatea să fie scopul cel dintîi şi cel de pe urmă. Du-te! Agerimea minții tale, tăria ta şi înțelepciunea onorează pe stăpînul care ştie să-şi găsească asemenea slujitori.

Mîrzea se îndreaptă spre o catîrcă albă, harnaşată cu o şa verde, ca şi celelalte țorsamuri. Hogea, care tăcuse, bărbat înalt, spătos, învăluit într-o pace serenă încalecă demn catîrul roib şi unul din ucenici se saltă pe crupa măgarului anatolian flocos şi țapăn. Rapea trece printre binecredincioşi spre locul unde Ahmet trebăluieşte pe lîngă cai. Radu Ghețea se urcă într-o cotigă trasă de un măgar, unde îl aşteaptă o turcoaică înfofolită în văluri negre. De unde cotiga? Cine este turcoaica?

Cea dintîi parte a rolului pe care i l-a hărăzit vodă la Istanbul s-a jucat după toate legile prologului unei tragedii aristotelice. *Structura celei mai bune tragedii trebuind să fie nu simplă, ci complexă*, cum spunea autorul *Poeticei*, iată că urmaşii lui îndepărtați se silesc s-o încîlcească la nesfîrşit. Călăuzul, învățăcelul pe măgarul anatolian, iese din orăşelul care înconjoară moscheia, construit după planurile lui Sinan cel Mare şi se pierde în labirintul de ulițe şi ulicioare care coboară spre Turnul lui

Bayazid. De aici ocoleşte Bazarul prin stînga şi fară nici o îndoială se îndreaptă spre Sfînta Sofia, ale cărei minarete se zugrăvesc alb, pe cerul de lapis lazuli al mării Marmara.

2

Recunoaşte fiecare *sokak*, uliță plină de gunoaie, mirosind a seu de oaie din această mahala a arămarilor, care coboară spre Yerebatan, marea cisternă bizantină subterană, de pe o măgură învecinată cu Sfînta Sofia. Călăuzul ocoleşte pe departe şi Atmeydani, piața de cai, aşezată pe vechiul hipodrom, lîngă Forum Augusteum, dincolo de care se ridică moscheia albastră. Apucă o cărăruie pieptişă, care şerpuieşte printre curți înconjurate cu garduri de lemn; ori de mărăcini, în spatele cărora turcoaicele fierb pilaful în cazane aşezate pe pirostrii. Opreşte la o poartă de fier, străjuită de un oțetar bătrîn. Începe să se întunece. Călăuzul descalecă. Deschide poarta cu o cheie mare, legată de curea cu o frînghioară şi ei intră într-o curte înierbată, cu viță ridicată pe bolte, dincolo de care se află o casă din lemn, vopsită portocaliu. Descalecă. Învățăcelul leagă catîrii la un belciug şi se grăbeşte spre intrarea geamlîcului colorat. Bate cu cheia în uşorul scorojit. Se arată un bătrîn, înalt, cu barbă de Dumnezeu, în beniş albastru, cusut cu ştrafuri. Se înclină. Le face loc să intre. Odaia este scundă, cu bagdadia din grinzi, cu pămînt pe jos, peste care este aşternut un covor gros de Damasc, sîngeriu. De jur împrejur sînt rafturi cu cărți groase, legate în safian, suluri, călimări de alamă, tuburi pentru pene, peneluri şi culori. Stăpîneşte o linişte adîncă şi o pace desăvîrşită, ca şi cînd lumea ar fi rămas cufundată în cine ştie ce uitare.

— Nu a bătut încă ceasul! spune bătrînul într-o turcă aspră.

— Are să bată, Ibrahim *effendi*! spune hogea, care, se vede, nu este turc, ci grec, cum toți cei de pînă acum, în travestiuri monahale turceşti, au fost greci.

— Noul venit recunoaşte libertatea şi egalitatea mahomedanilor, creştinilor şi mozaicilor?!

Este aproape întunerec. Mîrzea abia mai vede chipul bătrînului, care pare cioplit într-un lut vechi, ars în cuptorul neîndurător al timpului.

— Recunosc libertatea tuturor oamenilor, ca fiind un drept al lor, dumnezeesc! spune.

— Şi comunitatea tuturor bunurilor, afară de soții?! Mai ales comunitatea de stăpînire a pămînturilor?

Îşi repetă cu repeziciune toate învățămintele vel logofătului Theodosie Rudeanu. Nicăieri nu era vorba de o comunitate a stăpînirii pămînturilor. Îi vine să rîdă. Dacă ar şti vel logofătul, lacom de moşii, cum lacomi de moşii sînt Buzeştii, şi că l-au încredințat unui urmaş şi derviş al lui Simavna-oglu-Bedr-ed-din, care a ridicat la luptă împotriva timarioților pe țăranii şi meşteşugarii din toată Rumelia, n-ar fi prea bucuroşi.

— Comunitatea pămînturilor este un fapt pe care-l cunosc! răspunde.

— Dacă nu-l înfăptuim, timarioții şi cei stăpîni pe *ziameturi*, bogații acestei lumi vor strivi adevărul, fericirea va fi visul unui nebun şi învățătura lui Mohamed o minciună... Oricine eşti, de orice neam, luptă pentru libertate şi, liberi fiind, vom sta de vorbă despre comunitatea asupra pămînturilor.

De undeva din temeliile casei parcă, se aud şapte lovituri înfundate. Bătrînul se ridică, facîndu-le semn să-l urmeze. Trec printr-un coridor îngust, care se sfîrşeşte în fața unei uşi scunde. Ucenicul deschide uşa. Bătrînul îşi duce mîna la inimă, buze şi frunte, înclinîndu-se uşor:

— Allah este drept, moştenirea lui este a tuturor împărțită egal; asupritorii sînt cei care necinstesc legea, datoria noastră este să slăvim libertatea. *Başta iazîlmîş olanîn ghelmesi vagiptir*. Ceea ce este scris pe frunte trebuie să se întîmple.

Iată cum o poruncă voievodală poate face, dintr-un om al cuprinsurilor largi, un tăinuitor ascuns prin galerii întunecate şi rău mirositoare. Uşa de lemn răspunde într-o magazie cu unelte de grădinar, luminate palid de o masala oarbă pe care o poartă ucenicul. În fundul magaziei este un darac. Dincolo de darac o uşă făcută dintr-o jumătate de putină. Mîrzea înțepeneşte în pragul acelei uşi tainice, izbit de mirosul reavăn al apei. Se găseşte pe un balcon din piatră, fară nici un fel de pălimar, balcon care spînzură deasupra apelor subterane, al căror ecou se loveşte de zidurile, bolțile şi colonadele Yerebatanului. De multă vreme ştie că puterea are două fețe. Una, plină de pohfală şi măreție, care se arată poporului celui mult şi răbdător în zilele de sărbătoare, şi cealaltă, urzită în întunerecul cel tăinuitor al uneltirii, uciderii şi temniței. Destinul are prostul obicei să încurce țele şi el, oştean de călărime tigheceană, crescut în legea luptei cavalereşti, este călăuzit de acest țîrcovnic, prost travestit în învățăcel otoman, să apuce o frînghie cu noduri şi să se lase în întunericul de păcură de sub balcon. Cu harul oşteanului de a vedea noaptea, descurcă desenul unei bărci şi statura cuiva care-l prinde de mijloc şi-l aduce în luntrea care se leagănă uşor. Aude un gîfîit ucis între dinți şi, din întunerec, se întruchipează umbra celui îmbrăcat în hoge, zgîrcit la vorbă, coborît din înalturile diplomatikiei pe ticăloasa frînghie cu noduri. Ucenicul a rămas sus, pentru că cel de la vîsle lopătează uşor, ducînd luntrea pe luciul de

catran. De cînd a trecut Dunărea, a înțeles ca niciodată gustul urmaşilor celor din Bizanț pentru uneltirea făcută cu fast şi diplomatikon. Poate în felul acesta îşi păstrează şi gustul libertății şi amintirea strălucirii de acum o sută cincizeci de ani. Cine-o poate şti? Din şoaptele rostite la curte, din zvonurile umblătorilor domneşti, auzise ceva despre marile adunări ale arhonților prin locurile tainice din Constantinopole, locuri al căror secret îl moşteniseră fie de la părinți, fie de la tainicii rămaşi la patriarhie, ori monastiri. Dintr-o dată îşi dă seama că, în cîteva clipe, cît a plutit cufundat în sine însuşi s-a schimbat ceva în Yerebatan. Apele au devenit fosforescente, ca şi cînd mii de vietăți luminoase, licurici verzi, ori portocalii le-ar străbate cu zvîcniri, repezi în toate părțile. Apa însuflețită de lumină se oglindeşte pe arcadele şi bolțile cisternei uriaşe, umplîndu-le de mişcare lină, unduitoare. Zecile de bărci ivite de după colonade se iluminează ca la un semn magic cu ghirlande de lampioane colorate. Yerebatanul se transformă într-o catedrală subterană, podită cu oglinzi multicolore, tremurătoare, cu bolți clătinătoare sub care plutesc mari lebede negre, ducînd în spate fecioare în rochii lungi de mătase albă şi cavaleri purtînd armuri strălucitoare. De undeva de sub cotloanele de umbră se naşte o cîntare lină de țiteră. Un glas de aed, baritonal, i se pare că recunoaşte protopsaltul patriarhiei, îngînă un cîntec pe jumătate păgîn în care este vorba de Homerus şi Aristoteles, de Pithagora şi Thales miletianul, de faptele lui Achile şi pățaniile lui Ulisse, cu care se amestecă apoi faptele Mîntuitorului, ale împăratului Constantin Dragases, cel căzut cu spada în mînă pe zidurile Bizanțului asaltat de oştirile lui Mahomed Fatih. Corul fecioarelor preiau refrene ale litaniei, după cum bolțile Yerebatanului preiau totul într-un ecou cutremurător, prelins din zidurile străvechi, alunecînd pe luciul apelor fosforescente, izbindu-se de cele 336 de coloane, acum arzînd rece, în culori rubinii, înalte şi zvelte flăcări de piatră. Toate luntrile se îndreaptă spre mijlocul cisternei. Litania se stinge într— un murmur şopotitor. Totul are măreție sub bolțile de piatră, ca şi cînd urmaşii celor care au pierdut Bizanțul ar renaşte grandoarea lui aici, sub grandoarea Istanbulului otoman clădit pe ruinele Constantinopolului; ca şi cînd rădăcinile Bizanțului ar reînvia înfipte în huma atoateroditoare şi ar fi gata să salte în lumină trunchiul nou al altui Bizanț. Se lasă vrăjit de frumusețea spectacolului, în care intră acum un podium aşezat pe butoaie, luminat de patru făclieri în armuri bizantine. Pe podium sînt aşezate în semicerc şi pe trei rînduri douăsprezece jilțuri în care stau doisprezece bărbați îmbrăcați în rase negre, cu glugi care le acoperă capul. Glugile au tăieturi pentru ochi şi gură. Luntrile se aşază lin într-un semicerc larg, închizînd podium-ul plutitor. Cineva dă un semnal, bătînd într-un gong de

aramă. Corul de fecioare murmură „Tatăl nostru”. Dintre cei 12 se ridică o glugă. Spune cu glas grav:

— Dreptatea naturală porneşte din nevoia ca oamenii să nu se vatăme unii pe alţii!

— Amiin! răspunde corul bărbaţilor-ostaşi.

— Ceea ce este recunoscut prin experienţă ca folositor pentru nevoile întregii societăţi, fiind socotit un lucru drept, este un drept natural, indiferent dacă acest lucru pare unora drept şi altora nedrept.

— Amiiiin!

— Cînd se legiferează ceva împotriva intereselor comunităţii nu este un drept natural.

— Să nu ne lăsăm înşelaţi de cuvinte goale! spune a doua glugă.

— Să nu vorbim despre dreptatea în sine! strigă gluga a treia din rîndul doi.

— S-a cerut strîngerea frăţiei pentru veşti importante!

— Care sînt veştile?

— Am auzit patrula de ieniceri.

— Trebuie să încui armurile înainte de miezul nopţii.

— Am venit de pe mare. Care sînt veştile?!

Glugile se foiesc. Gluga care vorbise despre dreptatea naturală, citînd din Epicur (de ce dracu' se pun aceştia sub semnul lui Epicur?) face un semn larg cu braţul drept.

— Fraţi ai libertăţii, spune un glas bubuitor, iată, ceasul libertăţii a bătut la Dunăre prin sabia principelui Mihail. Să fim vrednici de acest ceas. Să nu rămînem în urma supuşilor noştri, care aleargă acum sub steagurile lui eliberatoare. Să re dovedim vrednici de înaintaşii noştri...

— Vorbe!

— Plătim de zece ani pentru strategi şi centurioni. Unde sînt?

— Arhonţi!

— Trădare!

Nu se ştie dacă s-a strigat *trădare* pentru că glugă spusese *arhonţi*, sau pentru că se ivise o luntre din întuneric. Într-o clipă se sting toate torţele. Apa însufleţită de fosforescenţele verzi şi portocalii se face de păcură. Bolţile Yerebatanului intră în întuneric. Se aud vîslele bătînd apa. Ţipete uşoare de femei.

— Nu vă temeţi, sînt Vestitorul! spune un glas bărbătesc. Am văzut trei ode de ieniceri ieşind din cazarma Bayazid.

— De ce?

— Se pare că este o adunare a sufiţilor lîngă moscheia Validé.

— Să amînăm adunarea Frăţiei!

— Cheltuim bani cu fosforul şi focul grecesc.

— Prea mult fast!
— Nu mai sîntem pe vremea Theodorei!
— Am sărăcit!
— Aduceți făcliile la ieşirea a patra!

Este zarvă, sînt şoapte; ori strigăte, se cheamă luntraşii pe nume, se aud butoaiele de sub podium duduind sub tălpile arhonților; cineva întreabă cît costă vadra cu untdelemn la Aenus. Mîrzea îşi muşcă buzele. Măria sa face aici o politikie născută moartă! gîndea el. Simte lunecarea uşoară a luntrii. Urmaşii Paleologilor nu mai au decît harul intrigii. Şi pe cel al spectacolului. Îi pare rău că acesta, din noaptea de 15, nu s-a dus pînă la capăt.

„Mai este vreme!" îşi spune, în vreme ce luntrea atinge, cu o smucitură surdă, o punte de piatră. Presupusul hoge urcă pe cheiul subteran, şoptindu-i:

— Nu întotdeauna dreptatea şi cei care o proclamă sînt prieteni buni!
— Am venit aici să înțeleg, *effendi*.
— Este şi porunca pe care-o am! Să mergem!

De la cheiul subteran se face o galerie piezişă, în care sînt săpate trepte. Aude paşi în fața lor. Alți paşi în spate. Aude marginile luntrilor lovindu-se unele de altele. Se întreabă unde se țin ascunse atîtea bărci şi pe unde părăsesc Yerebatanul cei peste o sută de histrioni, cîți puteau fi acolo, fară să bată la ochi şi fară ca agia Istanbulului să afle?! Cum pot trăi împreună şi în acelaşi timp cuceritorii şi învinşii, cei dintîi desfaşurîndu-şi serbările puterii la lumina zilei; ceilalți jucîndu-şi visele şi dorințele la lumina torțelor în tainițele vechiului Bizanț?! Răsuflătoarea cisternei răspunde într-o curte povîrnită, plină de cireşi înfloriți, care coboară spre Sfînta Sofia. Falsul hoge coboară liniştit poteca pietruită în spatele unui şir de glugi negre. Glugile o iau pe sub cireşi, la stînga. Hogea îşi vede de drum pînă la o portiță văruită. Noaptea este liniştită, prevestind luna nouă. În văzduh plutesc miresme stranii. De mare şi de alge, de livezi în floare. Se văd lampioanele colorate din Gülhane, grădina din *O mie şi una de nopți* de la Topkapy Saray, reşedința sultanului. Se află în inima puterii otomane, putere împotriva căreia s-a ridicat voievodul. Vede Sfînta Sofia vegheată de cele patru minarete înfipte în cerul înstelat. Vede Istanbulul în cețurile diafane ale nopții de primăvară. De aici, Țara Românească i se pare un vis îndepărtat şi cutezător. Dincolo de portiță se află un seimen care ține de frîu trei cai negri. Îşi spune că frații săi de arme i-au pierdut urma şi că uneltitorii de aici îşi cunosc bine meseria. Hogea încalecă uşor, ca un om de arme. Seimenul o porneşte la galop lăsînd Sfînta Sofia în spatele cailor. Este limpede, călăresc spre turnul lui Bayazid, fară să facă însă calea întoarsă la moscheia Süleymanyie... Rînd pe rînd rămîn în urmă moscheile Bayazid,

Süleymanyie şi Mohamed Fatih. Seimenul coboară colina acesta din urmă spre Patriarhia Constantinopolitană. În stînga acesteia, în labirintul mahalalei fanariote, este Bogdan Saray, conacul capuchehaiei Ţării Moldovei la Istanbul şi tot aici Kara Iflak Saray, rămas fară capuchehaie după Călugăreni, cînd unchiul lui vodă, Iani, a fost silit să se turcească, pentru a-şi scăpa capul. Se văd apele licăritoare ale Cornului de Aur şi, dincolo de el, cîteva lumini în Pera. Seimenul îşi opreşte calul la o poartă înaltă din plăci de fier, prinsă între ziduri din bolovani, avînd ferăstruici de tragere.

Nu i-a urmărit nimeni. Se află singur în puterea acestora doi şi în jocul întîmplării. Poarta se deschide fără nici un semn din partea seimenului. Lumina pală a stelelor cade pe o alee de prundiş vegheată pe margini de tamarişti tunşi după moda italiană. Ştie că se află pe pămîntul unuia dintre arhonţi şi că din noaptea asta începe cu adevărat misia lui constantinopolitană.

3

Ah porumbelule, ah turturico, ah scatiule, vrăbioiule, cintezoiule, bufniţoiule, cucuvoiule, afurisitule, drac bălţat... *Allah in Allah*! *Acagiak can damarda durmaz*, adicătelea: sîngele care trebuie să curgă nu poate rămîne în vine! De ce să curgă, îngeraşule? Şi dacă va curge, ţi-o jur pe Sfînta Fecioară, acela nu va fi al meu. Blestematul ăsta îmi scapă printre degete. Ţţţ! Era să-mi scrîntesc piciorul! Ahmet, fiu de iapă, unde eşti? M-a lăsat singur feciorul de ţap. Singur sub stele, ducînd povara domnului meu precum cununa de spini, hm! Drace! Mişelul ăsta coboară la apă. Barcaze nu mai sînt. Străjile te văd. O să-mi ajungă pielea pe fundul Bosforului, umplută cu bolovani. Ah, Mustafa Muhamed al Ghazal, caiafă bătrînă, mai bine eunuc la haremurile tale, decît iscoadă a iscoadelor.

Umbra din faţă se prelinge în lungul gardurilor. Ici, colo cîini flămînzi se năpustesc de pe maidanele pline de gunoaie împuţite, încolţindu-i îndeaproape. Racea se lasă pe vine şi stă nemişcat. Cîinii se sperie. Aleargă după cel din faţă, care se grăbeşte, îl latră şi acela strigă în cel mai curat grai de peste Dunărei „Ţiba, dar-ar boala în voi de cotarle!” Atunci Racea bufneşte în rîs, apoi se încrîncenează şi-l ia la parastase pe fiul de tîrfa care s-a ţinut de preacuvioşii hogi şi de multpreacuviosul înţelept tătar, încă de la ieşirea din Süleymanyie. Nu cunoaşte Istambulul, a fost doar de două ori în cetatea sultanilor, mirosul de seu îl îngreţoşează pe el, un mîncător de

carne de porc şi, după toate semnele, iscoada se lasă spre Drungarion, unul din cheiurile de la care pleacă barcazele care unesc Istanbulul, peste Cornul de Aur, cu Galata, oraşul genovez. Iată al doilea pămîntean trăitor pe pămîntul asupritorilor Țării Româneşti, slujind cui? Nefericitul Dragomir Tudor ot Hotarele a fost una din verigi. Nu se ştie cum, dar auzindu-i glasul dogit strigînd la cîini, îşi aminteşte de biv-treti-armaş, fostul al treilea armaş Grigore Vlase ot Dănciuleşti, fugit cu Mihnea Turcitu, întors în țară sub domnia lui Alexandru cel Rău, cu scrisori către vel-vistiernicul Barbă Albă, prins de agia lui Alexandru (el era hotnog de ferentari în tîrg la Bucureşti) şi scăpat din temniță nu se ştie cum. Iote-l pe Grigore Vlase tupilîndu-se prin umbra gardurilor, după ce-a adulmecat paşii lui Mîrzea pînă la casa vopsită portocaliu. I se face greață. O greață amară şi rîncedă. I-ar sări în cîrcă lui Vlase şi l-ar mîntui cu jungherul de pofte, ambiții şi deşărtăciune... Stradela, pînă aici plină de gropi este pavată cu piatră de rîu. Se văd negre şi înalte zidurile cetății care tivesc malul. Umbra din fața lui s-a oprit: Racea se lipeşte de trunchiul unui oțetar. Cel din față o ia la dreapta, spre o fîntînă, pe care abia acum o vede. Este înaltă, zveltă, placată cu faianță, lucind stins în lumina puțină a stelelor. Omul trece în spatele fîntînii.

Racea se prelinge pe lîngă gardurile de bolovani, mai mult ziduri de cetățui. Aude un scrîşnet metalic. Apoi nu mai aude decît susurul celor şase şipote ale fîntînii. Din cîțiva paşi ajunge la fîntînă. Nimeni. Omul a intrat în pămînt.

— Ah şobolanule, ah cîrtițoiule, ah coropişnițoiule! Bă nenicule, sînt fiert în toate zemurile mahalalelor, bă! Cu mire, bă, te joci de-a pituluşul?

Îi place să se audă măcar în gînd pînă cînd se va auzi povestind întîmplările nemaivăzute în gura mare. În spatele fîntînii se află un grilaj mare de fier care astupă gura canalului prin care se scurg apele acesteia la mare. „Să ne grăbim, Raceo, frățioare, altfel ne fuge crăpişteanul!" Se opinteşte în grilaj. Înțepenit. Are o încuietoare tainică, blestematul. Pipăie înfrigurat locul unde i se pare că se află încuietoarea. Aha! Un zăvor uns proaspăt ținut cu un arc. Împinge zăvorul. Saltă capacul. Îl izbeşte miros de hrubă. Ascultă. Se aud paşi răsunînd înfundat şi bălăcărind prin apă pe un fund de piatră. Rînjeşte. Cînd îşi saltă benişul, blestemînd obiceiul nesuferit al otomanilor de a purta fuste lungi, ca muierile, aude un zgomot în spatele lui. Vrea să se arunce într-o lături. Prea tîrziu. Un vîjîit scurt. O lovitură țeapănă după ceafa. Cade, nu înainte de a-l blestema pe neruşinatul Ahmet, care, neîmplinind porunca, l-a lăsat fară acoperire. I se pare că se întîmplă ceva în întunericul cleios şi grețos care-l învăluie şi-l îmbăloşează. Apoi simte o durere crîncenă în tot trupul şi ştie că se prăbuşeşte pe caldarîm.

De la Süleymanyie a văzut un fel de greco-turc luînd urma lui Mîrzea. După el, Racea. Tot după acela s-a luat un derviş deşirat, cu ochi arzători de halucinat. A mai văzut ochi din aceştia mistuiți de fanatism la Călugăreni, cînd dervişii cadri despicau piepturile celor prinşi cu cîrligele, le scoteau inimile încă vii şi le mîncau, umplîndu-se de sînge pe bărbi. După derviş nu s-a mai luat nimeni. L-a lăsat pe greco-turc în seama onorabilului *effendi*, care era Racea şi care, simțind dervişul, şi-a jucat rolul cu atîta dibăcie încît el însuşi s-a îndoit o clipă că turcul uriaş, cu minte de copil, adunînd pietricele, vîrîndu-le în gură şi bolborosind nerozii, ar putea fi temutul pîrcălab al TîrgovişteI. Ilinca, în sarafanul de turcoaică, înfofolită în broboada din lînă neagră, cu vălul pe față, i-a ținut urma dervişului pînă la casa portocalie. Striga pe la porți că are lapte de măgăriță pentru spălat fețele cadînelor frumoase. A şi vîndut trei ulcele. El s-a dat jos la un cot al hudiței. Era întuneric şi l-a văzut pe derviş făcînd semn cu cretă roşie pe una din ulucile casei. S-a ținut după el pînă cînd l-a văzut intrînd pe poarta din dos a cazărmii enicerilor archebuzieri. Din cînd în cînd auzea tropotul mărunt al măgăruşului. Apoi s-a sunat stingerea focurilor şi a lămpilor. Au ieşit la răspîntii seimenii agiei bătînd tobele şi sunînd pe corn odihna cea de obşte. Ilinca a tras cotiga lîngă un platan de pe medeanul de instrucție. A scos un blid de lemn şi i-a şoptit să aştepte. S-a dus la poarta ferecată care dădea spre bucătăriile ienicereşti. A auzit-o ciripind. A auzit rîsul molcom al străjii. A văzut-o întorcîndu-se. S-a gîndit la soarta ei, aici, în inima puterii otomane. Sub văl, ochii dați cu hene, mari şi strălucitori, sînt plini de duioşie. Căpitanul de Pădureț, Radu Ghețea şonticăie spre poarta uriaşă din fier, în fața căreia fac de strajă trei ieniceri împlătoşați, cu archebuzele la picior şi furcheții la mîna stîngă. Le vede pungile cu praf de puşcă atîrnîndu-le la cingătoare. Au iatagane la şold şi pe cap cucile ienicereşti, cu lingura de lemn în loc de panaş. Căpitanul bolboroseşte ceva arătîndu-şi traista şi blidul milelor.

— Iată unde ne-a adus blestematul de Sinan! spune unul din ieniceri. Cerşetori ne-a făcut. Pe Allah, intră şi vei găsi o ciozvîrtă de berbec pentru tine şi sora ta!

— Cu atît mai mult cu cît Iskinder bey a trimis cincizeci de berbeci chivirgic, Selim!

— Este acolo, la başbulucbaşa, Allah să fie cu el!

Lui Radu Ghețea i se taie picioarele. Dervişul. Beyul Alexandru, mazilitul Alexandru cel Rău, protejatul ienicerimii şi protectorul ei în acelaşi timp, favoritul lui Ferhat Paşa, omul ienicerilor în divanul sultanului. Cazarma este cufundată în întuneric. O singură lumină taie o pîrtie albă în întunericul licăritor al nopții de aprilie. Dincolo de pîrtia de lumină se văd uşile deschise ale bucătăriilor. Cîțiva ieniceri cară găleți cu apă şi sting

focurile de sub cazanele uriaşe de aramă. Se văd roiurile de scîntei ţîşnind din vetre. Se aude behăitul oilor de undeva, din fundul întunecat al curţilor Borăie un măgar. Nechează o catîrcă. După ce bate temenelele de cuviinţă, arătînd că a fost tăiat la gît (urma rănilor adînci făcute de hangerele dervişilor se vede pe gît), Radu Ghețea intră în curte şonticăind spre bucătării. Nu se poate ca başbulucbaşa odei de archebuzieri să-şi aibă odăile spre bucătării. Şi nu se poate ca straja să fi vorbit într-aiurea. Aude ienicerii de gardă probozindu-l pe Sinan paşa, care a pierdut războiul cu Kara Iflak – Ţara Românească, aducînd foametea şi sărăcia în oraşul împărătesc. Una din străji îşi aduce aminte de pierderea steagului sfînt... Se opreşte. Ascultă. Unul din ieniceri îl vede stînd locului. Îi strigă:

— Îţi mai aduci aminte, viteazule?

Radu Ghețea bolboroseşte ceva. Ameninţă cerul cu pumnul... Da! îşi mai aduce aminte. A fost de veghe la Dunăre tot răstimpul cît vodă s-a luptat să rupă podurile aruncate de Sinan peste apă. A fost la Călugăreni în noaptea cînd a tăbărît Urdia pe toate colnicele şi muncelele de peste Neajlov, umplînd zarea de licărul zecilor de mii de focuri şi de strigătele dervişilor chemîndu-l pe Allah! Se-ncrîncenează în sine. Acela a fost războiul vitejilor. Acesta tot război este, urmarea aceluia, dus cu armele isteţimii, şireteniei, iscusinţei şi stăpînirii de sine... Război este şi oricare ar fi armele lui; îl va duce pînă la capăt. Drept pentru care şchioapătă spre bucătării. Cînd trece prin pîrtia de lumina, vede prin geamul colorat umbra unui ienicer foindu-se în odaia scundă, spoită alb. Îşi spune că nu poate fi decît ienicerul care străjuie la uşa başbulucbaşei. Ori îl străjuie pe Alexandru. Cel care l-a tîrît pe bănişorul Mihai la butucul gîdelui şi gîdele s-a cutremurat de privirea uriaşului aceluia; a zvîrlit securea strigînd că nu poate ucide pe acest om. Alexandru impilătorul, vîndutul zarafilor istanbuleni şi sluga lor lacomul de avuţii care-a robit ţara turcilor spre a avea mîna slobodă asupra ei! Astăzi înseamnă tot atît de bine ieri, după cum mîine înseamnă deopotrivă astăzi şi alaltăieri. În fata bucătăriilor trei eunuci negri, graşi, cu pielea lucind, rîcîie un cazan cu cuţitele.

— *Aşci başi, aşci başi*! tînguie Ghețea titlul bucătarului şef.

— Nici un bob de orez, Ibrahim! se aude un glas gros de undeva din cotloanele pline de neguri mirosind a orez fierb în seu şi a carne friptă... Am să mănînc zece ciomege pentru tine, nemernicule!

— *Aşci başi, aşci başi*!

Se arată Aşci başi, în pielea pe care se cuvine s-o poarte un mai mare peste bucătării. Cu burta goală, ieşită prin despicătura cămăşii. Braţele goale şi ele. Ascute două cuţitoaie în stare să înjunghie un bivol. Nici nu se uită la el. Strigă:

— Mehmet! Miluieşte-l pe viteaz! Dă-i să aibă şi mîine... Grăbeşte-te, nefericitule, pînă cînd nu trece caraula lui Hafiz...

— *Aferim*! *Iuzun ac olsun*! Prea bine! Faţa ta să fie albă! Şopteşte Ghețea gîjîit, întinzînd strachina şi traista milelor. Se arată un ajutor de bucătar, un copilandru care-i umple traista cu pilaf. Carnea i-o pune în blid. Copilandrul poartă şalvari, este gol de la brîu în sus, îi zîmbeşte şi-i spune pe rumânia cea mai curată:

— Să crăpi, crăpa-ți-ar fierea-n patru de cîne de ienicer scopit!

— *Aferim*, răspunde şi simte un gol la lingurică.

Intră în întuneric, trăgîndu-şi greu piciorul de lemn.

Străjile de la poartă strigă ceva.

— Hafiz, spune grasul *Aşci başi*... Fugi, nefericitule!

Mai repede decît se cuvine unui şchiop, căpitanul se topeşte în umbra zidurilor cazărmii. Aude zăngănit de arme, paşi şi un glas răstit întrebînd străjile dacă a mai intrat cineva pe poartă în afară de dervişul sfînt Necla.

— Cine să intre, Hafiz? Doar duhurile celor morți, care ne caută.

— Taci!... Ştiu că primiți femei. Dacă vă prind, vă iau capetele. Unde intră femeia, iese bărbăția şi vitejia ienicerului.

Radu Ghețea se prelinge în umbra zidului. Aşa cum bănuia, lîngă fereastra luminată este o uşă de fier. Se lipeşte de zid. Desface curelele piciorului de lemn. Toți muşchii piciorului i-au amorțit. Nici nu şi-l mai simte. Parcă îl sfîşie cineva cu mii de gheare. Ori parcă i-l înțeapă cu mii de cuțite. Vîră blidul în traistă. Ia ciompul de lemn ca pe-o ghioagă. Apasă clanța grea, din fier. Uşa se deschide uşor. Paşii caraulei se apropie. Este un coridor lung, cu uşi pe dreapta şi pe stînga, luminat de trei masalale. Două la capete. Una la mijloc, spînzurată de un lanț. Fereastra luminată îi cade pe stînga, lîngă uşă. Deci, cea dintîi uşă pe stînga. Aude paşii caraulei apropiindu-se. Îşi aude sîngele zvîcnindu-i în tîmple. Prins aici, îl aşteaptă aruncarea în cîrlige. Moartea cea mai cumplită... Paşi de soldați întrarmați. Acelaşi glas poruncitor:

— Onas!

— Poruncă!

— Treceți încă o dată pe la porți. Vegheați să nu fie nimeni cînd pleacă Necla!

— Va fi cum porunciți, stăpîne!

Paşii ienicerilor îndepărtîndu-se. Apoi cei ai lui Hafiz venind spre uşa din spatele lui. Fără să pregete, face colțul şi deschide uşor cea dintîi uşă din față. Îl izbeşte mirosul cunoscut de bărbați dormind în aceeaşi odaie. A nimerit într-o *oda*, odaie a unei cete de ieniceri, numită *odgiak*. Cineva sforăie. Altcineva clănțăne şi scrîşneşte. Un glas şoptit.

— Ibrahim!

Înțelege fulgerător că Ibrahim este zvînturatecul *odgiak*-ului şi răsfățatul tuturor. Poate un muieratic, ori un jucător înrăit de jocuri de noroc. Lumina puțină pătrunsă prin ferestre îl ajută să vadă paturile ienicerilor; numără zece, cu rafturile de la căpătîi, unde sînt împăturite hainele; deasupra cărora stă cuca. Tot acolo iataganele şi hangerele. Țevile archebuzelor se văd lucind pe peretele de lîngă uşă, la rastel. Capul ras al ienicerului sculat într-un cot luceşte la fel ca țeava de archebuză.

— Ssst!

Se aude uşa. Paşii îndesați ai lui Hafiz. Cine-o fi temutul Hafiz? Şi cîți ca el au mai rămas în ienicerime? Hafiz a fost la Călugăreni? Crapă uşa cu o mişcare uşoară. Vede platoşa din piele de bivol şi coiful oriental cu apărătoarea de ceafa din zale. Omul este întors cu spatele. Nu intră acolo unde a crezut el că este intrarea la başbulucbaşa. Merge pînă în fundul coridorului. La cea din urmă uşă, pe dreapta, bate de trei ori, după care intră fară să aştepte răspuns. În aceeaşi clipă iese, facîndu-i semn ienicerului să se culce. Omul clipeşte cu înțeles. Se prelinge în lungul coridorului. Cea din urmă uşă pe dreapta. Îşi lipeşte urechea de tăblie. Cu inima zvîcnindu-i furios, recunoaşte dintr-o mie glasul acesta aspru, poruncitor, hîrăit, pentru că a fost glasul unuia din stăpînii săi cei fară de voie şi neiubiți, căruia i-a strigat „Trăiască" la sărbători, cum i-a strigat „Trăiască" şi Mihnei. Sub Mihnea a fost cetaş. Sub Alexandru hotnog de Roşii domneşti. Le-a strigat „Trăiască" din vîrful limbii; erau înconjurați de cei cinci sute de ieniceri care vegheau să se împlinească voia sultanului, de rubedeniile puse pe căpătuială, oştirea de pămînt era ca vai de capul ei, ospețele de la curte n-aveau început şi nici sfîrşit. Țara gemea, răbda şi aştepta, aşteptarea fiind una din virtuțile Țării.

— Trebuie să ştim cine este acest sufit! spune glasul poruncitor, răstit al fostului voievod... Mihnea îşi are oameni peste tot. Noi aşteptăm farîmiturile de la ospețele lui.

— Eşti nedrept cu noi, Iskinder bey... Iscodim tot Istanbulul şi ştim de o mie de ori mai mult decît ştie sultanul însuşi.

— De ce nu ştii cine este sufitul! Unde a intrat tătarul? Dacă este tot una cu cel văzut la Edirne? Dacă l-ai văzut pe Şarpe, de ce n-ai pus om pe urmele lui?!

— Ai mei erau plecați să iscodească cheiurile. Voiai să afli dacă vine vreo corabie de la Izmir?!

Alt glas. Domol. Puternic.

— Ai cu tine o sută unsprezece ode ienicereşti, care-ți dau împrumut două sute de mii de taleri, pe trei ani, Iskinder bey, şi nu-ți cer decît monopolul pe sare, pe oi, pe lemn şi pe miere.

— Mă sărăciți, Zeyrek!

— Te-mbogățim cu cea mai dulce țară din lume, beyule!

— De ce taci, Hafiz?

— Lucrați ca orbii, beyule! Ştim cine este Şarpele! Ştim ca, la Edirne, oamenii lui Mickaly au făcut prăpăd. Ştim că Ozötracii lucrează pentru Mihnea. Se zvoneşte că aceiaşi oameni ai lui Mickaly, schimbîndu-şi înfățişarea au intrat în Istanbul. De ce? Oare nu capul tău îl vor? Eşti atît de slab încît nu-i poți cere ajutor sultanului?... El stă în cumpănă să aleagă între tine şi feciorul Mihnei, luminată să-i fie fața! De ce nu te prosternezi la sacrele lui picioare, cerîndu-ți bărbăteşte dreapta ta moştenire?... Ți-ai umplut capul cu intrigi, Iskinder bey, în loc să ți-l umpli de gînduri vitejeşti. Tot Istanbulul vorbeşte că ai cu tine comori nemaipomenite. Pune jumătate din ele la picioarele slăvitului şi vei avea, dintr-o dată, ceea ce rîvneşti; fără să cheltuieşti încă o dată pe atît cu iscoadele, olăcarii, doftorii şi vrăjitorii care-ți gătesc otrăvurile.

Se face linişte. Apoi glasul lui Alexandru:

— Comorile mele sînt în pămînturile şi codrii țării mele, Hafiz.

Mişcare... Radu Ghețea se strecoară cu paşi repezi pe coridor. Face colțul. Îşi agață piciorul de lemn. Iese. Se îndreaptă direct spre poartă.

— Ah, nefericitule! spune mai marele străjii. Am tremurat pentru capul tău, dar mai ales pentru capetele noastre.

Îi rînjeşte, bolborosind că a stat ascuns de frica lui Hafiz. Şonticăie pînă la platanul unde-o ştie pe Ilinca. Măgarul ronțăie paşnic fînul din codîrla cotigii. Fata stă rezemată de roată.

— Ți-am dus grija, voinice! şopteşte.

— Ne aşteaptă o noapte albă, fată bărbată! îi spune şi-i place felul cum îşi scutură şi-şi înalță capul, cu o mîndrie nobilă şi înțeleaptă.

4

Cineva trădează, arhonda! spune căpitanul Mîrzea. A trădat la Tîrnovo. A trădat la Edirne. Va trăda şi la Istanbul.

— Constantinopole, viteazule!

— Pentru domniile voastre, Constantinopole... Pentru mine, Istanbul.

— Vrei să spui că nu vezi renaşterea Bizanțului?

— Vreau să spun că recunosc o stare de fapt.

— Ai studiat?

— Atîta cîtă nevoie are un oştean, arhonda! Sînt aici să aflu pentru ce este nevoie de mine la Istanbul, cînd mai multă era să rămîn lîngă domnul meu.

Sala este placată cu faianță azurie. Pardosită cu marmoră. În căminul uriaş de marmoră ard cîțiva butuci de pin, care umplu încăperea de mirosurile aspre şi reci ale răşinii. Pe lîngă pereți sînt colonete din marmoră porfirie pe care sînt aşezate busturile filosofilor greci, numele fiecăruia fiind cioplit cu litere greceşti suflate în aur. Vase de ars mirodenii din aramă bătută de meşterii locului fumegă la colțuri şi fuioare subțiri aromind esențe scumpe: santal şi mosc, paciuli şi tămîie de Tibet se ridică uşor spre tavanul din grinzi de cedru cernit. Patru femei tinere, mlădii, îmbrăcate precum coeforele din vechea Elladă, acele frumoase purtătoare de ulcioare, slujesc tăcute la masă. Poartă sandale care lasă să li se vadă picioarele mici, cu unghiile lăcuite, cu gleznele subțiri şi o ştiință aținătoare a mersului. La ospăț sînt trei bărbați şi o femeie care stă în capul mesei, ca o regină. Femeia este Mărgărita, îmbrăcată după moda doamnelor Țării. Mesal din diamante ca o coroană, aşezat pe creştet. Coadele împletite căzîndu-i pe piept. Cercei grei de aur, încrustați cu diamante, agățați în coade. Ie cusută cu şiraguri de mărgăritare, subțire ca boarea, cu mîneci bogate, cusute cu fluturi de aur. Peste ie, rochie de hetaia vişinie, tivită cu blăniță de samur. La gît poartă o salbă bizantină, grea, din aur împletit, legat cu rubine. Are ochii dați uşor cu fard verzui şi sprîncenele încondeiate cu tuş de China. În dreapta ei stă un bărbat impunător, poate la 45 de ani, avînd barba şi mustățile tunse după modelul împăraților bizantini zugrăviți la Sfînta Sofia; ori la patriarhie, cu trăsături de palikar îndulcite de frecventarea filosofilor şi a poeților. Lui i se pare că acest arhonte măreț nu poate fi decît Andronic Cantacuzino. Că trăsăturile lui au şi o anume ascuțime vicleană, pe care-o dobîndesc de obicei trăsăturile neguțătorilor bogați, cei pare îşi joacă averile în politică, dragoste sau crimă. În ce-şi joacă averile Andronic Cantacuzino, în afară de politică?! Ceilalți doi sînt un popă de rang înalt (nu este îmbrăcat în straie preoțeşti, dar vorbeşte în pilde şi aduce argumente teologicale); iar celălalt – un bărbat straniu, chior, cu trăsăturile asprite de vînturi, aproape lemnificate – nu poate fi decît unul din căpitanii de corabie din slujba gazdei. Popa seamănă cu un haiduc şi-i aruncă Mărgăritei priviri ucigătoare. Nu s-a vorbit nimic de spectacolul din Yerebatan, cu toate că, este sigur, gluga care-a început vorbirea nu poate fi altcineva decît gazda. Ce rol joacă aici Mărgărita? Cine este, de fapt, Mărgărita?... Roaba care-l slujeşte pe el, poate o siriancă, aduce o tavă de argint pe care sînt cîteva potîrnichi rumenite, aşezate pe felii de portocală, garnisite cu mazăre, morcovi şi felii de cartofi înotînd în unt. Oricum, ospățul se arată demn de vechiul Bizanț; iar vinul de Chios... generos ca însăşi generozitatea. Asemenea ospăț lui Racea trebuia să-i hărăzească destinul. Dar ce poate fi mai zăbavnic, înşelător şi ranchiunos decît destinul!

— Ascult, arhonda! spune şi atacă sîrguincios cea dintîi potîrniche.

Cînd o desface, are plăcerea să vadă că este umplută cu stafide şi smochine tocate mărunt. Cum foarte mărunt toacă vorbele bărbatul măreț aşezat la celălalt capăt al mesei, în aşa fel încît lumina sfeşnicului cu şapte braţe, numărul lui Constantin cel Mare, să cadă mai mult pe feţele comesenilor, decît pe faţa lui.

— Noul patriarh, Meletie Pigas, nu iubeşte războiul de la Dunăre! spune cu glas de bas faţa bisericească... Compania Levantului, slujnica reginei protestante Elisabeta a Ingliterei, ajută patriarhia cu vase de negoţ. Cînd ne înscăunăm, compania eretică trebuie alungată.

— Nu numai compania!... mîrîie cel pe care-l crede căpitan de vas.

Potîrnichea umplută are un gust prea bun să i-l strice cu nemila celor două feţe necunoscute.

— Tainicul aşteaptă hotărîrea noastră, nu gîndurile unora pentru mîine! taie rece Mărgărita... Ceea ce spune este adevărul. Sîntem vînduţi la fiecare pas. Duşmanii noştri ştiu înaintea noastră pasul pe care-l vom face mîine. Am văzut-o cu ochii mei. Am scăpat cu viaţă, eu, ai noştri şi ceilalţi datorită necredinţei lui în credinţa noastră. Noi nu mai mişcăm un deget, dacă din noaptea asta nu treceţi de la vorbe şi iluminaţii cu făclii, la fapte, care să lumineze singure ca nişte făclii.

Umplutura de stafide, smochine şi castane, dreasă cu feliile de portocale amărui este vrednică de vechii zei ai acestor meleaguri. Cine sînt acei „noi” despre care Mărgărita vorbeşte cu atîta încredinţare, ca despre o putere de sire stătătoare? Vinul de Chios, chihlimbarul, purtînd în inelele untdelemnii razele de soare şi-n buchet toate aromele sudului, trebuie băut cu o femeie frumoasă, şi care să nu facă, din fiecare vorbă, o treabă politicească.

— Tainice, domniei tale i se vorbeşte! spune Mărgărita şi-l priveşte ager drept în lumini.

Ridică pocalul greu, din cristal. Priveşte vinul în lumina sfeşnicului cu şapte braţe.

— Ascult, domniţă! spune şi-o vede tresărind şi albind.

Iată încă o taină care se cere dezlegată. Se lasă pe spătarul de piele de cămilă, moale.

— Iată hotărîrea sfatului înţelepţilor! spune presupusul Andronic Cantacuzino făcînd semn roabelor să iasă, în vreme ce matelotul închide uşile din lemn de trandafir cu ivărele lucrate în aur... Ştim care sînt pretendenţii. Ştim cum lucrează. Ştim cu cine lucrează. Ştim că Mihnea Turcitu vine săptămîna asta să-şi încheie nişte socoteli cu Salvaresso. Am cumpărat prin interpuşi o casă în Pera. Îl vom amăgi să vină acolo, cu fiul lui, Radu şi cu ibovnica Vişa. Pentru acest Radu cere scaunul şi, în două

săptămîni, iese firmanul împărătesc. Poate într-o lună, dacă Alexandru are bani să-l plătească pe Siavuş paşa şi toți dragomanii acestuia.

— Şi ce să facă Turcitul cu ai lui în Pera? întreabă domol, privind-o pe Mărgărita, al cărei piept se zbate sub ie.

— Să întîlnească pedeapsa domnului legiuit al țării pe care a trădat-o cu atîta mîrşăvie! spune măreț Andronic Cantacuzino, pentru că numai un Andronic Cantacuzino poate plăsmui o asemenea ucidere într-un asemenea joc diplomaticesc, cu atîta diabolică iscusință. Într-o clipă intuieşte întreg machiaverlîcul planului. Prin Dionisie Rally l-a amăgit pe voievod să-i trimită oameni de spadă, hotărîți la orice. Arhonții înnoadă toate firele intrigii. Dau banii cu care intriga să poată prinde viață. Crima însă va fi făcută de voievodul care-şi apără scaunul. Prinşi, oamenii lui vor fi cei care plătesc cu viața şi el, cel care plăteşte cu cinstea. Toate curțile Evropei se vor umple de vestea uciderii rivalilor dincolo de hotarele şi jurisdicția Țării. Toate neamurile la a şaptea spiță, greci ori italieni, vor umple *Avizo*-urile oraşelor europene cu silnicia autocratului de la Dunăre. Lupta lui de eliberator şi aureola de izbăvitor va fi mînjită de sîngele acestei crime. Dacă nu vor fi prinşi, dacă se vor întoarce în Țară, oricînd arhonții îl vor ține pe vodă la mînă prin zeci de martori, prin actele de cumpărare ale casei, printr-o mie şi unul de tertipuri neguțătoreşti. Aceasta este fața politicească a lucrurilor. O cunoaşte sau nu voievodul?! O cunoaşte sau nu Theodosie Rudeanu? Voievodul, sigur, o poate jura pe sabie, n-o cunoaşte. El care, în vălmăşagul luptei, îşi strigă duşmanii pe nume şi-i înfruntă sabie la sabie... Frumos rol a hărăzit căpitanilor domneşti, arhontele Andronic Cantacuzino. Simte cum îşi pierde cumpătul. Îşi spune în gînd: „Numără de şaptezeci de ori cîte şapte şi din şapte-n şapte spune-ți: Taci, Mîrzeo, şi judecă, Mîrzeo, şi iar taci şi iar judecă; şi-acum priveşte-o pe Mărgărita care-şi rupe batista între degete şi-o sfîşie fără milă, cu toate că este numai dantelă de Alicante.

— Bun plan! Aproape ca-n tragediile vechi... Şi Alexandru?

Andronic Cantacuzino rîde neauzit în barba tunsă după modelul împăraților.

— Acela va cădea singur, datorită lăudăroşeniei sale.

Povesteşte ca despre un joc plăcut, cum un anume boier Neacşu, care va fi unul din oamenii Izbăvitorului, după ce vor mîntui cu Mihnea şi ai lui (aceia vor fi îngropați în fîntîna casei din Pera) de la care a primit cinci scrisori, ca din nartea partidei lui din țară, îi va aduce trei sute de mii de galbeni, aurărie, văsărie şi pietre scumpe tot din partea nemulțumiților, pentru a-şi răscumpăra scaunul.

— Unde va fi întîlnirea dintre Alexandru şi mine?

— Tot în casa din Pera, care are un coridor tainic şi o odaie tainică, din care se poate vedea şi auzi ce se-ntîmplă în sofragerie.

— Nu înțeleg ce are odaia tainică cu Alexandru şi Neacşu.

Andronic Cantacuzino se pleacă peste masă, spre el.

— Comoara aceea va fi dezvăluită lui Alexandru, sub ochii defterdarului şi sub ochii lui va fi ascunsă într-o tainiță sub duşumea, cu zăvor încuiat cu cheia şi cheia dată lui Alexandru împreună cu hrisovul de stăpînire în veci a casei şi grădinii. Acum înțelegi?

— Înțeleg şi mă cutremur!

— Politikia este treaba celor puternici.

— Comoara va fi scoasă de acolo după plecarea lui Alexandru şi a defterdarului.

— Nu era greu de ghicit.

— Defterdarul îl va pîri sultanului.

— Mahomed are mare lipsă de aur pentru oştire şi *Harem*. Ce vrei? Este sultan abia de un an.

— Sultanul îl va chema pe Alexandru.

— Acela va spune nu.

— Se vor duce cu ienicerii în Pera.

Şi vor găsi tainița goală, viteazule!... Capul lui Alexandru va cădea din poruncă împărătească, iar noi vom trece să pregătim intrarea Izbăvitorului în Constantinopole în dangătele clopotelor, cu purpură imperială şi coroana împăraților păstrată de o sută patruzeci şi trei de ani în tainițele ştiute din urmaş în urmaş.

O spune cu atîta stăpînită înflăcărare, cu atîta măreața încredere, privind peste cei de față în negurile viitorului, încît dacă n-ar fi fost potîrnichile, roabele, claponii umpluți cu coconari şi vinurile de Chios, l-ar fi crezut profet. Un profet gata să le vîre stiletul în beregată, dacă ei nu se vor arăta măcar pe măsura machiaverlîcului arhonților. De ce s-o facă cu mîna lui, cînd este mai lesne s-o facă prin defterdar? Se cutremură. Oare nu soarta asta le-o pregăteşte după ce-i vor fi împlinit vrerea? Nu vor fi ei martorii cei mai neplăcuți, care-i vor tulbura siestele, cînd, sătul de potîrnichi, cu roabele îndulcindu-i simțurile, va medita la soarta viitoare a Cantacuzinilor?

— Mărturisesc că mă văd umilit de strălucirea mintii acelui sfat al înțelepților! Planul lor este fară cusur şi nu mi-aş dori altceva decît să-l înfăptuiesc la fel de strălucit, cum strălucit a fost alcătuit.

Se uită la Mărgărita. Pe fața rece a femeii trece un zîmbet. Ochii ei spun limpede: minți! Prinde o mişcare a sprîncenii şi un semn uşor al frunții boltită nobil. Nu înțelege ce vrea femeia căreia, spunîndu-i domniță, a văzut-o pălind.

— Faptele domniei tale de pînă acum mă îndreptățesc să cred că eşti omul pe care destinul l-a ales să slujească nobila cauză a Izbăvitorului (aici

o boare uşoară de roşeaţă îi urcă de la piept la urechi, obraji şi frunte) şi a renaşterii sfintei împărăţii creştine de la Bosfor.

— Nu merit atîtea laude, domniţă! Sînt aici din porunca domnului meu, să-l slujesc cu viaţa mea.

Andronic Cantacuzino ridică pocalul de cristal, cu stînga.

— Amin! spune şi se închină... Aceşti doi bărbaţi vor fi sprijinul domniei tale. Şi acum se cuvine să ne odihnim pînă mîine, cînd se va suna deschiderea porţilor. Primiţi adăpostul acoperişului meu. Noaptea nu se poate umbla pe străzi fără primejdia vieţii.

Se ridică de la masă cu toţii. Andronic Cantacuzino întinde dreapta pe care Mărgărita îşi sprijină mîna stîngă. Matelotul bate într-un gong chinezesc, după ce trage zăvoarele. Uşile din trandafir se deschid. Aceleaşi roabe care i-au slujit poartă lampioane colorate şi li se închină surîzătoare. Vorbiseră în turcă şi elineşte cînd îi cădea bine lui Mîrzea. Înainte de a ieşi, Mărgărita se întoarce spre el şi-i spune pe rumânie:

— Las uşa deschisă. Veghează-mă! Roaba se va culca în aşternutul tău şi te va vinde! Sărută-mi mîna!

Lui Andronic Cantacuzino, în greceşte:

— L-am firitisit pentru hotărîrea lui şi i-am spus noapte bună!

Andronic Cantacuzino îi face o plecăciune:

— Eşti mai frumoasă decît Elena, mai vitează decît o spartană şi mai înţeleaptă decît Atena!

Urcă cincisprezece trepte din marmoră de Pharos, lucie şi plină de lumină. Popa şi matelotul o iau la stînga, conduşi de roabele zîmbitoare pe un coridor placat cu faianţă albastră. El îngenunche şi Mărgărita îi întinde mîna să i-o sărute, lăsîndu-i pe buze aromă aţîţătoare de mosc şi în palmă un flaconaş dur de metal.

— Să doarmă! îi spune şi pleacă fiind condusă de bărbatul înalt, voinic, îmbrăcat în catifea vişinie, cu coleret de aur, cum purtau strategii şi satrapii bizantini.

O vede intrînd pe o uşă înaltă din cedru lustruit, singura din dreapta coridorului. Sirianca, zîmbitoare, cu vălul care-o acoperă mult despicat la pieptul plin de făgăduieli îl conduce la cea dintîi uşă aşezată lîngă scări. O deschide şi Mîrzea nu-şi poate stăpîni un suspin de plăcere. O odaie tapisată cu catifea de culoarea lămîii necoapte, un divan larg acoperit cu o blană de tigru, al cărui cap fioros îl priveşte cu dinţii rînjiţi, covor de Buhara, un scrin, lighean de argint şi cană tot din argint; dar nicăieri, nici o armă. N-a văzut arme şi scuturi nici jos, nici pe pereţii coridorului. Arhonţilor li s-au lăsat averile; dar li s-au luat armele. Preţul umilinţei şi al faptului că au primit jugul osmanilor. Roaba strînge blana de tigru. Îl ameninţă în joacă, speriindu-l cu capul fioros. Rîde. Apoi, cu mişcări

prelinse, lasă să-i cadă vălul, rochia şi cămaşa de mătase, rămînînd în faţa lui de o ameţitoare frumuseţe.

5

Nu se poate spune c-a ascultat-o pe domniţa Mărgărita, îi spune „domniţă" firesc şi, cu cît îşi dă seama mai limpede de prezenţa femeii adormite lîngă el, cu atît se bucură mai adînc de aceste clipe de pierdere de sine în care trecutul, prezentul şi viitorul se amestecă într-un joc ciudat şi ameţitor. Nu putea să îndepărteze de la el darul şi harul dumnezeesc, coborît din nefiinţă sub chipul păcătos al Saidei. Femeia i-a spus că s-a bucurat atunci cînd a ales-o să-l slujească. Pe ceilalţi doi îi cunoaşte mai de mult. Au obiceiuri păcătoase, le place să bea şi, după ce se ridică de la masă, cer cadînelor lucruri de care însuşi Mahomed s-ar ruşina... Era ticăloasă. Avea dinţii rari, mici şi strălucitori. L-a întrebat dacă i-a jurat credinţă stăpînului, dacă este de la Bachcisaray şi dacă vrea să-i găsească o *hanum* – o soţie; ori mai multe, cîtă vreme va sta la Istanbul. Să-i spună la ce caravansarai a tras şi i-o va trimite pe sora ei, care este cea mai frumoasă curtezană liberă din Fener. I-a potolit pofta de a-l descoase în săruturi şi foarte curînd Saida a uitat că este iscoada stăpînului, ori a Satanei, rămînînd doar femeie. A poftit vin şi Saida s-a sculat de lîngă el ameţită, trăgînd o draperie în spatele căreia era o măsuţă de abanos cu un fel de potir şi două pocale. Într-o absidiolă, bustul lui Epicur în marmoră şi sub el eră scris greceşte:

„Unde există plăcere şi atîta timp cît există plăcere, nu există nici durere, nici suferinţă şi nimic din toate acestea!''.

Se pare că arhonţii iau din Epicur numai ce le convine. A băut din pocal, fară să uite de flaconaşul din argint. A picurat drogul în clipa cînd a umplut pocalul a doua oară. Saida tolănită regal pe divan, arămie sub lumina lampionului, învăluită în coama aspră, lungă, pînă la coapse. Femeia bea surîzîndu-şi într-o încîntare plină de uitare de sine. Ar fi vrut o clipă să se poată întinde lîngă trupul fierbinte, aromind suav a sudoare şi esenţă de bergamot, dăruindu-se celui mai liniştit şi nevinovat somn. Se îmbracă uşor, se încalţă şi, luîndu -şi armele, ascultă o clipă şi cu strîngere de inimă răsufletul liniştit şi adînc al femeii adormite şi, după ce maschează lumina verde-albăstruie a lampionului, întredeschide uşa, ascultînd liniştea adîncă a palatului. Îi trebuie cîţiva paşi să ajungă la uşa înaltă, din cedru lustruit, avînd sculptate pe tăbliile din mijloc două capete de lei. Îşi spune că, în afara frumuseţii lor, capetele de lei în palatul unui arhonte, fie el şi

un Cantacuzin nu au nici o semnificație. Împinge uşa, după ce ascultă din nou. Se aude murmurul înăbuşit al glasurilor celor doi, ca şi cînd ar veni din altă încăpere. Se prelinge într-un buduar pe jumătate franțuzesc, aşa cum adusese moda în Polonia regele Henric al III-lea în timpul domniei lui pe tronul Iagelonilor; pe jumătate oriental, cu pereții lambrisați în cedru de Liban, plin de oglinzi venețiene şi statuete din abanos înfățişînd sclave goale care țin pe umeri cupe de cristal, lampioane portocalii şi talgere pline de portocale, smochine şi banane. Pe unul din pereți un divan acoperit cu o blană de urs. Pe jos covor zmeuriu de Buhara. O perdea grea din catifea vişinie maschează o arcadă dincolo de care aude glasul tăios al domniței Mărgărita:

— De cînd te cunosc, arhonda, încurci treburile politiceşti cu multele dumitale amoruri, sau cum ar spune cel de dumneata iubit, Epicur:

Dacă nu pui în legătură, în orice clipă, fiecare din acțiunile tale cu țelurile naturii, ci înainte de a ajunge la aceste scopuri te abați din drum şi cauți să recurgi la alte mijloace, nu vei stabili niciodată armonie între acțiunile şi principiile tale.

Mîrzea se lipeşte de tocul arcadei îmbrăcat în marmoră. Aici perdeaua este trasă uşor, lăsînd să se vadă dormitorul ocupat de un pat uriaş cu baldachin avînd stîlpii din lemn sculptat, tăbliile înfățişînd „Răpirea Sabinelor", perdelele din brocart albastru şi cuvertura din catifea roşie, cu ciucuri de aur. Domnița Mărgărita stă pe un taburet în fața unei oglinzi mari de Veneția şi se piaptănă. Oglinda este aşezată pe peretele din fața arcadei, astfel că Mărgărita poate vedea orice mişcare a perdelei. Andronic Cantacuzino stă într-un jilț în stînga ei. Şi vede profilul de palikar, nobil, cu nasul subțire şi coroiat, mîinile pe care şi le frînge şi coleretul din aur, care-i dă un aer imperial. Mişcă uşor perdeaua. Domnița Mărgărita se priveşte, privindu-l. Rămîne o clipă nemişcată, aruncînd perdelei o privire plină de mînie şi dispreț. Cu părul negru albastru lăsat pe umerii ei, fară mesal şi cercei, chipul femeii are o frumusețe sălbatică şi plină de trufie nebună. Îşi reia pieptănatul cu un piaptăn de argint, trecîndu-şi degetele lungi, cu unghiile lăcuite prin părul greu, numai el meritînd un poem.

— Ce ți se pare lipsit de armonie între acțiunile şi principiile mele, doamnă?

Pe chipul femeii trece un zîmbet rău, ca şi cînd ea ar fi aşteptat doar semnul acela de perdea, ca să citeze din Epicur şi să-l aducă pe arhonte la această întrebare. Două sfeşnice cu lumînări parfumate aşezate pe măsuță îşi frîng luminile pîlpîitoare în apele de cleştar ale oglinzii. Mîrzea îşi spune că mereu bărbații sînt mai încrezători şi mai cinstiți decît femeile, chiar atunci cînd uneltesc ori pun la cale o mîrşăvie. Se apără Mărgărita? Ori vrea ea ca el să afle un adevăr atît de cutremurător, încît n-a găsit altă cale

să i-l spună, decît aceasta, care-l dezvăluie pe Andronic Cantacuzino aşa cum el însuşi n-ar fi facut-o niciodată?!

— Totul!

— Explică-te!

— Eşti un Cantacuzin...

— Şopteşte-o, doar!

— Ai avut grijă să-l dai pe tainicul lui... (aici femeia şovăie şi dintr-o dată se face albă) vodă (asta o spune greu) pe mîna celei mai desfrînate dintre iscoadele tale.

— Cînd este în joc Bizanțul, mijloacele, oricare ar fi ele, nu sînt decît treptele pe care urcăm spre scop.

Glasul arhontelui devine tăios.

— În jocul ăsta, vodă este şi el un mijloc?

— Îl iubeşti la fel de aprig ca acum şase ani?

— Taci!

Domnița Mărgărita se răsuceşte fulgerător spre Andronic Cantacuzino.

— Numai dragostea asta nebună şi deşartă şi fără scop te va pierde, doamnă!... El te-a uitat de mult, Mărgărita! Se desfată cu Tudora, cînd nu se desfată cu soția lui, care este frumoasă şi încă tînără. Am auzit că-i plac femeile din tîrgoveține şi nu se sfieşte să doarmă în patul țărăncilor lui.

— Eşti gelos pe gloria lui! Eşti gelos pe curajul lui de a fi el însuşi! Stai ascuns în avuțiile tale fară de număr, ca un păianjen care nu are măcar demnitatea să fie păianjen, adică să-şi țească singur plasa intrigilor. Nici femeile nu ți le mai cucereşti, Andronic. Şi pe ele le cumperi. Mihai... (spune numele cu o trufie nobilă, zvîrlindu-şi cosița pe umeri cu un gest regesc al capului) Mihai a avut nebunia de a-şi cuceri libertatea lui şi a Țării cu sabia, luptînd cavalereşte împotriva Urdiei şi a lui Sinan, cel mai temut strateg al imperiului, învingător într-o sută de bătălii. Europa s-a umplut de numele lui şi de faima faptelor lui. Şi tu? Tu vrei să-ți recucerească el Bizanțul, după care să moară otrăvit la cel dintîi ospăț dat de voi în cinstea Eliberatorului; iar purpura imperială să cadă pe umerii tăi, ca un dar al cerului? Spune-mi-o!

— Niciodată nu te iubesc mai disperat, decît atunci cînd eşti nebună! spune Andronic Cantacuzino şi, dintr-un salt, este asupra femeii... Mîrzea şovăie. Să intre? Nu de aceea l-a adus aici domnița a cărei taină cumplită a aflat-o din neîndemînarea ei, ori din prea marea pasiune a bărbatului care scoate un strigăt de durere repede ucis între dinți şi se retrage şoptind:

— De o mie de ori nebună! De zece mii de ori nebună!

Are o rană uşoară la gît, deasupra coleretului. Domnița

Mărgărita vîră în teaca de argint stiletul florentin lung şi subțire cu care îl crestase pe înfocat.

— M-ai adus aici să punem la cale pieirea uneltitorilor, Andronic! Rămîi un cavaler şi te voi cinsti ca pe un cavaler şi luptător. Ai copii! Ai o femeie care te rabdă cu toate grandorile, haremurile, iluminațiile şi glugile tale. Eu sînt o monahie-ostaş şi voi rămîne o monahie-ostaş, care-l slujesc în spirit pe Domnul Atotputernic şi, în cele lumeşti, pe Domnul meu pămîntesc, Mihail voievod.

— Ți-ai trădat neamul! Eşti din sîngele Chiajnei şi Mihnea ți-e domn, nu Mihail!

— Pentru că am ajuns aici, dîndu-ne pe față cele mai ascunse taine...

— Între noi nu pot fi decît tainele care ne unesc, Mărgărita!

— Oricine le află şi nu le păstrează... va muri! spune domnița şi Mîrzea se cutremură nu de frica amenințării pe care o rosteşte privind perdeaua în oglindă, ci de tăria fanatică şi de credința nestrămutată cu care aceste vorbe sînt spuse. Andronic Cantacuzino îşi ține batista pe rană. Mărgărita îşi reia pieptănatul.

— Am primit să rămîi cu mine, ca să ne spunem ceea ce nu putea fi spus de față cu ceilalți.

— Te temi de tătar?

— Mă tem de egumenul Eugen, intrigant şi dedat plăcerilor lumeşti, ca şi de corăbierul Thrasakis, oamenii tăi de credință. Dacă îi vor vinde planul tău lui Mihnea? Ori arhiepiscopului de Cipru, Laurențiu Paleolog, duşmanul de moarte al Cantacuzinilor? Poți tu face din egumenul de Simo-Petro un episcop sau un mitropolit, mai uşor decît un arhiepiscop de Cipru, care este în acelaşi timp un Paleolog?!

— Cine voiai să cumpere casa din Pera?

— Tu!

— Este prea primejdios.

— Aici îți trădezi principiile, Andronic! şi de aceea n-ai să fii niciodată un bărbat adevărat. N-ai curajul nici să rişti, nici să pierzi...

— Poate...

— Schimbă planul față de cei doi. Ura mea împotriva neamului lui Mihnea va găsi alt plan mai demn decît o ucidere ticăloasă. Ori lasă-i să creadă în el şi poate să-l vîndă.

— Şi Alexandru?

— Oh, el trebuie să sufere. Să sufere cumplit. A căsăpit toți prietenii şi slujnicii tatălui meu. El l-a tîrît pe Mihail în fața gîdelui. El mi-a ucis slujnicii credincioşi la Galata, îmbrăcîndu-şi oamenii în ieniceri. Pe el îl las în seama geniului intrigii tale.

— Slavă Domnului! Buzele tale m-au lăudat. Să facem pace, Mărgărita!

— Mai mult, Andronic: Îți dăruiesc prietenia mea.

Primeşte-o ca pe aceea a unui bărbat. Îți va aduce numai foloase.

— Îmi răneşti inima pentru veşnicie.

— Ți-o tămăduieşti cînd îți vor sosi cele patru roabe cerute lui Mustafa Muhamed al Ghazal!

— Pe toți zeii, le-ai văzut?

— Sînt minunate! Două dalmatine cu carnea de ivoriu, o venețiancă şi o muntenegreancă focoasă, gata să te înjunghie, ori să te fericească.

Mîrzea se-ntreabă cînd a văzut Mărgărita roabele lui Mustafa şi întrebarea îl duce la misteriosul cavaler al răsăritului, Ali. Andronic Cantacuzino se ridică din jilț. Face o reverență curtenitoare domniței Mărgărita.

— Primesc prietenia ta, Mărgărita, şi te asigur de fidelitatea prieteniei mele. Dormi în pace şi fară griji!

Mîrzea abia are timp să treacă în spatele faldurilor grele din catifea, cînd Andronic Cantacuzino iese din dormitor însoțit de domnița din osul Mircioaiei, cine ştie ce odraslă din florile prea multor dragoste ale Chiajnei, temuta doamnă a Țării şi, cu încă o reverență, iese în coridor, fară ca Mărgărita să se mişte din uşă. Mîrzea ştie că domnița Mărgărita îl urmăreşte ca să-l ocrotească de ispita de a vedea cum îşi duce la îndeplinire iscodirile cea numită Saida. Iese de după perdea. Cînd domnița se întoarce, se închină adînc, după moda curții Țării Româneşti şi spune:

— Poruncă, domniță!

Se lasă trecut prin privirea tăioasă a femeii de o regală frumusețe aspră şi stăpînitoare.

— Ai ajuns cam tîrziu, viteazule!

— Slăbiciunile mele omeneşti, domniță.

— Eşti gata să mă slujeşti?

— Mai mult decît oricînd, mulțumindu-vă din inimă pentru încredere şi cinstea de a vă sluji.

— Eşti curtenitor.

— Sînt căpitanul de tigheceni Vasile Mîrzea, din slujba măriei sale domnului.

— Nu ți-am cerut să-mi spui cine eşti!

— Nici eu domniei voastre.

— Aşteaptă să mă îmbrac... Plecăm!

— Şi arhontele?

— Îşi va da seama că sîntem cel puțin tot atît de tari ca el.

— O ştie!

— Poate nu atît cît trebuie...

După cîteva clipe în care rămîne singur, gîndindu-se la întorsătura pe care-au luat-o lucrurile, domnița Mărgărita îl cheamă în dormitor. Scoate dintr-o besactea o scară de mătase.

— Geamul este acolo! îi spune... De cîini au avut grijă slujnicii mei... Ştii să faci o legătură care să se desfacă singură!

— Cu voia ta, da!

— Să mergem atunci!

Îi trebuie cîteva clipe să facă un ochi tătărăsc la frînghioara de mătase, legînd-o de unul din stîlpii baldachinului. Domnița stinge lampioanele. El deschide fereastra cu cercevele grele din fier. Aruncă scara. Fața palatului răspunde în parc. I se pare că aude o privighetoare. O ajută pe Mărgărita să treacă pervazul. În clipa cînd o saltă, acelaşi fluid eteric, ameţitor şi aromitor îl săgetează pînă-n creier. „Bietul arhonte!", îşi spune, trecînd femeia peste pervaz şi lăsîndu-se mîngîiat de părul strîns într-o panglică de fir.

— Nu uita besacteaua! şopteşte domnița, după care se înfundă în întunericul luminos care scaldă Fenerul în prezorii zilei de 16 Prier, cînd, cu adevărat, în cedrii străvechi, se aude trilul duios al privighetorilor şi peste oraşul împărătesc trec fîlfîind amintirile Bizanțului şi păsările de noapte.

6

Ah, dihoroi scîrnav, iată cum dovedeşti tu că fiecare păsăroi pe limba lui piere! îşi spune Racea făcînd pe mortul cu atît mai avan, cu cît gîfîie mai tare şi-l înjură mai scîrnav cei doi care-l poartă pe ghebe, cocoşindu-se prin canalul care duce desigur la mare. Cel care merge înainte, ducîndu-l pe spate, este un uriaş bîlbîit. Desigur a stat ascuns în preajma fîntînii şi de la el a primit lovitura care l-a doborît. Tot acesta trebuie să-i fi legat mîinile şi picioarele atît de strîns încît şnurul de mătase îi taie încheieturile. Celălalt îi duce picioarele ținîndu-i-le la subțioară. Bălăcăresc amîndoi pe un fund din piatră şi Racea îşi spune că, oricum, este mai plăcut să fii purtat pe brațe decît să te uzi la rădăcină pe noaptea asta şi aşa destul de umedă. De altfel tot voia el să ajungă acolo unde se ducea cel care-i ține picioarele şi care spune pre rumânia cea mai adevărată:

— Bă Avraame, bă Balaure, dacă namila asta este Ermin Boztunc, ne-a pus Dumnezeu mîna în cap...

Balaurul din scrisoarea citită la Edirne, ori un țigan pribeag cu unul din pribegii de vază? Este bine să fie Ermin Boztunc. Iată că şi-a dobîndit ființă, nume şi stăpîn. Ermin Boztunc, un om al agiei împărăteşti, că nu s-ar bucura atîta ține-picioare, ci omul celuilalt. Ai cui sînt ăştia, al cui Ermin Boztunc?! Răbdare, frate Raceo, răbdare că răbdarea te trece marea,

ori tot atît de bine te aşterne pe fundul ei cu un pietroi de gît, în chip de Ermin Boztunc.

— Hă, hăăă... Er... Er... Er... Ernim Bbbsztunc! pîrîie din buze uriaşul care duhneşte urît a sudoare şi a seu rînced.

Drumul prin canal se urmează fară altă vorbă. Dintr-o dată Racea simte mirosul mării. Aude şopotul apei din canal scurgîndu-se în mare. Aude un glas şoptind:

— Soarele!

— În slavă! răspunde cel care-i duce picioarele.

Vede printre gene tavanul boltit al canalului. Aude scîrţîitul uşor al unor balamale. Clinchetul unui zăvor. Valuri care bat un chei din piatră. Este urcat într-o barcă şi culcat cu faţa în jos pe un vraf de năvoade mirosind a peşte şi alge. Se pare că Balaurul trece la vîsle. Nu vede nimic. Mirosul de catran şi peşte îl înviorează, cu toate că simte pînă-n rărunchi durerea loviturii primită în ceafa. Barca lunecă fară nici un zgomot, lăsîndu-se lin cînd într-o parte, cînd în alta. Se face dintr-o dată umed şi ştie că pe apă plutesc cepuri. După puţină vreme, a numărat pînă la două sute, barca loveşte uşor un corp de lemn. Cineva din barcă trece peste el, leagă luntrea şi după felul cum aceasta se leagănă abia simţit, Racea înţelege că se află între o corabie şi ţărm, la adăpost de vînt şi valuri. Peste puţină vreme este săltat atît cît trebuie să-i fie petrecută o parîmă cu laţ pe sub subţiori. Simte cum parîma este scuturată de trei ori. Aude scîrţîitul unui scripete şi curînd este ridicat din barcă, lunecînd uşor în susul unei corăbii mătăhăloase căreia nu-i vede decît bordul bortos ca al celor veneţiene; apoi scările de frînghie care urcă la catarg, braţul de lemn de care este agăţat scripetele, totul învăluit în fuioare de ceaţă şi pupa corăbiei, foarte înaltă. Doi oameni îl trag peste bord. Vorbesc o levantină plină de cuvinte italieneşti.

— Un mort! spune unul.

— Nici gînd... Dar unul care poate deveni un mort adevărat.

El geme. Bolboroseşte. Cîteva cuvinte turceşti fară înţeles.

— Balaure... Du-l jos!... Se trezeşte... Nici o vorbă... Să nu vadă şi să nu ştie nimic.

Balaurul îl înhaţă de subţiori. Îl tîrăşte pe punte. Loveşte cu picioarele colaci de parîmă. Este săltat pe o intrare de unde răzbat mirosuri de mirodenii şi de piei tăbăcite. Întuneric. Un felinar orb. Întrezăreşte piciorul catargului. Balaurul îl leagă strîns de catarg. Bîlbîie ceva. Pleacă însoţit de cel cu felinarul orb. Aude căzînd un chepeng. Paşii celor doi urcînd o scară din lemn. Rămîne într-o singurătate ciudată, pentru că, de fapt, nu este singurătate; deci a căzut ca un nătîng în capcana iscoadelor unuia din foştii domni, ori a unuia din pretendenţii la domnie şi uzurpatorii lui vodă. Toate

amănuntele spun: Mihnea Turcitu. Întîi, este ştiut acum că Omega, adică Aloisiu Buje, este în slujba lui Salvaresso. Este ştiut că Salvaresso are corăbii mari, veneţiene, cu care face negoţ de la Alexandria la Veneţia, de la Veneţia la Rhodos, Cipru şi Istanbul, de la Istanbul la Caffa şi Trebizonda şi Brăila. Aude apa clipocind cînd loveşte pereţii de lemn. Simte o ameţeală uşoară. Apoi aude foarte limpede plescăitul unor vîsle. Glasuri şoptite. Ceva, o luntre, freacă hîrşîind pîntecul corăbiei. Se teme o clipă că se fac pregătiri de plecare. Ştie că ieşirea din Cornul de Aur este închisă noaptea cu lanţuri grele. Şi mai ştie că nu spre Marmara iese canalul unde a fost ademenit; ci tocmai în Cornul de Aur. Se întîmplă ceva pe corabie. Îşi ascute toate simţurile să prindă tîlcul tuturor zgomotelor, paşilor înfundaţi, icnetelor şi şoaptelor care se aud deasupra capului şi undeva în dreapta, deci spre prova. După o veşnicie de întuneric şi nelinişte în care ascultă încordat, legînd fiecare zgomot de mişcarea care ar putea face, ştie că se descarcă mărfurile pe furiş. Salvaresso încă nu şi-a vămuit corabia, poate a ţinut-o în Marmara pînă tîrziu şi vrea ca, mîine, vameşii sultanului să găsească numai mărfuri de toată mîna, a căror vămuire nu-l seacă la pungă. Două sau trei bărci vin şi pleacă mereu de la corabie. Aproape că nechează de bucurie. Desigur, casa cu ziduri din bolovani, ca de cetăţuie, din dreapta fîntînii, este unul din antrepozitele lui Salvaresso, unde mărfurile se aduc noaptea, ca acum, prin canalul fîntînii. Salvaresso are cheile de la grilele de fier. Salvaresso este stăpînul cheiului unde este legată corabia. Nu poate fi altfel, pentru că el s-a legat cu toată fiinţa de acest Salvaresso. Ei, drăcia dracului! Îi este foame şi nătărăii au uitat să-i înfunde pliscul cu cîlţi. Oricum, este bine să-l ştie de frică. Îşi drege glasul. Strigă o dată din răsputeri:

— Allah!

Aude şobolanii fugind în toate părţile. Îl bufneşte rîsul. Mai strigă o dată:

— Allah!

Apoi îşi dă drumul la „meliţă" facîndu-şi tiranii feciori de catîrcă împerecheată cu un ţap chior, *boinus sis koiun*, cea mai usturătoare poreclă dată grecilor, adică berbeci fară coarne şi *firenki heiar renki*, adică oameni cu o mie de culori, poreclă dată italienilor. Nu după multă vreme cineva goneşte pe punte cu tălpile goale. Ranga de fier care zăvorăşte chepengul este smulsă, un felinar orb îşi leagănă lumina ofticoasă pe scări şi, de data asta, ştie că cel care coboară nu este Balaurul.

— Taci, cîine, spune omul turceşte, pînă nu-ţi vîr hangerul în beregată!

Vorbeşte turceşte la fel de prost cum vorbeşte el însuşi. Este omul pe care l-a urmărit. Acelaşi glas care blestema cîinii. Omul agaţă felinarul într-un cîrlig bătut pe catarg deasupra lui Racea. Lumina fîlfîitoare îi cade

pe trăsăturile teşite spre înainte. Racea se înfioară. Omul are un cap mic, de şarpe, cu ochii înfipți la rădăcina nasului teşit, scobituri adînci la tîmple, sprîncene spelbe şi o mustață rară, numai smocuri.

Era chiar Grigore Vlase ot Dănciuleşti, biv-treti-armaş al Mihnei, care fusese trimis de acesta la Sibii să învețe tortura după tractate, sub privegherea meşterilor sibieni.

Se întorsese după cîteva luni, după ce-şi înspăimîntase meşterii cu ştiința izvodită din mintea şi sufletul lui păcătos, într-o noapte, cînd tîrîse la armăşie, spînzurînd la grindă pe hotnogul Secară al ferentarilor, bănuindu-l că unelteşte cu boierii de peste Olt, Racea a intrat însoțit de trei calici mascați în beciul armăşiei, unde Grigore Vlase întindea oasele hotnogului pe scripeți; i-a legat pe cei doi armăşei de față, şi pe diacul care-şi ascuțea penele şi aştepta să scrie mărturisirile lui Secară; iar pe treti armaşul l-a suit în grindă în locul hotnogului şi i-a ars douăzeci de bice spre ținere de minte. Secară a fugit la Cepturoaia Buzeştilor şi de acolo în Hațeg; iar Grigore Vlase l-a bănuit toată domnia Mihnei şi i-a pus o mie de capcane din care-a scăpat, datorită calicilor care-l crescuseră la şcoala lor şi care-i şopteau ce pune la cale ticălosul. Se înspăimîntă de Grigore Vlase, care atunci, cînd îl va recunoaşte, îl va ucide, dar mai ales se înspăimîntă de intuiția lui. L-a cunoscut pe Vlase după glas. A ştiut că este pe-o corabie a lui Salvaresso. Ştie că jocul de aici este jocul Mihnei.

— Mîncare, şarpe ştirb! şuieră schimbîndu-şi glasul... Mîncare şi să nu mă cheme pe mine... cum mă cheamă, dacă mîine la *oile-namazi* n-ai să atîrni în cîrlige, ghiaur spurcat!

Omul ascultă ciulindu-şi urechea. Tace. Îşi ia felinarul şi, fără o vorbă, urcă scara, fără să mai trîntească chepengul. Nici peste o mică de ceas coboară un matelot şchiop, cu bonetă de lînă, care-i vîră în gură, cu răbdare, bucăți de carne de porc.

— Cîine! strigă... Vrei să calc legea, fecior de tîrfa! Mirosul de friptură rece îl înnebuneşte. Şchiopul cu bonetă arată la urechi, semn că este surd sau că nu înțelege. Pleacă şi se întoarce cu o ciozvîrtă de berbec. O înfulecă lacom. Îi dă să bea apă dintr-o oală. Bea pe nerăsuflate. Abia cînd apa i se prelinge în barbă şi şchiopul îi ridică oala deasupra buzelor să se scurgă, îşi dă seama că apa nu este apă curată, are un gust ciudat şi i-a lăsat pe buze o pudră ca de sare. Iată cum a căzut în propria lui capcană. Gîndul îl fulgeră dureros. Şchiopul urcă rînjindu-i şui. Chepengul cade deasupra capului. Aude ranga intrînd între inelele de fier. Dintr-o dată, din măruntaie îi urcă pe gîtlej o pălălaie ca de foc. I se scurge în gîtlej unde se stinge, lăsînd în urmă o sete arzătoare. Atît de cumplită încît îi înceţoşează mințile. Îşi muşcă buzele să nu strige: „Apă!...” Grigore Vlase ot Dănciuleşti a mai adăugat ceva la ştiința dobîndită la Sibii şi în beciurile armăşiei din

Bucureşti. Cu buzele pline de spuzeală sărată, cu măruntaiele arzîndu-i de sete, Racea se întreabă unde a rămas Ahmet, apoi, urnflîndu-şi muşchii, încearcă să se smulgă din legături. Şnurul subțire de mătase îi taie carnea pînă la sîngerare. Un nou val de foc care-i arde limba îl duce pînă-n pragul leşinului...Apoi totul nu se mai leagă în timp, timpul însuşi căzînd într-o prăpastie fară fund plină de flăcări mistuitoare în care-i ard gîndurile şi măruntaiele de-a valma, în care curajul şi bărbăția lui ajută bruma de rațiune să-şi găsească demnitatea şi iarăşi tot ceea ce ține de căpitanul Racea se învălmăşeşte în setea cumplită care-i seacă măruntaiele, facîndu-l neom. Nu ştie dacă a zăcut în chinurile diavoleşti un ceas, ori o veşnicie. Simte pe buzele buboşate, crăpate şi uscate un fir de aer rece, umed şi binefăcător. Cu o sforțare pe care numai oştenii şi martirii o pot face, îşi limpezeşte privirea. Grigore Vlase. Lîngă el Balaurul care îi lasă la picioare un hîrdău plin. Grigore Vlase apleacă felinarul orb, astfel că raza de lumină sfîrlogită cade pe luciul curat al apei. Apă. Simte că-i ies ochii din orbite. Sarea de pe buze arde. Îi ard măruntaiele ca şi cînd vederea apei le-ar fi dat foc din nou.

— De unde-ai adus apa, Avrame? întreabă româneşte Grigore Vlase.

Balaurul! Cum nu şi-a dat seama! Balaurul, gîdele lui Mihnea! Toată scursura curții Turcitului a fugit aici, de frica mîniei şi a dreptei răzbunări a pămîntenilor. Ticălosul Grigore Vlase vorbeşte româneşte, să-l încerce? Ori să-şi bată joc de el? L-a recunoscut? Cum să nu-l recunoască?! Ah, nemernicul! îşi bălăceşte degetele în hîrdău. Numai clipocitul apei îl înnebuneşte. Balaurul bîlbîie ceva şi urcă scara, lăsînd chepengul deschis. Aerul umed. Nici o mişcare. Altfel îl simte Şarpele.

— Iată, căpitane Raceo, că munte cu munte se întîlneşte, darmite om cu om! Eşti în ghearele mele! Te aşteptai de-o viață. Vorbeşte!

— Scîrnăvie. Slugoi nenorocit. Vînzător de glie!

— Îți veni glăsciorul!

— Nu pentru ce crezi tu!

— O să-ți vină şi pentru ce cred eu... Meriți o răsplată pentru înțelepciunea de a nu fi ceea ce pari a fi... Nu te feri! Este apă bună. Apă rece de la fîntînă. Ştii tu care fîntînă...

Grigore Vlase scoate apă din hîrdău cu o ulcică. Bea cu sete. Îi trece ulcica pe sub nas.

— O simți?

— Dorul să-ți vîr jungherul în inimă mă arde mai abitir decît setea...

— Te arde şi setea, Raceo! Te arde să ştii unde-ți sînt frații de arme. Ai? Mai sînt vii? Ori zac ici, pe fundul corăbiei, ca şi tine. Ori poate-au vorbit! Ori poate-au amuțit pe vecie, cum l-ați amuțit voi pe fie iertatul Tudor Dragomir, Raceo!!

Omul vorbeşte cu o grabă lacomă, ca unul care a tăcut de multă vreme; ori care nu s-a mărturisit în limba mîni-sii. Oricît l-ar înnebuni cana cu apă pe care tîlharul i-o ține sub nări, oricît l-ar mistui nebunia setei, l-a prins pe Grigore Vlase la minciună. Frații săi de arme nu zac aici, n-aveau cum. Ahmet a rămas undeva în urmă şi jocul lui adevărat cu Grigore Vlase numai de acum încolo începe. Totul este să rămînă chepengul cît mai mult deschis. S-a făcut un curent în cală, aerul zăcut, plin de arome iuți năvălind pe chepeng şi de sus curgîndu-i pe obraz, în mustăți şi barbă aerul umed al mării. Paşi lipăiți. Gîngăveala speriată a Balaurului. Grigore Vlase varsă cana în hîrdău. Îşi ia felinarul şi urcă grăbit scările. Dumnezeule! Chepengul rămîne deschis. Aude lopătatul unor vîsle. Aude pînă şi picăturile de apă curgînd de pe vîsle în mare. Aude hîrşîitul unui barcaz, ori al unei luntre mari, care se lipeşte de pîntecul corăbiei. Scîrțîitul scripetelui care l-a ridicat la bord. Hîrşîitul unor lăzi trase pe punte. Apoi gîfîitul răzbit al cuiva căre duce o greutate şi pe scări coboară, Balaurul cărînd în spate, legată în curele, o ladă. După el, Grigore Vlase cu felinarul. Balaurul îngenunche ca un bivol. Grigore Vlase îi desface hamul. Lada bufneşte pe podeaua de lemn. Amîndoi o trag lîngă scară unde o leagă cu parîmă. La a treia ladă Balaurul gîfîie şi lui i s-a umflat limba atît de tare, încît îi astupă omuşorul şi nu mai poate răsufla decît cu gura larg deschisă. I se pare că gura chepeagului se taie mai limpede în întunericul lăptoşat de afară. Balaurul coboară scările încărcat cu a patra ladă. Îl vede cum îi tremură picioarele. Vede cum îi alunecă talpa stîngă, cum îi scapă de pe treaptă şi, tras pe spate de lada grea, se prăbuşeşte într-o rînă pe duşumea. Se aude un pocnet şi capacul sare din balamale. Un zuruit vesel umple magazia corăbiei. În lumina felinarului se rostogolesc pe duşumea mii de galbeni. Îi recunoaşte de la o poştă. Țechini de aur şi guldeni olandezi. „Tocmai buni pentru vistierie, să plătească oştile de lefegii!” îşi spune. Grigore Vlase tabără pe uriaşul căzut pe-o coastă. Îl izbeşte peste gură cu călcîiul. Îl suduie scîrnav. De sus se aude un glas poruncitor:

— Ce s-a întîmplat, Vlase?

— Nimic, măria ta! chelălăie biv treti armaş... Tragem lăzile...

— Trageți-le şi înfățişează-mi prinsul!

— Într-o clipă, doamne!

Vlase îi aruncă o privire plină de întrebări şi ură.

— Apă! abia bolboroseşte, altfel strig.

— Taci, diavole!... Na apă, îneca-te-ai în ea să te îneci! Scoală, bivole!

— Nu-l mai lovi! E un amărît.

— Boceşte-te mai bine pe tine! într-o clipă eşti la judecata domnului.

— Care domn? Cel ceresc?

Fiecare vorbă smulsă gîtlejului umflat este un chin. Porcul de Vlase îi dă să bea o jumătate de cană. Apa e prelinsă între gingii. Lăsată să ude limba. Cerul gurii. Lunecînd uşor pe gîtlej spre măruntaiele care-o sorb lacome. Apa! Nu mai este. Îi vine să urle. Balaurul se ridică gemînd. Îi aruncă o privire de fiară rănită. Se tîrăşte la grămada de galbeni pe cînd Grigore Vlase caută prin toate cotloanele galbenii rătăciți.

— Apă! ori strig că-ți vîri galbenii în buzunare!

— Dă-i apă, Balaure! îneacă-l în apă, feciorul de tîrfa!

Balaurul se apropie de el, şchiopătînd. Îi dă să bea cu blîndeţe şi răbdare. O cană. Două. Trei. Pe a patra o soarbe încet, gîlgîind-o în gură. Grigore Vlase pune capacul în balamale. Ajutat de Balaur trage lada lîngă celelalte. Acoperă totul cu un vrac de piei de oaie peste care aruncă o pînză de corabie. Îi face un semn Balaurului, care-l dezleagă de la catarg. Ca prin minure, apa i-a spălat arşiţa din măruntaie. Îşi spune că Grigore Vlase cunoaşte fierturi tainice, care-l ajută să stoarcă mărturisirile de care are nevoie. Balaurul îi taie legăturile de la picioare.

— Bă Vlase, spune, mi-ar fi plăcut să mă duci tot în cîrcă, bă... M-am boierit, vericule!

— Ai să duci în cîrcă un bolovan, Raceo, n-ai grijă! Şi încă unul pe măsura ta.

— Să nu fie de sare, Vlase!

— Taci. Pas pe scară. Fără prostii, că n-ai încotro... Ai văzut ce-ai văzut. Uită şi-mi uit şi eu din meşteşuguri.

— Pe văzute, Vlase!

Are picioarele amorţite. Urcă scările. Fiecare mişcare este o durere. Se aştepta să iasă pe punte. De fapt a ieşit sub punte. Trebuie să stea cocîrjat. În dreapta, un fanar agăţat deasupra unei uşi sculptate cu balauri înaripaţi, vopsită albastru şi ciubucăria daurită.

— Acolo! abia şopteşte Vlase.

Cînd biv-treti-armaşul deschide uşa, îl învăluie un fum dulceag, roşietic, încărcat de mirosuri aţîţătoare şi ameţitoare. Ştie că se găseşte la pupa corăbiei, în chioşcul, ori încăperea căpitanului. Duşumeaua legănătoare, scîrţîitul pereţilor de scîndură vopsită albastru, pe care se află agăţate pistoale turceşti cu buza ţevii răsfrîntă, flinte arăbeşti cu patul încrustat în sidef, paveze rotunde de Damasc înflorite cu arabescuri roşii, ori verzi; hangere şi iatagane, cängi de abordaj cu mîner scurt, săcuri de luptă, divanul scund cu baldachin din mătase albastră; pieile de pardos de pe jos, totul lunecă uşor, se cufundă şi se înalţă după legile mereu nestatornice ale mării. Pe divan o paşa turcească, cu turban roşu din mătase de Mosul. Alături, pe blană de pardos, un fel de neguţător-ostaş într-un costum veneţian din stofuşoară albăstrie, ieşită la soare, legat la cap cu o

cîrpă de mătase roşie, după moda corsarilor algerieni, cu brîul plin de pistoale, avînd pe genunchi un bici cu cîteva plesne terminate cu bile de plumb.

— Lasă-ne singuri, Vlase! spune paşaua cu glas ostenit, în limba pe care-a hăinit-o, punînd deasupra tuturor crezămintelor şi jurămintelor de bărbat, ostaş şi domn, dragostea de viață, de ibovnică şi de familie.

— Este înrăit şi mă tem, măria ta!

Cel cu basmaua legată pe cap scoate un pistol de la brîu, pistol nou, cu cocoş şi cremene şi-i face semn lui Vlase să iasă.

— Mă recunoşti, oştene?

— Ba!

Mihnea Turcitu tresare sub turbanul de Mosul. A îmbătrînit. Are pungi vinete sub ochi. Trăsăturile, frumoase şi aproape mărețe altădată, i-au căzut. Mustața prelinsă pe la colțul buzelor, după moda turcească, i s-a rărit, bătînd spre sur. Clipeşte mereu din ochiul drept. Mîinile aşezate pe genunchi îi tremură.

— Mă înfrunți?

— Sînt eu înfruntat fară ruşine şi temere de legile împărăției, *effendi*!

Dintr-o dată Mihnea se face alb. Îi cade buza de jos şi atunci Racea vede că mai are doar dinții cîineşti.

— Măria ta! aproape urlă cel aşezat pe divan.

— Nu ştiam că paşalelor li se spune „măria ta”...

— Nici eu, dar o voi învăța din clipa asta...

Bate într-un gong spînzurat de baldachin. Ştie c-a intrat Vlase.

— Să vină Avram, cu sculele!

— De ars, doamne?

— De ars! Repede... Repede!... Eşti deci căpitanul Racea. Ai trecut Dunărea şi iscodeşti la Istanbul puterea slăvitului sultan; să arunci sămînța răzmeritei între ieniceri, să unelteşti împotriva vieții padişahului şi ce n-a putut înfăptui...

Se poticneşte. Din alb, se face vînăt. Bate cu buzele în gol.

...Sperjurul Mihail bănişorul, să înfaptuieşți tu şi soții tăi cu jungherul şi otrava. Raceo, dacă aşa-ți spune, diecii mei vor scrie trei mărturii asemănătoare, luate ție cu douăzeci şi unul de martori. Ele vor fi duse la cancelaria de taină a slăvitului, cu ştirea că, la a patra înfățişare, de față fiind oamenii agiei şi chiar Bostan Zade paşa, ai murit de spaimă.

— Atunci de ce-l mai osteneşti pe Balaur, *effendi*?!

Mihnea Turcitu se face stacojiu. Răsuflă pripit. Scoate un flacon de la brîu. Îi răsuceşte capacul. Îl miroase lacom.

— Îmi placi, căpitane Raceo! Slujeşte-mă şi, într-un an, eşti marele vornic al... al... al Țării.

— Nu voi să fiu mare vornic otoman şi nici nu ştiu dacă turcii au asemenea dregătorie.

— *Sapristi*! scrîşneşte cel legat la cap.

— Răbdare, Lucio! Răbdare (o spune în levantină, dar don Lucio înțelege cît de cît limba de dincolo de Dunăre şi dintr-o dată Racea vede negru). Răbdare cîtă răbdare am şi eu de atîția ani. Răbdare.

— Şi o să mai ai încă pînă-n vecii vecilor, *effendi*! O să mai ai pînă la a noua spiță. Că nu noi ne-am lăpădat legea strămoşească, nu noi uneltim cu scursura Fanarului împotriva legilor… şi legii şi laptelui de l-am supt de la țîța maicilor noastre; nu noi am pîngărit mormintele moşilor noştri, nici nu ne-am ticăloşit pînă într-atîta încît, însoțind şi călăuzind oastea străină pe potecile copilăriei, să năboim în cîrca oştii de pămînt numai din josnică ură şi spaimă şi lăcomie. Nici n-am fost alungați la Călugăreni cu barda de domnul legiuit şi n-am stat cu sabia împotriva lui, ci cu neagră ruşine am fugit de pe cîmpul de luptă, încercînd să-l ucidem prin otravă şi jungherul Chisarilor, după ce nici planul aducerii tătarilor în spatele oştirii domneşti nu ne-a folosit.

De pe fruntea Turcitului cad picuri galbeni de sudoare.

— Vorbele Duhului, Lucio! şopteşte gîfîit… Vorbele Duhului…

— Stăpîneşte-te, unchiule!… Este un trufaş, care ne ştie taina şi trebuie să moară! Aşa a spus tata şi aşa va fi. Dar înainte de toate, să scoatem de la el tot ce ştie… Bea! Bea şi ține-ți firea!

Mihnea Turcitu soarbe lacom din cupa pe care i-o întinde cel numit Lucio. Stă cufundat în sine. Racea aude uşa. Simte în ceafa răsufletul puturos al Balaurului.

— Cum e la Tîrgovişte? şopteşte Turcitul.

Îi prinde privirea. Apoasă. Plină de umbre şi spaime.

— Primăvară.

— Şi Chisarul?

— A murit cavalereşte, în ajun de Crăciun, împăcat cu măria-sa domnul.

— Ştiați că mă slujeşte?

— O ştie toată Țara.

— Să-i fie țărna uşoară!

— Atît cît poate să-i fie unui hain, trădător de ai lui şi de domn.

— Ce cauți la Istanbul?

— Din porunca domnului, la capuchehaia Țării.

— Minciună! Capuchehaia Iani s-a turcit să-şi scape viața. O ştia.

— Îi duc cuvînt de îmbărbătare.

— Ce căutai pe urmele omului meu?

— El era pe urmele mele, el sărindu-mi în cîrcă, nu eu lui!

— Te încăpățînezi zadarnic. Ştiu totul...

— Atunci de ce mă mai întrebi... *effendi*?

— Ai uitat că ți-am fost domn? Că mi-ai jurat credință pe *Evanghelie*?

— Nu eu am schimbat *Evanghelia* pe *Coran.*

— Ştii că ai să mori!

— O bănuiesc.

— În chinuri!

— Cum o pot face altfel, căzut la mîna vînzătorilor de țară!?

Biciul cu plesne şi bile de plumb şuieră scurt, tăindu-i obrazul pînă la os. O pleasnă izbeşte peste frunte. Sîngele îi curge în ochi.

— Lucio! Este un oştean care aş vrea să fie al meu!

Luați-l! Sînt ostenit. Îți dau două ceasuri să te gîndeşti, pînă-n zori!... Vreau să ştiu care este misia ta. Cine sînt soții tăi. Unde stați? Ce-ai făcut la Edirne? Ce-ați făcut la Tîrnovo? Ce aveți de gînd să faceți aici? Care sînt legăturile voastre... Dacă îți dau viața şi o sută de mii de galbeni, ce-mi dai în schimb?! Am lipsă de credincioşi la Tîrgovişte. Nu moartea ți-o voi, ci slava ta, sub domnia fiului meu, carele este neajutorat, înconjurat de neprieteni şi căruia un oştean, ca tine, nu-i poate fi decît scut şi sabie. Du-te!

Racea caută privirea celui numit Lucio. I-o întîlneşte. I-o ține într-a lui cîteva clipe... Apoi cu glas blînd, Turcitului:

— Ai sufletul chinuit! Un iad de gînduri, de păreri de rău, de dureri şi temeri eşti, *effendi*! Te cheamă Țara. Ştiu că stai primăverile în turnul cetății, la Nikopole, priveşti peste Dunăre, poate vezi pămîntenii cum ies la arat, ori auzi dangătele clopotelor la sărbători şi-atunci mori de o mie de ori...

— Du-te! şopteşte Mihnea Turcitu... Nu sînt decît un om şi nu vreau să-mi înfig jungherul în beregata ta.

— Mai bine ai face-o! spune Lucio... Presimt! Ne va aduce necazuri.

— Să medităm, Lucio! spune Mihnea Turcitu poruncitor... Luati-l!

Iese pe coridorul îngust, legănător. Scara care duce sus, pe punte, este luminată palid de o lumină grea, cenuşie. Aude țipetele lacome ale pescăruşilor şi simte în el tot misterul preceasului de ziuă.

7

Cînd l-a legat la catarg, Balaurul i-a strîns umărul, ca într-o mîngîiere şi îmbărbătare. A auzit lama hangerului tăindu-i legăturile făcute azi-noapte. Nu se poate spune că Balaurul nu l-a legat conştiincios; dar l-a legat larg, aşa că îşi poate mişca în voie braţele şi picioarele. Cînd a ieşit, Balaurul i-a mai strîns o dată umărul. Apoi s-a moşmondit la picioarele lui, înnodînd şi desnodînd frînghioara de mătase pînă cînd Grigore Vlase şi-a ieşit din răbdări:

— Ce faci acolo, nătîngule? Grăbeşte, că avem şi de dormit...

A venit pînă aproape să-l atingă cu pieptul.

— De-o viaţă te-aştept, Raceo, şi Dumnezeu mi-a ascultat ruga... Ai să mori cum nici Iisus n-a murit mai chinuit! Să ştii de la mine, moartea pe cruce este o binefacere, pe lîngă moartea pe care ţi-o dau eu! Douăsprezece zile şi cinci ceasuri ai să trăieşti, ca să-ţi dai seama că mori. Să-mi cerşeşti jungherul şi eu să-ţi dau apă cu dresuri, să te ţină tare. Că eşti tare, n-am ce zice...

A ridicat felinarul privindu-l în ochi. Apoi a început să îi pipăie muşchii braţelbr. Dintr-o întorsătură meşteră a degetelor i-a întors muşchiul braţului drept, atît de iute şi puternic, că durerea l-a secat la bojoci. Vlase a rîs ascuţit.

— Asta este doar o jucărie, Raceo! Tot te mai ţii cu Măriuţa lui Manole Caplat?

Atunci a simţit mîna Balaurului trăgînd de tureatca cizmei şi lama unui cuţit lung, lipindu-i-se de pulpă. Aproape să-şi piardă cumpătul şi să urle de bucurie.

Grigore Vlase i-a întors şi muşchiul celuilalt braţ. A fost ca o ciupitură de purece, într-atît îl fericise darul Balaurului.

— Eşti tare! Criţă eşti! a spus mîndru Grigore Vlase... pe potriva mea. Am să te ţin viu treisprezece zile şi cinci ceasuri, lucru neîntîlnit în nici o carte de tortură... Dormi! Ai să ai revoie de puteri. Măria sa ori te face vel-vornic şi atunci am să te slujesc, dar, după cîte-am văzut, vrei să mori pentru domnul tău, lucru care mă va sluji pe mine. Ce zici?

— De! Nu se ştie, Vlase, nu se ştie! Poate că mă gîndesc şi-atunci...

Omul l-a privit lung. N-a mai zis nimic. I-a dat un picior Balaurului scoţîndu-l din magazie. Cînd a auzit chepengul trîntindu-se, s-a lăsat cuprins de bucuria adîncă, răscolitoare, a vieţii. Ştia că-şi joacă viaţa cu Mihnea. A facut-o din mîndria crudă a oşteanului. Se stăpîneşte. Răsuflă adînc. Se lasă să lunece pe catarg. Atinge cu degetele plăselele cuţitului.

Balaurul! Cine este Balaurul! Ce gînduri s-au născut în căpăţîna hidoasă, care să-l împingă pînă la trădarea stăpînului său?! Ce amintiri l-au răscolit? Ce bine i-a făcut el, cîndva, Balaurului? Ce vorbă a coborît în adîncul tulbure al gealatului Mihnei, răscolindu-i amintirile şi ce amintiri puteau fi acelea? Se credea pierdut şi era hotărît să se ţină tare, cu atît mai mult cu cît crede nestrămutat că fraţii săi de arme îl vor găsi. Ştie că acum nu poate greşi nici măcar în gand. Necum să scape cuţitul din mînă. Întunericul gros al calei începe să se subţieze. Cel dintîi pas este să fie slobod şi să aibă o armă în mînă. Pe urmă, văzînd şi făcînd. Saltă cuţitul, fară să-l scoată din tureatcă decît atunci cînd îl poate ţine strîns. Ca să-şi taie legăturile de la picioare ţine o clipă. Mai greu îi vine să-şi taie legăturile de la mîini. Slavă Domnului, cuţitul are două tăişuri, ceea ce dovedeşte că Balaurul gîndeşte. Este atît de încordat, încît simte prin lamă tremurul mătăsii atinsă de tăiş. Slobod. De negîndit. Îşi lasă mîinile în jos. Sîngele îi fuge pînă-n vîrful degetelor. Cîrcei. Muşchii răsuciţi de Vlase îl dor. Strînge pe pipăite frînghiile de mătase. Le vîră în buzunar. Nu se ştie la ce-i vor folosi. Iată-l liber în cală, alături de cinci cufere cu guldeni şi ţechini. Ah, Raceo, puişorule, turceşte-te, cumpără-ţi un palat, două sau trei haremuri, o slujbă de vameş şi culcuşeşte-te la sînul lui *Allah* pînă la adînci bătrîneţi... Dincolo de pereţii corăbiei se aude un cîntec pescăresc. Ciuleşte urechea... Corabia se leagănă la fel de uşor şi la fel scîrţîie catargul, punţile şi încheieturile. Începe să vadă limpede. Din cinci paşi este în bordul de unde se aude cîntecul, cîntat puternic în morovlahă. Este vorba de un şoim prins pentru vînătoare, căruia într-o zi i se face dor de azurul înalt al cerului şi, văzînd el munţii semeţi de la Drenova...

Radu Nanu Păcurar, ori altcineva din ai lui, pentru că i-a spus-o Mîrzea şi lui şi lui Ghenţea ce semn de recunoaştere are Radu Nanu Păcurar... Cîntecul se apropie. Se aude hîrşîitul lemnului pe lemn. Un glas hirsut de pe corabie strigă în levantină:

— Hei, barcazul! Ce cauţi aici, nerodule, cu lăptucile tale?! Nu ştii că este cheiul Salvaresso? Intinde-o pînă nu-ţi torn smoală în capul tău ciufut!

Răspunde un glas gros şi găunos, pe care nu-l recunoaşte:

— Cheiul este de închiriat. Salvaresso nu l-a arvunit încă. De abia de mîine începe licitaţia. Taci şi vezi să nu-ţi astup mestecătoarea cu o lăptucă!

Se aud rîsete bărbăteşti de pe barcazul care izbeşte din cînd în cînd flancul corăbiei.

— Trage-l mai departe, marinar de apă dulce ce eşti! Chem straja!

— Mai va pînă să sune deschiderea porţilor.

Se aud înjurături urîte marinăreşti, într-o limbă ardeiată: amestec de levantină, corcită cu sudălmi turceşti şi dalmatine. Paşi pe punte. Recunoaşte glasul celui numit Lucio:

— Ce este, Santo?

— Un barcaz cu lăptuci, *capitano*!

— Hei, barcazul! îmi juleşti corabia şi te dau la fund! Trage la trei cängi de bord, nepriceputule!

Glasul gros şi găunos de pe barcaz:

— Iertare, *capitano* Lucio... E ceață, nu te văd, dar te-am recunoscut. Cine nu-l cunoaşte pe *capitano* Lilcio Salvaresso, de aici pînă la Alger?

— Bine, bine, limbutule! Ai de la mine un rachiu de anason, dacă nu-mi loveşti corabia. Lăsați-mă să mai dorm un ceas... Santo, prea multă gălăgie!

— Am să tac, *capitano*! Credeam...

— Un barcaz cu lăptuci... O să-l descarce în zori. N-am nevoie de larmă. Scoală-l pe valah! Să coboare!

Oamenii se şopocăie pe punte. Atunci cum de-i aude el atît de limpede? Se prelinge la loc, lîngă catarg. Afară s-a întărit vîntul. Îl aude trecînd prin sarturi. Mai mult, îl simte în vibrația catargului. Se lipeşte de catarg, încolăcindu-l cu brațele. Îşi lasă capul în piept. Se face că moțăie. Ascultă, cu inima bătîndu-i puternic, paşi tîrşîiți, apoi chepengul este săltat şi Grigore Vlase urmat de Balaur coboară. În fumul cenuşiu al zorilor vede printre gene şomoiogul de cîlți şi basmaua din mîna lui Vlase. Omul pare pe jumătate adormit. Bodogăne. Suduie urît. Ajunge lîngă el. Rînjeşte.

— Să-ți leg pliscul, Raceo! Se face ziuă...

Prinde din zbor privirea mirată a Balaurului. Plină de mîhnire şi mirare.

Grigore Vlase îşi înfige ghearele în muşchiul brațului, în aceeaşi clipă Racea îl trosneşte cu pumnul la mir. Omul se prăbuşeşte fară un icnet. Racea îl prinde în brațe. Şopteşte:

— Leagă-l, Avrame, şi te întorci cu mine!

Îşi prelinge dreapta la brîu, unde-şi pusese cuțitul. Balaurul îi cade la picioare. Bolboroseşte ceva, icneşte în plîns şi el desluşeşte un fel de „măăări-ri-ri-hia sa...”, gîfîit, rupt parcă din fundul bojocilor, amestecat cu un hohot omenesc, greu de durere, duhnind a seu şi trup nespălat.

— Măria-sa Mihai, Balaure! Leagă-l şi-ți scot eu ocină slobodă şi vad de fierărie.

Nu asta vrea Balaurul. O ține cu „mă-mă-hria sa”, dar îl tipăreşte pe Grigore Vlase într-o cetluială de frînghioare. Ajutat de Balaur deschide gura celui legat strîns la catarg. I-o înfundă cu cîlții pregătiți pentru el, după care i-o leagă cu basmaua, lăsîndu-i nările slobode. Balaurul îl priveşte ca în vis. Rîde şi, prin întunerecul cețos, i se pare că-i curg lacrimi pe obrazul unsuros.

— Straja?!

Balaurul îi strînge mîna în laba cumplită, facîndu-i semn să-l urmeze. Urcă scara în urma lui lăsînd chepengul. Coridorul care duce la cabina căpitanului este pustiu. Se aud paşii celui de afară în lungul bordului dinspre barcaz. Iese pe punte sorbind lacom aerul sărat şi umed. Este ceață deasă luminată palid. Catargele, straiurile şi parîmele se țes fantomatic în jurul lui. Pescăruşii trec nevăzuți pe undeva pe-aproape, țipînd jalnic...

— Ce cauți pe punte, jigodie? întreabă cel numit Santo, ieşit din spatele unor colaci de parîme. Are muscheta la umăr şi se întruchipează din sulurile de ceață ca un duh.

Înainte ca Racea să-nțeleagă ce se-ntîmplă, se aude o lovitură înfundată, ca de mai izbit în pămînt afînat şi straja se prăbuşeşte în brațele Balaurului, care-l saltă peste colacul de parîme, dîndu-i drumul în golul din mijloc. Îi ia muscheta, pistoalele şi sabia scurtă, marinărească. Racea apucă capătul unei parîme din al doilea colac şi, ajutat de Balaur, îi dă drumul peste bord. I se pare că din ceața groasă de jos se desprind formele unui barcaz. Nu are vreme decît să scuture de cîteva-ori parîma, izbind-o de bordul corăbiei, pentru că aude paşi şi glasul tăios al căpitanului Lucio Salvaresso:

— Pe Sfîntul Anton din Padova, Santo, te leg la catarg şi-şi trag zece bice... Hei, ce faceți acolo?!

Căpitanul Lucio stă pe dunetă, aplecat peste parmalîc. Este limpede, nu vede, ori nu desluşeşte ce se-ntîmplă, dar oricum îşi trage pistolul de la brîu şi ei aud clănțănitul cocoşului cînd se armează. Balaurul scoate sunete gîjîite, se bate cu pumnul în piept şi, trăgîndu-l pe Santo din colacul de parîme i-l arată căpitanului spre care se îndreaptă cu hoitul aceluia în brațe. Omul are capul plesnit şi obrazul plin de sînge. Racea îşi spune că nu se poate face nimic, cu toată viclenia Balaurului. De pe punte se urcă pe dunetă pe o scară de cîteva trepte. Lucio Salvaresso stă cocoțat ca într-un donjon al fortăreței, care este corabia sa.

— Hei, tu, Bassani, ce se-ntîmplă, pe toți diavolii?

Racea ridică brațele. Dacă iese din ceată, Salvaresso îl recunoaşte şi Balaurul este mort. I se pare că aude un gîjîit dincolo de bord.

— Bassani, ți-ai pierdut glasul, dobitocule?

Tocmai sus, peste copastia foarte înaltă a duretei, acolo unde este cîrma, se saltă o umbră.

— Nu mi-am pierdut glasul, Lucio Salvaresso, spune turceşte, dar, pe *Allah*, lasă pistolul, altfel te detun.

Vorbise nici prea tare, să nu fie auzit de la zidurile cetății, dar destul de limpede să fie auzit de cei care urcă pe parîmă şi să înăbuşe zgomotul paşilor celui care sare în cîrca lui Salvaresso, cu o mînă astupîndu-i gura, cu alta smulgîndu-i pistolul. Căpitanul se frînge în față aruncîndu-l peste

cap pe cel care-l atacase. Dintr-un salt este la clopotul de alarmă. Acolo cade în brațele Balaurului, care-şi lepădase povara şi, cu o sprinteneală nebănuită, urcase scările dunetei din două salturi prelungi. Cel care se scoală de jos este Mîrzea. În aceeaşi clipă peste copastie se arată chipul căpitanului Ghețea, care sare peste bord de parcă numai asta ar fi făcut-o în satul lui de munte, la Cremenari. Se aude un vîjîit scurt şi de copastie se prinde o gheară de pisică. Altă gheară de pisică. În cîteva clipe bordul este încălecat de mateloți bărboşi, desculți, cu centurile late pline de hangere, care mişună pe punte după o ştiință a lor, mai curînd semănînd a pirați, decît a negustori de lăptuci.

— Iată-te! spune Ghețea... Ce facem?

— Iată-mă, se umflă Racea în pieptar, făcînd singur ceea ce trebuia să facem în trei.

— Ai să te lauzi pe lumea cealaltă! i-o taie Mîrzea, venit lîngă ei...

— Porunceşte ca nimeni să nu caute prin magazii.

— Oamenii?

— Nu cred că sînt pe corabie... Balaure!...

Vîntul îngrămădeşte ceața spre Bostor. Începe să se lumineze. Balaurul este tot numai zîmbet.

— Mihnea este aici? întreabă Racea. Balaurul face semn că nu.

— Oamenii?

Semn că nu.

— Atunci, comanda la mine, scumpii mei frați de arme... Sînt jos nişte cufere care ne pot face, pe fiecare în parte şi pe toți împreună, la fel de bogați precum vodă... Am un plan!...

— Spune-l, că ne prinde ziua. Sîntem sub porunca ta.

— Dacă Ahmet...

— Aici, stăpîne! spune din spatele lui credinciosul Ahmet.

Din pîcle se alege un bărbat spătos, cu obrazul bărbierit, purtînd mustață, care spune într-o moldovenească dulce:

— Oamenii mei aşteaptă să coboare domniile voastre. Ce facem cu Salvaresso?

— Domnia sa Dragoş Voinea Bîrlădeanu cel tînăr, rheisul corăbiilor companiei Bîrlădeanu! spune Mîrzea.

— Supusul vostru! se înclină Racea curtenitor... Iată ce facem: Lăzile, mărfurile şi armele de pe corabie la barcaz. Totul la păstru, unde veți şti. Mihnea este în casele Salvaresso. Este aici treti-armaş Grigore Vlase. Luați-l! Într-un ceas îl sărăcim pe Mihnea. Domnia ta, Bîrlădene, poți da corabia la fund?

— O pot, dar este păcat. Costă un an de muncă şi o avere.

— Atunci ți-o dăruiesc! spune Racea cu glas bubuitor. Barcazul să se întoarcă tot aici, peste un ceas. Balaure, să mergem la don Salvaresso şi să-i dăm bună dimineața.

— Nu te mai înfoia, că pocneşti!... Haidem! Mai bine să-l sărăcim de arginți, decît de viață! spune Mîrzea. Te ascultăm. Sîntem robii tăi!

Racea îşi arată planul în cîteva cuvinte. Adică vor intra în cetate înainte de deschiderea porților, se vor strecura în cetățuia-antrepozit a Salvaressilor, îi vor da foc cu toate mărfurile şi, dacă-l vor prinde pe Mihnea, îi vor da viața în schimbul unei scrisori de jurămînt că se leapădă pe veci de scaunul domnesc şi intrigile lui scîrbavnice...

— Asta-i tot, feții mei!... Lăzile, cinci la număr, pline cu țechini şi aur, sînt trecute pe sama vistieriei de război a Țării Româneşti şi a arsenalelor de la Tîrgovişte... Ce vei face cu corabia, domnia ta, Bîrlădene?

— O iau oamenii mei după barcaz. Pînă-n amiază va avea încă un catarg, alt nume, altă înfățişare, altă vopsea şi o trec în rîndul celor care-l slujesc pe măria-sa.

— Şi domnia ta?

— Vă însoțesc.

— Şi prinşii?

— La adăpost.

O clipă de linişte.

— Ba, spune Racea. Cine se prinde în hora puterii celor mari îşi joacă şi capul. Lucio Salvaresso este un martor prea primejdios. Ca şi Grigore Vlase.

— Vom hotărî la noapte. Acum să nu li se întîmple nimic. Mergem!

— Slăbiciunea ta de cuget ne va pierde, Mîrzeo!... Fie!... Balaure, mergem pe unde m-ai adus tu, de la fîntînă.

O pală de vînt mătură pentru o clipă ceața. Se vede un petec de apă şi unul din țărmul Galatei. În cîteva clipe sînt în luntrea corăbiei. Balaurul la vîsle, în față Dragoş Voinea care şi dăduse poruncile oamenilor săi, Ghețea, Mîrzea, el şi Ahmet. Vede barcazul lopătînd astfel încît să ajungă la prova corăbiei. De sus se aruncă două parîme.

Se desprind de corpul călăfatuit, plin de alge. Cînd se depărtează, înainte de a intra în ceață, vede scris cu litere latineşti numele corăbiei: *Fortuna.*

8

Toate lucrurile se înlănțuie după legile ciudate ale voinței celei mai puternice!" își spune căpitanul Mîrzea, strecurîndu-se prin canal pe urmele lui Racea, care-l are în față pe Balaur; legile voinței celei mai puternice, slujind unui țel nobil şi drept. Cei care uneltesc împotriva adevărului nu pot să nu aibă spaimele lor în ceasurile de veghe, aşa cum i-a povestit Radu Ghețea că l-a văzut pe Alexandru, cînd s-a întors în casa pe care-o ținea în Fener. Era alb, cu trăsăturile bîntuite de disperare şi s-a lăsat să cadă într-un jîlț, rămînînd acolo, cu fruntea sprijinită în palmă, singur şi încolțit de temeri. Ce credință adusese Alexandru, Țării? Nici una. Venise s-o stoarcă şi nu visează la altceva decît la avuțiile pierdute. Umbra voievodului ridicat în numele libertății, umbră care-a acoperit Balcanii, îşi întinde o aripă şi asupra Istanbulului. Alexandru a văzut-o lunecînd peste Topkapy Saray. Peste Sfînta Sofia. Peste Cornul de Aur. A văzut-o şi Mihnea. S-au cutremurat, ştiindu-se bicisnici şi josnici. Se pare că tainele de la Edirne s-au lămurit, sau sînt pe cale să se lămurească. Oricum, planul lui Racea este mai cuprinzător şi cu bătaie mai lungă decît o bănuieşte bravul lui frate de arme. Aude şopotul fîntînii. Balaurul îşi face de lucru la un grilaj din fier, care închide un fel de vană a fîntînii. Se aude zgomotul unui zăvor. Balaurul, apoi Racea se fac nevăzuți într-o firidă. Îi urmează, încălecînd țevile din olane prin care şuvoieşte apa. Firida răspunde într-un tunel care sfîrşeşte la piciorul unor scări ce urcă dulce spre o ieşire abia bătută de lumina zilei. Acolo sus se aud strigăte, glasurile unor oameni care se îndeamnă să ridice greutăți, hîrşîituri, scîrțîit de osii. Din nou zgomotul unui arc de oțel care sare într-un zăvor. Se pătrunde într-o încăpere înaltă, luminată zgîrcit prin nişte ferăstruici zăbrelite, cocoțate sub saceac. Încăperea este ticsită de mărfuri. Vracuri de blăni bine mirositoare, stive de butoaie de cîte zece vedre, cîțiva colți de elefant lucind gălbui, viguri de stofe şi mătăsuri. Magazia are un perete din scîndură în care este prinsă o uşă mare, în patru canaturi, în care este tăiată o altă uşă mică, zăvorîtă prin înăuntru. Zgomotele vin de dincolo de peretele de scîndură. Se aude un glas poruncitor, în levantină:

— Panzini! Dă-le cîteva bice să se mişte mai repede!

— Da, stăpîne!

— După ce încarci covoarele, încui şi-mi aduci cheile!

Balaurul le face semn să se lipească de perete.

Deschide zăvoarele şi, urmat numai de Racea, intră în a doua magazie, acolo unde zeci de hamali cară baloturile la cotigile trase de catîri şi măgari.

Mîrzea trage zăvoarele la loc, nu înainte de a-şi arunca privirea în magazia uriaşă, cu baloturile şi butoaiele stivuite în stînga şi dreapta unei treceri late de doi oameni. Păşind în urma Balaurului, care se arată pe atît de ager la minte pe cît este de pocit la boi, Racea îşi spune că încă o dată destinul l-a smuls din prăpastia în care căzuse şi că este din nou gata să-l arunce pe coama valului. Are la brîu pistolul lui Lucio Salvaresso, cuțitoiul pe care i l-a dat Balaurul şi duce în dreapta muschetonul răposatului Santo. În toate pare un turc fioros; drept dovadă că cei dintîi hamali care dau ochii cu ei îşi aruncă sarcinile şi o rup la fugă strigînd şi chirăind jalnic. Dintre baloturi le sare înainte un fel de diavol şchiop, un pitic hirsut, bărbos, cu picior de lemn, legat la cap cu o basma roşie, avînd înfiptă în brîu codirişca unei biciuşti între două călimări de alamă. Penele după urechea dreaptă, urechea stîngă lipsă, doar un ciomp roşu, în totul o arătare ciudată şi arțăgoasă care spune cu un glas gros, ca din butoi:

— Oh, *segnior* Bolaur!

Arătarea face o temenea caraghioasă.

— *Segnior* Bolaur nu este prea vorbăreț, dar a ajuns un grande armator, dacă-şi plăteşte o asemenea gardă. Treceți, treceți, mi-ați speriat oamenii!... Hei! Lascaridis! Mehmet! La treabă, netrebnicilor!...

Balaurul iese într-o curte largă, plină de păsări. Cîțiva catîri înşeuați pasc iarba fragedă de pe lîngă gardul înalt de bolovani. Este soare mult, cerul pufos, nici urmă de ceață şi un platan umbreşte cu crengile cerdacul alb al unei case scunde, cu trepte de piatră şi ferestrele zăbrelite. Pe trepte urcă şi coboară scribi (armeni după chip), cu călimările la brîu şi terfeloagele la subțiori. „Numai de i-ar trece prin minte tătăraşului să nu se lase încuiat în magazie!” îşi spune Racea, cercetînd repede toată curtea. La scară sînt legați trei cai arăbeşti, cu țorsamuri scumpe din piele roşie, teltii de catifea verde, căpestrele şi frîiele bătute cu peruzele. Un palikar fioros, cu brîul plin de pistoale şi hangere, cu şuşaneaua rezemată de zid, moțăie la soare aşezat pe un pietroi. Nu se văd alți oameni înarmați prin preajmă. Balaurul urcă scările. Pe obraz i se întinde un zîmbet atunci cînd îi face semn că a recunoscut calul Mihnei, palikarul strajă de trup şi că cei căutați sînt acolo. Intră amîndoi într-o odaie pătrată, unde pe fiecare perete este o masă la care scîrțîie din pană cîte un scrib. Nu se aude o şoaptă. Cei care intră şi ies o fac pe vîrful imineilor, ca şi cînd cel mai mic zgomot ar fi aspru pedepsit. Scribul aşezat cu fața spre intrare îşi saltă pliscul coroiat dintre terfeloage. Recunoscîndu-l pe Balaur îi face semn cu pana de gîscă spre o uşă groasă, placată cu tablă de fier. Balaurul apasă clanța grea. Intră într-o odăiță unde stau în arme doi spadasini care joacă zaruri. Sînt raguzani după port, înarmați cu săbii scurte de abordaj, hangere şi pistoale. Poartă veste marinăreşti şi, în loc de pălării, basmale verzi. Amîndoi au cîte-un

cercel în urechea stîngă. Aruncă zarurile pe o piele moale de cămilă, aşa că nu fac zgomotul cunoscut. Văzîndu-i, unul din ei se ridică şi, fară o vorbă, îl dezarmează pe Racea, cu o repeziciune uimitoare. Îl pipăie pe tot corpul, după care-i face semn să intre. Balaurul le rînjeşte într-un fel care-l face pe Racea să le plîngă de milă. Altă uşă, capitonată cu urşinic vechi, cîndva de culoare tutunie. Balaurul se frînge de şale şi intră aşa, cu fruntea plecată bolborosind cuvinte neînțelese. Racea îl urmează de-aproape. Odaia are un singur geam zăbrelit, în fața căruia este o masă care ocupă tot peretele, plină de catastife şi terfeloage. Pe pereți sînt cîteva dulapuri în formă de raft, purtînd nume scrise pe foi mari de hîrtie. În dreapta mesei este un jilț venețian, în care stă Mihnea Turcitul, îmbrăcat în straiele scumpe de paşă otoman. În jilțul de la masă stă un bărbat în caftan, slab, înalt, vînos, cu ochelari cu ramă de fier, legat pe după cap cu un şnur de mătase verde. Omul ridică o mînă osoasă, străvezie, oprind bîlbîiala Balaurului. Spune în levantină:

— Două sute cincizeci de mii de taleri cu o camătă de optsprezece la sută este un dar regesc, dragul meu! Mihnea Turcitul îl priveşte pe Racea fară nici un fel de mirare. Şopteşte româneşte:

— Acum mă înțelegi, căpitane?

Racea înțelege totul. Bucuria acră a Turcitului văzîndu-l asemenea lui, laş şi vînzător, lăcomia lui de a-l asculta vorbind, abia stăpînită de obişnuința vicleană a divanelor şi spaimelor mai noi, cînd fiecare vorbă poate să-l coste capul.

— Frate, îi spune Turcitul celui de la masă, care, privit mai bine, este cap tăiat Lucio Salvaresso, iată-l aici pe omul de care-ți vorbeam... Să-l ascultăm!

— Această ascultare te costă trei sute de mii de guldeni, *effendi*! spune Racea şi ştie că, din clipa asta, începe jocul lor nebunesc împotriva averilor lui Mihnea Turcitu.

Omul de la masă bate cu palmele tăblia groasă de stejar.

— Nebunie! strigă.

— Să-l ascultăm, Giulio! şopteşte Turcitul.

— Am hotărît azi-noapte că, de vreme ce Domnul nu mi-a dat decît o viață, nu am voie s-o risipesc prosteşte. Că juruințele mele ostăşeşti sînt făcute pentru războiul cu sabia; nu pentru cel politicesc.

— Dreaptă judecată! spune Mihnea, însă nu-i susține privirea.

— Aşa că prin prietenul meu Grigore Vlase, care m-a muncit atît cît a trebuit să-mi grăbească judecățile mele filosoficeşti, am ajuns la căpitanul Lucio. Am mers cu el la un anume caravansarai, lîngă care este o gazdă (numele ei costă cinci sute de aspri, care mi se cuvin numai mie), unde am avut o vorbire la fel de filosoficească în trei. Soții mei s-au gîndit să-şi

ispăşească păcatele lumeşti, retrăgîndu-se la sfînta monastire a Athosului, ducînd drept zălog pentru gîndurile lor duhovniceşti, cîte o sută de mii de taleri de aur.

— Ce spune, ce spune sceleratul, ce spune? ţipă piţigăiat temeiul neamului Salvaresso, don' Giulio, cămătarul, negustătorul şi armatorul cunoscut în tot Levantul.

Turcitul îi tălmăceşte cuvînt cu cuvînt. Don' Giulio nu are simţul umorului. Bate masa cu palmele, se ciupeşte de ureche şi strigă că, decît să dea atîta bănet pentru trîntorii de călugări, mai bine îi aruncă în mare...

— Unde sînt acei preacucernici soţi? întreabă Mihrea, ridicîndu-se din jilţ.

— La porunca mea, aici, în taină, cu căpitanul Lucio.

— Deci Mastronardi a venit la corabie cu cei zece?!

— Nu ştiu cine este Mastronardi, dar am auzit paşi şi porunci pe corabie.

— Du-te şi adu-ţi soţii! zîmbeşte Mihnea într-un colţ fleşcăit de buză.

Se apropie de el. Se ridică pe vîrfuri.

— Altădată să nu judeci, căpitane, pe semenul tău, dacă tu însuţi nu te aşezi în locu-i. Iată-te vînzător de domnul pe care-l apărai împotrivă-mi, pe mine batjocorindu-mă cu numele de Iuda. Fie! Nu vreţi să mă slujiţi! Dar pe fiul meu, pe Radu voievod, creştin şi rupt din credinţa cea veche a neamului, pre Radu voievod, veţi vrea să-l slujiţi?

Îi tremură bărbia. Are lacrimi în ochi.

— Dar nu cu hăinia pe care i-o arătaţi voievodului vostru, ci cu cinstea limpede şi ostăşească şi dătătoare de viaţă să-l slujiţi, că aceasta este pacostea noastră, vînzarea, şi aşa vom pieri de ni se va stinge numele şi spiţa şi pe mormintele noastre vor paşte boii altor seminţii.

— Să-l cunoaştem şi abia atunci să vorbim! Mă duc să-mi aduc soţii...

Neputinţele Mihnei îl rănesc la sînge. L-a văzut în pohfala lui de voievod, l-a văzut la ţeremoniile curţii, ori în divanele de judecată în care dădea, necruţător, morţii pe duşmanii lui, spre a le hrăpi averile; şi acum? Oare puterea stă în caftanul domnesc, ori în tăria de cuget a celui care-l poartă? Oare măreţia stă în tobele şi surlele gărzilor, în fumul de tămîie al lingăilor şi-n ţiterele cîntăreţilor, ori în faptele celor puşi să ducă povara domniei? Îi cere iertare în gînd măriei sale Mihai şi pentru această trădare în vorbe. Iese, coboară în curte şi-l zgîlţîie de umeri pe palikarul moţăitor, îi porunceşte aspru, în turcă:

— Urmează-mă!

Cu obişnuinţa oamenilor de arme de-a asculta pe cei cu glas poruncitor, palikarul se ridică şi-l urmează fară nici o vorbă. Nu a coborît

oare din canțelariile stăpînului său?! La uşa magaziilor îl întîlneşte pe piticul numit Panzini.

— Panzini, copilule, îi spune... După ce încarci covoarele, strînge oamenii şi, sub priveghere straşnică, trimite-i la Fortuna.... Mai sînt animale prin grajduri?

— Nu sînt, *effendi*!

— Pe Allah, e bine aşa... Panzini!

— Poruncă, *effendi*.

— Dacă vine cumva Mastronardi cu cei zece şi fac larmă, spune-i că domnul ştie de *Fortuna*. Cinsteşte-i cu vin de Chios, cu brînză şi pîine. Tu intră la stăpîn şi, orice vei vedea, taci şi fa-mi un semn!

— Ridic în sus brațul drept, *effendi*.

— Ai trei taleri pentru mintea ta ageră... Haide!... Ne grăbim!

Piticul bocăne cu piciorul de lemn strigînd la hamali cu glasul lui gros, care face bucuria copiilor la iarmaroace, unde, arareori, în jocurile de pehlivani sînt văzuți pitici cu asemenea glasuri de uriaşi. Trece cu palikarul printre cele două stive de baloturi şi butoaie. Bate în uşa de scîndură. Spune în turceşte:

— Deschideți! Nu sînt singur... Mîntuiți-mă întru Allah!

Se aud zăvoarele. Racea se strecoară pe uşă, urmat de palikar. În clipa cînd palikanul trece pragul, este înhățat de Mîrzea şi Ghețea. I se înfundă gura, i se iau armele şi, legat fedeleş, este rezemat de un balot, în colțul cel mai ferit al încăperii, după care Racea le spune cum arată casa şi cum trebuie prinşi cei doi paznici jucători de zaruri. Îşi vîră la brîu armele palikarului. Îi ia şuşaneaua. Priveghează ieşirea trupei, după care trage un butoi în fața uşii magaziei. Are ceva de diavol cînd, astfel garnisit cu armele palikarului, trece în fruntea şirului şi spune:

— Pe Allah! Este de o mie de ori mai uşor să duci lupta la Istanbul, decît pe Neajlov! Şi-acum, încredințați-vă sufletele preacucernicului care sînt...

Hamalii tocmai se grăbesc să închidă porțile cele mari.

— Panzini, strigă Racea!... Nu dai cheile nimănui decît mie, şi asta în fața stăpînului!

Curtea este plină de soare. Cele din urmă cotigi ies pe poarta străjuită de o jumătate de oştean răsărit nu se ştie de unde, îmbrăcat într-o giubea albastră, avînd în mînă o secure şi la brîu pistoale.

— L-am văzut! spune Mîrzea... Îl trecem lui Ahmet, la timpul potrivit.

Urcă scările. Scribii cocîrjați deasupra terfeloagelor scîrțîie sîrguincios din pene. Racea deschide uşa de fier şi, dintr-un salt, este asupra celor doi jucători de zaruri, cu o clipă după Balaur, care, auzind uşa, se vede limpede că pîndise clipa, îi şi înşfacase pe după ceafa şi acum le ciocneşte

căpățînile, sugrumându-i cu labele uriaşe. Cei doi se mototolesc zvîcnind din picioare, vineți, cu ochii ieşiți din orbite. „Mult năduf a avut la inimă Balaurul!” gîndeşte Racea, deschizînd uşa tapisată cu hetaia tutunie. Cît a lipsit, cineva a schimbat aşezarea jilțurilor. Al Mihnei este în mijlocul odăii, cu spatele la lumină. În stînga cel al lui don' Giulio. În odaie intră Mîrzea şi Ghețea. Balaurul se aşază în uşă, astupînd-o cu trupul. Ahmet şi Dragoş Voinea Bîrlădeanu au rămas în camera străjilor.

— Iată-ne, *effendi*l spune Racea făcînd o reverență scurtă:

— Vă văd înarmați!

— Sîntem oşteni slobozi! *

— Avrame... Douăzeci de bice fiecăruia din străji, diseară.

Mormăitul Balaurului şi bucuria sălbatecă Racea i-o vede în ochi.

— Cine sînteți, oştenilor? întreabă Mihnea.

— Căpitanul Radu Ghețea, al Roşiilor de Pădureț! Spune Ghetea.

— Căpitanul domnesc Vasile Mîrzea, al călăreților tigheceni, spune Mîrzea.

— Aş vrea să ştiu dacă cele spuse de soțul vostru sînt întocmai voia voastră nestrămutată şi dacă nu vă înduplecați prin jurămînt să intrați în gvardia coconului nostru domnesc Radu voievod?

— Am juruit credință măriei sale Mihai vodă! spune Ghețea.

— Nu ne putem schimba jurămintele ca basmalele! spune şi Mîrzea.

— Pe Allah, *effendi*! Eşti atît de îmbîcsit de intrigi, de ură, de nimicnicia poftelor, de scîrbavnica ta hăinie, încît nici adevărul cel mai adevărat nu te mai luminează! taie Racea jocul care-l îndurerează.

— Măsoară-ți vorbele, oştene!

— Şi dacă nu o fac?

— Ai să cazi în genunchi, să-mi lingi tălpile, cerşindu-mi iertarea... Avrame!

Balaurul rămîne stană. Mihnea Turcitu saltă în jilț.

— Avrame!

Se aude chemarea căzînd moale pe duşumea.

— Judecată de oaste pentru hainul Mihnea! tună glasul puternic al căpitanului Racea, el însuşi cutremurîndu-se, ascultîndu-l.

— Judecată de oaste! răspund ceilalți doi.

Mihnea Turcitu îi priveşte ca pe nebuni. Bîlbîie ceva. Se pare că don’ Giulio începe să înțeleagă că lucrurile nu sînt cum ar trebui să fie. Vrea să se ridice din jilț. Mîrzea îi face semn cu țeava pistolului. Don' Giulio alunecă la loc chemînd cu un suspin numele Madonei. Pe fereastra zăbrelită cade un mănunchi de raze de soare primăvăratec.

— Mihnea, poreclit Turcitul, spre ruşinea Țării, fost domn al ei, primeşti au ba judecata de oaste? întreabă Radu Ghetea.

Omul ghemuit în jilț nu şi-a revenit. Îi tremură bărbia. Clempăne în gol, parcă s-ar îneca. Într-un tîrziu:

— Cine sînteti voi să mi-o aduceți aici?

— Căpitani domneşti.

— Cu ce drept?

— Cu dreptul sfînt al Țării de a-şi judeca fiii care se leapădă de ea.

Trece o undă de nebunie prin ochii Mihnei. Rîde. Se opreşte din rîs. Se pleacă spre ei.

— Deci îl slujiți pe Mihai fară abatere?

— Cu sîngele.

— Cu viața!

— După cum se vede, *effendi*.

— Eşti un om mort, Mihnea Turcitu, din clipa cînd ți-ai renegat limba, credința şi Evanghelia pe care-ai jurat să slujeşti Țara.

— Eşti un om mort de cînd unelteşti cu străinii, împotriva voinței Țării.

— Dacă sînt mort, dacă nu mai sînt Io, dacă voi şi ei, cei de peste Dunăre, mă bleastămă, dacă nu printre vii sînt, ci printre cei duşi, pe cine judecați, neghiobilor?! Tăceți!... Auziți vîntul?... Avrame! Şi tu mă hăineşti? Nu ți-am hrănit duhul tău pocit cu viețile altora, de care erai lacom pentru că-i vedeai întregi şi bucurîndu-se de darurile vieții?! Dumnezeule, nu-mi lua mințile! Unde şi cînd greşit-am atît de cumplit, Dumnezeule? Giulio! Ce se întîmplă, Giulio?

— Mihnea Turcitu!

— Tăceți! Ce vreți de la mine?

— Să te scoatem din istorie, *effendi*! spune rece Mîrzea, care-l veghease cu lăcomie pe acest fost domn prăbuşit în pulberea de intrigi a Fenerului... Raceo! Să vină „omul negru”...

— Mă ucideți?

— Sîntem ostaşi, nu călăi!

— Ucidem cu sabia, în luptă, *effendi*, nu cu jungherul lui Aloisiu Buje, zis Omega.

— Ori cu cel al zisului Kiril Plano Platres.

— O ştiți?

— Ştim totul. Sîntem aici să te amestecăm cu uitarea. În odaie intră Dragoş Voinea Bîrlădeanu, purtînd mască neagră.

— Uitarea ta începe cu sărăcia ta, *effendi*. Om negru, vrem catastifele de taină. Acelea unde sînt trecute averile date uneltitorilor, numele lor, locurile lor, conacele lor. Vrem catastifele cu venituri. Care sînt şi de unde sînt. Ce are la băncile evropeneşti! La care bănci.

Pe măsură ce vorbeşte Mîrzea, Mihnea Turcitul se cufundă în jilț, ca şi cînd cu fiecare vorbă pierde ceva din propria lui greutate. În clipa cînd

Bîrlădeanu se apropie de dulapul-raft, pe care scrie Maria, şi este de bună seamă numele uneia din corăbiile flotei Salvaresso, Mihnea scoate un răget neomenesc şi, țîşnind din jilț, îşi trage hangerul de la brîu, năvălind asupra lui Racea.

— Pieri, Satano! strigă.

Racea îi încleştează brațul. Îi smulge hangerul.

— Stai binişor, *effendi*! Nu noi te-am aruncat în cazanul în care fierbi.

S-a întîmplat, ori se întîmplă ceva cu Mihnea Turcitu? Trăsăturile i se înăspresc. Îşi înalță statura. Cad de pe el zoaiele intrigăriilor şi ale temenelelor bătute prin haremurile şi sarayurile dragomanilor înaltei Porți?

— Un domn tare în vîrtute nu poate fi slujit decît de oşteni ei înşişi cuget de criță! Am uitat-o, căpitanilor! Ori poate ura mea m-a orbit. În fundul sufletului am vrut sa rămîneți neîntinati. Ce-mi cereți?

Se reaşază în jilț şi, pentru o clipă, are măreția voievodală de altă dată.

— Averile! spune Racea.

— O scrisoare pecetluită prin care te legi cu jurămînt sa-l ajuți pe măria-sa în lucrările sale! spune Mîrzea.

— Jurămînt aici, pe arme, că primeşti moartea fară obidă, în trupul tău, ori al fiului tău, dacă mai unelteşti împotriva Țării! spune Ghețea.

Se face linişte. Mihnea Turcitu îşi lasă fruntea în palmă. Se aud dinții lui don' Giulio mărunțind spaimele.

— Averile mele sînt în negoațe. Curg, se răsfiră, se adună din nou. Nu mi le puteți jăcui, sînteți prea slabi şi neajutorați!

— Ştim cum furi vistieria sultanului, *effendi*!

— Sînteți prea cinstiți să mă pîrîți acestuia. Cît despre scrisoare, nu vi-o dau şi voi nu veți ridica mîna asupra mea, să mă siliți a o scrie. Cît despre jurămînt, ce încredere puteți avea în jurămîntul celui care şi-a lepădat credința şi neamul şi numele tatălui şi al Mosului şi sfîntul nume al mumei?

— Uitasem! spune Radu Ghețea.

— Sau te-ai făcut că uiți, oştene! Iată deci truda voastră zadarnică...

Este o clipă de tăcere adîncă şi grea. Căpitanii se privesc stînjeniți. Nici unul, o ştie fiecare în parte, nu va ridica mîna asupra sperjurului neînarmat. Atunci, în clipa aceea de tăcere deznădăjduită, se aude un fel de muget cumplit. Balaurul îşi trage cuțitoiul de la brîu şi, privindu-şi stăpînul cu ochii holbați, cu fața schimonosită de ură se îndreaptă spre el cu paşi prelinşi, gata parcă să-i sară în beregată. Niciodată spaima n-a răvăşit un chip aşa cum răvăşeşte chipul Mihnei! Balaurul îşi scoate limba şi atunci căpitanii văd că este retezată de la jumătate. Îl arată pe Mihnea şi Mihnea se ticăloşeşte din nou în jilț. Parcă nebun, Balaurul scoate gemete şi sunete întretăiate, facîndu-i Mihnei semne muteşti. Se repede la dulapul-raft

deasupra căruia scrie *Giuliana*. Îl saltă uşor şi dulapul se răsuceşte, lăsînd să se vadă o firidă închisă cu o uşă de fier. Se repede la don' Giulio, ridică nervos caftanul şi-i smulge o legătură de chei. Alege una şi i-o dă „omului negru". Cu aceeaşi sprinteneală se repede la masă, aşează călimările, penele, ceara pentru pecete şi, înşfacînd jilțul Mihnei, îl ridică pe sus şi îl trînteşte în fața mesei spre uluirea celor trei căpitani.

— Destinul! şopteşte Mîrzea.

Omul negru deschide uşa de fier a tainiței. Se întîmplă două lucruri în acelaşi timp: Dragoş Voinea Bîrlădeanu scoate din tainiță trei saci din piele de cămilă pecetluiți, grei de cîteva ocale şi Mihnea Turcitu prăbuşit asupra mesei, livid, lac de apă, cu vîrful cuțitului apăsat de Balaur în ceafa, scrie îndesat pe hîrtia de Genova. Cînd Dragoş Voinea Bîrlădeanu trage un catastif cu scoarțele îmbrăcate în safian roşu, don' Giulio îşi învinge spaimele, urlă şi se năpusteşte asupra omului în negru. Nu atît de repede ca stînga Balaurului să nu-l înşface de gît. Don' Giulio se învinețeşte. Balaurul îl trage la loc în jilț. Îi face semn lui Racea să citească scrisoarea Mihnei. Acesta îi face semn lui Mîrzea. Sînt trei rînduri zvîrlite pe hîrtie:

Mihai voievod, am să te slujesc în fapt şi-n cuget, lucrînd pentru tine aici, astfel încît să-mi fie iertat păcatul turcirii şi greşalile mele să nu cadă asupra urmaşilor mei. Amin!

Turcitul semnează. Balaurul scapără amnarul şi aprinde feştila la care topeşte ceara şi o picură pe scrisoare. Apucă inelarul Mihnei. Apasă inelul cu pecete în ceara sfîrîitoare.

— Păcatele mele, păcate! şopteşte Mihnea ridicîndu-se şi plecîndu-se deasupra lui don' Giulio Salvaresso.

Intră Ahmet. Se înclină, ridică mîinile cu degetele răsfirate şi iese. Au înțeles. În curte sînt zece oşteni. Jocul nu s-a mîntuit. „Omul negru" îi şopteşte lui Mîrzea că are catastifele dorite şi că, în sacii de piele, sînt nestemate. Mai ales perle de Marea Roşie.

— Să ieşim! porunceşte Racea. Mă înăbuş! Şi nu-mi vine la îndemînă cu doi bătrîni fară putere.

— Lor le vine! retează Mîrzea.

— Balaure! Foc!... Luați-l pe don' Giulio!

Ghețea îl ia pe don' Giulio în cîrcă. Mîrzea se încarcă cu doi saci. Dragoş Voinea cu catastiful şi celălalt sac. Balaurul aleargă prin odaie ca un diavol al focului, vîrînd feştila aprinsă între foile uscate ale terfeloagelor. Începe să ardă. Arde din ce în ce mai puternic. Din toate părțile. Racea aruncă o nisiparniță în geamurile care se fac țăndări. Răsufletul de aer ațință vîlvoarea.

— Nemernică treabă, fraților! spune, ajungîndu-i în odaia străjilor.

— De îngeri, pe lîngă uneltirile lor!... spune Mîrzea. Acum?

— Trageți cînd credeți că nu mai este scăpare. Vegheaţi— mă! Din clipa asta este război, *effendi* şi, dacă ţii la viață, ascultă-mă!

Izbeşte uşa placată cu fier, de perete. Strigă sălbatic:

— Foooc! Fugiți! Ardeee!

Cei patru scribi rămîn înmărmuriți. Cînd o trîmbă de fum năvăleşte pe urmele lui Racea, țîşnesc de pe scaune, înghesuindu-se pe uşa larg deschisă. Fără să-şi spună un cuvînt, căpitanii se rînduiesc, lăsîndu-l în față pe Racea cu Mihnea Turcitu şi Balaurul. Don' Giulio dă semne că-şi revine. Ghețea îşi trage pistoalele de la brîu. Încheie coloana care iese în cerdac. În curte se află zece mateloți, mai curînd zece piraţi, legați la cap cu basmale, purtînd cercei, săbii scurte de abordaj, cîrlige de fier cu bile de plumb, pistoale şi trei dintre ei muschetoane. Un vlăjgan mustăcios, îi strigă piticului Panzini:

— Înțelege, diavole, că *Fortuna* s-a topit! Au înghiți-o duhurile mării, netrebnicule! Ori a plecat fără noi şi-atunci focul de colo nu este decît un biet foculeț pe lîngă focul pe care-l facem noi aici! Hei, don' Giulio! Unde este *Fortuna*?

Don' Giulio nu înțelege nimic. Bate din buze. Bîlbîie „For”..., „For”... Şi leşină a doua oară.

— *Fortuna* a fost legată la galerele împărăteşti. S-a aflat totul! Don' Lucio este aruncat în cîrlige. Va mărturisi... Ardem tot ce ne poate învinovăți... Mastronardi, dă foc la magazii. Panzini, ajută-l!...

— Şi soldele? întreabă respectuos Mastronardi.

— Om negru. Soldele pe-o lună!... Diseară să fiți în Fener, la hanul lui Krisakis, *La peştele de aur*.

Apariția omului mascat, trîmbele de fum care ies din casă, Balaurul, Mihnea Turcitu în straiele scumpe de paşă, poate văzut la Salvaresso de zeci de ori, felul cum Dragoş Voinea Bîrlădeanu numără monezile de argint şi le întoarce scurt printr-o răsturnare a palmei în laba păroasă a lui Mastronardi, totul este de-o înfricoşătoare asemănare cu realitatea acelui loc. Lui Mihnea Turcitu i s-au înțepenit trăsăturile. Racea rînjeşte în bărboi.

— Mastronardi!

— Poruncă!

— Ți-l încredințăm pe don' Giulio! Haideți, băieți! Foc! Panzini, începi cu magazia de taină. După ce ieşim noi. Grăbiți, băieți! Careva să arunce apă pe don' Giulio...

— Panzini! încarcă-l în ceva pe don' Giulio şi du-l acasă!... Hai, Avrame! Ia-ți stăpînul şi arată-ne drumul!

— Ostatec! suspină Mihnea Turcitu.

— Pînă mîine, cînd don’ Giulio ne va plăti răscumpărarea, *effendi*.

Este forfotă la magazii. Mateloții îşi ştiu meseria. După cum s-au împărțit, după repeziciunea cu care scapără amnarele şi aprind cîlți smulşi din baloturi, îndesîndu-i în vigurile de stofe, după felul cum se înfăşoară în mătăsurile pe care le sfîşie cu săbiile lor scurte, ori aleargă după catîrii rămaşi prin curte şi le aruncă în cîrcă tot ce nimeresc, se vede că sînt dedați şi cu focul, şi cu jaful; curînd, flăcări lungi şi duhnitoare izbucnesc din magazii. Balaurul în frunte, Racea la urmă. Mihnea Turcitu şleampăt. Cu privirile rătăcite. Flăcări pe sub baloturi. Chiote. Butoaie rostogolite. Cineva a deschis porțile şi Racea apucă să vadă o trîmbă de zdrențăroşi ai portului năvălind sălbatic în curți. Vin şi cîțiva călăreți. Intră două harabale. Stăpînii îşi biciuie catîrii care strivesc sub copite pe cei care nu se feresc. Strigăte de Allah, Iisus, Israfil şi Satana, învălmăşite cu urletele ațițate ale mulțimii revărsate spre magazii. Ajunşi în firida subterană şi ieşiți în canal, Balaurul se întoarce mormăind, facîndu-le semn să fugă. Ei grăbesc pasul prin apa care le trece de genunchi. Cînd ajung la grilajul care răspunde sub unul din pontoanele pe piloți din stejar, se aude o bubuitură înfricoşătoare şi un răbufnet de aer fierbinte mirosind a salpetru şi pucioasă, aproape le smulge hainele de pe ei. Vine o trîmbă de fum şi din ea, zdrențuit, plin de praf, lăcrimînd, dar rînjind fericit, se-ntrupează Balaurul. Ies sub pontonul la care se leagănă uşurel un barcaz.

Minaretele subțiri ale moscheelor, coroanele înalte ale cedrilor şi tamariştilor, catargele galioanelor şi galerelor, toată lumea fremătătoare a Istanbulului, se cufundă uşor în înserarea care-şi țese vălurile diafane şi tremurătoare de lumină albăstrui-portocalie. Prin apele Cornului de Aur trec lungi şi unduioase dîre fosforescente. Văzduhul este plin de zborul alb al larilor. Dacă n-ar fi zidurile cenuşii ale cetății, donjoanele la care se văd sclipind țevile tunurilor şi archebuzelor, totul ar părea un basm din *O mie şi una de nopți*. Căpitanul Mîrzea ascultă zgomotul uşor pe care paşii domniței Mărgărita îl face călcînd prundişul potecii coborîtoare printre migdalii înfloriți. Aici este o boltă din viță abia înmugurită, o bancă din lemn şi panorama de vis a Istanbulului ridicat pe celălalt mal, acolo unde umbrele înserării flutură peste Sarayul prea puternicului împărat şi stăpîn al lumilor, peste Aya Sofia şi Süleymanyie, peste lumea aspră a ienicerilor, cea tăioasă a intrigilor, peste apriga voință a semilunei de a zdrobi Țara Românească şi a ajunge la Viena. Nostalgia înserării, miile de zgomote abia desluşite: strigătul unui luntraş, dangătele abia auzite ale clopotelor de la patriarhie, cornul unei străji, țipetele pescăruşilor, totul îi lasă în suflet o duioşie amară. Mihnea Turcitu şi-a plătit răscumpărarea la cîteva ceasuri după ce-a fost arestuit şi ținut în taină la o casă părăsită în Pera, unde era închis şi don' Lucio Salvaresso. De Ghețea şi Racea s-a despărțit de o mică de ceas. Travestiți în mateloți, sînt acum pe puntea pînzarului *Libertatea*,

cum se numeşte acum *Fortuna*. Tot acolo, în cală, într-o taină făcută de dulgherii lui Dragoş Voinea Bîrlădeanu, se găsesc lăzile pline cu aur, mărgăritarele şi răscumpărarea plătită de Mihrea Turcitu. Libertatea ridică ancora în zori, sub comanda lui Dragoş Voinea Bîrlădeanu. Trei olăcari, bulgarul Todor Stefanov şi palikarii Mihail Kassapakis şi Elias Mandakos, pleacă tot mîine în zori, pe drumuri deosebite, la Tîrgovişte, să vestească sosirea pînzarului *Libertatea*, unde se află şi scrisoarea Mihnei, astfel încît căpitanul vaselor de Dunăre, Morunmare să-i iasă în cale pentru a-l feri de atacurile akingiilor, piraţi aciuiţi în bălţile Dunării. Sfîntul Francisc aşteaptă să sosească solia lui Sigismund Báthory. Mărgărita va afla de la sultana Hasecki ce veşti aduce solia. Sfîntul Francisc se va duce apoi la Tîrgovişte, de unde va trece munţii să-i întîlnească pe ceilalţi doi sfinţi ai Treimii. Nu s-ar putea spune că şi-au pierdut vremea şi că slujbele domnului lor n-au fost împlinite. De foarte multă vreme nu s-a mai lăsat pradă acestui simţământ ciudat şi sfielnic, plin de nelinişte şi înfiorat, cu care-o aşteaptă pe Mărgărita. Paşii uşori parcă îi calcă pe inima lui vie şi fremătătoare.

— Iată-te, deci, călăreţul roşu! spune glasul tăios al Mărgăritei...

— Iată-mă la poruncă, domniţă.

— Numai porunca te-a adus aici, căpitane?

— Ai o aluniţă la ochiul stîng şi, pe lîngă domniţă, eşti o adevărată vrăciţă! Vrăjile domniei tale m-au adus!

— Curtenitor!...

— Prea supus!

Mărgărita se aşază pe bancă. Este îmbrăcată într-o rochie veneţiană, de catifea vişinie. Părul greu, negru-albăstrui, este strîns într-o plasă avînd la noduri fluturi de aur, tot după moda veneţiană, lăsîndu-i slobodă fruntea înaltă şi nobilă. Ochii adînci, negri, mari, privesc undeva în zare:

— M-am învăţat cu voi! îmi veţi lipsi...

— Nimeni nu te împiedică să ne urmezi în Ţară, domniţă!

Femeia îşi ridică fruntea cu o mişcare scurtă şi aspră.

— Totul, căpitane! şopteşte.

— Sînt aici să mă întrebi, domniţă!

— De unde ştii că asta este voia mea?

— Din seara petrecută la Andronic Cantacuzino.

— Mi-am dezvăluit taina?

— Care este femeia care, iubind, îşi poate tăinui dragostea?

— Iubind ce, căpitane? Un vis? Amintirea? Morţii?

— Nu pentru morţi şi amintiri ai luptat de la Tîrnovo pînă la Istanbul, domniţă!

— Oare viitorul nu este născut mort, atunci cînd se împlineşte dincolo de tine? Atunci cînd, lucrînd pentru naşterea lui, rămîi în afara faptelor de tine zămislite?

— Măria sa Mihail este dăruit unui astăzi în care se plămădeşte mereu şi mereu ziua de mîine, domniță!

— Măria sa soarbe aerul Țării, la sculare şi la culcare, îşi are morții lui îngropați alături de locul unde-şi petrece viața, şi copiii în preajmă, vorbeşte limba mumei lui, se-nchină după datină, este el cel firesc, în locurile fireşti... După cîte ştiu, femei frumoase îl iubesc şi măria-sa nu zice ba...

— De ce ar face-o?

— Mă-ntreb şi eu!

— Ție nu ți se-nchină cei mai frumoşi, cei mai puternici bărbați ai acestei cetăți împărăteşti de scaun? Nu-ți cîntă frumusețea şi vraja? -

— Ce viitor are frumusețea mea, dacă nu unui bărbat am închinat-o, ci viselor lui mai primejdioase decît moartea însăşi?

Mîrzea simte căldura dulce şi aromitoare a trupului Mărgăritei însorit de gînduri. Îşi spune că femeia asta dîrză şi bărbată tot atît cît este de femeie înflorită pentru dragoste, şi-a greşit cîndva rosturile ei fireşti. Că Mihai bărbatul a jertfit-o viselor lui Io Mihai voievod, aşa cum o jertfeşte de ani pe doamna Stanca. Iată că politikia amestecă deopotrivă ura şi dragostea, fierbînd din zemurile lor băutura ei diavolească.

— De ce nu poți împăca dragostea pentru un bărbat, care să te facă doamnă şi stăpîna lui, cu vraja viselor tale politiceşti, domniță? Şi uitarea stă scrisă în fire. Şi împăcarea. Şi întoarcerea la rosturile noastre cele din veci.

Mărgărita îl învăluie în privirea aburită a ochilor mari şi negri. Înserarea înveşmîntează apele şi cerul şi minaretele şi zidurile negre ale cetății în aburii ei tremurători.

— Cine-o poate şti? oftează uşor Mărgărita.

— Toți sîntem robii unui gînd, domniță; şi de gîndul pe care-l slujim, atîrnă şi felul robiei noastre, care ne înfrumusețează, ori ne scălîmbăie, care ne apropie de puritate, ori de hîda deşertăciune a nimicului.

— Eşti filosof?

— Atîta cît să nu-mi irosesc viata zadarnic.

— Te ascult!

— Măria sa s-a robit libertății. Din clipa cînd i-a strigat numele din şa, arătînd-o cu tăişul săbiei, a îmbrăcat cămaşa morții şi a jertfei de sine.

— O ştie?

— Mai bine ca oricare altul!

— Dumnezeule, nu se putea să fie altfel!

— Gloria armelor lui este scutul pe care el îl ridică să apere libertatea. Ibovnicele, popas de-o clipă, amestecîndu-le numele cu numele ibovnicei cugetului lui: libertatea. Ospețele lui, politică slujind libertatea. Vînătorile lui împărăteşti, treabă diplomaticească înhămată la carîta libertății. Pe noi, oştenii lui, pe care ne iubeşte cu bărbătească mîndrie şi lacomă trufie şi cutremurată spaimă, ştiindu-ne muritori sub fier, libertate ne numeşte şi se agață de noi ca de înseşi visele lui, ca de însuşi răsufletul lui.

— Mă cutremur!

— Nu un bărbat iubeşti, domniță. Un fulger iubeşti. Un trăsnet iscat de nourii grei şi învălmăşiți ai istoriei. Slujeşte-l cu istețimea ascuțită a minții tale. Cu urzelile prin haremuri şi la Saray, care să prindă în plasa lor urzelile potrivnicilor. Sloboade-i mîna ca să poată strînge cu ea mînerul securii lui de luptă. Dar nu uita că nu trăim decît o dată pe acest pămînt şi că rostul nostru firesc este să fim oameni: adică ibovnici mai apoi soți, mai apoi părinți, mai apoi bunici.

— Te vezi în aceste rosturi?

— Jurîndu-i credință unui fulger, am trecut din rostul meu pămîntesc, în rostul lui, hărăzindu-mă armă viselor lui. Nu mai sînt al meu. Mă numesc sabie, rațiune, duh rătăcitor, al fulgerului pe care noi, oştenii lui, îl ținem viu, cu răsuflarea noastră. Ştiu că mormîntul meu nu va avea cruce şi urma mea nu va rămîne în hronic. Dar fară noi, fulgerul n-ar fi decît o strălucire moartă, nenăscătoare de istorie... Ai să-mi dai vreo poruncă?

Mărgărita îi vede trăsăturile nobile, uşor mongoloide, împietrite într-o voință rece, de neclintit. Stă învăluit în pelerina roşie, un oştean al domnului său, pentru care prezentul şi viitorul înseamnă doar a sluji. A sluji omul care-nfaptuieşte un gînd. Ce destin plin de jertfa de sine, aspru cum aspre şi definitive sînt vînturile istoriei.

— Spune-i că m-ai găsit singură, împlinindu-i poruncile şi că-l aştept, la Constantinopole, să-l văd cînd se va unge împărat. Pînă atunci veghez ca osanalele arhonților să nu se facă junghere şi vorbele lor de slavă să nu se zemuiască în otravă.

Mîrzea simte toată sfîşietoarea singurătate din care izvorăsc vorbele abia şoptite de buzele femeii făcute pentru sărut şi dragoste. Ce cumplită putere are voievodul asupra oamenilor, putîndu-le cere jertfa de sine, în numele crezămîntului său cutremurător? Îngenunchează.

Mărgărita îi întinde mîna. Mîrzea i-o apucă lacom. I-o sărută. Este o mînă zeiască, din aceea care-i dă simțămîntul amețitor al unei dragoste răscolitoare.

— Te-am iubit, domniță, de cînd te-am văzut la Tîrnovo. Mai apoi ți-am iubit hotărîrea; mîndria. Te-am iubit ca pe un vis. În iatacul lui Andronic ca pe cea mai tulburătoare dintre femei. Lasă-mă să te privesc de-aproape! Fii

binecuvîntată în singurătatea ta ostăşească. Dacă erai bărbat, te primeam în frăția noastră de arme. Poruncă:

Lacrimi mari se preling încet peste obrajii dalbi ai Mărgăritei.

— Iartă-mă! şopteşte. Crede în Ali! Taina lui pe vodă îl slujeşte... Dacă pleci spre țară, nu mă mai căuta. Dacă pleci cu Ali, la întoarcere, nu-ți uita al patrulea frate de arme, care te aşteaptă cu îngrijorată nerăbdare.

Domnița Mărgărita se ridică. Şi-a redobîndit asprimea nobilă.

— Iată, căpitane, cum un gînd căruia îi slujim deopotrivă, desparte, îndepărtează şi poate ucide. Du-te!

— Ingăduie-mi să te văd plecînd, domniță!

Mărgărita şovăie o clipă. Cu o mişcare ageră scoate din corsaj o batistă dantelată pe care i-o înnoadă la paftaua mantiei. Îşi ridică uşor poala grea a rochiei venețiene. Se depărtează pe sub migdalii înfloriți, fară să mai întoarcă o dată capul. Apoi se cern culorile transparente ale înserării. Se aude singurătatea înconjurîndu-l cu paşii ei tăcuți. Apoi cerul se spuzeşte de stelele strălucitoare ale primăverii şi el ştie că acum, ca şi pînă acum, s-a robit gîndului aceluia tăios şi aspru şi definitiv, căruia domnul său îi spune libertate şi că toată viața lui se măsoară mereu şi mereu numai de la înălțimea acestui gînd şi că, pentru sine, nu rămîne decît mereu şi mereu galopul calului, purtîndu-l prin viață acolo unde libertatea îl strigă cu glasul ei cutremurător!

Insula corsarului

1

Vă aştept peste trei zile la cheiul Yemiş. Căutaţi caicul *Harem* la stingerea masalalelor. În numele libertăţii veniţi şi veţi afla adevărul! spune Mîrzea. Iată, Ali, masalalele au început să fie stinse pe galerele împărăteşti.

— Fraţii tăi?

— Iată-i!

Mîrzea se pleacă peste copastia caicului zvelt, vopsit în culoarea cerului. Din ceţurile străvezii ale preceasului de ziuă se nasc formele înalte ale galionului *Libertatea*, care lunecă fantomatic pe apele uleioase ale Cornului de Aur, purtat doar de vela trincă. Dragoş Voinea Bîrlădeanu îşi arată măiestria. Bompresul galionului se apropie de pupa caicului *Harem*, gata s-o abordeze. Se văd mateloţi la posturile lor de manevră, iar în babord, chiar la prova, Ghetea şi Racea, îmbrăcaţi în bluze din pînză de velă, fiartă în ulei de in, cu capul legat în basmale roşii, le fac semne de rămas bun. Lîngă ei Avram sin Avram, Balaurul, le rîde cu toată gura. Aseară au aflat povestea nefericitului, smuls de pe moşia lui Radu Buzescu cînd boierul fusese pribeag, dus la Bucureşti, unde Mihnea Vodă poruncise să i se taie limba spre a nu putea povesti ceea ce urma să vadă în beciurile lui de tortură, unde îl dăduse pe mîna lui Grigore Vlase. Vlase făcuse Şcoala durerii cu ucenicul său chiar pe trupul acestuia. Pe cînd era faur de arme şi potcovar la Radu Buzescu, fusese robit de o ceată de akingii. Ceata a fost lovită la gura Oltetului de bănişorul Mihai. Balaurul, rănit greu, a zăcut între viaţă şi moarte la Plăviceanca, moşia bănişorului, unde s-a tămăduit cu leacuri aduse de acesta de la sihăstriile Coziei. Mîrzea se gîndeşte la destinul crîncen al Balaurului, rămas om pînă-n cele mai adînci, adîncimi ale sufletului. Tot aseară au venit harabalele morovlahilor aducîndu-l pe Balik, iscoada Ozötracilor şi a lui Mihnea la Tîrnovo. Au hotărît să-l îmbarce şi să-l ducă la Tîrgovişte, fiind prea primejdios la Istanbul. Jupîn Theodosie Rudeanu, marele logofăt, va avea în Balik un nod de dezlegat, nod de la care poate porni un nou fir al intrigilor de peste Dunăre. Fără nici o poruncă, Libertatea schimbă murele din babord în tribord. Bompresul fuge

pe lîngă ei atît de aproape încît vede nodurile plasei şi pe cele ale subarbelor. Bordul înalt al galionului se scurge în lungul pupei. Dragoş Voinea Bîrlădeanu le face semn de la timonă, apoi, Libertatea se pierde în pînzele aburinde ale cetii, topindu-se ca într-o fantasmagorie. Mîrzea se simte dintr-o dată părăsit şi singur. Oricîtă tărie ar avea, oricît ar fi colindat Apusul şi Răsăritul, deopotrivă tulburate de războaie şi ucideri, de jafuri şi neînțelegeri, rămas fară frații săi de arme i se pare c-a rămas cu pieptul gol în fața unei şarje de cavalerie. Lovitura de tun, care vesteşte deschiderea Cornului de Aur, îl face să tresară. Dincolo de cețurile subțiri şi trecătoare, stă neînduplecată Cetatea de scaun a sultanului. Stă Înalta Poartă. Aproape că-i este frică de clipa cînd se vor ridica perdelele cețurilor şi el va rămîne singur în fața Istanbulului.

— Nu ai rămas nici singur, nici părăsit! spune glasul bărbătesc al lui Ali. Atîta vreme cît crezi în tine şi-n gîndul tău nu poți fi singur. Să mergem în chioşc! Răsare soarele şi oricum *Harem* trebuie să ridice ancora, cu tine la bord, sau fară tine.

Se desprinde de copastie. Şeitan, calul lui credincios a rămas în grajdurile lui Dragoş Voinea Bîrlădeanu cel bătrîn unul din cei mai puternici armatori ai Istanbulului. Bătrînul le-a spus că ei se aflau în Bizanț încă dinainte de descălecatul lui Dragoş Vodă şi că, de atunci, o lege de fier a neamului îi sileşte să-şi ia soții numai din Țara de Jos, dintre bîrladnici, vechii corsari ai bălților Dunării. Aceste femei păstrează proaspătă, de sute de ani, limba moşilor lor, în casă nu se vorbeşte decît pe rumânie şi peste şaptezeci dintr-o sută de mateloți sînt oameni de la Dunăre, de la Chilia, Brăila şi de la gurile Prutului şi Siretului... Priveşte o clipă lumina sidefie care curge subțire prin ceața din ce în ce mai rară. De undeva de pe țărm, din cetatea împărătească se aude glasul unui hoge chemînd la rugăciunea de dimineață. Din ce în ce mai multe glasuri aspre şi ascuțite cheamă la rugăciune, sfîşiind pîclele zorilor. Ahmet, care-l veghease de aproape, se prosternează pe punte, cu fața spre Mecca. Straja face la fel; Ali se-ndreaptă spre dunetă. Îl urmează. Patru trepte din stejar, o uşă îngustă din lemn, lucrată în arabescuri. Ali intră. Chioşcul este scund, larg cît ține pupa, plin de covoare, perne şi blănuri de tigru. Lumina intră prin geamurile prinse cu plumb în rame groase de fier. Fără o vorbă, bărbatul acela frumos şi înalt, de o sălbatică semeție îngenunche pe covoraşul de rugăciune, prosternîndu-se cu smerenie. Mîrzea îi cinsteşte credința. Pe corabie nu se aude nici un alt zgomot în afara scîrțîitului catargelor şi lemnăriei corpului. O hulă uşoară abia leagănă caicul...

— Sînt Hidayet Riza Ali, fiul şeicului Hidayet Riza Han! spune Ali, după ce-şi termină rugăciunea, aşezîndu-se pe o pernă şi facîndu-i semn să stea lîngă el. Şoimul vede o legănătoare pentru papagali. Îi sare pe mînă şi de

acolo zboară scurt pe legănătoare. Mîrzea ascultă glasul acestui om cu trăsături vultureşti, nasul coroiat, sprîncenele stufoase sub care arcadele puternice adăpostesc ochii mari, negri, de o nebănuită adîncime şi strălucire. Hidayet Riza Han, şeic şi emir în vechiul sultanat de Iskenderun, are de partea sa nu numai pe sufiții din tot imperiul, ci, deopotrivă, paşalele de Gaziantep şi Adana, de Halab, adică Alep, Hamah şi Damasc, ca şi ceea ce a mai rămas din califatul de Bagdad. Frățiile neguțătorilor de la Kara Deniz-Marea Neagră pînă la El Iskandarîya - Alexandria din Egipt, cele ale armurierilor, ale cărvănarilor şi armatorilor merg cu tatăl său, care vrea o reaşezare a imperiului, detronarea înalților dragomani, care sărăcesc raialele şi paşalîkurile storcînd fară milă pe fiii lui Allah, ca şi pe necredincioşi. Hidayet Riza Han a fost duşmanul lui Cogea Sinan paşa şi este prietenul de inimă al fostului mare vizir Ibrahim, prietenul lui Mikaly-bey. Ibrahim vede în Hidayet Riza Han pe învățatul care ar putea aduce imperiul pe calea prosperității prin negoț şi meşteşuguri, prin irigații, părăsind calea păgubitoare a războiului. „Abia am scăpat de un păienjeniş politicesc şi iată-mă căzînd în altul, mai plin de tenebre!”, îşi spune Mîrzea, lăsîndu-se legănat de uşoara mişcare a caicului... Tot Ibrahim vede în Mikaly-bey, stăpînul tău, omul care să-l împace cu Habsburgul. De aceea tatăl meu i-a scris o scrisoare lui Mikaly-bey, conjurîndu-l să-şi trimită soli de taină la Istanbul, unde să mă întîlnească pe mine. Greşala lui a fost că, pe lîngă această scrisoare, el a încredințat olăcarului un tub de argint cu o scrisoare cifrată a lui Ibrahim, prin care acesta îi cerea să lovească în Balcani în clipa cînd oştirea de Asia se va răscula, cerînd capul lui Ferhat paşa. Olăcarul, travestit în pelerin, s-a îmbarcat la Iskenderun în vreme ce olăcari cu scrisori obişnuite pentru neguțători şi prieteni de la Brusa şi Istanbul au plecat călări. Cei călări au fost cercetați de oamenii marelui vizir încă de la începutul drumului. Olăcarul îmbarcat pe caicul *Imbît* a căzut în mîna celui mai cumplit corsar din Insule, cunoscut sub numele de „Saladin chiorul, împăratul Cycladelor”. La mijloc este vorba de o vînzare, pentru că Saladin a găsit cele două scrisori şi îi cere tatălui meu cinci corăbii armate cu tunuri, o sută de mii de țechini, cincizeci de fecioare sirience şi jurămînt că, oricînd, corăbiile lui pot acosta la Iskenderun să-şi vîndă robii şi să încarce apă şi mîncare, fară să fie vătămate. Totul sub amenințarea că va dezvălui planurile lor partidei lui Ferhat paşa.

— Vrei să mă întrebi dacă merg cu tine, să smulgem lui Saladin chiorul, cu sabia, ceea ce vrea el să neguțeze pe aur greu?!

— Acest lucru îl vreau!

— De ce ne-ai ales pe noi, în afară de faptul că sîntem oştenii celui care, fară s-o ştie, îşi vede numele amestecat în treburile înaltei Porți?

— Scrisoarea cifrată a lui Ibrahim dovedeşte că nu este nici cea dintîi şi nici cea din urmă. Dacă Saladin o vinde lui Ferhat, sultanul n-o să poată în veci trimite steag de domnie domnului tău şi, după cîte o ştiu, el o cere, avînd elanuri tot atît de mari, pe cît de mari îi sînt ambiția şi vitejia.

Mîrzea gîndeşte fulgerător că atît ceea ce vrea Hidayet Riza Han, cît şi ceea ce vrea fostul mare vizir Ibrahim îmbracă la fel ca o mănuşă voia domnului său. Apoi, este o neruşinare ca un Saladin chiorul, chiar dacă-şi zice împăratul Cycladelor, să buzunărească un olăcar şi să se amestece cu atîta sfruntare în treburi care nu sînt ale lui.

— Dă poruncile de plecare, Ali!

Prin ochii negri şi adînci ai războinicului trece fulgerul aspru al bucuriei.

— Pe Allah! o ştiam... Fără tine nu mă puteam mişca, viteazule!... Binecuvîntat fie ceasul cînd destinul a vorbit prin gura unei femei.

— Mărgărita?

— Ea!

— Voi să ştiu totul, Ali!

Hidayet Riza Ali priveşte nisipul din clepsidră.

— Vremea ne mai îngăduie, frate.

Mîrzea închide ochii după obiceiul tătarilor, atunci cînd vor să se adîncească în ei înşişi... Riza Han a repezit o solie cu mesagerul lui Saladin chiorul, neuitînd să poruncească rheisului său, un corăbier încercat, să urmărească imediat caicul piraților cu trei caice de război. Fie din neîndemînarea acestuia, fie din alte pricini, Saladin, care-a ieşit în calea olăcarului său în strîmtoarea dintre insulele Samos, Fournoi şi Ikaria, şi-a jucat rolul cu atîta îndemînare facîndu-se că nu ştie de cele trei corăbii urmăritoare, încît în cea dintîi noapte olăcarul a dat semnalul cunoscut şi rheisul Daud s-a apropiat de grupul de insule Fournoi, spre a-l prinde pe Saladin la țărm. De fapt a fost el prins de cele patru caice ascunse într-un golf. Solului i s-au tăiat nasul şi urechile. Daud rheis a fost bătut în cuie pe catargul vasului, care a fost adus pînă la Iskenderun. Pe piept avea o scrisoare a lui Saladin, prinsă cu un hanger înfipt în inimă. Riza Han l-a repezit pe el, Ali, la Tîrgovişte să-l avertizeze pe domn. Ajuns la Istanbul, a trecut pe la Mărgărita.

— Cine este Mărgărita, Ali? şopteşte Mîrzea.

— A adus-o Chiajna la Alep, pe cînd era o fetiță de doi ani. A încredințat-o tatălui meu. Eu aveam cinci ani. Am crescut ca frate şi soră. Am învățat tot ce poate învăța un ucenic al medreselor noastre. Apoi, cînd a împlinit 18 ani şi Chiajna a murit, a fost luată la Istanbul de Dragoş Voinea Bîrlădeanu.

— Din ce neam este?

— Taina ei, frate.

— Deci, ai venit la Istanbul.

— Şi ea mi-a spus s-o însoţesc la Tîrnovo, unde aşteaptă tainicul beyului Mikaly. Acolo hotărîm dacă mai merg la Tîrgovişte sau nu; de asemenea dacă ne mulţumim să repezim un morovlah de-al ei şi noi, cîştigînd timp, să încercăm un alt plan pentru Saladin.

— Al cui plan, Ali?

— Al ei, frate!

Mîrzea are o strîngere de inimă. Oare atît de mare este dragostea acestei femei pentru bărbatul Mihail, încît îşi închină voievodului Mihail toată viaţa ei?

— Care este planul, Ali?

— De trei zile, una din corăbiile companiei San Marco încarcă la cheiul portului bizantin cele mai orbitoare mărfuri care s-au văzut în cei din urmă zece ani. Mateloţi şi hamali povestesc prin taverne că o principesă valahă pleacă la Veneţia cu toate averile ei, care se ridică la nu mai puţin de un milion de guldeni olandezi. Alaltăieri a fost văzut un spahiu şchiop dînd tîrcoale pe chei întrebînd hamalii ce se află în baloturi. A dat bacşiş unui matelot pe care l-a atras într-o tavernă descosîndu-l asupra echipajului şi încărcăturii. Ieri, cu două ceasuri înainte de închiderea porţilor, a plecat la galop spre Silivri, unde-a ajuns după miezul nopţii. A lăsat calul la un bostangiu şi s-a îmbarcat pe un caic cu două catarge care a luat drumul mării spre insula Marmara. Omul meu s-a întors în zori, cu cîteva clipe înainte de a veni tu. Tot ieri matelotul veneţian Carlo Gurci s-a îmbolnăvit şi, în locul lui, s-a înfăţişat un frate, Alfredo Curci.

— Şi Carlo?

— A fost cumpărat de acest presupus frate. Nu este bolnav.

— Alfredo?

— A fost angajat.

— Şi eu?

— Primeşti să mergi cu *Albertina*?

— Voi fi nada şi tu, vînătorul?!

— Da, frate!

— Unde crezi că ne va întîmpina Saladin? Şi eşti sigur că acel călăreţ este iscoada lui Saladin?

— Saladin stăpîneşte Egeea de cinci ani. Se şopteşte că însuşi sultanul îi plăteşte haraci. Vă va ataca numai între insule, acolo unde-şi poate ascunde corăbiile.

— Nu ştiu nimic despre Insule, decît din poveşti...

— Vei afla la bord. Pilotul este un învăţat.

— Planul?

— Te vei lăsa prins şi dus în faţa lui Saladin. Echipajul este binecredincios. Voi fi pe urmele tale. Vei lupta dinlăuntrul taberei lui, cînd noi îl vom ataca dinafara ei.

— Atît?

— Ce putem face mai mult?

— O vom vedea la faţa locului! Cînd mă duci pe *Albertina*?

— Te va duce omul meu, cu toate ale tale...

— Să mergem. Nisipul s-a scurs. Vremea vorbei a trecut.

— Un sfat!

— Care?

— Nu te mira de nimic. Ia totul sub porunca ta. Şi nu uita, el se numeşte Alfredo Curci, nu este un matelot de rînd, pare învăţat, cu toate că n-o arată, ba, dimpotrivă, se poartă ca şi cînd ar fi un pierde-vară.

— Ai învăţat din întîmplările solului tatălui tău.

— Pe Allah, n-am chef să fiu ţintuit în cuie de catarg.

— *Albertina* este înarmată?

— O vei vedea.

— *Harem*?

— Are zece tunuri ascunse sub baloturile de marfa. Mîrzea se ridică. Îşi cheamă şoimul care-i vine pe mănuşă şi de acolo sare uşor pe umăr.

— Viaţa mea s-a amestecat cu a ta, Ali, aşa cum gîndurile noastre slujesc aceleaşi lumini.

— Allah o ştie la fel de bine cum ştiu inimile noastre.

— Eşti un bărbat viteaz, drept şi generos.

— Eşti un războinic pe cît de îndrăzneţ, pe atît de înţelept. Să ieşim! Aud chemarea omului meu.

Ies pe puntea pustie. *Harem* pare o corabie părăsită. Soarele de aprilie scaldă în lumină cetatea împărătească. Istanbulul străluceşte în toată măreţia lui orientală. Ahmet îi arată luntrea trasă la pupa caicului. Este plină cu cufere. Vîslaşul întinde scara de pisică lăsată de la bordul caicului. Înainte de a încăleca copastia, Mîrzea se întoarce spre Hidayet Riza Ali.

— Dacă vreau să-ţi trimit o ştire, cum o fac?

— Allah te va lumina şi gîndurile noastre se vor întîlni, frate.

Hidayet Riza Ali îşi deschide braţele. Este semnul celei mai adînci dragoste. Mîrzea îl îmbrăţişează. Bărbatul acesta are în el o forţă necunoscută, ceva tainic, care ţine de misterele Răsăritului. Gustul amărui al aerului de mare îi trezeşte dintr-o dată o nedomolită poftă de viaţă. O stranie lăcomie de viitorul necunoscut plin de primejdii, care-l aşteaptă din clipa cînd începe să coboare agil scara de pisică. Nici n-a ajuns bine lîngă luntraş, un arab de cea mai limpede naştere, cînd pe *Harem* se aud paşi înăbuşiţi, ca şi cînd calele lui ar fi fost pline cu fantome, care n-au aşteptat

decît ca el să părăsească bordul pentru a ieşi la lumină. Luntraşul trage scurt la vîsle, ieşind pe după pupa înălţă a caicului, în forfota luntrilor pescăreşti şi a barcazurilor zarzavagiilor. Mîrzea se gîndeşte că *Libertatea* a ieşit de mult în Bosfor şi că, iată, destinul îi hărăzeşte şi un dram de viaţă petrecută pe mare, vis vechi şi împlinit numai pe jumătate în expediţiile cu cazacii de la Praguri.

2

Portul bizantin se află pe malul drept al Cornului de Aur privind spre Bosfor, la două sute de paşi dincoace de piciorul de piatră de care se agaţă lanţul care închide golful. Cheiul este din piatră. Dincolo de zidurile cetăţii se înalţă colina unde străjuiesc palatele sultanilor Topkapy Saray. Mîrzea vede încă de cînd dublează cheiul Neorion, siluetă zveltă şi înaltă a caravelei *Albertina*, singura corabie de larg legată la cheiul portului bizantin. Arabul lopătar îşi strecoară luntrea printre caicele vopsite în verde vesel, albastru şi portocaliu, care navigau pe Bosfor legînd ţărmul european de cel asiatic. Atinge cheiul la piciorul unor scări de piatră. Ajuns sus pe chei este ţintuit locului de mulţimea pestriţă, colorată în care burnuzul şi pelerina veneţiană se amestecă nedorit cu feregeaua şi benizul, turbanul cu toca, pălăriile cu voaluri ale creştinelor cu vălurile care acoperă musulmanele şi tot acest Vavilon înghesuit dintr-odată între stradă şi chei de cîţiva mateloţi înarmaţi cu cîngi, prin spatele cărora trec la pas repede doi catîri albi, ducînd o litieră. Catîrii au căpestrele din piele roşie împodobite cu panglici, oglinjoare şi pene de struţ. Litiera este din abanos, cu încrustaţii în sidef. Are perdelele din mătase roşie, lăsate. Catîrgiii poartă surtuce albastre şi sînt înarmaţi cu halebarde. Mîrzea poate vedea doar că litiera este oprită la puntea de lemn care leagă caravela de chei. Aude strigătele de admiraţie ale mulţimii cînd un paj negru desfăşoară o umbrelă evantai din pene de păun alb, adăpostind de soare o femeie învăluită într-o mantilă albastră-azurie, care urcă sprinten puntea de lemn la capătul căreia se vede un gentilom cu barba albă, descoperindu-se ceremonios. Femeia în mantilă azurie este urmată de o altă femeie în mantilă roşie, adăpostită sub altă umbrelă-evantai, făcută din pene de păun; după care urcă patru paji ducînd pe braţe cufaraşe de giuvaergicale îmbrăcate în safian verde şi portocaliu. Cele două femei sînt conduse de gentilomul cu barba albă spre dunetă. Dispar. Mulţimea pînă atunci tăcută, stăpînită de cîngile mateloţilor, se revarsă de la chei spre zidurile cetăţii în freamătul ei obişnuit, căruia i se adaugă comentariile clipei:

— Numai mînerul evantaiului avea douăsprezece diamante, Luciano!

— Pe Allah, trei pietre din besactea să aibă bietul Selim şi nu s-ar mai cocoşa sub berbecul ăsta negru! Hai la berbeeec chivirgic de Kara Iflak, chivirgiiic!

— Saleep! Saleep!

— O babă cu atîtea giuvaere, Fatima, fata mea!

— Se zice că este văduva lui...

— Taaaci! Nu-i rosti numele!

— O aşteaptă la Veneţia un palat de marmoră.

— La ce-i mai foloseşte!... Mîine poimîine moare.

— Cealaltă, tînăra, face pe puţin o mie de ţechini, Ayaz. Făcîndu-şi loc fară prea multă grijă pentru coastele celor care nu se grăbesc, arabul îl conduce la locul unde este ancorată caravela. De ce n-au rostit cele două femei numele bătrînei urcată la bord? Şi cine este această văduvă, poate de domn mort în exil, care a intrat în jocul lui Ali? Iată cum singur s-a lăsat înşelat de comedia pusă la cale cu atîta artă de Hidayet Riza Ali... Două femei cumpărate; ori din haremul lui şi povestea răspîndită în taverne, fastul cu care au fost înconjurate şi nada era să-l prindă pe el însuşi. Urcă puntea în văzul curioşilor adunaţi pe chei.

— Pe Israfil, un tătar!

— Doi tătari, Nasib.

— L-am văzut la Bachcisarai, Mahmut. Ţi-o jur!

— Şi eu! Era în stînga marelui han.

— Purta paitză de comandant de zece mii.

— Este Algui-baatur, neghiobilor!

— Este Algui-baatur!

— Femeile sînt roabele lui.

— Le va vinde...

— Este Algui, spaima stepelor!

Cînd trece pe puntea caravelei, de la dunetă îi iese în cale gentilomul venerabil care condusese femeile. Îi face o reverenţă scurtă. Îi spune în levantină:

— Iată-ţi corabia, căpitane!

— Iată-mă pe corabia voastră, *segniore*! Adăpostiţi-mă, pînă cînd nu se va naşte o legendă la chei.

Gentilomul cu trăsăturile asprite de vînturile mării face o nouă reverenţă, zîmbindu-i.

— Prudenţa voastră, ca şi modestia, împodobesc rareori pe războinicii zilelor noastre... Urmaţi-mă, nu fară să vă uitaţi peste bord, spre larg.

Gentilomul se întoarce spre dunetă. El îşi aruncă privirea dincolo de păienjenişul sarturilor şi manevrelor. Vede caicul *Harem*, cu vopseaua lui

albastră strălucind, trecînd grațios la nici două sute de paşi de *Albertina*, cu toate pînzele în vînt. Îl urmează pe gentilom fară să se mire de nimic. A fost unul din sfaturile lui Ali. Este limpede, cabina de sub dunetă a fost împărțită în două. Uşa pe care-o deschide gentilomul, îmbrăcat într-un costum venețian de catifea albastru de sineală, este una nouă, al cărei lemn n-a fost încă înnegrit de soare, valuri şi ploi. Cabina este scundă, îngustă şi are în borduri două paturi, cît poate dormi un om culcat pe-o parte. Un covoraş între cele două paturi. O măsuță prinsă în peretele vasului sub o ferăstruică. De dincolo de peretele de scîndură, se aude rîsul gîlgîit al unei fete tinere. Apoi tăcere. Ahmet aduce sacul cu rufaria stăpînului. Pe punte se aude şuieratul unui fluier. Porunci date în turcă.

— Şeful de echipaj este turc! spune gentilomul. Doriți să vedeți cum se pleacă de la chei? .

— Într-o clipă sînt afară, *segniore*... Aici vom dormi noi, domnia-voastră şi cu mine?!

— Ați ghicit!

— Vă supără dacă vom întinde un hamac pentru slujitorul meu?

— Nicidecum! Cu atît mai mult cu cît unul din noi vom fi întotdeauna afară. Nu vă speriați de îngustimea cabinei. Vom încerca să profităm de aerul curat al primăverii şi să uităm că pe *Albertina* altădată se călătorea regal. Aveți vreo poruncă de dat?

— Nici una în afara celor care v-au fost date!

— Atunci, cu voia voastră, ridicăm pînzele! Gentilomul iese. Mîrzea îşi spune că omul a văzut atîtea în viața lui, încît nici dacă s-ar întîlni nas în nas cu moartea, nu s-ar mai mira. Îşi agață pelerina roşie în cuierul pe care sînt agățate două pelerine din pînză de velă, cernite. Dintr-o privire vede tot ce se află în cabină. Două astrolabe mici, venețiene. Rafturile închise în care de obicei se țin portulanele. Lada venețiană, *cassone*, pictată cu o scenă din piața San Marco țintuită în duşumeaua cabinei. Pistoalele gentilomului, învelite în cîrpe unse cu untură de peşte. Patru muschetoane legate la rastel şi ele învelite în cîrpe unse. Cizme lungi cu turetcile din pînză de velă cernită... Şoimul scoate sunete seci, semn că este neliniştit. Ahmet iese, după ce aranjează sacul la căpătîiul patului din bordul corăbiei. Mîrzea îşi cheamă şoimul pe braț. Îl mîngîie. Îi face semn să se aşeze pe căpătîiul patului ştiind că, în cîteva clipe, Ahmet se va întoarce cu o legănătoare. Iese pe punte.

— Aici, *segniore*! se aude strigat.

Urcă cele cinci trepte care conduc spre dunetă. Gentilomul stă lîngă cîrmaci.

— Lascarides, domnia sa este căpitanul nostru.

— Să fie într-un ceas bun! spune cîrmaciul în levantină şi *Meltemi* să asculte de el.

— *Meltemi* este vîntul căruia turcii îi spun *Imbît, segniore*, spaima navigatorilor în Egee. Aţi mai navigat?

— Nu în Egee şi nu pe o caravelă.

— Atunci veţi avea bunăvoinţa să observaţi ceea ce facem noi! Mă numesc Franco Saccheti, sînt dintre cei mai veneţieni veneţieni, născut şi crescut pe Rio Ognissanti. Hei! Talat! Ce faci, diavole? Aşa! Este bine! Este magnific, Talat!

Mateloţii au ridicat puntea de lemn pe bord. Au dezlegat parîmele de la chei, sărind ca diavolii pe corabie. Talat, şeful de echipaj, scund, tîrîndu-şi puţin piciorul stîng, fluieră de trei ori şi mateloţii de la arborele gabier ridică trinca. Caravela vine uşor în vînt. Prova se depărtează de chei. Îşi trece bompresul peste Cornul de Aur. Peste Galata. Talat fluieră din nou. O smucitură uşoară. Vela mare cade de pe vergă. Cînd s-au urcat mateloţii în arboradă? Erau acolo şi el nu i-a văzut. După cum abia acum îl vede pe cel din coşul gabiei. Cîrmaciul Lascarides aduce caravela aproape paralel cu ţărmul.

Cheiul portului bizantin rămîne în urmă cu toată forfota mulţimii pestriţe. Gülhane şi Topkapi Saray alunecă uşor spre dreapta. Vîntul se întăreşte. Se aude apa clocotind sub etravă. Mîrzea îşi dă seama că fiecare din cele trei catarge îşi are mateloţii rînduiţi pentru manevra pînzelor. „Diavolii" sînt sus în arboradă, îşi strigă unul altuia cuvinte de neînţeles, corabia se culcă uşor în babord; velele se umflă unele după altele şi cînd *Albertina* dublează Sarayburnu, fuge cu toate pînzele spre Bosfor. Rezemat de copastia dunetei, Mîrzea se lasă fermecat de şuierul vîntului în arboradă; de clocotul şuvoitor al apei, de toate zgomotele atît de noi pentru el: scîrţîitul catargelor, zgomotul lanţului timonei, scîrţîitul punţii; dar mai ales de viaţa care a cuprins dintr-o dată corabia, facînd-o să tresalte, să unduiască lin, să se legene, să primească vîntul într-o îmbrăţişare dulce, plină de armonie. Se-ntreabă care din bărbaţii căţăraţi în arboradă este Alfredo Curci, după numele pe care şi l-a dat. În clipa cînd *Albertina* iese în Bosfor punînd prova spre sud, un glas pătrunzător şi melodios de femeie şopteşte în spatele lui:

— Iată-te deci, căpitane Mîrzea!

Închide ochii. Îşi muşcă buzele. Se răsuceşte curtenitor, cu inima zvîcnindu-i dureros.

— Iată-te deci şi aici, domniţă Mărgărito!

— N-ai fi fost prea singur, căpitane?

— Numai la singurătatea mea te-ai gîndit?

— Nimic nu mi se pare mai frumos decît Istanbulul văzut de pe mare. Să tăcem acum, să privim cetatea împărătească şi să gîndim la ceea ce va fi mîine.

— Echipajul nu se va mira văzîndu-ne împreună?

— Se vor naşte poveşti. Vom vorbi numai turceşte.

— Voia ta.

Mărgărita se reazămă de copastie. Vîntul îi flutură o şuviţă de păr. Cine poate fi bătrîna care a urcat la bord, pentru că Mărgărita poartă rochia „bătrînei". N-a zis ea că este vrăciţă?! De ce-a fost nevoie să joace rolul unei bătrîne? Ce taine mai ascunde? Şi ce caută pe Albertinal De ce-şi joacă viaţa cu atîta nepăsare? Dacă cel numit „Saladin chiorul, împăratul Cycladelor" este mai viclean şi mai puternic decît sînt ei vicleni şi puternici?! Ce soartă o aşteaptă? Tresare din gînduri, aproape speriat de puterea de pătrundere a femeii care-i şopteşte:

— Vie n-am să cad în mîna duşmanilor mei, căpitane...

— O nebunie! şopteşte.

— O ştiu! răspunde Mărgărita.

— Atunci?

— Este voia lui, izvorîtă din istorie şi din politikie. La el libertatea este singurul fel de a fi el însuşi.

— A dobîndit-o pentru Ţară.

— Atîta vreme cît duşmanul libertăţii este şi stăpînul ei, nu se poate vorbi decît de o libertate în genunchi... Te las *Segnior* Franco vrea să-ţi vorbească.

— Domniţă!

— Nu te pripi, căpitane!... Corabia, cerul şi marea, iată trei elemente care pot însemna veşnicia.

Îşi ridică cu graţie, poala rochiei pusă pe vertugadin şi, înclinîndu-şi fruntea uşor, în semn de salut la reverenţele lui *segnior* Franco, intră în cabina ei de unde se aude apoi ciripitul vesel al unui glas de fată.

— Doriţi să admiraţi peisajul, *capitano*!

— Este cu adevărat raiul, *segniore*!

— Onoraţi-mă spunîndu-mi fra'Franco!

— Atunci, la voia voastră, fra'Franco!

— Urmaţi-mă în cabină! Peste un ceas coasta nu va mai rămîne decît o linie subţire. Viaţa pe corabie este monotonă, atunci cînd nu vedem, dincolo de neplăcerile ei, frumuseţea universului.

— Sînteţi filosof, fra'Franco!

— Şi puţin poet, ca orice marinar, *capitano*!

În cabină şoimul moţăie pe legănătoarea încropită de Ahmet, care, fară o vorbă, iese, iar Mîrzea ştie că s-a aşezat în faţa uşii. Fra'Franco se aşază pe patul care unduie, după unduirea dulce a caravelei.

— Dacă lucrurile merg bire, *capitano*, acesta este cel din urmă drum al meu pe mare. Cu banii făgăduiţi drept recompensă, peste solda care pentru acest drum mi se plăteşte întreit, îmi asigur bătrîneţile, fac o depunere la Banca Veneţiei şi cumpăr o brigantină pentru fiul meu Leonardo. Iată-mă deci la ordinele voastre. Biografia care o cunoaşte echipajul: nobil tătar izgonit de la Bachcisaray în urma unor intrigi ale fratelui marelui han. Mergeţi la Veneţia să vindeţi giuvaeruri şi să afretaţi o flotă pentru a vă întoarce în Crimeea. Se pare că sînteţi sub protecţia unei principese valahe, care se duce la Veneţia pentru a obţine de la doge o recomandare către Curtea Franţei, unde vărul ei, voievodul Petre Cercel a fost atît de onorat.

— Frumos!

— Pentru că vreţi să vă comandaţi singur flota, faceţi şi o şcoală de marinărie pe *Albertina*.

— Asta va adormi veghea unui anumit Alfredo Curci.

— Da!

— Şi altceva?

— Mateloţii sînt de fapt nişte copii. Fenomenele cereşti îi înspăimîntă la fel de tare ca şi nemărginirea atotputernică a mării. Cuceriţi-le încrederea şi vă vor urma şi în iad, dacă iadul este mai dur decît viaţa pe mare.

— O doresc. Dar cum?

— Staţi printre ei. Ascultaţi-le poveştile! Cunoaşteţi-le necazurile.

— Avem vreme?

— Abia poimîine noapte ieşim din Marmara.

— Şi Alfredo?

— Trei din oamenii mei de încredere îl veghează zi şi noapte.

— Nu vor fi cumpăraţi?

— Au soţii, de care sînt încă îndrăgostiţi, şi copii. Ştiu că mîna celui care a cumpărat *Albertina* îi poate ajunge pe cei dragi.

— Mi-ar fi plăcut să fie credincioşi din altă pricină decît frica.

— Sînt doar oameni, *capitano*.

— Deci *Albertina*...

— A fost cumpărată la dublul preţului ei real, numai ca să poată purta pavilionul Veneţiei şi al companiei San Marco, cu pilot şi echipaj cu tot. Niciodată, în cei patruzeci de ani de punte, n-am fost mai bine plătit ca acum. Şi am slujit, printre alţii, pe sacra majestate prea catolică a Spaniei, în acele temute şi înspăimîntătoare *Flotas del Oro*!... Sînt unul din cei care posedă secretul longitudinii, pentru păstrarea căruia am jurat pe

Evanghelie... Şi nu uitaţi, sînt unul din cei scăpaţi vii, după părăsirea serviciului majestăţii sale prea catolice.

— De ce mi-o spui?

— Am încredere oarbă în principesa Mărgărita.

— O cunoşti?

— Am slujit-o în flota unchiului ei.

— Pe mine nu mă cunoşti!

— S-a pus sub protecţia voastră, *capitano*... Este întîia dată cînd se pune sub protecţia unui bărbat.

Mîrzea îşi muşcă bazele.

— Cu ce începem, fra'Franco?

— Cu începutul, *capitano*...

— Care se numeşte?

— *Albertina* şi „Jurnalul de bord". Dar pentru asta, *capitano*, vă rog să renunţaţi la pintenii voştri măreţi, la sabia aceasta redutabilă şi la uniforma voastră de prinţ oriental... *Albertina* vă va primi mult mai cordial, dacă veţi adopta ţinuta mateloţilor ei.

— Iată cea dintîi transformare pe care mi-o cere marea, fra'Franco! Fie!

Nu fară o strîngere de inimă Mîrzea se desparte de ţinuta lui războinică şi orientală, aceea care-l făcuse într-un fel el însuşi. Îmbracă pantalonii din pînză aspră de cînepa şi bluza marinărească largă, din acelaşi material grosolan. Fra'Franco îl priveşte cu admiraţie.

— Sînteţi un bărbat care vede dincolo de aparenţe, *capitano*! Să mergem. Vîntul s-a mutat în tribord.

Fericit şi trist, vesel şi chinuit de prezenţa ei, iese pe punte în soarele tînăr de aprilie şi în vîntul plin de aromele ciudate al Mării Marmara.

3

Amurgul se lasă peste mare învăluindu-se într-o fastuoasă hlamidă purpurie. Cerul arde în vîlvori calme.. Cea dintîi zi de marinărit l-a ameţit. Puntea care-ţi fuge mereu de sub picioare, obiceiul ei de a se apleca cînd într-un bord, cînd în celălalt, încăpăţînarea cu care îşi ridică ori apleacă cînd prova, cînd pupa, cerul mereu legănat în catarge, pînzele şi manevrele lor, sarturile şi tot ce ţine de *Albertina*, se mişcă fiecare pentru sine şi fiecare urmînd mişcările vîntului şi ale valurilor. L-a ameţit deci veşnica mişcare a corăbiei, dîndu-i simţămîntul ciudat al trecerii. L-a ameţit fra'Franco cu potopul de numiri marinăreşti, purtîndu-l de trei ori de-a lungul şi de-a latul corăbiei, de la chilă pînă în

gabie. Şi-a spus că în şa şi din galop se simte în stare să dea piept cu un buluc de Saladini; chiori sau nu; dar că aici, hîțînat şi legănat, înghesuit între parîme şi lanțuri ajunge o jumătate de Saladin, fie şi orb; să-i pună gîtul în juvăț. Fra'Franco a rîs şi atunci a văzut că navigatorul nu are nici un dinte. S-a uitat mai cu băgare de seamă şi la ceilalți mateloți mai vîrstnici. Cîte un dinte la unul, ori la altul, uitat de vreme, gălbejit şi ruşinat. „O boală a mării!" şi-a spus. De bine, de rău s-a ostenit să țină minte ceea ce a crezut că-i va sluji într-o luptă unde oamenii aceştia s-ar chema unii pe alții acolo sau acolo şi acel acolo se numeşte în limbajul lor păsăresc prova, ori pupa, ori tribord, ori tambuchiu, ori altfel.

— Nu sînt născut să fiu marinar; fra'Franco! i-a spus la amiază, venețianului.

— Binecuvîntă-l pe Domnul, *capitano!*

— De ce-mi zici *capitano!*

— Am o groază cumplită de pirați. Sînt un navigator, nu un luptător. Am scăpat din ghearele piraților blestematei de eretice, care este Elisabeta a Engliterei. Am scăpat de pirații algerieni şi, pe viul Dumnezeu, ajutat de San'Marco, ca şi de ceilalți sfinți ai Veneției: vreau să scap şi de acest infam Saladin, Domnul, ori diavolul să-l spînzure de cel mai înalt catarg.

— Şi ca să scapi, ți-ai pus nădejdea în mine?

— Pe Madonna, da! În domnia ta, în această tulburătoare femeie, care are haruri secrete (pe sfîntul Pantalone, dacă ar şti Inchiziția şi ar fi venețiancă, am asista la cea mai spectaculoasă ardere pe rug) şi, iată, uită-te, ca din întîmplare, la două carturi în Notos.

— Pe acelaşi sfînt cu nume nu prea sacru, Pantalone, unde să mă uit fra'Franco?

— De la prova, mai la dreapta. Ce vezi, *capitano!*

— Pare a fi o corabie.

— Este *Harem*. Adaugă la cei doi protectori ai mei pe stăpînul acelei corăbii. În stînga noastră, adică în tribord, ce vezi, *capitano!*

— Nişte insule.

— Insula Imrali. Ai ochi buni. Dincolo de ea, coasta sălbatică a Anatoliei...

A sunat clopotul vasului. Marinarii au trecut în fața dunetei, la masă,

— Să mergem în cabină, *capitano!*

— Domnia ta mănînci acolo?

— Nu.

— Atunci mîncăm cu oamenii.

— Înveți repede să cîştigi inimile celor sărmani, *capitano!*

— Este o ştiință veche, deprinsă o dată cu purtarea armelor! Au mîncat o zeamă de orez în care înotau cîteva bucăți de carne de oaie. Matrozii nu

s-au aşezat la masa prinsă de punte, pînă cînd fra'Franco n-a binecuvîntat pîinea de secară. Pe catargul mare astrolabul navei se leagănă agăţat într-un piron. Sînt şaisprezece mateloţi la masă, între care Alfredo Curci face figură deosebită. Este ceva intermediar între un arab şi un normand sicilian. Are nasul vulturesc al arabilor, trăsăturile de pasăre de pradă ale celor din pustiuri, pielea arămie, arsă de soare şi aspritã de vînturi, în schimb sprîncenele şi pletele galben-aurii, culoare rar întîlnită pe mările Levantului. Îşi poartă pletele strînse într-o coadă groasă. Cercel în urechea stîngă. Urma unei lovituri de sabie îi crestează buzele şi nara dreaptă, care este despicată pînă la rădăcină. Nu are mai mult de 28 de ani. Mănîncă fară să plescăie, cum o fac ceilalţi, ba după felul cum îi tremură nara despicată şi cum se încruntă, s-ar părea că nu-i este la îndemînă să stea lîngă ei. Oricît şi-a dat cu catran pe mîini, Mîrzea i le vede suple, cu degetele prelungi şi unghiile rotunjite, semn că nu sînt mîini muncite. Omul mănîncă liniştit, cu nasul vîrît în castronul de tablă. Cînd se simte în afara atenţiei, îşi strecoară privirea spre uşa ajurată a cabinei Mărgăritei. Mîrzea îi vede spasmul dureros al buzelor. Se întreabă cînd şi cum a avut vreme tînărul ciudat s-o vadă pe Mărgărita şi să se îndrăgostească pînă acolo, încît nu se poate stăpîni şi, cînd bucătarul, ducînd un pui fript pe o tavă plină cu morcovi şi cartofi fierţi se opreşte în faţa uşii, se ridică de la masă şi, din cîţiva paşi, este la uşa cabinei pe care-o deschide, făcînd în acelaşi timp un fel de reverenţă.

— Ei, ei, bobocule! spune un vlăjgan mustăcios... Dacă nu erai pe *Albertina*, pentru gestul tău încasai cel puţin trei bice.

Alfredo Curci s-a întors la masă, speriat. El s-a făcut că nu-l vede, întrebîndu-l pe fra'Franco, destul de tare să fie auzit de toţi mateloţii, dacă navigaţia se face după astre; aşa cum după astre se fac drumurile nesfîrşite ale călăreţilor pustiului. Fra'Franco a spus da, şi după astre, dar mai ales după busolă, invitîndu-l ca, după masă, să studieze împreună acest instrument miraculos. În văzul echipajului care-şi făcea siesta pe punte, fra! Franco i-a arătat şi explicat busola, aşezată într-o ladă de lemn în faţa timonei. Un ac magnetic pus pe un pivot, care străpungea o rozã a vînturilor desenată cu tuş de China, pe care erau scrise cele patru vînturi: la nord, între 315° şi 45° Boreas; la est, între 45° şi 125°, Euros; la sud, între 125° şi 225°, Notos; la vest, între 225° şi 315° , Zephyros. Apoi cele 32 de romburi ale rozei, numite arii de vînt. Capacul încleiat şi ţipla care-l acoperea.

— Este singura noastră călăuză în largul mărilor şi-al oceanelor, *capitano!* i-a spus fra'Franco, pentru că nu totdeauna astrele sînt favorabile navigatorilor.

— Eu nu aş crede atît de mult în această călăuză! s-a auzit un glas din spatele lor.

Un glas aspru, dur şi tăios. S-au întors. Era Alfredo Curci.

— În ce-ai avea tu încredere deplină, fiule? l-a întrebat fra'Franco.

— În ochii mei. În experienţa mea. În culoarea mării. În zborul pescăruşilor. În răsăritul şi apusul soarelui şi al constelaţiilor.

— Se vede că n-ai navigat decît pe lîngă coaste, sau în arhipelag, Alfredo.

— Aşa este, *capitano*! Iertaţi-mă... sînt un limbut...

Omul l-a privit cercetător, cu ochi de culoarea oţelului, după care s-a retras făcînd un fel de temenea pe jumătate reverenţă.

— Poate să aibă dreptate! i-a şoptit fra'Franco, cînd au ajuns în cabină şi cînd i-a arătat „Tablele alfonsiene", care au fost alcătuite în Spania prin 1250, pe vremea regelui Alfons, de către învăţaţi arabi... Poate să aibă dreptate! Să veghem!

A urmat o iniţiere scurtă în ştiinţa navigaţiei, arătîndu-i-se „Îndreptarul mării", tipărit la Dieppe; „Oglinzile mării", tipărite de olandezi şi portulanele genoveze şi veneţiene. Apoi cartea secretă a matematicianului spaniol Medina, tipărită la 1545, „Arta navigaţiei". Oricum a înţeles că, de veacuri omenirea se luptă să înţeleagă marea, să adune date despre vînturi, cețuri, ploi şi furtuni; dar mai ales să găsească „secretul longitudinii", cum spunea fra'Franco oftînd. Cu alte cuvinte să poată afla unde se găseşte pe mare, ca să ştie cum să ajungă acolo unde o voieşte. Iată că ceea ce i se părea de pe ţărm o foarte frumoasă călătorie în bătaia vîntului, i se pare de pe bordul *Albertinei*, o foarte încîlcită şi grea ştiinţă. Ferice de ignoranţi! Oricum, pentru onoarea lui, de mîine va studia toate aceste tabele; dar mai ales va învăţa să ia înălţimea cu astrolabul şi va cerceta mai îndeaproape busola, care-i dă atîtea temeri lui fra'Franco şi lui Alfredo Curci.

Deci, amurgul se lasă peste mare învăluindu-se într-o fastuoasă hlamidă purpurie. Cerul arde în vîlvori calme. Stau pe dunetă în spatele lui Lascarides, cîrmaciul care spune tare:

— Prova babord, insula verde Marmara, kir Franco! Ce facem? Apoi şoptit: Băiatul s-a învîrtit tot timpul pe la bucătărie, kir Franco! A curăţat cartofii şi morcovii. Are doi porumbei călători, ascunşi într-o colivie pe care-o ţine într-un sac, în cală.

— Ai mîncat?

— M-am făcut că mănînc!

— Unde este talgerul?

— L-a dus Talat, domniţei.

Din gabie se aude glasul cîntat al gabierului:

— Prova babord, pămîîîînt!

— Vino tribord două carturi, Lascarides!

— Ocolim insulele?

— Nu am nici o poftă să fiu înghesuit între ele... *Capitano*, acolo este insula Marmara şi cîteva alte insule, Avşar. Un sfat. Niciodată să nu intri noaptea între insule, chiar dacă locuitorii lor sînt sfinți... Oricît de sfinți ar fi, o corabie singură le trezeşte întotdeauna pofta de pradă.

— Toți sfinții care-au umblat pe mare au fost piraţi, ori fii de piraţi! mormăie Lascarides.

Insula Marmara fuge la mai bine de o leghe în babord. Se vede ca o mare pată verde-aurie pusă pe albastrul rubiniu al mării. Dintr-o dată Mîrzea simte prezența Mărgăritei. Îi aude paşii uşori. Îi aude şi simte răsufletul. Femeia, învăluită într-o pelerină albastră, este urmată de pajul ei, copila văzută în treacăt, mai mult femeie decît copilă, şi mai mult băieţoi decît femeie, învăluită la rîndu-i într-o pelerină tot albastră.

— Jos, parcă sînt închisă într-un adevărat cuptor! spune Mărgărita... Ce înserare de vis! Lascarides, prietene, este timpul să te vaiți puțin, nu prea mult, să spui că te doare capul, să laşi cîrma lui fra'Franco şi să dormi pînă la miezul nopții.

— Pe Iisus, şobolanul ăla de apă m-a otrăvit...

— Încă nu, prietene... Îți dă doar o pastă de opium, care-ți tulbură mintea şi privirea.

— Simt că mi se înmoaie picioarele, domniță!

— Du-te liniştit! Nu bea şi nu mînca nimic, decît de la Talat. Fra'Franco trece la cîrmă, şoptindu-i ceva sfîntului numit Pantalone. Mărgărita şi băieţoiul-copilă îl iau pe Mîrzea la mijloc.

— Ştii să cînți? îl întreabă Mărgărita.

— O serenadă, domniță?

— De ce nu? Ți-e ruşine? ,

— Mă miră!

În culorile grele ale amurgului, Mărgărita pare altă femeie. Mult mai tînără, eliberată parcă de o povară. Cînd se răsuceşte spre el, vede că poartă, la centura-lată din fir, două pistoale mici, cu plăsele de sidef şi i se pare că jocul acesta de pe dunetă, în văzul echipajului, are un tîlc. Ochii negri, strălucitori ai femeii, îl privesc cu o urmă de veselie întrebătoare.

— Cunoaşte-o pe Ilinca Bîrlădeanu, sora lui Dragoş Voirea Bîrlădeanu cel tînăr.

— Supusă la poruncă! spune vesel pajul şi rîde... Celălalt era mai frumos.

— Care celălalt?

— Domnia sa Ghețea.

— E însurat, jupîniță Ilinco!

— Da?!
— Aşa!
— Aştept cîntecul! spune Mărgărita.

Ştie, în tătară, un cîntec trist, de stepă. Un cîntec de dragoste, în care este vorba de frumoasa Bibihanum, soţia prea iubită a lui Timur Lenk, cel plecat în Indii să-i aştearnă la picioare bogăţiile acelei ţări fabuloase.

Are glasul adînc, uşor aburit de emoţie. Se reazămă de bastingaj. Corabia pluteşte uşor, cu velele pline de lumina sîngerie a asfinţitului. Trec pescăruşi în zbor frînt. Ştie că mateloţii s-au adunat la piciorul scării care urcă pe dureţă. Aude cum cineva îl acompaniază stîngaci cu o mandolă. Cînd cîntă refrenul: „Ai, ai, ai!" bărbaţii aceia de jos îl preiau în cor tînguios. Din cînd în cînd se aude apa clipocind în lungul bordurilor. Totul ar fi frumos, nespus de frumos, dacă Alfredo Curci n-ar fi pus pastă de opium în mîncarea cîrmaciului Lascarides; dacă n-ar exista scrisoarea cifrată a fostului mare vizir Ibrahim către măria sa voievodul Mihai şi dacă, dincolo de linia fastuoasă a orizontului, n-ar sta la pîndă cel numit Saladin Chiorul, împăratul Cycladelor...

4

Mă numesc Domenico... sînt născut pe insula Murano. Nu-mi cunosc mama. Mai puţin tatăl. La doi ani mîncam din gunoaie. La trei furam. La cinci împleteam plase pescăreşti. La şapte căram lemne şi cărbuni la cuptoarele sticlarilor. La opt mi-am luat lumea în cap, intrînd mus pe caracul lui don Pavone, puţintel mai rău decît iadul însuşi. Am navigat între Malta şi Veneţia. Dar înainte am fost lopătar şi edecar pe Riviera del Brenta. Am urcat de sute de ori pînă la Padova. Am tras la rame pînă mi se vărsa fierea în gură între Veneţia şi Chioggia. Între Chioggia şi Torcello, între Torcello şi Portegrandi. Laguna a fost viaţa mea de la opt la douăzeci şi opt de ani. Laguna şi ţînţarii ei. Aveam buzele umflate de înţepături. Pleoapele umflate. Mîinile umflate. Cînd nu aveam friguri, zăceam de foame. Cînd eram sătul, aveam friguri. Se zice că am prădat, împreună cu alţii, un galion pe care l-am făcut să naufragieze într-o noapte cu ceaţă, undeva în mlaştinile de lîngă Cavallino. Am vîslit opt ani pe galerele dogelui. De la 32 la 40 de ani. Fra' Franco nu s-a uitat la trecutul meu. M-a luat pe *Albertina*. Aici este casa mea şi mă numesc Domenico de pe *Albertina*.

— Mă numesc Kebir. Sînt născut în deşertul care înconjoară inima lumii, Bagdad, la poalele lui Jabel Hamrin. Tatăl meu a fost ucis apărînd

cămilele stăpînului său. Mama a fost vîndută la tîrgul de sclavi din Mandali. Eu am fost vîndut unui negustor care avea trei dahabiehuri pe Tigris. Am tras la edec şi am vîslit asemeni lui Domenico. De la Bagdad pînă la Mosul şi de la Mosul, prin Bagdad, pînă la golful Persic. Am navigat între Abadan şi Al Muharraq. Apoi la Bengal. Apoi în insula mirodeniilor, Madagascar. Apoi în Marea Roşie, unde am fost pescuitor de perle. Iată, un rechin mi-a smuls piciorul stîng de la genunchi. Sînt singur sub stele. Am cerşit. Am furat. M-am tîrît la Mecca. Am fost cămilar şi cioban. M-am întors la mare, care era viața mea. Aveam o colibă şi o barcă, într-un loc pustiu în golful Aqaba, unde se vărsa în mare un pîrîu coborît din Ash Shifa. Un om sfînt s-a înfățişat într-o seara pe cînd îmi fierbeam peştele. Mi-a vorbit de Allah şi marea lui bunătate, pe care eu nu o întîlnisem, spunîndu-mi că sînt unul din înțelepți. L-am întrebat cum se poate una ca asta, neştiind eu carte, fiind un pescar sărman, fară femeie şi copii, fară nici un rost pe lume. Mi-a spus că înțelepciunea mea stă tocmai în ceea ce numesc eu singurătate, care, de fapt, nu este singurătate, dacă stelele vin şi-mi luminează coliba, pescăruşii se ospătează cu resturile prînzului şi ale cinei mele, peştii se lasă prinşi în năvoadele mele şi umbra mea mi-a rămas credincioasă. M-a rugat să-l trec marea în Egipt şi el mă va duce la El Eskanderîya, oraşul minune de la marea albastră, unde-mi voi face un rost printre oameni, dacă o vreau. Dacă nu vreau să mă întorc printre oameni, atunci îmi dă zece țechini de aur şi să-mi văd mai departe de înțelepciune... Poate mă săturasem de singurătate, adică de linişte. Aşa că m-am întors între oameni. Am trecut Marea Roşie şi am pus piciorul pe țărm la Jemsa. Acolo am vîndut barca şi năvoadele mele. Am călătorit cu o caravană de pelerini care se întorceau de la Mecca pînă la El Mimja. Apoi pe Nil pînă la Cairo, unde omul sfînt s-a îmbolnăvit de lepră, lăsîndu-mă oamenilor. Am cerşit. M-am lăsat înjugat în locul catîrilor, ori al măgarilor la roțile de scos apă. Am forat o barcă şi m-am lăsat dus spre marea cea albastră. La Alexandria m-au prins străjile pescuind într-un loc oprit. Cum căutau un ucigaş, au spus că eu sînt acela şi m-au tîrît în fața cadiului, care, judecîndu-mă cu dreptate, a poruncit să mi se taie amîndouă mîinile chiar pe locul unde avusese loc uciderea. Cînd mă duceau spre acel loc, blestemînd eu puțina mea înțelepciune şi abia acum înțelegînd tîlcul din vorbele omului sfînt, am văzut o corabie pregătindu-se de plecare, chiar la cheiul pe unde mă tîrau oştenii cadiului. Am strigat Allah atît de cumplit, încît aceia s-au speriat. Şchiop cum sînt, din cîțiva paşi am fost pe chei, de unde am sărit în apă. Corabia se depărtase împinsă cu cangile. Am înotat nebuneşte şi, cu toate că străjile au tras cu archebuzele, iar tunul a tras de trei ori vestind închiderea portului, fra'Franco şi-a urmat manevra, iar cei de pe punte mi-au aruncat o parîmă cu care m-au tras la bord. M-am găsit pe mine

printre acei necunoscuți, iar de atunci, casa mea se numeşte *Albertina* şi mă numesc, după cum am spus, Kebir de pe *Albertina*.

Pe *Albertina* nu arde nici un foc şi fra'Franco a poruncit să nu se aprindă nici un fanar. Corabia trece prin noapte ca o fantomă. După mărturisirea lui Kebir se face linişte. Oamenii stau înveliți în pături. Unii stau pe colacii de parîme. Alții legănați în hamacele agățate între borduri şi catarge. Simte că-l aşteaptă pe el. Că din clipa cînd şi-a părăsit cabina, mîncînd la masa lor, oferindu-le prietenia şi ei încă neprimindu-l decît din respectul pe care-l datorează lui fra'Franco, aşteaptă să le spună adevărul lui. Şi, ciudat, iată că nu vrea şi nu poate să-i mintă... Povestea lui Domenico şi a lui Kebir a ascultat-o de zeci de ori pînă acum, în alte variante, cu alte nume şi neavînd ca fundal marea; dar, în esență, aceeaşi, într-un fel este povestea vremii lor. Vorbeşte în levantină pe care o îndeasă cu cuvinte turceşti şi tătărăşti. Stă pe o pernă aşezată la piciorul scării care urcă la dunetă.

— Eu însumi nu-mi cunosc mama! spune. Tatăl meu a fost un războinic vestit al stepelor de dincolo de Marea Neagră. M-am născut pe cal şi, de la opt ani, am învățat lupta cu arcul, cu sulița şi sabia. Destinul meu a fost să cutreier pămîntul, aşa cum al vostru este să cutreierați mările. Tatăl meu a murit într-o luptă şi l-am îngropat sub un pom singuratic, lîngă un pîrîu, căruia vara, îi seacă apele. Un pîrîu fară nume. Am luat armele lui, caii lui, slugile lui şi le-am închinat pe toate stăpînului meu firesc. Acesta m-a încercat cu fier, foc şi întrebările sfetnicilor lui. Apoi mi-a încredințat zece oameni din paza trupului său. După un an, m-a trimis să învăț la medresa din Ispahan. După alți trei m-a trimis să învăț la poleaci. Apoi m-a ridicat la treapta de comandant de mie adică m-a făcut *minghan-u-noion*, unde, datorită învățăturii mele şi credinței față de luminatul stăpîn, am fost înălțat la rangul de al treilea vizir. Temîndu-se de mine, ceilalți comandanți de mie, chiar şi cei de zece mii, au pus la cale vînzarea mea, chemîndu-mă, ca din partea uneia din favoritele stăpînului, în grădina haremului din Bachcisaray. M-am dus, eram tînăr şi înfocat; tot ei mi-au scos-o în cale pe Madiha, cea mai frumoasă femeie a Răsăritului, fiică de emir uzbek. La a treia întîlnire am fost prinşi. Madiha a fost aruncată într-o fîntînă. Eu am fost schingiuit. Înainte de a fi ucis prin sugrumare cu coarda arcului, slujitorii mei m-au scăpat din temniță, săpînd un tunel pe sub ziduri. Am ridicat tümenul la răscoală, dar am fost învins. L-am călăuzit într-un loc ascuns, unde-şi va paşte vitele, pînă la întoarcerea mea. Atunci, voi, care sînteți de pe acum prietenii mei, veți avea oricînd loc la masa mea şi *Albertina* va fi primită în ținuturile mele, care au hotarele de miazăzi pe mare, cu toată cinstea cuvenită. Numele meu l-am uitat, dar mi-ar plăcea să mă chemați pe numele vîntului cumplit de la

miazănoapte: Boreas! Din clipa asta sînt Boreas de pe *Albertina*. Are o tresărire cînd aude corul glasurilor bărbăteşti repetînd de trei ori:

— El este Boreas de pe *Albertina*.

Apoi, Talat, şeful de echipaj se ridică şi aruncă peste bord o găleată din pînză de velă, legată cu o saulă. O trage pe punte. Îşi scoate lingura de lemn de la brîu. I-o dă plină cu apă de mare. Îşi înfrînge greaţa care-i strînge fălcile şi bea apa de mare din lingură. Apa de mare cu gust puternic de iod, de alge, de peşte, de sare; dar mai ales cu gust de soare şi de vînt. Ciudat cum apa de mare poartă în ea gustul vîntului şi al soarelui!... Constelaţiile se rotesc spre miezul nopţii. Cu fiecare nume nou din echipaj care-şi povesteşte viaţa, realitatea se încarcă ciudat cu fantastic, iar fantasticul cu realitate.

Manrique, spaniolul din Cadiz, constructor de caravele, apoi spion al regelui Spaniei în şantierele portugheze, navigator în *Flotas del Oro* (În Flota Sudului care naviga pînă la Cartagina, în Columbia) şi mai tîrziu în Flota Pacificului, care pleca de la Callao cu aurul din Chile şi Peru, Manrique l-a uimit povestind despre lumea nouă, despre avuţiile ei nebănuite, despre monştri care ieşeau din ocean în carturile dinaintea zorilor, despre vîrtejurile uriaşe care înghiţeau caravelele cu întregul lor echipaj, despre oraşele din piatră de pe platourile înalte vegheate de zei sîngeroşi, despre luptele cu piraţii engleji, lumi noi, cunoscute vag de la lefegiii întîlniţi prin tabere, care slujiseră sub steagurile Spaniei.

— Este miezul nopţii! spune de la cîrmă fra'Franco! Schimbaţi gabierii... Hei, Lascarides, cum te simţi?

— Văd ca prin ceaţă, kir Franco!

— Poti să tii cîrma?

— Am să încerc!

— Toată lumea se culcă! Talat! Dublează vardia! Este vremea să ne odihnim fară grijă.

Intră în cabină trecînd pe sub hamacul lui Ahmet, întins între copastie şi scara dunetei.

— Omul galben are un cîrlig de fier cu care a încercat să tragă zăvoarele de la uşa principeselor! spune Ahmet în tătară.

— Altceva?

— Nimic, stăpîne!

— Veghează!

— Allah nu doarme decît cu un ochi. Ahmet nu-l închide pe acela decît pe jumătate.

În cabină miroase a lemnărie. Aerul este jilav. Aşternutul este jilav. Agăţat într-un cîrlig din tavan, un felinar orb.

— Nu te dezbrăca, *capitano!*... Şcoala ta n-a încetat nici după miezul nopții. Aşteaptă. Eşti aşteptat la rîndul tău.

Fra'Franco ciocăne uşor în peretele de lemn al cabină După o clipă i se răspunde prin alt ciocănit. Atunci fra'Franco împinge cu putere în peretele din lemn gros de stejar şi lunecînd uşor, se desprinde o tăblie la nivelul patului, îngustă şi lată cît un om să se poată rostogoli de aici, dincolo. Fra' Franco îi zîmbeşte.

— Curaj, *capitano*! Puterea mea încetează din clipa asta!

— Clipă din care treci în puterea mea! se aude de dincolo glasul şoptit al Mărgăritei.

— Destinul, fra'Franco! spune Mîrzea.

Se lungeşte în patul navigatorului. Se rostogoleşte şi ajunge dincolo, mai repede decît se aşteptase. Încăperea e geamănă celeilalte, părăsită cu o clipă înainte, ca aşezare şi mărime. Atît. Mărgărita stă pe marginea patului în care doarme adînc femeia-băiețandru Ilinca. Acelaşi felinar orb agățat de tavan, legănîndu-se după mişcările legănate ale vasului. Ilinca doarme cu mîna lîngă patul unui pistol. Toată perna este plină de buclele care-o înconjoară ca un nor strălucitor. Mărgărita îi zîmbeşte. Are trăsăturile ostenite, cearcăne şi ochii căzuți în fundul capului.

— Suferi, domniță! spune şi, fară să vrea, îngenunche.

— Ține-ți firea, căpitane! Ai acolo pană şi hîrtie. Deschide călimările! Uită-te la buzele mele. Nu acum. În clipa cînd mă vezi plecînd. Scrie tot ce murmur. Sau ce ți se pare că murmur. Sau ce spun. Ce şoptesc. Ce buzele mele par că vor să şoptească. Sau să spună.

Mărgărita se face dintr-odată albă. Ochii i se deschid peste măsură. Mîrzea are simțămîntul că femeia frumoasa din fața lui vede o altă lume, nu o lume de spaime, nici o lume a morții; ci o lume stranie, dincolo de înțelegerea imediată, lumea aceea despre care foarte arareori vorbeau vracii triburilor din Răsărit, care trecuseră Pamirul şi uceniciseră în Tibet. Dacă n-ar fi un sceptic, poate s-ar tulbura văzînd schimbările care se petrec în adîncurile femeii fermecătoare pe care-o iubeşte cu o sălbăticie îndărătnică. Obrazul Mărgăritei se împietreşte. Se aspreşte. Ochii negri, plini de taină, nu de puține ori visători şi galeşi, catifelați şi duioşi, par pustiiți de conştiința de sine, apoi un duh străin se sălăşluieşte parcă în Mărgărita, stăpînind-o. O conştiință străină, ori o putere străină, care împrumută obrazului un aer ciudat şi privirii o răceală de gheață.

— După cel dintîi asfințit al soarelui, în clipa cînd Boarul iese în păşunile cerului... De două ori numărul patru sub Ursa Mică, de la Răsărit, numărîndu-l pe doi şi puterea a treia a lui doi. Arcturus – favorabil numai după zenit... tel din zodia Săgetătorului va învinge... Iar tu...

Mărgărita se opreşte. Buzele ei au o schimă dureroasă. Spusese în turcă toate vorbele ciudate pe care el le scrie cu chirilice în româneşte. Se opreşte. Face un efort să se smulgă de sub puterea străină care-o stăpîneşte. Are obrazul scăldat în sudoare şi lacrimi. Strigă:

— Nu o vreau!

În aceeaşi clipă Ilinca se trezeşte. Îşi trece degetele prin păr. Priveşte aiurea fară să vadă nimic. Murmură ceva şi se lasă în aşternut cu un oftat adînc de uşurare. Mărgărita pare sleită. Rămîne o bucată de timp cu palmele sprijinite pe genunchi. Oftează uşor. Zîmbeşte.

— Ți-am spus că sînt vrăciță, şopteşte... Acum du-te! Am nevoie de linişte să tălmăcesc viitorul!... Te-ai speriat?

— Sufereai!

— Ce ştii despre ştiințele şi puterile spirituale?!

— Ceea ce am auzit în medrese... Adică foarte puțin.

— Eşti un spirit albastru. Luminos. Înțelegi trecutul şi prezentul. Puterea ta izvorăşte din credința în dreptate. Cine ne poate spune ce este totuşi drept şi nedrept? Îți mai trebuiesc trei cicluri vitale să ajungi la înțelegere... Sînt ostenită. Am vrut să fii martor şi la această înfățişare a mea.

— Am iubit-o mai mult pe aceea de la Andronic Cantacuzino.

— Femeia?!

— Da!

— Uit-o pe Mărgărita din noaptea asta! De mîine.

— De mîine? şopteşte Mîrzea gîtuit de dorință.

— De mîine va trebui să mă aperi, căpitane!

— De Satana, ori de Dumnezeu, de oameni, ca şi de zei, domniță.

— Du-te, Boreas... Lasă-mi răgazul să mă regăsesc!

Ingenunche. Îi sărută lacom degetele subțiri, prelungi, cu unghiile lăcuite. Este încă amețit de ceea ce a văzut şi nu a înțeles pe deplin. *Albertina* se leagănă molatec pe valuri. Cînd ajunge în cabină, aude peretele de stejar lunecînd la locul lui. Şi glasul venețianului spunînd:

— Se strică vremea, *capitano!* Mîine o să dansăm straşnic... Să ne odihnim!

5

La început a fost un fuior de fum pîclos învîrtejit peste coasta Anatoliei. *Albertina*, ieşise, din Hellespont, cum spunea Lascarides; Dardanele, cum spunea fra'Franco; ori *Cenakkale Bogazi*, cum numea Talat. Au urmat poruncile lui fra'Franco, porunci care au făcut echipajul să se cațere în arboradă.

— Iată, *capitano*, încă o lecție pe care ți-o acordă cu generozitate natura! Vrei, nu vrei, trebuie să devii marinar. Sîntem cu vînt larg şi atunci, ca să echilibrăm corabia, strîngem velele dinspre vîrfurile catargelor.

— Le-ai dat vreo poruncă oamenilor?

— Nu! Le-am spus doar un cuvînt: gabierii!

— Şi ce urmează?

— Ceea ce se vede!

Mateloții au ajuns la vergile gabierilor. Trec cîte doi în stînga şi dreapta catargului, călcînd cu tălpile goale pe parîma care atîrnă sub vergi. Catargele se înclină, cerul şi norii se învălmăşesc deasupra lor, vîntul şuieră ascuțit în arboradă şi, dintr-o dată, Mîrzea aude un muget înăbuşit, venind ca dintr-o mare depărtare, un muget surd care-i chinceşte inima. Toată marea de jur împrejur a început să se tivească vizibil cu spumă albă. Valuri scurte şi repezi se alungă unele pe altele spre largul din ce în ce mai cenuşiu. Urmăreşte mişcările mateloților, acolo sus, în bătaia aspră a vîntului şi în clătinarea din ce în ce mai puternică a catargelor. Bluzele oamenilor flutură, ca şi cînd vîntul s-ar strădui să le smulgă. Velele fîlfîie şi pocnesc cu detunături de muschetă. Corabia scîrțîie şi vibrează. Lascarides spune ceva urît de acest *Meltemi*, răbufnind ca un blestem al celor vechi, ale căror morminte zac sub iatagan şi sînt păscute de caprele cotropitorilor. Velele gabier sînt strînse şi legate pe vergi. Vîntul chiuie bezmetic. Duneta este locul unde bîntuie toți diavolii dezlănțuiți ai furtunii. Mii de gheare nevăzute i se agață de veşmintele marinăreşti din pînză de velă fiartă în ulei de in, încercînd să-l smulgă de pe punte şi să-l arunce peste bord în apele înspumate. Obrazul lui fra'Franco şi-a pierdut bunăvoința politicoasă care-l stăpînea ca o a doua natură.

Colțul buzelor i s-au lăsat, dîndu-i o înfățişare de fiară gata să muşte. Zîmbeşte pieziş. Respiră adînc pe nări. Şi mormăie mereu acelaşi lucru: „Asta este de tine, rechin bătrîn, simți că trăieşti şi, pe Sfîntul Pantalone, meritai un asemerea rămas bun de la mare!...” Mugetul acela înspăimîntător izvorît deopotrivă din cer şi din mare pare că se apropie de *Albertina* din toate părțile. Şeful de echipaj Talat, înarmat cu un fel de

goarnă, stă pe punte lîngă arborele mare, avînd lîngă el patru mateloți. Lîngă celelalte catarge se află cîte doi mateloți de fiecare. Talat se ține de o parîmă, avîndu-l în stînga pe Alfredo Curci. Tînărul este descoperit. Părul blond strîns bine în coadă îi dă înfățişarea unei femei. *Albertina* se lasă scurt în babord. Atunci se întîmplă mai multe lucruri dintr-o dată. Gabierul mare se smulge din legături cu o detunătură puternică. Colțul velei îl smulge pe Domenico de pe țapapie (tocmai îi ajunsese rîndul să coboare pe scara de pisică la verga velei mari) şi îl izbeşte puternic de catarg. Omul se clatină. Scapă sartul de care se ținea. Se răsuceşte. Cade între scara de pisică şi catarg. Talat scoate din goarnă o poruncă scurtă, un sunet răguşit şi parcă plin de milă. Omul de sus, agățat cu un picior în scara de pisică, atîrnă cu capul în jos, în vreme ce catargul îi oscilează cînd în dreapta, cînd în stînga şi gabierul mare îl izbeşte, ori îl învăluie, ca şi cînd între el şi vela aceea, acum vie, nelinişti tă şi foşnitoare ar exista o ură veche, de moarte. Tot atunci Mărgărita, urmată de Ilinca, urcă pe dunetă, la fiecare pas amenințate să fie smulse de vînt. Cînd Mîrzea se grăbeşte să-i întindă mîna şi s-o aducă lîngă el, Alfredo Curci tîşneşte în tribord, se agață de scara de pisică şi urcă în arboradă cu iuțeală de maimuță.

— Vreau să văd totul! spune Mărgărita.

Vîntul îi smulge gluga pelerinei, răvăşindu-i părul negru. Îi tremură nările, are ochii surprinzător de mari şi priveşte lacomă marea pe care valurile se acoperă de spumă.

— Alfredo Curci se leagă de *Albertina*! spune fra' Franco... Îşi face un frate din Domenico.

— Este un bărbat! spune Ilinca şi-l priveşte pe Mîrzea cu coada ochiului.

Alfredo Curci este un bărbat şi un matelot încercat. Ajuns sub Domenico, trece pe partea dinăuntru a scării de pisică. Agățat cu o mînă de ea, cu piciorul împingîndu-se în catarg, îl cuprinde pe matelot pe după mijloc.

Acesta îşi desprinde piciorul. Se răsuceşte fulgerător şi se agață de scara de pisică. Stă o clipă lipit de ea. Goarna lui Talat îl smulge din nemişcare. Alfredo Curci se cațără pe verga gabierului, urmat de Domenico. Pînza rebelă este strînsă înainte de a fi sfîşiată de vînt şi legată a doua oară cu o repeziciune care-l face pe Lascarides să mormăie.

— Păcat de el, crustaceul afurisit. Nu este matelot, ci însuşi diavolul.

Se strîng toate velele în afara trincii la care se ia o terțarolă. Mateloții coboară pe punte. Domenico lîngă Alfredo Curci. Cineva strigă şi strigătul ajunge pe dunetă sfîşiat de vînt:

— Fra'Franco, iată un om!

— Iată un om! răspunde fra'Franco, căruia furtuna se pare că-i priește, pentru că își freacă mîinile și-i spune lui Lascarides: „Pune capul pe Tenedos, crab bătrîn!... O să ne ascundem acolo, pînă se potolește Poseidon!... Meltemi ăsta, parcă a fost vorbit cu noi, *capitano*... Hei! Voi de jos! Mulțumesc pentru manevră! Cu trinca terțarolată *Albertina*, înclinată ușor în babord, pare că a devenit una cu marea vînzolită... Mîrzea o simte pe Mărgărita strîngîndu-i-se aproape. Nori joși, zdrențuiți se învălătucesc deasupra catargelor. Orizontul s-a încenușit. Pîcle înfuiorate se tîrăsc peste valurile înspumate. Se aude apa răscolită foșnind și gemînd. Marea este brăzdată de valuri înalte și lungi, care se sparg în tribord împroșcînd puntea cu stropi reci și sărați. Vîntul tîrăște spuma albă peste tot acest infern mișcător, vîrstînd marea cu dîre colcăitoare. Din cer cad perdele cenușii de ploaie. Este întîia oară în viața lui cînd nu poate face nimic, pentru nimeni; cînd se vede silit să asculte nemișcat poruncile date de fra'Franco și preluate apoi de goarna lui Talat. Încearcă să înțeleagă felul în care aceste porunci o fac pe *Albertina* să asculte de cîrmaci și să-și urmeze drumul pe marea răscolită, spre pata de umbră care plutește deasupra apelor învrăjbite, căreia fra'Franco îi spune Tenedos. Insula Tenedos. Tot universul este plin de glasurile vîntului. De miile de glasuri ale vîntului. Niciodată n-a auzit vîntul plîngînd și blestemînd, gemînd și șuierînd, chiuind bezmetic și suspinînd, cum îl aude acum, sfîșiind lumea lor, care se numește *Albertina*... Lumea lor lungă și lată cît țin bordurile din lemn, deasupra căreia se rostogolește huruind un bubuit asurzitor. Fulgerul alb-violet despică cerul. Se înfige în valurile verzi cenușii la cîțiva coți în siajul corăbiei. Mii de scîntei țîșnesc parcă din apele învolburate. În văzduh miroase a ars. Fra'Franco îl roagă pe sfîntul Pantalone să aibă grijă de catargele Albertinei. Un strigăt de alarmă din gabie. Din negurile ploii care răpăie în pînze dese se întruchipează o corabie. Mîrzea era să strige: *Harem!* Este în adevăr *Harem*. Cu vela trincă plină, cu randa strîngînd vîntul, trece nălucă la cîteva lungimi prin prova Albertinei și intră în pînza de ploaie lăsînd în urmă un siaj înspumat.

— Furtuna a trecut! spune fra'Franco!... Plouă!... Ce rost are să vă udați?

— A fost doar o părere de furtună! spune Ilinca.

— Și va fi încă, pînă la lăsarea întunericului! răspunde fra'Franco, facîndu-i semn să-l urmeze.

Mărgărita și Ilinca coboară în cabină. Apa le șiroiește pe pelerine. Plouă spulberat. Se pare că vîntul și-a domolit furia. Echipajul este adunat lîngă catargul mare. Oamenii și-au pus pălăriile cernite.

— Trecem în spatele insulei Tenedos, Talat! Stăm la ancoră pînă se potolește hula. Domnița noastră o vrea.

— Prea bine, *effendi*!

— Să rămînă pe punte doar jumătate din echipaj! Domenico, îi datorezi lui Alfredo un pahar!... Talat! Să se împartă cîte un pahar, în numele meu. Tuturor. Şi sfîntul Pantalone să fie cu noi, pînă la capăt.

— Fra'Franco, ții foarte mult să rămîi la noapte pe țărmul acestei insule Tenedos? îi spune venețianului cînd se retrag în cabină să-şi schimbe hainele.

— Nu bănuieşti de ce, *capitano!*

— S-ar părea că, noaptea asta, Alfredo ar trebui să-şi folosească porumbeii călători şi celelalte meşteşuguri menite să ne aducă la mîna stăpînului său.

— Aşa va fi, dacă vrea să ne prindă în arhipelag. Altundeva este greu s-o facă, ştiind că nu vom urca spre Veneția pe coasta dalmată.

— Şi atunci?

— Domnia ta îți vei pregăti şoimul. Eu voi veghea asupra busolei, căreia Alfredo i-a dat tîrcoale de două ori pînă acum, oferindu-se să-l schimbe la cîrmă pe Lascarides. Ai putea să te simți rău, ca orice pămîntean neobişnuit cu marea. Am să-l pun pe Alfredo în schimbul de vardie de după miezul nopții. Ai vreme să te pregăteşti tu însuți de veghe.

Dacă poți, dormi! Este cel mai bun sfat pe care-l poți primi pe o corabie, cînd afară plouă şi furtuna este pe cale să se potolească.

După ce-şi schimbă bluza şi pantalonii, fra'Franco iese. Rămîne singur, ştiind-o alături pe Mărgărita. Corabia se afundă şi se clatină, se pleacă şi se ridică; şerpuie pe drumul ei de ape, scîrțîie şi se tînguie; se aude ploaia ropotind pe punte, se aud valurile izbind lemnul bordului, patul fuge cînd într-o parte, cînd în alta şi pe el îl încearcă un simțămînt ciudat de însingurare şi înstrăinare, ca şi cînd şi-ar fi rupt cu bună credință toate legăturile cu el însuşi. Apoi se gîndeşte la clipa cînd Mărgărita s-a lăsat stăpînită de un duh străin şi acel duh i-a spus:

„După cel dintîi asfințit al soarelui, în clipa cînd Boarul iese în păşunile cerului... De două ori numărul patru sub Ursa Mică, de la Răsărit numărîndu-l pe doi şi puterea a treia a lui doi. Arcturus – favorabil numai după zenit... Cel din zodia Săgetătorului va învinge... Iar tu...”

Se pare că-l răzbeşte somnul. Un somn ciudat în care se cufundă uşor şi legănat. Un somn cu atît mai ciudat, cu cît aude toate glasurile cu care se tînguie marea, vîntul, ploaia şi corabia.

— Căpitane, de data asta este rîndul tău.

Se trezeşte pe loc, după vechiul lui obicei ostăşesc cu mintea deosebit de limpede, ca şi cînd un flux proaspăt i-ar fi spălat creierul. Pe ferăstruicile

aburite intră lumina sîngerie a amurgului. Corabia se leagănă dulce. Nu se mai aude vîntul.

— Totul începe, fra'Franco, de la porumbelul lui Alfredo...

— Asta o spuneam şi eu, *capitano*.

— Veşti de la prietenul nostru?

— Cînd am ancorat, s-a retras sub punte. Se pare că scrie ceva.

— Care este locul unde pot sta ascuns, fără să fiu văzut, dar să pot vedea totul?

— Gabia.

— Mă tem că nu voi vedea ce se petrece pe punte. Niciodată, noaptea, nu vezi de sus în jos.

— Pot lăsa barca la apă. De acolo vei vedea corabia în întregime.

— Nu este rău! Iată planul meu, fra'Franco!

Vorbind, se regăseşte pe sine. Dintr-un musafir, redevine el însuşi. Totul i se pare de o mare şi simplă limpezime. Alfredo trebuie lăsat în voia lui. Dacă va zvîrli porumbelul, Talat, ascuns pe undeva, să-l cheme pe loc, astfel încît să nu vadă şoimul țîşnind pe urmele păsării. Să fie lăsat pe punte. Totul atîrnă de ce va duce porumbelul călător. După ce vor şti, vor înlocui mesajul lui Alfredo, cu mesajul lor, chemîndu-l pe Saladin acolo unde-l vor aştepta ei şi *Harem*... Ies pe punte. Mărgărita rezemată de copastie, pe dunetă, învăluită în lumina trandafirie a amurgului. Nici un nor pe cerul verde-opalin. *Albertina* ancorată într-o baie largă, cu apa de un albastru dumnezeesc. În față coasta priporoasă a insulei, apoi verdele viguros al vegetației. Cîteva bărci cu pescari se întorc de pe mare. În spate, Egeea, încă tivită de spuma hulei. Mateloții pe punte fumîndu-şi pipele; după prostul obicei adus din Lumea Nouă.

— Iată noaptea ta! îi şopteşte Mărgărita... Mi-ar plăcea să fiu în țară, să aud apa unui pîrîu şuvoind şi să fie pace, să am zece copii şi totul să cadă sub geana înserării...

Fra'Franco porunceşte să fie lăsată barca la apă. Domenico şi Talat să se ducă să tîrguie peşte proaspăt, pentru cină, dacă nu sînt în stare să-l scoată singuri, din mare, cu plasele.

— Am sufletul greu! spune Mărgărita. N-am dezlegat încă taina numărului doi şi puterea a treia a lui doi. Mă retrag să-mi rîndui gîndurile. Acela a pus în mîncarea lui Lascarides otravă verde, care, dacă nu ucide, ia mințile. Vrea să stea la cîrmă. Lasă-l s-o facă! Noapte bună! Călătoria asta mă apropie de mine însămi, dezlegîndu-mă de jurăminte vechi... Veghează!

Se desprinde de copastie. Face cîțiva paşi. Se întoarce, îi zîmbeşte.

— Cum îți place rochia mea de hetaia roşie? Ți-o aminteşti?

Rîde. Se răsuceşte pe tocurile pantofilor de safian şi coboară repede scara dunetei...

Stă sub plasele ude, de-o veşnicie. Talat a aşezat vîslele de-a curmezişul bărcii, grămădind deasupra plasele de pescuit. Dedesubt este loc destul să stea tolănit pe pînza de velă aşezată acolo tot de Talat, după ce Domenico a urcat la bord cu panerul de guvizi încă vii. A fost meritul lui fra'Franco să găsească la pupa, sub punte, un pontil slăbit şi să cheme acolo cîțiva oameni din echipaj, printre care şi pe Alfredo Curci, pentru a-l întări. În acest timp, Talat l-a ajutat să coboare în barcă, cu şoimul, şi să se ascundă sub plase. Talat a împins cu cangea barca, filînd saula de care era legată la pupa, aşa că, privind peste bordul bărcii care se leagănă adormitor, vede amîndouă bordurile Albertinei, catargele şi omul din gabie, care coboară acum pe punte. Seara este limpede. Constelațiile încep să se desprindă din mătăsurile străvezii ale cerului. Din ape se ridică arome amărui de alge, o dată cu umezeală jilavă. Cu spatele rezemat de bord, cu şoimul aşezat pe mănuşa dreptei, Mîrzea se-ntreabă ce alt drum ar fi putut lua în viață, în afară de acesta care l-a făcut căpitanul Mîrzea, legat de destinul voievodului Mihai al Țării Româneşti? Şi ce-a vrut să înțeleagă Mărgărita atunci cînd a spus: „Călătoria asta mă apropie de mine însămi, dezlegîndu-mă de jurămîntul vechi”. Şi despre ce puteri ascunse, ori uitate ale omului este vorba şi ce alte lumi se ascund dincolo de lumea faptei în care trăieşte el? Ce valoare are fapta în sine, care este aria ei de cuprindere, ce valoare are înfăptuirea în spirit şi care este aria de cuprindere a acestuia?! Toată aventura lui în Egee i se pare trăită de altcineva. Pentru că, niciodată n-a gîndit că politikia domnului său ajunge să răscolească paşale şi foşti mari viziri în exil; corsari egeeni, cavaleri unguri, martologi bulgari, skipetari şi palikari, nunții apostolici; mitropoliți şi domni în exil, cămătari, femei din haremuri, sultane Valide şi partide de arhonți censtantinopolitani. Loviturile lor de sabie de la Călugăreni au însemnat, în ordinea politicească a Răsăritului, cu totul altceva decît nişte foarte frumoase lovituri de sabie. Asta explică foarte bine de ce stă tupilat sub plasele de pescuit ude, care i se scurg pe ceafa, mirosind a peşte şi gudron, într-o luntre a Albertinei, la adăpostul pe care-l ține insula Tenedos. Dar nu explică de loc dragostea lucidă şi dureroasă, care-l ameţeşte pînă la nebunie, pe care i-a trezit-o Mărgărita. La început, la Tîrnovo, a luat-o ca pe una din vivandierele, ori curtezanele amestecate în treburile de taină ale amanților lor sus-puşi în treburile lumii. Ar fi vrut s-o iubească în trecere, ca pe o ibovnică de popas, fără urmări, păstrîndu-i doar amintirea trupului şi a farmecelor. Mai apoi, la Edirne, s-a temut de ea. De tăria ei nefirească. De trufia ei înghețată. De sălbăticia cu care se dăruia slujbei pe care şi-o luase pe umeri. Nefirească şi aceasta, la o femeie tînără, frumoasă, coborîtoare din stirpe domnească. A iubit-o nebuneşte din clipa cînd a văzut-o femeie şi doamnă, pieptănîndu-se în oglinda de Veneția în care se răsfrîngeau bogățiile odăii din palatul lui

Andronic Cantacuzino. Mărgărita a venit pe *Albertina* numai împinsă de gîndul de a-şi sluji domnescul ei ibovnic spiritual, care este domnul căpitanului de tigheceni Mîrzea?!

„Oricum, măria sa este însurat şi ar fi nedemn din partea mea să adaug o suferinţă mai mult doamnei Stanca, în loc s-o scutesc de ea, luînd pentru mine ceea ce lăcomia domnului meu doreşte numai pentru sine.”

Ajuns aici cu gîndurile fară să slăbească din ochi puntea Albertinei, i se pare că în babord copastia a făcut un fel de gîlmă. Întinde mîna cu şoimul, scoţînd-o de sub plase. Pasărea nu poartă nici clopoţelul obişnuit, nici capişonul. În liniştea adîncă a nopţii se aude glasul răguşit al lui Talat:

— Hei, tu de-acolo! Pe Allah, ce cauţi? Strigă-ţi numele, altfel trag!

În clipa aceea omul se înalţă peste copastie şi aruncă ceva în aer, nu înainte ca el însuşi să zvîrle cu putere şoimul în văzduh. De la suprafaţa mării vede foarte bine cum în cerul luminos se întruchipează silueta porumbelului călător, care se ridică înconjurînd catargele filigranate ale Albertinei. Un glas:

— Sînt eu, *effendi*. Alfredo Curci!

— Salvatorul! Vino, Alfredo! Eşti copilul meu şi al Albertinei.

Glasurile sînt deosebit de limpezi în noapte şi pe apă. Aude paşii lui Alfredo şi ştie că omul este desculţ. Urmăreşte zborul săgetat al şoimului, care se clatină pe aripi ameţit de o clipă de libertate, de peisajul necunoscut şi neobişnuit al mării, apoi se ridică pieziş, porumbelul, ca o umbră neagră, o ia spre larg şi cînd trece de pupa corăbiei, şoimul îi cade în spate. Se întîmplă în noapte un vălmăşag de aripi, un uguit speriat, apoi vălătucul de aripi şi fulgi vine în zbor greoi la barcă. Mîrzea scoate mîna şi culege porumbelul cald încă, de pe plase. Şoimul aşezat la prova, îşi întinde aripile, apoi îşi tocmeşte penele cu ciocul. Porumbelul are legată la piciorul drept ştiuta teacă de argint, pentru mesaje. Căpitanul aşază pasărea moartă lîngă el. Tîrziu, cînd Ursa Mare se răsucise arătînd că se apropie miezul nopţii, barca este trasă uşor spre pupa Albertinei. Scara de pisică este la locul ei. Îi trebuie cîteva clipe, ca, ţinîndu-şi şoimul pe umăr, să urce pe dunetă, unde-l aşteaptă fra'Franco, care-i şopteşte că „el” este la prova cu Talat. Coboară în cabina vegheată de Ahmet. Aşază şoimul pe legănătoare. Fra' Franco îi şopteşte că „el” a aşezat doi magneţi sub cutia busolei, astfel că acul acesteia va arăta cu cel puţin două carturi spre vest, ceea ce înseamnă că „el” vrea să abată *Albertina*, spre o insulă mică, dintre Lemnos, Lesbos şi Skiros, numită Ayoos Evstratios sau Hallonnesus.

În acelaşi timp, fra'Franco împinge peretele fals şi după o clipă, în cabină se află un cavaler îmbrăcat în straie veneţiene, purtînd cizme moi de piele galbenă: Mărgărita... Mîrzea scoate teaca de argint de la piciorul

porumbelului. Căpitanul desface biletul scris pe hîrtie subțire de Genova. Este scris în cea mai limpede limbă ligurică:

"Stăpîne! Scoate în fața locului ştiut trei bărci cu cei mai buni dintre pescarii tăi. Voi fi singur, mîine, după miezul nopții, cu un felinar roşu pe care îl voi ridica de trei ori în sus şi de trei ori în cruce. Femeile sînt aşa cum ți s-a spus. Răsplata mea o vei hotărî singur. "

Fra'Franco îşi freacă mîinile.

— *Capitano*, la ordinele tale! Pe sfîntul Pantalore, totul a mers cu vînt de pupa! *Harem* este ancorată de partea cealaltă a insulei. Fă-ți planul! Mîine în zori ridicăm ancora. Lăsăm barca aici, cu unul din oameni şi o scrisoare către cel ştiut. Pe legea mea, va fi sărbătoare. Segniora mia, văd apropiindu-se ceasul liniştit al bătrîneților mele. Ce ordine sînt, *capitano!*

— Unul singur, fra'Franco!

— Îl ascult cu atenție!

— Trebuie luat celălalt porumbel, căruia să i se prindă mesajul şi să i se dea drumul.

— Zbor!

— Nu înainte de a mai băga de seamă la două lucruri, fra'Franco.

— Care sînt?

— Cel'dintîi: ce culoare are porumbelul al doilea? Dacă seamănă sau nu cu acesta?

— Care este albăstriu, cu guler alb şi moț întors deasupra capului.

— Al doilea: încotro va zbura acel porumbel? Fra' Franco, asta vreau s-o ştiu întocmai. Pînă atunci arată-mi pe ferăstruică, încotro este insula pe care-ai numit-o Halonnesus?!

Fra'Franco arată undeva în spatele pupei şi el îşi rememorează locul unde a stat cu barca şi faptul că porumbelul, după ce-a ocolit catargele, a zburat în direcția arătata de fra'Franco.

— Bine!

— Strălucită doamnă! *Capitano*!

— Cine rămîne cu barca?

— Kebir!

— Este matelotul lui Ali?

— Ați ghicit!

— Aştept, fra'Franco. Ştirile despre porumbel, după care îmi vei spune ce armament ai la bord şi dacă nu cumva cele zece lăzi din fiecare bord nu ascund tot atîtea tunuri?

— Pe legea mea, *capitano*, da!

— Crezi că Alfredo nu şi-a dat seama de adevăr?

— O sper. Lăzile sînt duble şi între pereți sînt îndesate viguri de bumbac şi mătase.

— Dar sînt aşezate la aceeaşi depărtare unele de altele şi lăzile cu ghiulele prea prost ascunse sub colacii de parîme.

— De ce mi-o spui tocmai acum?

— Orice mişcare făcută acolo ar fi trezit de două ori bănuiala iscoadei.

— Madonnal

Fra'Franco pleacă tulburat. Mărgărita, zveltă, cu pistoalele la brîu, este palidă sub lumina gălbuie a felinarului orb.

— Crezi că se bănuieşte ceva?

— Totul atîrnă de zborul şi culoarea porumbelului, domniță!... De altfel, însăți eşti neliniştită. Altfel de ce-ai îmbrăcat strai bărbătesc şi te-ai înarmat?

— Am dezlegat taina puterii a treia al lui doi, şi a numărului patru de sub Ursa Mică.

— Şi?

— Mă cutremur!

— Te-ascult.

— Voi cădea în robie. Patru de sub Ursa Mică este una din insulele Cycladelor, pustie, despre care navigatorii spun că este sub ocrotirea puterilor oculte ale mării şi unde ar sălăşlui Saladin. Va fi locul unde voi fi încoronată. Coroana este taina lui doi la puterea a treia, după doi. Deci, Mărgărita, împărăteasa Cycladelor prin Saladin Chiorul.

— Este el din zodia Săgetătorului?

— Nu o ştiu.

— Sînt eu, din zodia Săgetătorului. Şi voi învinge!

Cu un gest femeiesc, dulce şi duios, Mărgărita i se ascunde la piept.

— Ambiția şi nebunia mea mă vor pierde! şopteşte.

— Ambiția şi nebunia ta abia acum te vor cîştiga! îi spune şi, în loc s-o apropie, să-i muşte buzele lacom, lacom să-i răsfire părul negru aromind a parfiimuri grele, în loc s-o îngroape în sine strîngînd-o, o îndepărtează cu blîndețe, şoptindu-i

— Să veghem!

Are pe loc imaginea *Albertinei* ancorată sub țărmul necunoscut al unei insule. Egeea de jur împrejur sub cerul de aprilie, cu zecile ei de insule semănate între Anatolia şi Hellada, teritoriu straniu al unui corsar care visează poate la stăpînirea Răsăritului, deținînd scrisori de taină care leagă treburile ascunse ale stăpînilor lumii. Şi ei doi, Mărgărita şi el, încercînd să răstoarne balanța pe care-o ține acesta şi *Harem*, prin apropiere, cu veghea vajnicului Ali; apoi din nou noaptea, cu toate tainele şi necunoscutele ei. Fra'Franco intrînd, spune vesel:

— *Capitano!* Porumbelul era alb şi, spre mirarea mea, a luat-o în zbor spre insulă.

— Atunci prindeți-l pe cel numit Curci, scoateți tunurile din ascunzători şi toată lumea să se pregătească de luptă.

Fra'Franco se face livid. Buzele morfolesc sunete de neînțeles. O priveşte pe Mărgărita cu ochi holbați în care groaza îşi mînă caii înnebuniți.

— Piraţii sînt aici! şopteşte.

— Încă nu, dar pot fi după miezul nopții... Mergi cu mine, domniță!

— Şi în iad! spune Mărgărita, şi-i surîde cu un mic surîs trist şi fără nădejde.

6

Nisipul din clepsidră se scurge cu o repeziciune nefirească. Ori lui i se pare că timpul trece nefiresc de repede. Fra'Franco şi-a stăpînit greu spaimele. A plecat de o clipă, să-l caute pe Talat. Mărgărita stă rezemată de uşă, întoarsă cu spatele. Mîrzea îşi schimbă hainele marinăreşti, în care se simte la neîndemînă. Îşi încinge brîul. Cu toate că nu-i plac armele de foc şi nu le foloseşte, de data asta îşi vîră la brîu pistoalele venețiene ale lui fra' Franco, după care stinge felinarul orb şi se strecoară afară pe punte. Noaptea este senină.

Cerul şi marea sînt limpezi în pupa vasului, după cum marea din prova este umbrită de țărmul înalt. Totul la prova se proiectează pe fondul întunecat al insulei şi el ştie că, de aici, vor veni cele trei bărci cu „pescari iscusiți". O trage pe Mărgărita lîngă scara care urcă pe dunetă. Cu păienjenişul ei de sarturi şi scări de pisică, de fungi şi şcote, cu catargele oscilînd uşor, corabia pare un vas fantomă. Nu se aude nici un zgomot. Fra'Franco s-a mistuit parcă în cale. Scîrțiie un palanc. Scîrțiie piciorul unui catarg. Briza aduce din larg mirosul sărat amărui al mării. S-ar mira ca Alfredo Curci să mai fie la bord, din clipa cînd a înțeles că este urmărit. Ce rost ar fi avut cei doi porumbei de culori atît de deosebite care să zboare şi în direcții atît de deosebite, decît acela de a încurca un urmăritor şi a-l alarma pe Saladin, dacă Saladin este cel care şi-a trimis iscoada pe *Albertina*! Desigur porumbelul albăstriu era sortit să ducă un mesaj fals, cel alb, adevăratul mesaj, ori invers, combinațiile, sensurile şi semnificațiile vor fi fost puse la punct pînă la cel din urmă amănunt. Oricum, alarma a fost dată la cei care-i pîndesc, fie că sînt în preajma insulei, fie că sînt în largul ei. Cum au ştiut că vor acosta la Tenedos? Ce neagră magie îi ține legați de urmele prăzii? Ce alți trădători se află printre mateloți? Şi ce nebunie a

nebuniilor să se arunce el singur, într-o lume necunoscută, al cărei singur Dumnezeu este aurul?! A trecut o veşnicie? A trecut o clipă? Paşi repezi şi mulți. Fra'Franco, înconjurat de cîțiva mateloți. Îi şopteşte lui Ahmet:

— Veghează-mă! şi Mărgăritei: Nu te arăta!... Iese din umbra dunetei...

Văzîndu-l, fra'Franco se grăbeşte spre el. Gîfîie.

— *Capitano!* Blestem!

— Te ascult, fra'Franco!

— Talat zace la prova cu un cuțit înfipt în beregată... Barca a dispărut. Cu ea, Alfredo şi Domenico.

— Putem ridica ancora?

— Nici un fir de vînt de la uscat. Sîntem mascați de țărm. Abia mîine în zori, putem nădăjdui să ieşim de aici.

— Cîte bărci mai ai la bord, fra'Franco?

— Trei!

— Să tragem corabia cu ele!

Glasuri.

— O putem face!

— Ne prind aici ca pe şobolani.

— Să-l cinstim pe Talat...

— Să fugim de țărm.

— La larg!

— Tăceți! spune şoptit. Cine mai vorbeşte, primeşte lama asta în beregată. Sîntem sub ochii lor. Prinşi, vîslim sub bici pînă ne vom da sufletul. Fra'Franco! Jumătate din oameni la bărci. Ceilalți să libereze tunurile. Să pregătească săculeții cu pulbere şi ghiulelele.

— Şi ancora?

— Noi trei!

Se aude un şuierat veninos. Un strigăt înăbuşit. Un corp se prăbuşeşte pe punte.

— Satana! şopteşte cineva.

Se răsuceşte. Vede un om căzut pe punte, zgîrcindu-şi picioarele în spasmele morții. Omul ține încă în mînă o secure de abordaj. Hangerul lui Ahmet îi este împlîntat în piept, pînă la plăsele.

— Elias! bîlbîie fra'Franco! Cine-ar fi crezut-o!

— Jocul este făcut... Lascarides! împarte oamenii. La treabă!

Corabia se însufleţeşte. Se aud bigile lăsînd bărcile la apă. Scîrțiitul palancelor. Mateloții conduşi de dulgherul corăbiei desfac lăzile care acoperă tunurile. *Albertina*, echipajul şi toate tainele ei au fost vîndute încă de la cel dintîi balot de marfa încărcat la Istanbul. Alfredo Curci a fost nada pentru el. Celelalte două iscoade erau de mult în slujba lui Saladin. Pentru că, numai un Saladin poate întinde o asemenea plasă peste mările

Răsăritului. Fra'Franco revenit. Lascarides a coborît într-una din bărci. Fra'Franco ajută la eliberarea tunurilor. Se miră cum a putut să fie Ali atît de naiv şi să creadă că va putea scăpa de sub ochiul lui Saladin. Nu este pentru nimeni o taină că, pe corăbiile de negoț, tunurile sînt acoperite de ochii lumii cu vele vechi, ori colaci de parîme, aşa că *Albertina* nu facea o excepție şi nu asta l-a alarmat pe cel numit Alfredo Curci... Glasul lui fra'Franco îi curmă gîndurile.

— La cabestan, *capitano!*

Ahmet i se strecoară alături. Fra'Franco mai cheamă cîțiva oameni. Oricît ar fi de neobişnuit cu viața pe mare, îşi dă seama că nici unei iscoade aflate pe țărm nu-i pot scăpa zgomotele de pe *Albertina*. Dumnezeule. În clipa cînd gîndeşte, *Harem*, răzbate prin noapte o salvă de artilerie. Mateloții rămîn nemişcați. Bubuitul tunurilor se rostogoleşte peste crestele țărmului, de undeva din stînga.

— Grăbiți-vă! spune şi se frînge peste cavila cabestanului. Nici n-a ajuns bine ancora afară din apă şi prova Albertinei se răsuceşte lin spre larg. Salvei izbită de creste îi răspund trei salve din larg. De după promontoriul care închide baia, acum în tribord, se văd fulgerele roşii ale unei salve. Mateloții amarează ancora la post. Oricît s-ar grăbi, manevra este lungă şi sîcîitoare. Se aude glasul lui fra'Franco, chemîndu-l martor pe sfîntul Pantalone pentru neîndemînarea mateloților lui. Înseamnă că navigatorul şi-a uitat spaima pe care i-o trezesc prezența corsarilor lui Saladin. Este limpede! *Harem* a nimerit în cursa întinsă Albertinei. Dacă Saladin are cu el doar o singură galeră, *Harem* este pierdut, neputînd manevra fară vînt. *Albertina* pare înțepenită pe suprafața neagră a golfului. Fra'Franco se caţără pe bompres. Scoate un țipăt ciudat, de pescăruş speriat. Se pare că este un semnal. Aude vîslele bătînd apa cu putere. O clătinare uşoară. Dumnezeule! *Albertina* se mişcă. Abia simțit, dar se mişcă. În clipa cînd țărmurile negre ale golfului încep să alunece înspre înapoi, izbucneşte un foc viu pe promontoriul din tribord. Un foc viu, cu flăcări lungi, verzi-strălucitoare. Salve de artilerie. Ciuleşte urechea. I se pare că a recunoscut pîrîitul muschetelor şi al muschetoanelor. *Albertina* se mişcă cu încetineala unui melc. Acum oamenii desfac lăzile care acoperă tunurile şi muniția, cu toporiştile de abordaj. Oricum focul tîşnit de pe țărm a dat alarma. A înțeles-o Lascarides din barcă, pentru că ritmul vîslelor s-a îndesit şi *Albertina* este gata să iasă din golf.

— Să mergem pe dunetă, *capitano!* îi şopteşte fra'Franco.

Cînd trec dincolo de catargul mare, vede doi oameni aruncînd peste bord trupul celui numit Elias. Mărgărita şi Ilinca sînt pe dunetă. Ilinca tot în costum bărbătesc, cu o basma de culoare deschisă legată marinăreşte pe cap.

— Porunci! spune fra'Franco.

— Să ieşim în ajutorul lui *Harem*!

— Avem nevoie de vînt!

Nu răspunde. La catargul din prova se aude un susur uşor. O boare rece şi umedă se scurge peste dunetă.

— Prea slab, *capitano!*

— Oricum, este vînt! spune rece Mărgărita.

Albertina se lasă cu prova în jos. Se ridică. Tanghează uşor. Ţărmurile golfului au rămas în pupa. Se aud vîslele bătînd apa sub bordul babord. Glasul răguşit al lui Lascarides.

— Haideţi! Sus! Mola! Mola!

Mişcare pe punte. Acelaşi scîrţîit de palancuri. Gîfîitul oamenilor. Cea dintîi barcă trasă peste bord.

— Lascarides! Rămîi la catarge!... Haide, băieţi! Pe San'Marco, în arboradă.

— Toate velele! strigă răguşit Lascarides...

— Cine va trage cu tunurile, fra'Franco?

— Tot ei! După ce vor desfăşura velele... Oricum, va fi o tragere de orbi! Nu sînt nici piraţi, nici soldaţi! Hei! Lascarides! în tribord!

— Văzut.

Vede şi el. O brigantină, ori ceva asemănător se smulge din întunericul promontoriului. Se văd cele două catarge. Se văd velele cu murele în tribord. Pata neagră, care înseamnă corpul vasului, se tiveşte cu cîteva fulgere roşii, izbucnite aproape în acelaşi timp. Ghiulelele înroşite se arcuiesc în catifeaua nopţii, se văd fitilele arzînd într-un soi de scîntei galbene şi ghiulelele, Mîrzea numără şase, cad sfîrîind la două lungimi de vas în spatele pupei. Se vede cum se scufundă în spumă şase globuri roşii din care ies şase fuioare de fum, amestecîndu-se cu jerbele de apă. Glasul lui Lascarides curgînd pe apă:

— Fecior de crab împerecheat cu o moluscă!... Vino mai aproape, diavole, şi, ţi-o jur, ajungi la fund înainte de a zice amin!

Alt glas de pe brigantină şi pentru o clipă nimeni nu mai mişcă pe bord, recunoscînd glasul matelotului Domenico:

— Fraţilor! Predaţi tătarul, cele două femei şi încărcătura! Sînteţi trădaţi... Corabia vă rămîne. Dacă fra'Franco o vrea, poate să plece la Veneţia.

— În numele cui vorbeşti? răspunde Lascarides.

— În numele eroului libertăţii, al lui Saladin, împăratul oamenilor liberi şi al Cycladelor... Auziţi?

Salve de artilerie răzbubuie în văzduhul nopţii, amestecate cu salve de muschete. Dintr-o dată Mîrzea îşi dă seama că cei de pe bord aleargă cu o

repeziciune de umbre; că bărcile au fost trase sus şi oamenii se caţără în arboradă cu iuţeala maimuţelor. Sînt văzuţi de pe brigantina mai joasă, care vine din tribord, lăsînd în urmă un siaj uşor.

— Fraţilor! Am mîncat aceeaşi pîine de cinci ani!... Aruncaţi lanţurile robiei. Vă chem spre libertate!

— Libertatea de a ucide, Domenico?

— Lascarides, fecior de tîrfa, am să-ţi scot maţele!

— Domenico, de trei ori speijur, ţi-ai călcat jurămîntul marinăresc. Am să te înec ca pe un şobolan, Domenico, de trei ori să fii afurisit.

Pocnetul uşor al gabierilor. Mateloţii coboară pe vergile trincii, velei mari şi randei. *Albertina*, moartă pînă atunci, prinde viaţă. Un freamăt o străbate în lungul punţii. Fra'Franco mormăie ceva şi, înainte ca el să-şi dea seama, roteşte cîrma astfel încît primeşte vîntul din tribord şi *Albertina*, ascultătoare, se saltă uşor pe hulă, tăind calea brigantinei. Noaptea este plină de trosnetul muschetelor. De după promontoriu iese un caic ale cărui vele ard. Flăcările se încolăcesc în jurul celor două catarge. Ard parîmele îmbibate cu gudron. Bucăţi de velă arzînde zboară prin noapte, căzînd în mare. Luminată de sus, puntea caicului se vede viermuind de oameni. Unii scot apă de mare cu găleţile de pînză legate cu saule şi le aruncă pe tunurile înroşite. Pe săculeţii cu pulbere. Alţii taie sarturile cu securile de abordaj. Deodată vela mare, cuprinsă de flăcări, se desprinde de pe vergă şi, scoţînd fuioare de fum negru, se prăbuşeşte într-o vîlvătaie roşie pe punte. O lumină orbitoare ţîşneşte de la prova. Bucăţi mari de scîndură tivite ca flăcărui albăstrii zboară în văzduh, dîndu-se peste cap. Trei trupuri omeneşti se saltă în cerul învîlvorat. Se aud strigăte... Urmează o bubuitură cumplită, care smulge catargele din tălpoaia caicului şi le aruncă în aer, într-o jerbă de flăcări şi scîntei. Caicul se rupe în două. Vălmăşag de scînduri, butoaie, parîme şi trupuri.

— Dumnezeule! şopteşte alb Mărgărita.

— Acum! strigă fra'Franco.

O zguduitură uşoară. Un pîrîit prelung. Mîrzea are vreme să vadă pupa brigantinei parcă desprinzîndu-se de restul corpului. Artimonul se frînge în două. *Albertina* lăsată scurt în babord se îndreaptă pe chilă. Se aud sudălmi în toate limbile răsăritului. Îl vede pe Lascarides sărind în babord şi descărcîndu-şi amîndouă pistoalele în viarmătul de pe brigantina care pîrîie şi se înclină mult. Înălţimea punţii ei este cu cîţiva coţi sub înălţimea Albertinei, care se depărtează virînd mult în tribod. Cei de pe brigantină strigă, urlă, unii se agaţă de sarturi, vîrful catargului artimon măturăpuntea, se vede că vasul a rămas fară cîrmă şi cîteva detunări de muschetă dovedesc că piraţii, furaţi de spectacolul caicului arzînd, s-au trezit prea tîrziu. Caicul s-a dus la fund. Pe mare plutesc grinzi fumegînde. Se aud

strigăte. Dincolo de promontoriu salvele de tunuri se repetă din ce în ce mai rar. În schimb pîrîitul muschetelor este neîntrerupt. Totul i se pare de o nemaipomenită absurditate. Să fii în luptă la cheremul vîntului. Să auzi strigătele de luptă de după promontoriu, urletele de moarte, detunăturile din ce în ce mai dezordonate şi să te laşi abia tîrît de această copaie nenorocită, cînd acolo omul care le-a scăpat viața are nevoie de ajutorul tău. De o mie de ori este el în şa; cu sabia în mînă, ținîndu-şi viața pe tăişul armei şi-n goana calului.

— Ali! murmură Mărgărita. Ali, frate!

O pală de vînt umflă pînzele corăbiei. Promontoriul împădurit se scurge lent în tribord. La tunuri! strigă şi-i vine să sară în apă, să înoate nebuneşte, dacă nu poate să zboare.

— La tunuri!... Fra'Franco!

— Fac tot ce pot, *capitano!*

— Mergi drept spre corabia din față.

— San' Marco cu noi... Lascarides!

— Sînt gata!

— Tribordul să fie gata de foc!

— Tribordul gata de foc! răspunde de pe punte un glas gîtuit.

Lui Mîrzea îi vine să urle. *Harem* pluteşte în voia hulei la două bătăi de muschetă. Îi ard velele. Sarturile. Arde la prova. Un caic cu trei catarge se scurge prin pupa lui *Harem*.

Piraţii stau ciucure pe scările de pisică. În babord. Trag cu muschetele. Cu pistoalele. În lumina flăcărilor de pe *Harem*, se văd lucind tăişurile săbiilor şi ale securilor. Oamenii de pe *Harem* scot apă din mare. Alţii pîlcuri, pîlcuri, stau în borduri şi trag cu muschetele. Îl vede limpede pe Ali, sus pe dunetă, înconjurat de flăcări înalte. Drept în prova Albertinei, un alt caic cu trei catarge, îl atacă pe *Harem* din tribord. Echipajul este înarmat cu făclii lungi pe care le roteşte la prova. Se văd fulgerele scurte ale ghearelor de pisică zvîrlite pe *Harem*, ca şi şerpuirea saulelor cu care sînt legate. Rămasă în partea de întuneric a mării, *Albertina* se apropie încet, dar se apropie.

— Un *bramangiare*, sfinte Pantalone! şopteşte fra'Franco, în clipa cînd, ieşită de sub adăpostul promontoriului, *Albertina* primeşte briza în toate velele. Se aude apa despicată de etravă. Corabia se înclină în babord. Fra' Franco manevrează timona cu putere.

— Iată ce înseamnă o adevărată salvă, *capitano!*... Foc!

— Foc! strigă puternic Lascarides.

Albertina întoarce tribordul către caicul care l-a abordat pe *Harem*. Nu trag decît trei tunuri. Adică trei vălătuci de fum duhnind a salpetru. Trei limbi roşii de flăcări. Ghiulelele înroşite izbesc deodată duneta, catargul

mare şi copastia babord. Trei explozii care învăluie caicul în flăcări. Etrava Albertinei izbeşte grinzi arzînde. Pe punte cade o ploaie de sfarîmături. Fra'Franco pune prova pe *Harem*, Mîrzea îşi scoate sabia. Oricum, lupta va fi la tăiş şi, oricît de nemarinar ar fi, sabia rămîne sabie, atît pe uscat, cît şi pe mare. Din doi paşi este pe scara dunetei.

— Mă urmează numai cei din tribord! porunceşte şi îşi aude glasul stăpînind noaptea plină de trosnete, vaiete, strigăte de ajutor şi blesteme. Cu securile... Ceilalţi rămîneţi să apăraţi *Albertina*. Este singura noastră nădejde. M-aţi înţeles?!

— Sîntem gata! răspunde cineva din umbra punţii. Se întoarce la fra'Franco.

— Fra'Franco!

— Am înţeles atît de limpede, *capitano*, încît mă cutremur!

— *Albertina*, fra'Franco!

— Şi noi? întreabă Mărgărita cu glasul sec şi tăios pe care atît de bine îl cunoaşte.

— Apăraţi *Albertina*.

— Dumnezeu să ne ajute! şopteşte femeia şi lui i se pare că a văzut-o rîzînd... Căpitane!

— Poruncă!

— Ali!

— El!

— Şi Domnul!

— În slujba lui, Mărgărită! Vorbiseră româneşte.

— Mîrzeo!

N-o mai ascultă. Urletele întărîtate ale piraţilor de pe caicul care îl abordează pe *Harem* se amestecă ciudat cu urletele apărătorilor. Vede zecile de gheare de pisică agăţîndu-se de sarturile, scările şi copastia lui *Harem*. Piraţii mătură puntea acestuia cu o salvă de muschetă, după care, agăţaţi ciucure de fungi îşi dau drumul pe punte. Se aude trosnetul bordajelor care se lovesc. Se întind punţi de la caic la *Harem*... Flăcările luminează zecile de securi care lovesc. Lamele săbiilor fulgeră scurt. Ori sînt nebuni, ori n-au văzut-o pe *Albertina*. Marea este plină de lumina flăcărilor. De oameni care înoată şi pe care *Albertina* îi ia în etravă, vîrîndu-i sub chilă. Coboară scările dunetei. Se caţără pe copastie şi de aici pe cea dintîi treaptă a scării de pisică, legată de catargul mare. Este înconjurat pe loc de patru mateloţi înarmaţi cu securi.

— Blestemaţii! spune unul din ei în greceşte.

Albertina iese din zona de întuneric. Întîi prova se luminează în sîngeriu. Apoi catargul gabier cu trinca strîngînd vîntul şi doi mateloţi ghemuiţi pe copastie, ţinîndu-se cu o mînă de sarturi. Fra'Franco este

însuşi diavolul mării. Vine pieziş pe caic, din partea lui umbrită, trecînd prin pîrtia de incendii de pe *Harem* ca o nălucă. Tribordul Albertinei viu şi parcă fremătător, se apropie cu iuțeală de tribordul pustiu al piraților. Acum. Un salt amețitor peste prăpastia licăritoare dintre cele două borduri. O lovitură secătuitoare în genunchi. Piciorul stîng i s-a agățat de ceva. Cade lovindu-se cu bărbia de puntea caicului. Îl izbeşte mirosul de praf de puşcă ars. Ameţeşte de durere. Cineva îl ridică de subțiori.

— *Capitano!*

Sînt toți în jurul lui.

— Dați-i foc! Repede... Dați foc!... Dați foc!

Nu este greu de dat foc, cînd pe punte ard bucăți de velă şi scînduri. Se strecoară în spatele catargului mare. Caicul este pustiu. La cîțiva paşi, dincolo, pe *Harem*, iadul! Oamenii se bat pe scările de pisică. Pe dunetă. Pe punte. Pe caic izbucnesc trei ruguri înalte.

— Moarte lui Saladin! strigă şi țîşneşte de după catarg.

— Moarte lui Saladin! urlă matrozii, repezindu-se pe cele trei punți de abordaj.

Flăcările izbucnite pe caicul lor, vederea atacatorilor care urlă ,,Moarte lui Saladin", doborînd cu securile pe cei dintîi luptători ai acestuia, salva trasă de undeva din întuneric, opreşte asaltul. Echipajul lui *Harem* grămădit la piciorul dunetei răspunde cu un ramăt de bucurie. Mîrzea taie la gît cel dintîi pirat care-i cade de sus, lovindu-l în umărul drept. Totul i se pare un coşmar. Puntea îi fuge de sub picioare, nu înainte de a-l izbi peste dinți cu muchia tăişului pe al doilea atacator, care-i sare în cîrcă de pe un colac de parîme. Omul se clatină şi, în clipa-următoare, primeşte vîrful jungherului în beregată. Este loc puțin pentru o adevărată luptă cu sabia. Cineva i se lipeşte de umărul drept. Kebir. Kebir şchiopul. Mînuie un fel de harpon cu coada scurtă cu al cărui vîrf izbeşte numai în ochii celor care-l atacă. În stînga un matelot de pe *Albertina* cu o secure de abordaj crapă țeasta cuiva căzut la picioarele lui.

— Frate! strigă din răsputeri, cînd îl vede pe Ali zvîrlind peste copastie un trup care se zvîrcolea nebuneşte.

Ali l-a văzut. Un zîmbet sălbatic îi schimonoseşte trăsăturile nobile, pline de sînge, groaznice la vedere în reflexele mereu schimbătoare ale focurilor.

— Frate! strigă Ali şi glasul lui stăpîneşte strigătele muribunzilor, urletele celor încăierați în luptă pe viață şi pe moarte, trosnetele lemnului arzînd, zăngănitul cumplit al fierului lovit pe fier.

Vede trei umbre căzînd de pe catargul artimon, pe dunetă şi fulgerul rotitor al săbiei lui Ali retezînd capul celui venit de-a buşelea pînă lîngă

timonă. Apoi el însuşi izbeşte în creştet un uriaş negru care-l atacă pe Hakim cu o cange.

— Iadul! mormăie şi taie peste umăr un deşirat, care-i vîră pistolul în ochi. Iese de după catargul mare cu garda lui înfricoşătoare. Aude strigăte în arboradă. Aude un glas gîjîit strigînd în levantină:

— Înapoi!... Arde *Imbît*... Înapoi, feciori de drac!

— Înainte, Panaiotis, trădătorule! spune cineva foarte de aproape, cineva cu un glas adînc şi tunător, un glas care-i aricește părul şi-l face să spumege de mînie oarbă, pentru că, fulgerător, ştie că acela este glasul lui Saladin chiorul care-şi zice împăratul Cycladelor. Face un salt uriaş înainte.

— Saladiiin! urlă.

— Aici sînt, diavole! răspunde un uriaş într-un surtuc negru tivit cu rîuri de fir. Este gol pe sub surtucul desfăcut la pieptul păros, are brațele goale prinse în inele strălucitoare şi întorceau spre el un chip satanaelic, coroiat, stropit de sînge, cu bărbuță de țap. Peste ochiul drept are legătoare roşie. O dată cu întoarcerea îi şi aruncă în piept o cange. O izbeşte cu latul săbiei. Simte lovitura vibrîndu-i în creier. Nemernicul are o forță neomenească. Într-o frîntură de clipă o vede pe Mărgărita în brațele păroase ale uriaşului care-i rînjeşte ponciş. Îl loveşte cu sabia. Omul rîde. Îi vede obrazul ciupit de vărsat crescîndu-i uriaş în fața ochilor, ştie că n-a rămas decît cu garda, că cineva i-a rupt tăişul lovindu-l de jos în sus cu o rangă. Ochiul lui Saladin se măreşte ca al ciclopului ceva îl loveşte în creştet, îl îneacă un văl roşu, se cufundă într-o mare roşie, aburindă; ochiul lui Saladin i se înfige în frunte îi scurmă osul, ajunge la creier, apoi puntea îi fuge de sub picioare şi ceva cald îi izbucneşte din gură.

Simte cum se prăbuşeşte dintr-un adînc negru şi vîscos, în alt adînc mai negru şi mai vîscos, capul îi ia foc şi el simte cum trupul lui îl tîrăşte în neființă.

7

O pată de soare pe o bucată de mătase verde, de un verde primăvăratec şi dulce. Iarba dădea pe la începutul lui aprilie, apoi creştea colilia şi cîmpia se aşternea dulce şi fragedă sub soarele darnic, prin lumina căruia se întorceau berzele rotindu-se în slava albastră şi pură. Pe urmă apăreau lăstunii. Rîndunelele treceau în zbor jos şi săgetat. Mama, cu chip frumos de zeiță orientală, ieşea în cerdac şi privea stepa cu mîna streaşină. Cineva i-a sfîrtecat trupul. El zăcea lîngă un izvor din Bugeac, tîşnit gîlgîit de sub o salcie pletoasă. Aude apa curgînd pe cele

trei pietre, puse în izvor s-o limpezească. Soarele se dezmiardă în ramurile de salcie, este spre Florii şi îşi curăță razele pe crengi abia împupite. Ştie că moare şi este uşor, sufletul i se leagănă în lumină alături de berze şi-n albastru; totul este albastru de jur împrejur, osteneala îi curge prin oase şi se miră cum nu i-a venit pînă acum gîndul ăsta izbăvitor al morții. A stat destul în şa, slujind unor gînduri şi ce este mai imaterial decît gîndul?! Ce trist e să slujeşti ideilor şi ideile să trăiască în afara ta; fără măcar să aibă conştiința că le slujeşti, chiar dacă ele se numesc Mihai Voievod şi iată, mori singur sub cerul cu berze şi libertatea vine să te-nfăşoare cu aripa ei care se numeşte moarte, mereu moartea chemînd *Libertatea*. Moartea duşmanilor ei! Moartea credincioşilor ei! Ce straniu destin are Libertatea! Ideea în care s-a zămislit, ca şi cînd s-ar fi născut din împerecherea ei cu o armă... şi ce ciudat că arma, semnul suprem al bărbăției este de parte femeiască: sabia, sulița, muscheta. Rîde şi-l dor creierii, apoi creierii încep să-i uruie şi să-i scîrțîie şi moartea coboară lin lîngă umărul lui, are chip de pescăruş şi spune turceşte: apă. Se leagănă uşor, iată, moartea este legănătoare, cu gust sărat şi şoapte de apă. Cu o pată de soare, pe o bucată de mătase verde. Călătoreşte de veacuri prin albastru şi niciodată n-a fost atît de uşor ca acum, cînd îl cheamă odihna. Fără gînduri, toropit, aninat uşor de ceva cunoscut, ceva care-i seamănă şi care zace acolo pe spate, zîmbindu-i celuilalt, cel gata de plecare. Vederea celui răsturnat pe spate, cu ochii mari deschişi spre o geană subțire de albastru, îl supără. Se-ntreabă înciudat cine este muribundul, cine este neputinciosul care-i stîrneşte o milă paşnică şi adîncă?! Pentru că el, cel care se desprinde, se conține atît de firesc în lumina caldă a soarelui, în albastrul pur şi fermecător al cerului, în clipocitul blînd al apei şi în zborul plutitor al pescăruşilor. Nu este nimeni, fiind, în acelaşi timp, totul: şi apă, şi văzduh şi culoare şi lumină şi sunet. Ceva venit foarte de departe, de undeva din timp, cine a mai scornit şi timpul; ce este timpul ăsta care-l îngrădeşte dintr-o dată, care-l strînge într-o armură îngustă, scîrțîitoare, ceva venit deci din timp se aşterne ca o pîclă între conştiința de sine a totului şi cel zăcînd cu ochii împîcliți. Dintr-o dată ştie că pîcla asta plină de chipuri vesele sau triste, de larma luptelor, ori de tînga buciumelor, de dangătul clopotelor, de galopade şi glasuri femeieşti, pîcla asta se numeşte amintire.

Îşi îmbracă o a doua armură, mai strîmtă şi mai stînjenitoare, îngustîndu-l şi strîmtorîndu-l, rupîndu-l de lumina aceea pură în care se conținea, sîcîindu-l cu o mie de mii de chipuri şi înfățişări, de fapte şi întîmplări în care se amesteca mereu chipul pămîntiu zăcînd alături. De la o vreme a înțeles că se cufundă din ce în ce mai adînc în acest amestec sîcîitor, ca, pînă la urmă, să-şi dea seama că ochiul lui Saladin i se înfige în frunte, îi scurmă osul şi i se înfige în creier ca un pinten de fier. Ştie zăcînd

pe spate, leşuit şi sleit, că se află pe puntea lui *Harem*. Îl sfîşie conştiinţa prezentului. Mărgărita. Ali. *Albertina*. Trei nume care-i refac universul. Pata de soare se strecoară printre două trupuri căzute peste el. Pipăie un gît rece. O mustaţă îmbăţoşată de sînge închegat. Încet, cu o mie de gesturi uşoare, care-i înfig altă mie de cuie în creştet, îşi trage braţul de sub cele două hoituri. Aroma puternică a mării îl înviorează. Pătrunde la el un fir de vînt, spălînd mirosul greţos de sînge şi mbarte. Ameţeşte. Scrîşnind, se ridică în genunchi. Stă aşa, cu ochii închişi, cu măruntaiele întoarse pe dos, gata de zeci de ori să leşine şi de zeci de ori învingînd leşinul căruia i se adaugă răul făcut de legănarea vasului. Pe Dumnezeu, cercurile de foc care-i ţîşnesc de sub pleoape se sting. Poate deschide ochii. Lumina diafană a soarelui îi cade pe retină ca un balsam. Trăieşte! Stă aşa, în patru labe, aiurit la gîndul că trăieşte, îmbătat de briza dulce care-i umezeşte buzele. Se tîrăşte printre hoituri pe care nici nu le bagă în seamă. Se tîrăşte, dă să se ridice, gîfîie, o ia din nou de-a buşelea pînă la copastie. Parcă ar fi urcat Ciucaşul. Marea. Marea scînteietoare, cu valuri mărunte. Aici trebuie să fie! Nu se poate să nu fie aici. Caută năucit pînă cînd găseşte una din găleţile de pînză cu care oamenii lui Ali stingeau focarele de azi noapte. Cu fiecare mişcare conştientă pe care-o face, îşi reaminteşte mai amănunţit toate întîmplările prin care-a trecut. Aruncă găleata în mare. I se pare că saula îi taie podul palmelor; că găleata atîrnă zece vedre! O trage cu chiu cu vai la bord. Ingenunche. Se propteşte cu palmele pe puntea lunecătoare şi mişcătoare. Ia găleata între braţe, să nu se verse. Îşi vîră creştetul capului în apa rece şi sărată. Simte că leşină. Se lasă să cadă uşor, pe punte. Găleata i se varsă pe obraz. Se trezeşte. Vîrful catargului artimon dansează ciudat în cerul strălucitor. Îl vede pe Ali ţintuit de catargul mare în piroane de fier. Capetele piroanelor îi ies din găvanele ochilor. Din gură. În piept are înfipte trei hangere. Stă acolo, pironit de catarg, briza îi flutură mustăţile şi chipul lui frumos, bărbătesc şi nobil întruchipează însăşi esenţa suferinţei. Ura năpraznică îl smulge de lîngă copastie. Se repede spre catarg. Lunecă. Se izbeşte cu fruntea de punte. Leşină...

...Butoiul cu apă. Soarele cade dinspre prova. Umbrele catargelor şi ale spînzuraţilor se lungesc mult spre pupa. Vergile scîrţîie. Velele zdrenţuite flutură şi pocnesc. Se înserează. Îl arde o sete cumplită. O sete neomenească îi usucă buzele, gîtlejul şi măruntaiele. Butoiul de apă pentru echipaj este aici, la trei paşi, pus pe cavaleţi şi legat cu parîme. Caucul din lemn, legat cu saulă subţire de cana, se bălăngăne vesel. Sînt trei morţi acolo, toţi căzuţi cu capul spre cana, semn că s-au tîrît acolo să-şi astîmpere setea. Se văd dîrele de sînge pe care le-au lăsat în urma lor. Canaua este închisă. Caucul se leagănă vesel, lovind cavaletul cu un mic sunet zglobiu. Nu mai aude decît sunetul zglobiu al caucului lovind

cavaletul. Nu are nici trecut, nici viitor. Totul stă în caucul care loveşte cavaletul la ruliul corăbiei-cimitir. Desigur, *Harem* este o corabie-cimitir. O corabie a martirilor. Sfîntul Ali în calendarul ortodox. Se ridică pe coate. Îşi vede umbra fugindu-i înainte. Ah, umbra lui a atins şipul. Umbra lui a atins doagele umede la încheieturi. Umbra lui a atins un fir de papură ieşit dintre două doage, de la păpuritul butoiului. De-a buşielea. Un pas. O veşnicie. Şi setea arzîndu-i măruntaiele. Ţîşnindu-i fierbinte pe buze. Pe ochi. Cum ţîşnesc piroanele din orbitele lui Ali. Ali ţintuit pe catarg. Îi este sete bravului, loialului Ali. Are să-i ducă lui Ali un căuş plin de apă. Încă. Mîna stîngă şi genunchiul drept. Înainte! O palmă. Două palme. Pocnetul pistolului i se înfige în urechi. Flăcările de la gura ţevii îi ard fruntea. Îl orbesc. Nu. Nu l-au orbit. În stînga butoiului. Ah, cîinele! Este acolo în stînga o namilă care ţine încă pistolul în dreapta, de care stă încleştat un tînăr îmbrăcat într-un surtuc negru năclăit de sînge. Tînărul este trîntit pe spate, scînceşte şi spune, în levantină printre icnete de plîns:

— Destul, Hafiz! Pe Allah, destul! Uriaşul, cu o barbă scurtă, cu obrazul plin de cicatrice, este legat la gît şi la umărul stîng cu zdrenţe sfîşiate din îmbrăcămintea cuiva. Surtucul negru îi este despicat. Palma stîngă, cu degetele păroase răşchirate, cu unghiile însîngerate, pipăie spasmodic puntea. La numai cîteva degete de vîrful degetelor lui se găseşte coada unei securi de abordaj. Poate chiar arma cu care a ucis azi noapte: „Mori, fecior de tîrfa!” gîfîie uriaşul.

Îşi smulge braţul din încleştarea mîinilor şi vrea să-l lovească pe tînăr cu patul pistolului, din a cărui ţeavă Mîrzea vede încă ieşind un fir subţire de fum. Stă pe burtă, cînd îşi smulge mîna îşi deschide rana din umăr, un fir de sînge năpădeşte prin legătură, îl priveşte cîineşte, îşi clănţăne dinţii şi spune opintit:

— Mori, Dirimen, nu eşti nici cal, nici măgar! Mori să-mi pot înfige dinţii în beregata cîinelui... Mă recunoşti, fecior de tîrfă?

Rînjeşte. Înainte de a izbi, tînărul numit Dirimen îl muşcă de braţul păros, cu venele împletite. Uriaşul rîde. Se smulge din leşuială. Se tîrîşte pînă la coada securii. Uriaşul îl lasă pe Dirimen. Schimonosit de durere, se răsuceşte spre arma salvatoare. Celălalt pirat îl apucă de umăr. Îi smulge legătoarea de la gît. Uriaşul nu se sinchiseşte. Încă o răsucire. El pune stînga pe capul de oţel al securii. Uriaşul apucă coada. Îi răsuflă aproape în obraz. Îl ştie. Cel izbit cu garda săbiei. Uite-i urma, în frunte; cîinele n-a murit, l-a recunoscut şi acum trage barda, trăgîndu-l o dată cu ea şi pe el. Îi înfige cotul în ochi cu o mişcare scurtă şi puternică. Omul dă capul pe spate. Nu descleştează laba uriaşă de pe mînerul securii. Sîngele începe să-i gîlgîie din amîndouă rănile. Uriaşul urlă. Se face alb. Tînărul Dirimen i se

urcă pe spate. Chinuit. Îi înfige degetele în ochi. Este o luptă cîinească, între muribunzi.

— Lasă-l, Dirimen! spune gîtuit.

Uriaşul se zbate în chinuri. Mîrzea ridică securea cu tăişul plin de sînge şi smocuri de păr. Îl ucide. Ca prin minune stă în picioare. Ca prin minune îşi găseşte echilibrul pe puntea mişcătoare. Un pas... Al doilea pas... Canaua. Canaua sacră şi căuşul din lemn. Apa... Stătută. Uşor sălcie. Apa dumnezeească curgîndu-i pe gîtlejul umflat şi ars. Apa binefăcătoare limpezindu-i ochii şi mintea, aruncînd de pe el greaţa şi ameţelile, apa binecuvîntată, firicelul acela de apă cu gust de butoi, minunea minunilor în marea de ape albastre care-l înconjoară.

— Apă, stăpîne! geme un glas sfîrşit.

Lîngă hoitul uriaşului, tînărul zace pe spate şi-l priveşte omeneşte cu ochi înspăimîntaţi, plini de lacrimi. Prea slab să-l tîrască lîngă butoi, Mîrzea umple căuşul. Calcă încet, parcă gînditor, cufundat în grija de a nu risipi apa. Îngenunche greu lîngă rănit. Îi dă să bea. Omul are fierbinţeli. În stînga îi atîrnă ciotul mîinii, arsă pînă la cot. Este acolo carne vie, amestecată cu zdrenţe arse şi o bucată albă de os.

— Dacă mor, stăpîne, văd că eşti închinător al lui Allah, şopteşte-mi la ureche numele lui Isa Mesih... Acel Iisus Christos care-a propovăduit oamenilor mila şi bunătatea. Cinsteşte-mi astfel mama, care a fost creştină.

Tînărul bîlbîie încă ceva cu buzele lui umflate şi crăpate de sete. Apoi, abia şoptit:

— Stăpîne, se schimbă vîntul!... Bate spre Ayios, diamantul lui Saladin...

Numele insulei şi al stăpînului ei sînt două lame înroşite care-i trec prin conştiinţă, trezindu-i-o.

— Am să te vindec, Dirimen, şi-mi vei jura credinţă pe Biblie şi pe arme. Acum bea pînă te saturi şi rabdă să văd ce răni ai şi cum am să le vindec.

Îi aduce tînărului cinci cauce pline. Cu fiecare drum de la butoi la Dirimen se simte mai întremat. Atît de întremat încît îi este cumplit de foame. Îl trage pe tînăr în mijlocul punţii. În afara mîinii, smulsă din cot de explozia culevrinei de pe *Ayşe* (nu ştie cine este „Lebăda albă *Ayşe*", cum aiurează tînărul cu obrazul măsliniu şi trăsături de efeb), Dirimen are două răni uşoare în piept. Înserează. Cerul se umple de culori trandafirii, diafane. În pupa se vede ca o umbră violet insula blestemată, Tenedos. Marea este albastră— liliachie. Pescăruşii se ridică de pe valuri şi pleacă în cîrduri spre insulă. Undeva, în tribord se văd, ieşind din pîcla aurie aşternută peste mare, vîrfurile strălucitoare ale unor munţi. Poate insula Lemnos, dacă-şi aduce bine aminte lecţia ţinută de fra'Franco. Spune în gînd fra'Franco şi o are aproape, înspăimîntată şi plină de har femeiesc pe Mărgărita.

„Mărgărita, împărăteasa Cycladelor, prin Saladin chiorul!” aude glasul ei tînguios şi parcă pentru întîia oară mîngîios.

Se încrîncenează. Îl trage pe Dirimen în chioşcul lui Ali. Vraişte. Prădat cumplit. Găseşte cîteva perne sfîşiate cu săbiile. Le aşterne sub Dirimen. Aduce o căldare cu apă de mare. Îi spală rănile. I le oblojeşte. Explozia culevrinei i-a smuls brațul din cot, în acelaşi timp însă i-a sudat vinele. Tînărul se trezeşte şi leşină de patru ori în vreme ce-i curăță bucățile de stofă vîrîte în carne, bucățile de bronz şi grăunțele nearse de salpetru. Spală carnea vie cu apă de mare, apoi îi leagă brațul pînă la umăr. Iese pe punte. Rănitul geme. Vorbeşte repede în greaca din insule. Soarele se culcă în spatele munților înalți din zare, învăluindu-i în purpură. După cum tot în purpură scaldă catargele şi vergile de care atîrnă „mărgelele” cumplite. Nu se uită spre catargul mare, unde este pironit Ali. Urcă pe dunetă. Briza care-l învăluie îl înviorează. Marea este de un farmec desăvîrşit. Nu poartă pe ea nici o urmă a tragediei de azi noapte. Este paralizat la gîndul că stă țintuit de această corabie-cimitir. Cînd se răsuceşte spre pupa, scoate un strigăt ascuțit, care-l simte el însuşi în măruntaie. Un caic lung. alb şi zvelt, cu un catarg, cu vela strînsă pe vergă, pluteşte ca-n vis la pupa lui *Harem*, legat cu o parîmă subțire. Se pleacă halucinat peste copastie. Pe prova caicului scrie cu litere aurite în arabă: *Ayşe*. Stă o clipă nemişcat, pătruns de o bucurie năpraznică. Contemplă caicul fară să-l vadă. Într-o frîntură de secundă s-a hotărît. Ştie ce are de făcut. Trage parîma de care este legat caicul pînă cînd îl aduce în bordul de sub vînt, în apele liniştite ale siajului derivei. Îl amarează bine de o cavilă din copastie. Aruncă peste bord două parîme de la ghearele de pisică folosite de corsari la abordajul lui *Harem*. Fără să pregete o clipă, coboară pe cele două parîme, sprijinindu-se cu tălpile în bordul corăbiei. Prova caicului saltă uşor, clipocind. O trage cu piciorul. Sare pe punte. Caicul este într-o rînduială desăvîrşită, afară de prova tribord, unde culevrina care a explodat a smuls o bucată de copastie. Culevrina zace într-o rînă, cu țeava de bronz înflorită. Mai sînt la bord trei culevrine. Sub catarg butoiul de apă. Îi scoate cepul. Plin ochi. Coboară sub punte. Totul în rînduială de drum. Lăzile cu pesmeți, cele cu peşte uscat şi pastramă, cîrnații de oaie, usturoiați, cu arome care-l fac să saliveze de poftă; zece muschete legate la rastel, săculeții cu pulbere în lăzi căptuşite cu pînză de velă să fie feriți de umezeală, lăzile cu ghiulelele de fier, totul amarat cu străşnicie şi de o curățenie ca pe *Albertina*. Nici un mort. Nici un viu. *Ayşe* i se pare o corabie iute, destul de mică să se strecoare printre insule, destul de mare să navigheze între toate insulele arhipelagului. Îşi spune că destinul nu l-a părăsit. Chioşcul este vopsit albastru; are un divan alcătuit dintr-un vraf de blănuri de vidră, perdele de mătase, în loc de ştiutul hîrdău, un vas de aramă, perne bătute în duşumele, un lighean

prins de un perete şi... un lampion chinezesc. Tot ce poate fi vopsit este vopsit într-un albastru-azuriu. Căpitanul caicului a fost un om cu gusturi alese. Iese pe punte. Se caţără pe bordul lui *Harem*. Cînd coboară de pe dunetă, îl vede pe tînărul Dirimen în pragul chioşcului. Zace pe-o rînă; este scăldat în sudori, gîfîie şi-i şopteşte:

— Am crezut că mă părăseşti, pentru păcatele mele, stăpîne!

— Îţi dau prilejul să te mîntui de ele, Dirimen... Ce slujbă ai făcut pe corabie?

— Cîrmaci, stăpîne. Ştiu să găsesc nordul!... Ştiu drumul printre insule. Te scot unde-mi vei porunci. Citesc înălţimile astrale cu astrolabul. Sînt printre cei şase...

— Şase ce, Dirimen?

— Cîrmaci ai lui Saladin, care-am învăţat cu don Pedro Perez, navigatorul din Cadix. -»

— Saladin are o şcoală de cîrmaci?

— Una de cîrmaci şi aritmetici de corabie. Una de hărţi. Alta de negoţ. Alta de drept roman, în care învaţă judecătorii lui.

— Şi dascăli?

— Îi răpeşte pe cei renumiţi. Le plăteşte de trei ori leafa unui dragoman pe an. Dacă vor să rămînă, le dă o femeie sau mai multe, la alegere, o casă şi îi numeşte în consiliu.

— Şi dacă nu vor?

— *Ayşe* îi debarcă de acolo de unde i-a răpit.

— Cu atît mai rău pentru mine, şopteşte Mîrzea, dacă Saladin este şi un „Împărat luminat”... Dirimen!

— Poruncă!

Omul ridică spre el priviri triste, pline de implorație.

— Sînt două căi de urmat. Ori rămîi aici...

— Dumnezeule! Pe sufletul mamei tale te conjur, stăpîne, nu!

— Ori, jurîndu-mi credinţă, vei lupta împotriva dascălului tău pe viaţă şi pe moarte...

— Dumnezeule, stăpîne!

— Nu o vrei?

— Împăratul este însăşi providenţa, stăpîne!

— Pentru cine, nefericitule?

— Pentru cei fară patrie, stăpîne!... Pentru cei fară mame. Pentru oropsiţi şi fugari.

— Pentru tîlhari!

— Şi!

— Pentru ucigaşi!

— Da!

— Pentru trădători şi renegaţi.

— Mai ales!

— Şi ce vrea împăratul ăsta al tău, Dirimen?

— Nimic, stăpîne! Să fie dreptate pe pămînt. Tînărul vorbeşte sugrumat de emoţie. Din ochi îi curg lacrimile mari şi curate ale credinţei.

— Bine, Dirimen! Vom mai vorbi despre toate astea. Spune-mi cum te cobor pe *Ayşe*!

— *Ayşe*, lebăda mea albă şi frumoasă, bolboroseşte tînărul... Foarte uşor, stăpîne! Ridică-mă, du-mă la copastie, leagă-mă cu o parîmă pe sub picioare, treci capătul parîmei printre cei doi scripeţi de pe ghiu şi mă laşi uşor, pînă pe *Ayşe*. Dumnezeu să te binecuvînteze!

Mîrzea face aşa cum îi spune Dirimen. Tînărul îşi stăpîneşte durerile cu bărbăţie. Se întunecă. Apele Egeei trec spre albastru siniliu. Cu ajutorul celor doi scripeţi de pe ghiul tras şi legat deasupra copastiei, îl lasă pe Dirimen pînă deasupra punţii caicului. Coboară şi el pe parîmele ghearelor de pisică. Taie cu hangerul parîma. Îl aşază pe Dirimen lîngă scara de pe dunetă. Apoi, cu ajutorul aceloraşi scripeţi, coborînd pe caic după fiecare încărcătură, lasă pe *Ayşe* toate armele albe, pistoalele şi muschetoanele găsite pe *Harem*. Umbrele serii înconjoară bordurile lui *Harem*.. Cerul arde în flăcări mocnite. În drumurile făcute să adune armele a găsit toate trupurile mateloţilor plecaţi la atac de pe *Albertina*. Hachim zace sub trei corsari...

Este gata. Coboară în cală. Scoate cepul unui butoiaş cu pulbere. Hidayet Riza Ali a fost un căpitan iscusit. Butoiaşele cu pulbere sînt amarate în tribord. Feştilele pentru tunuri sînt legate mănunchi de un pontil. Varsă pulbere multă între butoaie. Leagă feştilele cap la cap, pînă la piciorul scării. Le acoperă cu un strat subţire de iarbă de puşcă. Amnarul şi cremenea sînt la brîu, în teşcherea. Şi iasca. Iese pe punte. Îşi învinge toate spaimele. Se duce la Ali. Vîntul îi flutură mustătile. Burnuzul verde îi fîlfîie învăluindu-i mijlocul. Îi sărută dreapta rece, plină de sînge.

— Ştiu că tu o vrei, frate! şopteşte. Este singur, sub cerul plin de umbre, pe corabia de vergile căreia se leagănă trupuri omeneşti ciopîrţite îngrozitor. Fuge la copastie. *Ayşe* este la locul ei. Dirimen priveşte cerul. Coboară în cală. Scapără amnarul. Dă foc feştilei. Ţîşneşte o flacără galben-verzuie, mirosind a salpetru.

Flăcăruia prinde cheag. Sfîrîie spre butoiaşele cu pulbere. Îi trebuiesc cîteva clipe să coboare pe *Ayşe*; să taie parîma care-o ţine legată de *Harem*. Vîntul de larg o împinge pe *Harem* spre negurile din ce în ce mai dese, căzute între Anatolia, Tenedos şi Lesbos... Ştie că dacă în alte cîteva clipe, nu va întinde vela mare şi Dirimen nu va scoate caicul din preajma lui

Harem, îi vor împărtăşi soarta, cu toate că, drumul feştilei la butoiaşe este ocolitor. Îl urcă pe Dirimen pe dunetă. Se sprijină de timonă.

— Pînă număr la patruzeci, *Harem* sare în aer! îi spune. Coboară pe punte, simţindu-şi sîngele zvîcnindu-i în tîmple. Ştie totul, de parcă ar fi ridicat vela mare pe un caic cu un singur catarg, din pruncie. Pocnetul sec al pînzei. Rotirea din ce în ce mai repede a provei. Susurul apei sub etravă, abia îngînat, se face şuvoit puternic. Aude un glas puternic, pe care nu-l recunoaşte:

— Murele la tribord, stăpîne. Strîns!

Caicul se înclină în babord. Zboară. A legat colţul velii strîns, luptîndu-se cu vîntul şi numărînd:

— Treizeci şi doi, treizeci şi trei, treizeci şi patru!... Trece pe sub vela care susură. Se sprijină de copastie.

Harem îşi desemnează pe cer catargele subţiri şi înalte, vergile şi spînzuraţii. Deodată înserarea este spintecată de o jerbă înaltă de flăcări roşii, tivite cu flamuri galbene şi verzi. Jerba se înalţă pînă la vîrful catargelor. Puntea lui *Harem* face o cocoaşă uriaşă ca, după o secundă, să se desprindă din cuie şi mii de scînduri cuprinse de vîlvătăi să se învîrtă morişcă prin văzduh şi să cadă în mare, sfîrîind. Îl ajunge din urmă un val de aer fierbinte. Apoi altul de apă înspumată, care saltă pupa caicului. Bucăţi arzînde din *Harem*, din zvelta şi graţioasa *Harem*, cad aproape de pupa *Ayşe*-i.

Peste Marea Egee se aud mari foşnete de aripi şi sunete ciudate căzînd de sub constelatii.

— Sufletele morţilor! spune cîrmaciul Dirimen.

— Cocorii, Dirimen! îi răspunde... Apoi şoptit şi în româneşte: Se întorc în Ţară.

Ici, colo, pe mare plutesc pete de lumină fumegîndă. Deasupra, în cerul Iliadei şi al Odiseei, se aprind constelaţiile.

8

— În cît timp ajungem la insulă?

— S-a întărit vîntul, stăpîne! Am văzut nori înalţi. Peste un ceas se va întări şi mai mult. Ajungem în zece ceasuri...

— Eşti în stare să rămîi la cîrmă?

— Nu. Dar te învăţ ce să faci, cît timp mă odihnesc aici, la picioarele tale... Stăpîne!

— Te ascult!

— De ce nu vrei să te scot la Thessaloniki, ori la Kavala; ori şi mai aproape de Istanbul; ori chiar la Istanbul! O vinzi pe *Ayşe*, dacă nu vrei să faci negoț cu ea, luîndu-mă cîrmaci... Dumnezeule, ce prostie! împăratul m-ar sfîrteca şi m-ar da la rechini. *Ayşe* este caicul fratelui său Rodolfo.

— Rodolfo?

— Cel care şi-a luat numele Alfredo Curci. *Ayşe* trebuia să atace corabia *Albertina*. Am urmărit-o încă din largul lui Canakkale.

— De unde ştiai că este *Albertina*?

— Rodolfo şi-a uscat cămăşile pe sarturile de la tribord ale gabierului. Trei cămăşi albe, una sub alta.

Nu-şi aduce aminte să fi văzut cămăşile. Ba da. Talat l-a înjurat pe „căpcăunul" care a transformat *Albertina* într-o spălătorie. Asta şi-o aminteşte foarte bine.

— Ce ştii despre toată povestea?

— Atît. Împăratul ne spune înainte de a ridica ancorele ce corabie atacăm, cîte tunuri are, cîți oameni, cum arată căpitanul, cum manevrează, cum strînge vîntul şi ce încărcătură duce.

— În ce fel vă dați de ştire, de la corabie, la corabie?

— Prin porumbei călători. Cînd pornim vînătoarea fiecare porumbel ştie un singur drum. Spre insula lui.

— Recunoaşte corabia. Se lasă în gabie. Pentru fiecare corabie, zece porumbei călători, îngrijiți de oameni care nu fac decît asta şi cîştigă cît un armator cu trei corăbii.

— *Ayşe* îşi are porumbeii ei?

— Da! în cală, sub chioşc.

— Cine îi spune lui Saladin cînd şi de unde pleacă corăbiile?

— Nu ştiu, stăpîne! Dar cred că sînt oameni în porturi şi pe insule, care-i trimit veştile prin porumbei. Altfel n-am putea fi mereu acolo unde ne cade prada, fără prea multă împotrivire.

— Aveți galere?

— Da!

— Cîte?

— Două!

— Cine vîsleşte?

— Robii!

— Cine sînt aceştia?

— Prinşii care n-au vrut să recunoască libertatea, sub steagurile împăratului. Greci. Turci. Genovezi. Venețieni. Englezi, de pe o corabie a companiei Levantului. Francezi. Spanioli.

— Unde sînt aceste galere, acum?

— Alaltăieri noapte erau în Golful Soarelui, în partea de sud a insulei.

— Iată, te las să dormi! Nu înainte de a-mi spune totul despre Halonnesus.

Noaptea este senină, adîncă şi plină de farmec. Vîntul s-a întărit. Din cînd în cînd stelele sînt şterse de aripa cîte unui nor străveziu. Dirimen, scăpat din ghearele morţii, are pasiunea confesiunilor. Poate şi aiurează. I-a adus învelitoarea din blăni de vidră din chioşc, în care s-a vîrît ca un copil înspăimîntat. Au mîncat cîrnaţi uscaţi, pastramă şi pesmeţi muiaţi în apă. *Ayşe* taie marea spre vest sud-vest. Se aude vîntul în arboradă. Se aude apa cîntînd sub etravă. Ascultă glasul obosit şi opintit al tînărului, silindu-se să aleagă două lucruri: felul cum este organizată milităreşte insula şi felul în care gîndeşte şi acţionează Saladin. Dirimen spune că insula are două porturi tainice. Unul pentru galere, aşezat sub înălţimile stîncoase, cu o intrare, lată numai cît să poată încăpea vîslele, aflată sub vînt, lucru care nu împiedică galerele să intre şi să ia largul oricum ar fi vremea. Altul pentru corăbiile cu pînze, care poate adăposti doar trei caice cu trei catarge, pe *Ayşe* şi zece bărci cu pînze pentru cărăuşie de la ţărm la corăbii. Este în vîntul insulei, astfel că pot lua largul pe cea mai slabă adiere. Aici se află palatul împărătesc, într-o grotă ca în *O mie şi una de nopţi*. Aici se află casele dragomanilor, cancelariile, magaziile cu hrană, muniţie şi pradă. Totul în galerii săpate în stîncă, căptuşite cu lemnul scump, prădat de pe corăbiile care-l duceau regilor Europei din porturile africane. Saladin mai are un palat în munţi, pe care nu-l ştiu decît tainicii lui. Aici sînt şi porumbarele de unde vin şi pleacă mesajele. De la acest palat necunoscut, există un drum la portul galerelor, care este păzit de garda lui şi şase gheparzi dresaţi. Galerienii dorm şi mănîncă pe ţărm, locuind în două săli săpate în stîncă şi căptuşite cu scîndură groasă din cedru de Liban. Poartă lanţuri. Cel care încearcă să evadeze şi este prins, suferă supliciul prin crucificare şi ardere de viu. Pe insulă este o garnizoană din cincizeci de artilerişti şi archebuzieri. Saladin are părul blond, ca şi fratele său vitreg Rodolfo. Tatăl lor este un normand din Sicilia, rheiss pe o corabie a piraţilor algerieni Mama lui Saladin a fost fiica şeicului Ibrahim El-Bahnasa stăpîn a cinci oaze în susul Nilului. Mama lui Rodolfo a fost o monahie de 18 ani, din Crotone, care se întorcea dintr-un pelerinaj de la Ierusalim.

— De unde ştii toate astea, Dirimen?

— Se învaţă în şcolile împăratului, stăpîne.

Înfocatul saladinist Dirimen povesteşte cum, după fiecare vînătoare mai bogată, pe insulă sînt parăzi şi jocuri marinăreşti. Se preamăreşte în cîntece de slavă măreţia, dărnicia şi vitejia lui Saladin. Pe *Imbît*, nava amiral, se ridică pavilionul, din mătase neagră, avînd, cusut cu fir, cunoscutul craniu şi oasele încrucişate, emblema corsarilor, dar acest craniu este încoronat, şi

de jur împrejurul lui este scris cuvîntul Libertate, cusut cu fir de aur în cinci limbi: italiană, arabă, greacă, turcă şi dalmatină:

— Se bea la aceste serbări, Dirimen?

— Se bea, stăpîne, mai ales în cinstea noii soții a împăratului.

— Saladin se căsătoreşte de fiecare dată?

— Da, stăpîne!

— Cu cine?

— Cu cea mai frumoasă femeie pe care o capturează sau pe care i-o aduc căpitanii săi.

— Mai are şi alte corăbii?

— Dumnezeule! O flotă... În Cyclade şi în Creta. În Rhodos. În Marea Ionică.

— Şi Rodolfo?

— Este coşmarul lui Saladin.

— Adică?

— Rodolfo este mai iubit de către căpitani. Împăratul ştie.

— Mai iubit? De ce?

— Din pricina vitejiei şi a generozității sale. Nu trăieşte decît pentru luptă. Se zice că nu vrea decît o împărăție a insulelor. Împăratul vrea să se strămute la Pireu. Asta ar fi moartea căpitanilor. Sau aproape moartea...

— Haide! Am învățat să țin caicul la drum. Mă uit mereu!...

— La busolă, stăpîne! Ține-o mereu sub rombul deasupra căruia scrie 6. Asta înseamnă că mergem cu două carturi mai la sud de cartul vest-sud-vest... Vîntul va bate trei zile şi trei nopți, neschimbat... Mi-e frig, stăpîne! Şi sete.

— Uite aici apă în burduf. Blănile de vidră te vor încălzi.

— De nu mi-ar putrezi ciotul şi carnea.

— Carnea a fost arsă. Apa de mare a îmbibat-o de sare. Vei trăi, Dirimen!

— Mă voi duce curînd la Athos şi mă călugăresc, stăpîne. Mama mea a fost păstoriță în Akti. Tatăl meu ienicer. S-a îndrăgostit de frumoasa Elena, păstorița din Akti. A fugit de sub steagurile împăratului. Şi-a luat iubita şi s-au dus la Veroia, unde s-au apucat de negoț. M-am născut la Veroia. Pînă la zece ani am fost fericit. Zece ani nu l-au găsit pe tata, ienicerul Husnii Dirimen. Apoi l-au prins şi l-au tăiat în piața oraşului. Pe mama au vîndut-o. Eu eram în vecini. Am fugit.

Am intrat slujnic la monastirea cu hramul înălțării din Kavala. La 18 ani învățasem tot ce trebuia să ştie unul care voia să se dedice studiilor teologicale. După o jumătate de an la şcoala teologicală de pe lîngă patriarhie, au aflat. Cum? Dumnezeule! Că tatăl meu a fost turc şi ienicer. M-au aruncat afară, nelăsîndu-mă nici măcar să spăl treptele pentru a-mi

cîştiga lintea de fiecare zi. Ştiam carte. Am intrat slujbaş al defterdarului. După un an eram bătut cu biciul şi zvîrlit pe scări. Aflaseră povestea mamei mele, grecoaica. De unde? De la cine? Am intrat socotitor la un armean, negustor de covoare. Acolo l-am cunoscut pe Domenico. El m-a adus la împăratul oropsiților. Aici toți sîntem la fel. Singurul nostru blazon este vitejia, priceperea şi credința. Am ucis şi prădat. Dar nu regret.

— Te vei pocăi! Dacă vrei să-ți închini viața Domnului, te voi ajuta să o faci. Un prieten al meu, dintr-un neam străin neamului meu, este starețul unei monastiri sihăstrită într-o sihlă de munte. Du-mă la Saladin şi eu te voi duce să-ți afli mîntuirea cugetului.

— Fii binecuvîntat, stăpîne!

Tînărul geme, se trage spre el şi îi sărută picioarele.

— De două ori fii binecuvîntat. Mi-ai mîntuit viata; mi-ai curățat trupul de răni, mi-ai arătat steaua luminoasă a speranței.

— Dormi. Cînd voi zări insula, te voi trezi.

— Ce vrei să faci acolo, stăpîne? împăratul are străjeri pe vîrfurile cele mai înalte. Mîine în zori *Ayşe* va fi descoperită.

— Cînd crezi că ajunge *Imbît*?

— A ajuns azi-dimineață, în zori.

— Cînd vor începe serbările biruinței?

— Mîine la ceasurile opt, prin corul mateloților învingători.

— Poti intra în portul galerelor?

— Fără vînt, niciodată. Este legat cu lanțuri. Străjerii lui stau cocoțați pe stînca albastră.

— Dormi, Dirimen! Lasă-mă să veghez!

Tînărul se înfofoleşte în învelitoarea din blăni de vidră. *Ayşe* îl leagănă uşor şi-l adoarme. Mîrzea rămîne singur sub constelații. Se gîndeşte că, oricum, Mărgărita va fi plecat cu Ali să smulgă scrisoarea compromițătoare din mîinile lui Saladin. Scrisoarea care, vîndută lui Ferhat paşa, ar fi dezvăluit acestuia planurile politiceşti de viitor ale voievodului. Scrisoarea care ar fi descăpățînat pe toți prietenii lui vodă din partida dregătorilor de la înalta Poartă, lipsindu-l de sprijin tanic şi puternic în chiar inima imperiului cotropitor. Astăzi, Mărgărita ar fi fost în mîinile lui Saladin, fară nici o nădejde. Mărgărita! Femeia pe care-o iubeşte cu nebunie rece şi lucidă. Mărgărita şi scrisoarea. Iată două pricini pentru care trebuie să-l asalteze pe Saladin în chiar inima puterii lui piratereşti. Din cele spuse de Dirimen, Saladin este nu numai un războinic desăvîrşit, care-şi duce planurile la capăt pregătindu-le în cele mai mici amănunte; dar, deopotrivă, este un filosof, un conducător căruia îi place fumul de tămîie subtil al laudelor şi cîntecelor de slavă; un organizator temeinic, care se gîndeşte la viitor, pregătindu-l cu migală în prezent: şcoli de cîrmaci, de jurişti, de

marinărit, de birnici şi ce va mai fi avînd acolo; poate şi istoricieni, care-i scriu viaţa şi isprăvile, cum sînt în toate curţile europeneşti. Un duşman pe cît de crud, de puternic şi iscusit, pe atît de nou în acest periplu egeean. Alt cîrd de cocori, trecînd pe sub stele ţipetele acelea stranii, gru-gru, căzînd din noapte, pline de chemările nostalgice ale Ţării bîntuite de primăvară. Cetatea de scaun sub podoaba livezilor înflorite. Vîntul cîntă, şuieră şi susură în arboradă. *Ayşe* ascultă de cîrmă. Felinarul, aprins de Dirimen sub ţiplă, luminează cadranul scris cu tuş de China. De fapt el ţinea corabia după stele. Nu are nici o clipă simţămîntul că greşeşte. Simte pe obraz şfichiul vîntului, atunci cînd scapă prova mai la dreapta, ori mai la stînga. Dirimen bolboroseşte ceva prin somn. A adormit dintr-o dată, ca retezat. Pe el îl doare moalele capului. Abia acum îşi simte încheieturile, muşchii striviţi, abia în liniştea profundă a mării, neliniştile lui ajung pînă la nebunie. Unde este Mărgărita? Ce face Mărgărita?... Abia dacă are loc pentru a şi-l aminti pe fra'Franco. Pe ceilalţi rămaşi la bordul Albertinei sau pe fecioara-paj, Ilinca Voinea Bîrlădeanu. Desigur, generosul Saladin o va hărăzi acelei canalii ucigaşe cu numele Rodolfo. I se pare că *Ayşe* stă pe loc. I se pare că marea se întinde la nesfîrşit de jur împrejurul lui şi că niciodată nu va ajunge la ţărmul insulei de basm, cetatea de scaun a împăratului Cycladelor, înfipt în mijlocul Egeei, în calea tuturor drumurilor care leagă cetăţile italice cu Istanbulul. Este o noapte care lucrează în adîncimile lui, scoţîndu-i în lumina conştiinţei temerile cele mai ascunse. Spaimele lui cele mai negre. Ştie că nu are decît două căi: a reuşitei, prin galerieni; a căderii lui în mîinile lui Saladin – crucificare şi ardere de viu. Se gîndeşte la Hidayet Riza Ali. La superba lui stăpînire de sine. La felul cum şi-a împlinit făgăduinţele şi cum a luptat la Edirne. Apoi îl vede luptînd pe duneta lui *Harem*. Îl răscoleşte privirea lui plină de sălbatică speranţă, atunci cînd îi strigă el numele şi cînd se repede în luptă. Şi imaginea aceea cumplită a unui Ali pironit de catarg şi cealaltă care-a urmat, a lui Ali zvîrlit în aer de explozie, arzînd. Al ciotului de catarg, care acum poate pluteşte pe apele Egeei, legănîndu-l pe nefericitul Ali sub aceste constelaţii alb-verzui. Alungă de la sine aceste gînduri. Scrutează întunericul lăptos pe care-l despică prova. După felul cum stă Carul Mare pe cer se apropie miezul nopţii. Se adînceşte în sine, chemînd-o sălbatic pe Mărgărita. Dacă are harul vorbirii peste spaţiu şi timp, atunci el are harul dragostei, care-l face să se desprindă de sine şi să bîntuie lacom văzduhurile în aşteptarea unui semn al femeii, pe care abia acum o iubeşte, înţelegînd-o. Stă la timonă, simte în palme luciul cavilelor şi se adună în sine cu o forţă care-i aduce sîngele în tîmple. Şopteşte Mărgărita, cu atîta încrîncenată voinţă, încît deodată simte un flux rece şi învăluitor spălîndu-l prin lăuntrul fiinţei, apoi un giulgiu dens ţesut din scîntei albăstrii îl învăluie şi aude glasul ei, ori ceva

asemănător glasului ei, care-i spune ceva, nu ştie ce; este lîngă el, un duh albastru, abia ntruchipat, parcă un ţipăt de bucurie în arboradă – nu, este doar vîntul, este doar marea, se surpă în el şi, Dumnezeule, de cînd n-a mai simţit uşurarea asta atoatebinefăcătoare, sub gene lacrimile care-l podidesc şi plînge icnit, singur sub constelaţii şi însingurat pe legănătoarele întinsuri ale Mării Egee!

9

Dirimen geme prin somn. El simte o nelinişte ciudată, ca şi cînd l-ar pîndi o primejdie necunoscută şi neîntîlnită. Ceva s-a schimbat în ordinea de pînă atunci a lucrurilor. Vîntul s-a rotit cu un cart spre vest. A trebuit să mai ia din cîrmă, pentru a stăpîni acul tremurător şi jucăuş al busolei. Carul Mare arată cu oiştea spre ceasurile trei de după miezul nopţii. Valurile uşoare bat caicul din tribord. Cîte unul mai puternic face să răsune corabia, ca şi cînd cineva ar lovi-o cu un ciocan de lemn. Cade din cer o umezeală rece. Undeva în babord se aud foşnete ciudate. Se pare că se joacă un cîrd de delfini. Ori că trec spre răsărit animale necunoscute. Ar vrea să-l trezească pe Dirimen. Marea îl înspăimîntă. „Pentru că n-o cunosc!” îşi spune. Timpul se scurge atît de greu, încît îl simte umblînd pe puntea întunecată cu paşii nepăsători ai veşniciei. Încleştează cavilele timonei. Drept în prova se ridică un zid alburiu, un uriaş monstru necunoscut care se desprinde de pe mare şi încearcă să-şi ia zborul, încolăcindu-şi inelele cumplite. Îşi aduce aminte de povestirile înfricoşătoare ale celor din *Flotas del Oro*. De monştri văzuţi în Ocean şi în apele Lumii Noi. Monstrul se tîrăşte cu repeziciune de la apus spre răsărit. Ceaţa. Un zid de ceaţă înfuiorată care taie orizontul, gonind pe suprafaţa mării şi deasupra căreia se văd constelaţiile. Ce ascunde ceaţa? Ce este dincolo de ea? Se agaţă de timonă ca şi cînd prova caicului ar trebui să se lovească de o stîncă fantasmagorică şi *Ayşe* să se despice în două. Nu se întîmplă nimic din toate astea. Prova se înfige în ceaţă şi el nu mai vede treptat bordurile, prova, apoi catargul şi vela mare, apoi copastia dunetei. Pluteşte într-o mare de cîlţi umezi, care înăbuşe toate glasurile corăbiei: scîrţîitul scripeţilor, şuşuitul vîntului în arboradă, şoapta fîşîită a apei despicată de etravă. O lume de umbre. O lume a nefiinţei. Vălătucii îl înconjoară şi el parcă s-ar desprinde de dunetă şi ar pluti în marea de cîlţi, nemaifiind decît duhul şi umbra lui însuşi.

— Ceaţa, stăpîne! se aude înfundat glasul lui Dirimen.

Abia vede omul care iese chinuit de sub plapuma lui din blană de vidră. Ceața i se broboreşte în sprîncene, în gene.

— Vine din Ewoia, insula mare... Ca în fiecare primăvară.

— Nu mi-ai vorbit de ea, Dirimen.

— Am uitat, stăpîne.

— Să nu mai fi uitat şi altceva, Dirimen.

— Te temi că nu-mi țin jurămîntul?

— Mă tem pentru tine şi pentru sufletul pe care ți l-ai făgăduit lui Dumnezeu.

— Jur pe memoria sfintei mele mame, că te voi sluji cu credință, ca pe mîntuitorul meu.

În ceață şi-n singurătatea mării, glasul tînărului este plin de disperare şi credință, tragic şi în acelaşi timp năpădit de înflăcărarea speranței.

— Primesc jurămîntul tău şi-mi voi ține fagăduiala pînă la capăt. Poți lua cîrma?

— Asta o şi fac... M-a trezit ceața. Am simțit-o pe gene şi-n suflet. Multe corăbii s-au sfărîmat de insule în cețurile şi furtunile echinocțiale. Poruncă, stăpîne!

— Crezi că ceața va dăinui pînă în zori?

— S-ar putea!

— Dacă da, mă debarci astfel încît să ajung nevăzut la galerieni.

— Gîndul tău mă înspăimîntă... Şi eu?

— Te va ocroti ceata.

— Dumnezeu va ține cu tine, stăpîne! bolboroseşte Dirimen. Este un semn divin.

— Al dreptății! Crede în el!... Ce se aude?

— Brizanții care se sparg de stînci, stăpîne!

— Te poți apropia ?

— Fără nici o grijă. Şi acum să tăcem... Iată ceața. Urechile străjilor sînt de veghe.

Plutirea prin ceață în apropierea insulei are ceva de groază. Mugetul valurilor izbite de stînci par să vină din toate părțile. Mîrzea simte cum Dirimen slăbeşte cîrma şi, după un timp nesfîrşit, aude valurile în tribord. Din ce în ce mai puternic. Distinge bufnitura înfundată a valului. Plescăitul stropilor. Şuvoirea apelor care curg de pe stîncă, la loc, în mare. Dirimen îl împinge cu piciorul. Şoptește:

— Vela!

Trăieşte cîteva clipe de coşmar, umblînd pe duneta umedă, coborînd scara pe punte şi alegînd, din zecile de funii, pe cea menită să lase verga velei mari. Face totuşi toată treaba cu mai multă îndemînare decît credea că are. Simte cum corabia se răsuceşte scurt şi pluteşte spre insulă. Are la

brîu două junghere. Sabia este în cală, lîngă celelalte arme coborîte de pe *Harem*. Îi vine să necheze. Singur cu două hangere. La asaltul „perlei” lui Saladin, spaima Egeii şi Mediteranei de răsărit. Se întoarce lîngă Dirimen.

— Te duc între două stînci, numite Uriaşii. Te laşi în apă şi înoți spre locul unde nu se aud valurile. Este o punte de piatră. Dacă urci drept în sus, ajungi deasupra portului. Gheparzii sînt jos, nu te pot adulmeca. Gata! Dumnezeu cu tine!...

Abia a auzit şoapta tînărului care-i ține viața în mîna teafără şi-n buzele de el umezite cu apa salvatoare. Coboară pe punte. Se prelinge spre prova. Ceața se rostogoleşte în colaci fumurii.

— Te laşi dus de ape la cîteva sute de brațe de mal. Îți sfîşii hainele. Îți desfaci legătura de la coapsă. Strigi şi faci semne celor din veghe. Caicul va fi adus în portul galerelor.

Tu vei fi dus în fata lui Saladin.

— Mă cutremur.

— Întăreşte-te în cuget! Îi vei spune că, după măcel, ai putut să cobori pe *Ayşe*. Că ți-ai legat rănile. Că ai ajuns pînă în insulă pe jumătate mort. Vei face tot ce vei putea să ajungi lîngă cea pe care Saladin o va încorona ca noua împărătească. Oricum, fa-i un semn! Dacă poți, spune un singur cuvînt... Nu. Cînd te prosternezi lui Saladin; ori cînd o vezi pe domnița aceea, spune:

„*Ac şungur*!” Fă-o să înțeleagă că pentru ea o spui!

— O voi face! Şi mai departe?

— Dacă se va isca luptă, ascunde-te prin preajmă şi, dacă poți, ajută-mă!

— O voi face cu sfințenie... Iată, ieşim din ceață! Vălătucii deşi se subțiază într-o clipă. Se răsucesc în jurul catargului. Se şterg ca şi cînd n-ar fi fost. Marea este liberă, cerul plin de constelații.

— Acolo, stăpîne! şopteşte cutremurat Dirimen.

În prova tribord, departe, plutind parcă mult deasupra mării se vede conturul negru al unei insule, decupîndu-se din lumina puțină a cerului.

— *Ayios Evstrîtios*!... Perla împăratului!... Țara libertății!

— Libertatea stă în fiecare din noi, Dirimen! Putem fi văzuți?

— Încă nu, stăpîne... Încă nu şi, pe toți zeii, nu vom fi văzuți nici cînd dublăm pe la est... Priveşte!

Tot din tribord aleargă între insulă şi *Ayşe* al doilea val de ceață, mai înalt şi mai lăptos decît cel dintîi. Înțelege. Undeva în dreapta este o stîncă mult ieşită în mare. Acolo valurile plescăie, bufnesc şi se vaicără. Dirimen aduce prova spre acel loc, punînd între el şi mare bordul caicului. Fără să pregete încalecă copastia. Cînd o simte lunecînd spre larg, îşi dă drumul în mare. Apa rece îl cuprinde în îmbrățişarea de gheață. Nu se vede nimic. Se

lasă la fund. Revine. Un val îl izbeşte peste gură în clipa cînd o deschide să răsufle. Apa rece, sărată şi amăruie îl înviorează. Înoată spre locul acela de tăcere cînd ridicat de val, cînd coborît. Începe să vadă parcă pe sub ceață. În stînga un perete negru, sclipitor, mereu cu guler de spumă albă. Înoată puternic spre dreapta. Parcă ar pătrunde într-o grotă. Valurile îşi pierd din putere. O lovitură puternică în genunchiul stîng. Vîrful unei stînci. Ce face *Ayşe*? Se lasă în picioare. Înghite apă. Nu dă de fund. Înoată. Simte cum i se zgîrcesc picioarele de frig. Altă lovitură în genunchiul drept. O stîncă sub palme. Alta. Lunecoase. Se taie adînc în palma stîngă. Apa de mare pe rană îl ustură pînă în creieri. Un val îl izbeşte peste obraz. Altul în piept. Cade. Se loveşte la spate. Blestemată mare. Iată puntea de stîncă. Plină de alge, vîscoasă, spălată de valuri. Ține o veşnicie pînă cînd se zgreapță acolo sus în vălătucii de ceață şi-n vîntul subțire şi rece dinspre zori. A pus piciorul pe insula lui Saladin şi numai moartea îl va putea smulge de aici, înainte de a-şi duce pînă la capăt planul. Caută un loc pe unde s-o poată lua în sus. Îşi spune că aşa cum are prieteni şi oşteni credincioşi, Saladin are şi duşmani de moarte pe propria lui insulă. Şi cei mai înrăiți dintre toți sînt galerienii. De aici se poate începe. Hainele ude i se scurg pe trup. Se descalță. Varsă apa din cizme. Îşi stoarce ciorapii de lîniță. Îşi scoate hainele. Şi le stoarce pînă le aude pîrîind pe la cusături. Îşi freacă trupul gol cu palmele, încălzindu-l. Rana de la cap, transformată în cucui, îl sîcîie. Este o plăcere demnă de zei să îmbraci hainele ude, ciorapii uzi şi cizmele la fel. Plăcerea va fi dublă cînd sarea se va usca şi îi va pune carnea la saramură. Înainte, pentru ideile nobile! îi vine să rîdă de căpitanul murat agățat de-o stîncă, gata să ducă la înfăptuire nimicirea lui Saladin; despre care, pînă acum cîteva zile nici nu ştia că trăieşte. Binecuvîntată ceață! Se freacă de colo, colo pe piatra lunecoasă, cu urechile înfundate de zgomotul puternic al valurilor, spunîndu-şi că aşa cum el însuşi nu aude decît marea, şi străjile lui Saladin, dacă nu vor fi dormind, cum stă bine unor străji adevărate păzite de gheparzi, atunci nici ele nu vor auzi-o decît pe ea. Găseşte o adîncitură în stîncă. Bine că nu lasă urme. Aşa cum de obicei, căpitanii credincioşi nu lasă urme în istoria domnului lor. Oricum, este într-o stare sufletească plină de veselie. Începe urcuşul. Pieptul stîncii este cînd drept, cînd ieşit spre mare, cînd teşit pe spate. Îşi trage sufletul, cînd se tîrăşte pe burtă, după ce pipăie îndelung cu degetele colțurile de care se agață şi le încearcă tăria smucindu-le puternic. Timpul nu mai înseamnă nimic, cu toate că, ridicînd capul să implore, ori să blesteme, vede dintr-o dată straturile înalte ale ceții plutind într-o abia bănuită şi firavă lumină. Iarăşi timpul se ucide pe sine şi el nu mai trăieşte decît în zvîcnetul grăbit al inimii, în gestul lacom cu care pipăie colțurile de stîncă şi-n felul cum îşi strînge piciorul sub el, lipind marginea tălpilor de cea mai mică zbîrcitură a

pietrii. Mîna. Piatra zgrunțuroasă. Piciorul. Mirosul de stîncă umedă. Țipătul speriat al unui pescăruş. Drace! Un cuib. Duhnet de găinaț... Ocoleşte. Blestematul! Şi l-a făcut pe o streaşină largă, loc unde şi-ar fi putut trage sufletul. Simte pasărea zburîndu-i pe deasupra capului. Dumnezeule! Un fel de horn. O lăsătoare ca de capre negre, piezişă, strînsă între doi umeri de stîncă prin care urcă vîntul aulind subțire şi jalnic. Urcuşul începe să semene a plimbare. Pînă acum nu s-a desprins nici un bolovan. Stînca este aspră, poroasă şi seacă. Deasupra capului vede fuioarele de ceață gonind nebune spre mare. Se întăreşte vîntul. Îl aude şuierînd printre stînci. Marea a rămas undeva jos să-şi tînguie soarta în bufnetele surde ale valurilor. Ştie că a ajuns la capătul urcuşului. Trebuie să însemne cumva hornul ăsta, care poate fi salvator. Hainele i s-au scorțoşat, ca şi cizmele; îl rod. Praful de sare îl freacă pe spate, la subțiori şi încheieturi. Rămîne o vreme la capătul hornului, ascultînd. Aude vîntul frecîndu-se de stînci. Aude ierburile sărmane susurînd. Aude marea. I se pare că aude pînă şi ceața care se ridică. Oricum, inima şi-o aude foarte limpede zvîcnindu-i nelinişştită în piept. Se ghemuie în horn, cu spatele lipit de stîncă, hotărît să nu mai facă nici un pas, pînă cînd nu se va ridica ceața şi nu se va lumina. Hotărîre cu totul eroică pentru că hornul, ca orice horn adevărat, este însuşi iadul. Vîntul țiuie şi se vaicără, curentul îi scrijeleşte timpanele şi, pe lîngă plăcerea de a-şi simți fiecare măsea, o are şi pe aceea de a îngheța. Oricum, i se usucă hainele. Iată şi lupta cu el în şi cu timpul. Îşi găseşte o stîncă lîngă care se ghemuieşte. Abia atunci înțelege că nimic nu se mai clatină, că totul stă înțepenit în nemişcarea milenară a rocilor, că trupul şi tălpile lui au găsit reazimul puternic şi bun al pămîntului. Se delectează savurînd îndelung plăcerile poziției lui fixe față de univers. Presimte, aşa cum a facut-o cînd a venit ceața, clipa cînd aceasta se rostogoleşte peste insulă, împinsă în larg de vîntul dimineții. A înțepenit. Urcă uşor, cu o mie de precauții, pînă în gura hornului. Este clipa de taină a preceasului de ziuă. Se rupe de sub vraja clipei. Se smulge de sub fascinatoarea tentație de a privi în zare. Spre răsărit, desprinderea apelor de cer în dunga sîngerie care izvorăşte din neființă. Deprins cu întunericul, desluşeşte locul unde se află. O creastă stîncoasă, spre mirarea lui cea mai înaltă de pe cerul insulei, lungă de cîțiva zeci de paşi, încununată cu stînci ascuțite, fierăstruite adînc. În spate, marea. În față? Se tîrăşte la unul din crenelele roase de vînt. Lumina abia a început să se înfiripeze în straturile înalte ale văzduhului. Jos, sub el, este un întuneric greu şi lăptos. Nemişcat, lipit de stîncă, este martorul răsăritului, copleşit de frumusețe.

Cîțiva nori subțiri ard în flăcări mocnite, rubinii. Cerul este violet. Apoi ocru. Apoi verde opalin. Marea de smoală primeşte un luciu de rubin topit. Începe zborul pescăruşilor în clipa cînd fruntea zeului soare se saltă arzîndă

peste orizont. Multumeşte destinului că i-a hărăzit şi clipa asta. Apoi vede caicul *Ayşe* plutind în derivă nu departe de insulă. Poate vedea pata pe care-o face Dirimen, întins pe dunetă. Tînărul a lăsat vela pe punte şi vîntul se joacă mişcînd un colţ, falfîindu-l peste bord. Jos, sub pieptul de stîncă picînd pieziş spre un golf, cu apa translucidă, este o terasă de stîncă pe care stau doi gheparzi. Unul, tolănit într-o rînă, îşi linge dosul labei dinainte. Celălalt, aşezat pe coadă, ciuleşte şi priveşte atent mişcarea de pe plaja aurie a golfului. Pe apă sînt ancorate două galere vopsite albastru. Au două rînduri de vîsle. Un catarg cu gabie. Provele, terminate cu un pinten uriaş de abordaj, vopsit în roşu. Pe puntea fiecărui vas, o strajă în surtuc negru, cu muschetonul la mînă. Dincolo de golf, pe un promontoriu în formă de arc, care formează malul, cum îi desluşise Dirimen aşezarea lucrurilor pe insulă, se vede un turn alcătuit din blocuri de piatră, cu puţin mai jos decît creasta pe care stă el. O potecă cenuşie coboară creasta de la turn, pe plaja golfului închisă spre insulă, zidul de stîncă făcînd parte din prelungirea crestei pe care se află. Acolo se vede un perete de bîrne care dublează stînca, în faţa căruia, pe plaja măturată cu tîrnurile (el vede urmele nuielelor care au netezit nisipul, astfel că nimeni nu poate trece fară să lase urme) pe trei pontoane din piloţi de lemn, mergînd destul de adînc în golf, sînt trei străji înarmate cu muschete şi săbii. La piciorul fiecărui ponton se află legată o luntre vopsită în roşu. Este limpede că galerele pot fi trase lîngă pontoane, de unde-şi pot îmbarca echipajele în cel mai scurt timp, sau îşi pot debarca prada. Soarele ridicat deasupra orizontului luminează golful, malurile înalte ale canalului care iese în mare, cel din Meltemi mai lung cu cîţiva zeci de paşi, folosind ca adăpost atît la luarea largului, cît şi la venire, perechile de gheparzi, încă două, una în faţa uşii, singura intrare în peretele de bîrne, peste care este o a doua uşă din zăbrele groase de fier şi un umbrar lung, cu acoperişul din pînză de velă, cu petece colorate, sub care sînt mese şi bănci lungi bătute pe ţăruşi, ca şi un butoi de cel puţin cincizeci de vedre, ridicat pe patru dulapi groşi. Trece cu privirea în stînga golfului, unde vede cu mirare un grup de zece căsuţe din bîrne, clădite pe o platformă a malului, fiecare cu poteca ei spre golf, căsuţe pe lîngă care, spre mirarea lui, sînt grădini cu măslini, lămîi şi lăptuci. Vede cum uşa căsuţei din aripa dreaptă se deschide şi, pe pragul din piatră, iese o femeie înaltă, care îşi întoarce obrazul spre soare.

— Bună dimineaţa, Christina! spune una din străji.

— Bună dimineaţa, Nikos!

— Ce fac copiii?

— Dorm!

— Trezeşte-l pe Elias! Să-şi ia undiţa. Este vremea să-şi cîştige hrana singur.

— Cît mai stai de veghe?

— Pînă cînd se hotărăşte afurisitul de Nuri să ne schimbe.

— Hei, bărbate, spune cea numită Christina, o femeie tînără, după cum arată acolo, în pragul casei, scăldată în lumina diafană a zorilor, hei, Nikos, ce păziți! Iată că vă fac semne cu oglinzile. Femeia vorbeşte greaca repezită, din insule. De la turnul de strajă pe promontoriu, se vede străfulgerarea unei oglinzi, care vădit face semnale. Nikos bate de trei ori într-o tablă de fier, care stă atîrnată de o grindă. Strigă:

— Christina, fugi, şi scoală-l pe diavolul acela. Este ceva în larg!

Totul se petrece cu cel mai firesc aer din lume şi el îşi spune că, dacă Dirimen nu-l va trăda, atunci şansele lui să răstoarne puterea lui Saladin la el acasă, în propria „Cetate de scaun" sînt cu mult mai mari decît acelea pe care le-ar fi avut într-o luptă, chiar dacă flota lui Hidayet Riza Ali ar fi avut zece corăbii în loc de două.

Oricît de nerăbdător ar fi să apuce pe lîngă poteca largă pe care o vede plecînd de la plajă, trecînd printr-o poartă dintre stînci şi urcînd spre platoul arid al insulei, ca să dispară dincolo de el, acolo unde bănuieşte, că se află palatul subteran al împăratului Cycladelor, mînat de grija secătuitoare pentru soarta Mărgăritei, îşi spune că, tocmai pentru a izbîndi s-o elibereze, are nevoie să stăpînească acest port, aceste galere şi aceste case de jucărie, cu oamenii şi destinele lor de pînă acum. Stă culcat pe stîncă, soarele începe să-l încălzească şi, privind viața care începe să-şi reia cursul zilnic acolo jos, îşi face în minte jocul lui cumplit de război, ştiind că, din clipa asta, destinul lor se numeşte căpitanul Mîrzea din oastea Țării Româneşti. Totul este atît de straniu, încît el însuşi trebuie să-şi reamintească faptul că între numitul căpitan şi Dunăre stau piraţii lui Saladin, trei zile şi trei nopți de plutit pe mare şi împărăția sultanului începînd cu Istanbulul şi terminînd cu linia cetăților de la Dunăre. Gîndul singurătății lui aici îl poate strivi. Din casa Christinei şi a lui Elias iese un băiat desculț, trăgînd după el cîteva bețe lungi de trestie. Christina fuge pe potecă, spre o casă cățărată pe un pripor, singură, cu bîrnele vopsite într-un verde primăvăratec. Nikos mai bate de trei ori în toacă. Sunetele metalice umplu toată valea, urcînd spre el limpezi şi parcă vesele. Ghepardul de jos încetează să-şi mai lingă dosul labei. Se ridică şi el, privind nemişcat la forfota de jos. Uşile caselor se deschid, lăsînd să iasă bărbați înarmați, purtînd cu toții surtuce negre fară mîneci şi legători de cap roşii. Îşi duc muschetoanele la mînă. Pungile de piele cu încărcături le joacă atîrnate de ledunci. La şolduri poartă săbii scurte. Sînt îmbrăcați doar cu şalvari roşii şi merg desculți.

— Pe Allah, isprăveşte cu ciocăneala, Elias! strigă omul de dincolo de golf, ieşit în cerdacul căsuței verzi, înconjurat de o droaie de copii... Am citit

în oglinzi. Este *Ayşe*. Singură! Hei, Mandakas. Rodolfo ne îmbogăţeşte dacă i-o aduceam pe *Ayşe*... Ia patru din ceata ta şi trage-o aici. Vîntul este bun...

Din cele zece căsuţe ies femeile bărbaţilor care merg leneş spre cel dintîi ponton. Ies într-o larmă vrednică de iad copiii acestor femei şi bărbaţi, care ţopăie şi aleargă, dar numai pînă la un zid înalt din bolovani pe care nu-l văzuse atît de bine asemănîndu-se cu stîncile din jur, zid care desparte plaja de platforma cu căsuţe. Sînt acolo copile înalte, flăcăiandri, numără doisprezece băietani şi fetiţe, toti desculţi, alergînd de colo, colo şi strigînd în cor: *Ayşe*!... *Ayşe*! Omul de dincolo ridică pe un catarg (şi acela i-a scăpat vederii) o flamură roşie cu două cozi, după care trece prin faţa căsuţelor, printre copii şi ajunge la pontonul de la care se desprinde barca roşie, vîslită puternic de patru lopătari, avîndu-l la cîrmă pe cel numit Mandakas. Unul din vîslaşi lasă vîsla, trece în prova bărcii şi dezleagă un sac de pînză, de sub care apare ţeava lucitoare, de aramă, a unei săcăluşe, o culevrină mică, după care îşi reia locul la vîslit. Curînd barca depăşeşte galerele şi se face nevăzută pe canalul îngust dintre cei doi pereţi stîncoşi.

„Totul trebuie să înceapă cu cei patru de la oglinzi!" gîndeşte...

Vede siluetele străjilor din turnul de piatră. Ca şi strălucirea unei oglinzi care se stinge şi se aprinde de patru ori. Se pare că semnalul înseamnă: „Totul în ordine!" pentru că cei cinci de la ponton, împreună cu străjile (trei) se înşiruie în faţa uşii zăbrelite pe care turcul bărbos, singurul purtător de şalvari verzi, o deschide greu, cu zgomot de fierărie şi zăngănit de lanţuri, după care deschide şi uşa din dulapi. Strigă ceva pe gura neagră care se cască în peretele de stîncă, apoi se retrage cu cîţiva paşi, ridicînd din nisip un otgon gros. Nici otgonul nu l-a văzut pînă acum. Se căinează pentru puţina lui pricepere. În lumină se arată o namilă bărboasă, năpădită de laţe lungi, cu cămaşă şi pantalonii flenduriţi. Gheparzii mîrîie. Se mişcă neliniştiţi. Un fir de vînt de la mare izbit de peretele stîncos urcă pînă la el mirosul iute al fiarelor. Pînă la schimbarea vîntului are noroc. Deocamdată gheparzii par că numără galerienii ieşiţi unul după altul din hrubă, cărora turcul bărbos le trece otgonul prin inelul aflat la capătul unui lanţ, al cărui al doilea capăt este prins de picior printr-o brăţară lată de oţel, singurul lucru care străluceşte pe făptura lor nemernică. Ies astfel şi se înşiră pe otgon şaizeci şi opt de galerieni. O trupă cu care poate cuceri o împărăţie, chiar dacă este numai a Cycladelor. Numără vîslele din bordul galerelor. Una are cincisprezece – opt pe rîndul de jos şi şapte sus, deci treizeci de vîslaşi, cealaltă cu pupa mult mai înaltă decît prova, cu copastia avînd un ştraf aurit, are nouă vîsle pe rîndul de jos şi zece pe cel de sus. Nici un galerian mai mult decît numărul de vîsle. Dacă unul se bolnăveşte sau moare în luptă, Saladin îl înlocuieşte desigur cu unul din piraţi. Galerienii

merg unul după altul pînă la malul golfului, unde îşi dau jos bluza şi se spală pe obraz şi pe trup. Acolo otgonul este trecut pe după un ţăruş, pe care fiecare galerian îl ocoleşte, petrecîndu-şi lanţul cu mîna. Şirul tăcut de oameni defilează prin faţa butoiului, unde şade un paznic lîngă un jgheab lung, în care vîslaşii se spală cu apă dulce, după care se şterg cu bluzele, le îmbracă şi, urmînd fiecare un al doilea otgon, ocolesc masa şi încep să se aşeze de la capătul otgonului spre dreapta. Totul se petrece repede şi în tăcere. Straja de la butoi bate de trei ori într-o toacă agăţată de grinda umbrarului. De undeva din spatele unei stînci aşezată între grota galerienilor şi satul de căsuţe, iese un măgar alb care trage o cotigă pe care este aşezat un cazan mare de aramă, cu capac. Măgarul alb vine singur pînă la umbrar. Străjile iau din cotigă talgere mari de aramă, pe care bărbosul Nuri, cocoţat în cotigă, le umple cu un polonic. Talgerele sînt puse cu grijă, aproape cu respect, în faţa fiecărui rob. Oamenii îşi scot de la brîu lingurile de lemn Mîrzea vede pînă şi aburii uşori care se ridică din talgere şi încep să mănînce. În satul de căsuţe larma zilei acoperă tăcerea golfului şi a galerienilor. Sînt două lumi, despărtite doar printr-un zid de bolovani, dar atît de îndepărtate una de alta, încît el simte o durere mută răscolindu-i veghea. Copiii aleargă pe malul mării. Culeg scoici şi se zbenguie Flăcăiandrii urcă priporul cu caprele şi oile. Femeile au aşezat pirostriile şi fumul subţire al focurilor încep să se înfuioreze în văzduh, adăpostite de coastele stîncoase. Un nou şir de semnale luminoase, venite de la turnul de veghe. Bărbosul Nuri se îndreaptă leneş spre pontonul lui Nikos. Gheparzii se tolănesc la soare. Una din străji ia din cotigă cu un cîrlig cîteva coaste (le vede culoarea roşie, de carre proaspăt tăiată). După ce aruncă fiecărui ghepard porţia ce i se cuvine, se îndreaptă spre piciorul stîncii unde se află el. Omul trece pieziş de la grota galerienilor, peste un colţ al plajei, se face parcă nevăzut undeva în dreapta, apoi apare pe neaşteptate lîngă gheparzii de sub el, le aruncă două coaste întregi, par de berbec, şi cu o mişcare dibace le petrece după gît, zgărzile late din piele, de care sînt legate lesele de parîmă. Cîntă un cîntec monoton, într-o greacă încîlcită şi împleticită. Îi vede cînd ceafa, cînd spatele. Omul se aşază jos, la cîţiva paşi de gheparzii care sparg oasele în dinţi, clefăie şi mîrîie de plăcere. Este limpede, aşteaptă ca fiarele să-şi isprăvească masa, ca să plece cu ele. Îi vede doar picioarele, cu pielea arămie, acoperite de păr.

— Pe sfîntul Nicanor, spune tare omul, Ibrahim, lacomule, uite-o pe *Ayşe*, Ibrahim!

Ibrahim mîrîie, văzîndu-şi mai departe de ros şi clefait. În golf intră barca roşie, trăgînd după ea caicul *Ayşe*, la cîrma căruia îl vede pe Dirimen.

10

Se întîmplă mai multe lucruri în golful căruia el îi spune în gînd „al mîntuirii”. Ghepardul Ibrahim îşi termină ospățul, scoate un mieunat de plăcere şi pleacă singur pe potecă, trăgînd după sine perechea sa şi paznicul. Galerienii urmează invers drumul venirii la masă. Se duc la mare. Îşi spală talgerele. Le aduc la cotigă, unde măgarul alb pare că moțăie răbdător, după care filează otgonul şi la capătul lui unul din paznici le trece inelele pe două lanțuri. Se alcătuiesc astfel două cete de galerieni care se aliniază în dreapta grotei. Paznicii intră într-o scobitură, care pare cu totul firească, şi se întorc aducînd pe umeri baroase grele cu cozi lungi de lemn' în acest timp *Ayşe* este remorcată cu dibăcie pînă la ponton. Dirimen coboară de pe dunetă, clătinîndu-se şi împleticindu-se. Bărbosul Nuri îl ajută să treacă pe ponton în vreme ce copiii grămădiți ciotcă pe țărm, în fața caselor, scandează în cor: A-y-şe! A-y-şe! Femeile îşi lasă pirostriile, coborînd la apă. Cel cu ghepardul Ibrahim iese de sub stînci şi se aşază în spatele cetei de treizeci şi opt de galerieni, deci a echipajului galerei mari, cu ştraf aurit sub copastie, un fel de galeră amiral, îşi spune priveghind cu ochi ager tot ce se întîmplă jos. Este limpede! Galerienii sînt alcătuiți pe echipaje. Unul din paznici are un corn în care sună prelung de trei ori. Barca roşie care-o remorcase pe *Ayşe* pleacă la galera amiral, pe puntea căreia iese un personaj îmbrăcat în surtuc şi şalvari violeți. Personajul poartă turban alb. Coboară agil scara de pisică în barcă. Din cîteva lovituri puternice de vîslă, barca abordează cealaltă galeră, pe bordul căreia aşteaptă alt personaj în straie violet, cu turban alb, care coboară pe scara de pisică. Barca vine la pontonul de la mijloc. Cei doi în violet poartă pe după gît harapnicele binecunoscute pe toate galerele cîte plutesc pe mări. Sînt deci şefii de echipaj ai vaselor. Fac în silă drumul care-i desparte de echipaje. Mîrzea le vede plăselele de os ale hangerelor înfipte în brîiele late din piele roşie. Cînd cel de pe galera mai mică ajunge în dreptul alor lui, perechea de gheparzi tolănită în fața grotei se ridică şi-i vine în salturi jucăuşe la picioare. Gheparzii se culcă pe spate. Personajul îi scarpină pe burtă cu vîrful degetelor, fiind desculț ca toți ceilalți. Se pare că este o regulă înstăpînită de Saladin. Se aud porunci. Cele două echipaje se despart în zornăit de lanțuri. Cel al galerei amiral o ia pe poteca de jos, care urcă spre interiorul insulei. Şeful de echipaj, un turc uriaş, strigă, pocneşte din harapnicul cu nouă cozi şi, după cîțiva paşi, plesneşte al treilea galerian din urma şirului cu atîta putere, încît omul cade în genunchi, scăpînd barosul de pe umăr.

— Pe Allah, *effendi* Louis, cam slab pentru un nobil... strigă uriaşul în turcă şi rîde înveselit.

Celălalt echipaj apucă poteca şerpuitoare care duce la turnul de strajă. Fiecare echipaj este însoțit de o pereche de gheparzi şi trei străji... Oamenii, în zdrențe, îşi duc baroasele pe umeri. Sînt lățoşi, bărboşi, dar merg destul de sprinten, dacă se pun la socoteală ocalele de lanțuri pe care le tîrîie după ei. Între timp măgarul alb a fost deshămat, i s-a pus o şa de lemn acoperită cu ceva roşu, o pătură pare-se, şi Dirimen este urcat în ea, ajutat de Nuri şi unul din bărbații aceia în surtuc negru, care strigă: ciuş-ciuşi! şi măgarul alb porneşte în pas mărunt pe urma grosă lăsată de picioarele şi lanțurile echipajului de pe galera amiral. Mîrzea vede perechea de gheparzi rămasă pe plajă ridicîndu-se leneş şi, cu paşi prelinşi, trecînd sub umbrar unde fiarele se tolănesc în voie. Turcul Nuri se întoarce spre casa lui de bîrne, împreună cu străjile de la pontoane. Străjile de pe galere sînt ridicate cu aceeaşi barcă roşie care a ridicat şefii de echipaje. Ajunşi la ponton oamenii se grăbesc spre căsuțele din bîrne. Se aude larma copiilor care-l înconjoară pe Nuri. Măgarul alb, călcînd mărunt, trece de galerieni şi acum se pierde printre stînci. Soarele începe să frigă. I-a uscat hainele care i s-au acoperit cu pulbere fină de sare. Îi este foame şi sete. Se desprinde de crenel, se tîrăşte pe coate pînă în spatele crestei. Ştie ce are de făcut în fiecare clipă care începe cu clipa cînd, ascuns de vederea celor din sat, a flăcăiandrilor plecați cu caprele şi a străjilor din turn, se ridică în picioare şi se strecoară cu paşi lungi, de lup, spre locul unde bănuieşte că va întîlni poteca pe care vine măgarul alb, purtîndu-l în spate pe Dirimen. Se prelinge din stîncă în stîncă, ocoleşte cînd nu poate trece pe deasupra şi curînd aude undeva în stînga lui, după o creastă ascuțită, zgomotul baroaselor izbind stînca. Rămîne locului mirat, pentru că, oricum, acolo sînt treizeci şi opt de galerieni şi din greu bat foarte clar doar patru baroase. Îşi urmează drumul, coborînd pieziş spre valea şerpuită pe fundul căreia vede poteca. Acolo jos sînt cîțiva măslini sălbatici lîngă un ochi de apă, pe malurile căruia creşte o vegetație de un verde gros. Acum coboară sărind din stîncă în stîncă. De jur împrejur pereții golaşi şi înalți, peste creasta cărora trec din cînd în cînd pescăruşi mari, cu pîntecul alb strălucitor. Vuietul mării se aude înfundat, venind parcă de la mari depărtări. Ajunge lîngă măslinii sălbatici, cu trunchiurile răsucite şi coaja crăpată în clipa cînd undeva, în spatele stîncilor de unde răsare poteca, se aude tropăitul mărunt al măgarului şi glasul străjii îndemnîndu-l la răstimpuri:

— Ciuşi, ciuşi!

Un gînd rău îl face să se culce pe pîntec lîngă ochiul de apă străvezie, izvorîtă de sub o lespede plină de muşchi. Să-l încerce pe Dirimen, pentru că, oricum, Dirimen va fi în următoarele ceasuri alfa şi omega acestei zile.

Soarbe cu lăcomie, spălîndu-şi gura de gustul sălciu al apei de butoi băută pe corabie, ca şi de cel amar al apei de mare înghiţită înaintea zorilor. Parcă se purifică. Privindu-se în luciu îşi spune că cineva trebuie să fie ori orb, ori prost, ca să nu-şi dea seama că a venit la ţărm înotînd şi că este cu totul străin de îmbrăcămintea oamenilor lui Saladin. Aude foarte aproape paşii măgarului. Se ridică în picioare şi spune turceşte:

— Dirimen, *Ayşe* a fost văzută de pe *Imbît*... Stăpînul îţi porunceşte s-o aducem dincolo!...

Este el sub un măslin, măgarul alb, oprit foarte aproape, îi simte răsufletul pe mîini, Dirimen cu trăsăturile schimonosite de durere zăcînd în şa şi straja, cu muschetonul ţinut după gît ca o bîtă de cioban pentru odihna braţelor. Dirimen nu pare mirat. Spune:

— Bine, stăpîne! Să ne întoarcem!

Înainte ca straja – care se uită de la unul la altul ca la o minune – să-şi revină din mirare, Dirimen se răsuceşte în şa, izbindu-l cu garda hangerului în moalele capului. Omul se prăbuşeşte fară un scîncet. Furat de mişcarea făcută, Dirimen se clatină. Mîrzea îl prinde de mijloc. Îşi trage hangerul de la brîu:

— Nu-l ucide, stăpîne! bolboroseşte Dirimen... Este Ioannis Makarezos, cioban din insulă. Împăratul a vrut să-l îmbarce. Credea în el, dar Makarezos nu poate vedea sînge.

Tînărul pare să-şi revină. Dă ochii peste cap. Bolboroseşte ceva. Mîrzea îşi scoate de la brîu unul din şnururile de mătase răsucit în şase. Apoi îi leagă mîinile şi picioarele. Îi leagă gura cu basmaua roşie pe care i-o scoate de pe cap. Îi ia ledunca, săculeţii cu pulbere, muschetonul, pistoalele şi hangerul. Dirimen se dă jos de pe măgar. Ciotul de braţ i se mişcă anapoda, parcă nu este al lui. Îngenunche. Se culcă pe pîntec. Soarbe lacom din apa rece şi gustoasă, mirosind a stîncă şi a inima pămîntului.

— Şi acum, stăpîne?

— Sînt multumit de tine, Dirimen!

— Credeai că te vînd?

— Voiam să văd dacă eşti în puteri...

— Porunceşte!

— Întoarce-te! Strigă de departe că Ioannis a leşinat. Cunoşti străjile?

— Două din ele. Două lepădături. Debarcaţi pentru cruzimile şi furtişagurile lor.

— Celălalt?

— Un albanez renegat. Are rău de mare. Nu poate naviga.

— Cheamă cele două lepădături. Vaită-te! Voi fi lîngă tine!

— Este unul cu buză de iepure, chior. Lasă-mi-l mie, stăpîne!

— Să mergem!

Îl ajută să încalece. Întoarce măgarul care o ia la picior, ciulind urechile şi fornăind vesel pe nări. Poteca urcă un piept de muchie. Se răsuceşte pe după un bolovan. Coboară printre două stînci piezişe. Se aud baroasele bătînd în stîncă. Saladin nu-şi hrăneşte sclavii pe de pomană. Dirimen îi arată o scobitură pe deasupra căreia se bolteşte o arcadă formată din trei stînci, două verticale, una orizontală. Dintr-un salt, Mîrzea este pe cocoaşa uneia din stîncile verticale. Se agață de muchia ei şi urcă la două staturi de om pe cea orizontală. Dirimen ocoleşte cele trei stînci. Iese într-un fel de lărgămînt, unde galerienii sparg pereții cu baroasele, croind un drum aşternut cu piatră. Mîrzea vede turbanul alb al şefului de echipaj, țeava unui muscheton, capetele lățoase ale cîtorva galerieni şi aici, printre stîncile din stînga lui, trei bărbați goi pînă la brîu, înverşunîndu-se cu baroasele asupra unui bolovan care se desface în aşchii. Sudoarea le curge pe spate. Pielea le luceşte arsă de soare. Nu-l văd, sînt mai jos decît el şi par singuri, pentru că, în vreme ce doi bat foarte repede, unul din ei scoate din iarbă ceva care seamănă cu un ciot de pilă şi începe să-şi pileascâ o za a lanțului. Atunci se aude glasul lui Dirimen:

— Hei, Lucas! Aristide! Ioannis şi-a rupt piciorul; ori l-a muşcat o viperă! Veniți!

Îi răspund cîteva înjurături scîrnave. Cel cu pila se răsuceşte mai mult, şi-l vede. Mîrzea îi face semn să tacă. Să pileascâ mai departe. Tropăitul măgarului. Un glas dogit.

— Linguşeala ta n-a slujit la nimic, bastard nenorocit!

— Iată-te şi fară mînă! adaugă alt glas.

— Ar fi timpul să-ți plătim pentru cumințenia ta de sfînt.

Apare măgarul cu Dirimen în şa. După care, cele două străji, ținîndu-şi muschetoanele de țevi. Sînt doi bărbați zdraveni. Cel din urma lui Dirimen are buză de iepure. Mîrzea se face una cu piatra. Baroasele celor trei de sus bat atît de puternic încît tot locul vuieşte surd, ecoul se izbeşte de stînci şi el abia aude glasul lui Dirimen, care spune:

— Dar eu, de cînd voiam să-ți plătesc, Lucas!

În clipa cînd Dirimin izbeşte peste umăr cu tăişul hangerului, el sare în cîrca celuilalt vlăjgan. Îl ucide pe loc, cu o lovitură în cerbice. Îl trage printre stînci. Apoi îl ajută pe Dirimen să-şi tragă omul lui. Nu-i place ce face, dar este silit. Nu el a ieşit în mare, ucigînd şi robind, prădînd şi scufundînd corăbii în numele unei împărății botezată în batjocură, a Libertății.

— Ce facem acum? întreabă tînărul, care, cu toate că vrea să se dăruiască celor sfinte, se pare că nu are nici un fel de remuşcare pentru uciderea aproapelui...

Stau ascunşi între stînci, în dreapta potecii. Măgarul alb adună cu buzele firele rare de troscoțel, rontăindu-le cu ochii pe jumătate închişi.

— Ne grăbim, pînă nu intră la bănuială şeful de echipaj.
— Este Cogea Said, un turco-egipțian despre care nimeni nu ştie nimic.
— Rămîi aici! Mă duc la cei trei galerieni.
— Dacă trece albanezul?
— Nu va trece. Au rămas prea puțini să vegheze robii.

Mîrzea se cațără din stîncă în stîncă, pînă unde cei trei bat cu baroasele, prăvălind în vale ceea ce se desprinde din piatra lovită cu putere. Se culcă în spatele crestei. Vede ochiul cu apă şi măslini, o parte din potecă, picioarele celor două străji, măgarul alb; nu-l vede pe Dirimen. Iar dincolo de creastă se vede platoul înalt de deasupra satului, unde pasc caprele. Îşi spune că nici cel mai ager ochi nu poate desluşi mişcările de aici. Cei trei galerieni, văzuți de jos în sus, zugrăviți pe cerul strălucitor, par înspăimîntători. Au cîte un inel gros de fier prins de glezna piciorului drept, inel cu un ochi de care este prinsă zaua din capătul lanțului. Totul s-a făcut la roşu, cu ciocanul. Toți trei au arsuri la gleznă. Lanțurile sînt trecute pe alt lanț mai subțire, care se pierde în vale. Unul din galerieni (toți au fețele pline de praf cenuşiu brăzdat de pîraiele de sudoare) îi face semn să se uite în vale Se zgreapțănă între doi bolovani, în dreptul cărora s-a aşezat al doilea galerian, astfel încît să-l mascheze. Creasta cade uşor într-un fel de golf uscat, ori de padină, cu pereții ciopliți cu baroasele, unde, de la cei cincizeci de paşi cîți sînt pînă jos, se vede totul ca în palmă. Cogea Said stă tolănit sub o pînză de velă întinsă pe patru prăjini, avîndu-l alături pe omul cu gheparzii... Galerienii sînt împărțiți în grupe de cîte trei, patru. Unii cară bolovanii cu tărgile, alții pisează pietrele, alții, spre mirarea lui, joacă arşice pe o piele întinsă la picioarele lui Cogea Said. Lîngă jucătorii de arşice se află renegatul albanez, care joacă zaruri cu un galerian înalt, avînd bluza peticită cu zeci de petice colorate.

— Cine eşti? întreabă al treilea galerian, cu glas bărbătesc şi poruncitor, într-o levantină cîntată.
— Cel care a adus *Ayşe* aici, după lupta cu Saladin.
— Faci parte din echipajul vasului atacat acum două nopți?
— Sînt unul din cei care l-au afretat.
— Văd că lucrezi repede şi energic.
— Şi spre binele vostru.
— Ce vrei?
— Să vă eliberez. Voi să mă ajutați să-l prind pe Saladin. Ceilalți doi trudesc la un bolovan, pe care se fac că vor să-l desprindă . Cel cu care vorbeşte stă rezemat în baros, are trăsături nobile, nasul uşor coroiat, este tînăr, viguros şi pe umăr, sub bluza zdrențuită i se vede urma însîngerată a unei lovituri proaspete de bici.

— *Segnior* Louis? spune Mîrzea. Am văzut totul! Nici nu-şi isprăveşte vorba şi de jos se aude glasul bubuitor al lui Cogea Said (Said cel mare) care strigă:

— Stai, *effendi* Louisl... Pe Allah, ai de la mine trei bice pentru fiecare clipă pe care o stai de acum încolo...

Cel numit *effendi* Louis nici măcar nu se întoarce spre stăpînul suveran al vieţii lui, al torturilor sau puţinei lui bunăstări. Un zîmbet crîncen îi schimonoseşte trăsăturile frumoase şi obrazul brăzdat de cicatrice.

— Sînt baronul Louis de Vic-Fezensac! Francez! Aici sînt domnii cavaleri Pierre şi Jean de Mirande, prietenii mei. Sîntem oaspeţii lui Saladin de trei ani. Nu avem cu ce să ne răscumpărăm. După cum ai văzut, domnule, încercăm să facem singuri ceea ce nu putem face cu ajutorul aurului. Dumneata?

— Sînt căpitan de cavalerie în slujba princepelţii Valachiei.

— Prea onorat! Cu ce vă putem fi de folos, domnule căpitan?

Omul vorbeşte pe un ton uşor ironic, cu multă graţie firească, parcă ar fi într-un salon nobiliar, aşa cum a văzut că vorbeau şi se purtau nobilii francezi aduşi de Henric în Polonia, parte rămaşi acolo după plecarea acestuia la Paris. Ton şi fel de a fi care, dacă nu se potrivesc deloc cu straiele, lanţurile şi barosul, dau baronului un aer de măreţie şi demnitate cu mult deasupra condiţiei lui mizerabile.

— *Effendi* Louis!... *Effendi* Louis!... Ai zece bice la prînz şi zece seara! urlă de jos Cogea Said, ieşind de sub polog.

— Aduceţi-l aici pe împărţitorul de bice şi totul va începe cum nu se poate mai bine, domnule baron!

— Iată o idee, Louis! spune cel numit Pierre.

— Mai bună decît pilitul care mă plictiseşte! spune Jean.

Nici unul din cei trei nu pare să aibă mai mult de 25 de ani. Se pare că cei trei ani de captivitate nu le-a stricat buna dispoziţie.

— Este cineva acolo jos, gata să dea o lovitură de baros în capul celui cu gheparzii?

— Nu este nevoie, domnule căpitan. Dimitrios este omul nostru.

— Dar albanezul?

— Este ca şi mort. Mai corect, este mort de aproape un an.

— Dumnezeu să-l ierte!... Aştept!

La un semn al baronului, cei doi cavaleri tireri vîră cozile baroaselor sub bolovan şi ceea ce nu reuşiseră maimuţărindu-se şi scoţînd strigăte de îmbărbătare, reuşesc într-o clipă acum. Bolovanul se desprinde din stînca aşchiată sub el. O ia la vale în chiotele celor doi. Jos se întîmplă zarvă. Galerienii aruncă tărgile. Se împrăştie în lungul lanţurilor care taie golful

uscat într-un păienjeniş des. Nu este nici un fel de învălmăşală acolo. Jucătorii de arşice şi cei de zaruri nici nu se clintesc.

— Said, fecior de tîrfa! strigă baronul... De data asta ai scăpat. Auzi? De data asta ai scăpat! A doua oară nu-mi mai scapi, Said!

Huruitul bolovanului se stinge. Se aude doar glasul apăsat al baronului şi Mîrzea ştie dintr-o dată că vorbele spuse în levantina cîntată cu accent franţuzesc, au un tîlc anume. Abia termină baronul şi galerienii de jos, în loc să-şi reia lucrul, se adună într-un anume fel; împlinind aievea ceea ce gîndea despre ei, ori presupunea că vor face, nici un asuprit de pe lumea asta refiind mulţumit cu condiţia lui, căutînd să se ridice împotriva celui care-l asupreşte, daca este cît de cît om şi bărbat. Ca la un semnal tainic, izbucneşte un cor de glasuri bolovănoase:

— Bravos, Louis! Bravos, Louis!

Cogea Said împarte cîteva bice. Strigă:

— Asta este mulţumirea pentru îngăduinţa mea, cîinilor?

— Ne furi tainul, să-l vinzi lui Nuri! strigă Louis.

— Doseşti prada, minţindu-ne că plăteşti răscumpărarea noastră! strigă Pierre.

— Hoţule!

— Ah, voi feciori ciufuţi de căţea împerecheată cu un porc... Voi trei... Coborîţi de acolo!

— De ce n-ai urca tu aici, cămilă fricoasă?

Cei trei ridică baroasele cumplite, ameninţîndu-l. Mîrzea se tîrăşte în spatele unei stînci ascuţite, pe care vîntul şi ploile au făţuit-o făcînd-o să semene cu un cap de leu puţin teşit. Stînca este aşezată aproape de creastă, ascunzîndu-l vederii de jos şi dinspre cei trei francezi, care-l spurcă pe Said în rîsul tovarăşilor de suferinţă. Curios este că jucătorii de arşice, trei la număr, şi cei de zaruri nu dau nici un semn că ar lua parte la ceea ce se întîmplă în jurul lor. Gheparzii stau pe două labe şi se uită cînd la Said, cînd spre cei trei. Îl vede pe Dirimen întrebîndu-l prin semne, dacă are nevoie de el acolo sus. Şi răspunde în acelaşi fel că nu. Said ştie că orice clipă de şovăială îl costă nu numai pierderea autorităţii faţă de galerieni, dar dacă vestea acestei răscoale neaşteptate ajunge la Saladin, atunci îşi poate pierde şi capul. Ştie că Dirimen este undeva pe aproape. Mîrzea judecă fulgerător totul, prin ochii lui Said şi cum Dirimen se pare că face acelaşi lucru, întrebîndu-l tot prin semne dacă nu este timpul să intre în joc, îi arată spre locul de după stîncă şi strigă cu glas piţigăiat: „Said! cucuvea chioară!”

Dirimen încalecă măgarul şi urcă poteca la trap, strigînd din răsputeri:

— Sosesc în ajutor, Cogea Said!

La galerieni se face tăcere. El îşi dă seama că totul a fost repetat de sute de ori şi că aceia ascultă de semnele şi semnalele lui Louis, ca şi de anumite vorbe sau fraze spuse de acesta într-un anume fel. Legile de fier ale robilor de pe galere domnesc şi aici în toată strălucnicia lor. Dirimen intră în golf la trap mărunt. Spune singurele vorbe care trebuiau spuse:

— Cogea Said, se vede că n-ai mai ieşit în mare de mult. Dacă ar şti împăratul, ți-ar plînge de milă! (Vorbeşte turceşte, pe ton ascuțit.)

— Rămîi şi spune-i ce-ai văzut! urlă uriaşul.

Traversează golful în goană. Dispare sub creastă. Apoi Mîrzea îi vede turbanul alb arătîndu-se printre stînci. Omul urcă drept spre capul de leu, astfel încît să poată fi mai sus decît cei trei răzvrătiți şi dincolo de lungimile lanțurilor adăugate cu lungimea cozilor de baros. Îi aude gîfîitul aţîţat. Aude faşîitul şalvarilor violeți. Printr-o despicătură subțire îi vede obrazul şiroind de sudoare. Omul are buza de jos despicată în două, trăsături căzute de om chinuit de spaime, un ochi ciacîr verzui şi, ajuns la doi paşi de stîncă, pare să cîntărească avantajul poziției lui față de cei trei.

— Sîntem legați în fiare, nemernicule, şi tot ți-e frică de noi! strigă baronul sprijinit în baros.

— *Effendi* Louis, tu eşti un nemernic! gîfîie Said, mai mult şoptit. Ți-am spus că vreau linişte. M-am purtat omeneşte. De ce mă aţîţi şi, pe Allah, de ce vrei să ma înfrunți în fața oamenilor?

— Pentru că eşti mult mai ticălos decît Tugcu, Said! Acela este o fiară; dar nu se ascunde. Este o fiară lacomă de sînge, dar curajoasă. Şi tu eşti o fiară, tu l-ai otrăvit pe don Manrique, pilotul nostru, tu ai siluit-o şi apoi ucis-o pe dona Leonor, tu ai crestat cu stiletul carnea lui *segnior* Piovene şi ai presărat sare, să storci mărturisiri despre drumul lui *Mistral*, tu l-ai ucis pe abate şi alte o mie de crime ai făptuit, ascunzîndu-le de stăpînul tău, ori aruncîndu-le în seama altora.

— Am să te ucid şi pe tine, *effendi* Louis!

— Acum?

— Nu te bucura. Nici nu vei şti cînd... Cum, ți-o spun! Cu un şobolan de apă care-ți va roade măruntaiele. Acum am să vă pedepsesc aşa cum nu puteți voi suferi să o fac. Cu biciul!...

Obrazul omului este plin de cruzime josnică. Bate din buza despicată de o lovitură care i-a spart cîndva şi dinții, ocoleşte stînca şi cînd îl vede ieşind în fața lui, holbează albul ochilor înțesat de vinişoare roşii. Cu o lovitură puternică dată cu mînerul jungherului în tîmplă, Mîrzea îl culcă la pămînt. Putea să-l ucidă. S-a gîndit să-l dea galerienilor spre judecare. Îl prinde în brațe. Said este greu, unsuros şi duhneşte a seu de oaie. Îl aşterne între stînci. I-a căzut turbanul descoperindu-i țeasta rasă. Îl leagă cu şnur de mătase.

— Mulțumesc?! spune baronul...

Se întoarce spre vale. Strigă:

— Jocurile sînt făcute, fraților!... Să ne mîntuim!

Atunci se întîmplă acolo una din dramele acelea scurte şi fără nici o îndurare. Galerianul cu bluza peticită în fel şi fel de culori îşi înfige mîinile în beregata albanezului renegat, îl răstoarnă şi-l izbeşte puternic cu capul de o piatră. Dirimen întoarce măgarul şi pleacă înainte ca un baros aruncat nu se ştie de unde să-l pocnească în tigvă. Sînt uciși cu baroasele cei trei jucători de arşice, chiar lîngă gheparzi şi paznicul lor, fără ca nici unii, nici alții să facă vreo mişcare. Mîrzea ştie că sînt iscoadele şi trădătorii, lingăii mîrşavi care pentru un talger de lături aruncat de Said, şi-au vîndut tovarăşii de suferință. Îl tîrăşte pe Said pînă la potecă, dincolo de vedere. Ştie că cei trei coboară la galerieni. Îl urcă pe cel leşinat de-a curmezişul în şaua măgarului, care, mînat de Dirimen, se întoarce, pentru a cîta oară, pe urma paşilor lui, în vreme ce nu se ştie de unde, pe cerul strălucitor al insulei s-au şi arătat patru vulturi hoitari, care se rotesc lin deasupra stîncilor unde zac cele două hoituri ale străjilor. Înainte de a ajunge în golful galerienilor, aude sunetul puternic, pe care nu-l poate face decît un baros lovind pe nicovală un alt fier. Cînd intră între stîncile printre care şerpuie poteca şi iese în golful uscat, vede galerienii aşezați în şir, în vreme ce paznicul gheparzilor ține o daltă cît un hanger pe lanțul baronului aşezat pe o za a lanțului mare şi un galerian uriaş, un arab după înfățişare, izbeşte dalta cu barosul, dîndu-i lovituri cumplite şi icnite.

11

Ce facem acum, domnule căpitan de cavalerie, în afară de faptul că, în numele echipajului de lopătari de pe *Saladin*, vă pun la dispoziție viețile noastre?

— Orice am face, nu putem începe decît cu eliberarea celuilalt echipaj, prinderea străjilor din turnul de veghe şi a oamenilor lui Nuri, domnule baron, fără să tulburăm satul.

— De ce-ați venit pe insulă, cînd puteați fugi cu *Ayşe*, oriunde?

— Să-l pedepsesc pe Saladin. Să eliberez echipajul de pe *Albertina*. Şi mai presus de toate să eliberez o principesă a Casei Basarab împreună cu doamna ei de onoare.

— Olală! Iată trei motive capabile să mă însuflețească pînă la nebunie. Contați pe... barosul baronului Louis de Vic-Fezensac, pînă-şi va face rost de o sabie pe măsura dorinței lui de răzbunare. Aveți un plan?

— Dar domnia-voastră?

— Noi avem trei planuri foarte bune, dar nici unul n-a mers cu cutezanța atît de departe încît să pornească de la eliberarea noastră pe insulă.

Este ceasul prînzişorului; vremea zboară şi oricît de plăcut ar fi felul de a vorbi al baronului, trebuie cucerit portul galerelor, fară ca nimeni din sat să o simtă.

— Cine este căpetenia, de fapt, a celuilalt echipaj, domnule baron?

— Fratele nostru de suferință, fostul căpitan al lui Saladin, corsarul algerian El Mer.

— Unde lucrează?

— Lărgesc o grotă pentru depozitele de hrană.

— Ați lucrat acolo?

— Toți!

— Ce putem scoate de la Cogea Said?

— Totul!

— Dirimen!

— Poruncă, stăpîne!

— L-ai adus pe Ioannis?

— Este sub măslin, stăpîne, şi vorbeşte cu umbrele.

— Aduce-ți-l pe Said, domnule baron!

Cei treizeci şi opt de galerieni sînt aşezați la adăpostul peretelui dinspre mare, astfel încît nu pot fi văzuți de pe platoul unde se pasc caprele. Cîte patru din ei sparg piatra în mijlocul golfului uscat. N-a fost nici un strigăt de bucurie în clipa cînd arabul uriaş le-a retezat lanțurile de lîngă belciugul prins pe gleznă. Nimeni nu a spus o vorbă. Cîțiva au îngenuncheat, rugîndu-se. A văzut mîini împreunate pentru rugăciune, tremurînd. A văzut lacrimi curgînd peste obrazurile arse de vînturile mării, pierzîndu-se în bărbile uriaşe. A simțit rugămintea lor mută şi mulțumirea lor mută înconjurîndu-l aproape material. Doi galerieni îl aduc pe Said, căruia îi tremură guşile. Pe craniul luciu i-a crescut un cucui vînăt.

— Vei merge cu noi! îi spune turceşte. Vei face tot ce-ți poruncesc. La cel mai mic semn de trădare, îți vîr hangerul în beregată.

— Şi dacă o fac, îmi dai viața?

Omul duhneşte de frică. Nimic din sălbăticia cu care a urcat pe creastă, cînd era cel tare, stăpîn pe viața sclavilor săi. Ochiul ciacîr, verzui, îi bate într-o parte.

— Eşti al acestora, care te vor judeca pentru mîrşăviile tale.

— Nu! Pe Allah, sînt al tău. M-ai învins! Sînt robul tău, după lege. Nu mă lăsa necredincioşilor... I-am pedepsit în numele profetului. Cu binecredincioşii...

— Taci, cîine! spune arabul uriaş... Tu eşti duşmanul omului, de orice credinţă ar fi.

Cogea Said se aruncă spre el, poate reuşeşte să-i implore bunăvoinţa. În clipa cînd ţîşneşte de pe loc, barosul unui galerian scund, un anatolian după chip, îi rupe picioarele. Said urlă. Urletul lui dezlănţuie furia galerienilor care se reped asupra celui ce se zvîrcoleşte şi-l ucid cu mîinile goale. Baronul şi cei doi cavaleri nu se amestecă. Vin lîngă el.

— Lăsaţi zece oameni aici, domnule baron! Să-şi vadă de treabă. Să privegheze poteca spre portul caicelor şi plaja.

— Pierre, rămîi cu ei?

— Rămîn, Louis!

Se aleg zece oameni care-şi iau baroasele.

— Îngropaţi morţii sub stînci. Să nu ne trădeze vulturii hoitari, domnule cavaler.

— Prea bine, căpitane!

— Iată planul meu, domnule: Vom merge cu Dirimen şi Ioannis în frunte, cu baroasele la spinare, pe poteca ştiută, drept la grotă unde lucrează...

— Tugcu, şeful de echipaj de pe *Kokataş*, căpitane.

— Vom ucide paznicii. Vom libera echipajul. Treaba asta o faci domnia-ta. Eu, cu domnul cavaler Jean, cu Dimitrios, gheparzii, Dirimen şi încă patru oameni prind străjile din turn. După care îl chemăm pe Nuri cu oamenii lui; îi urcăm pe galerele care vor înconjura insula şi vor închide ieşirea în mare a caicelor. Cu cincizeci de luptători bine înarmaţi – am adus arme pe *Ayşe* – voi ajunge la portul caicelor pe uscat, încercuit de pe mare şi uscat, Saladin va fi al nostru.

— Vă voi fi aghiotant pe uscat, căpitane!... Aţi auzit, fraţilor?

Totul se petrece în mijlocul foştilor galerieni. Ei vorbesc tare, astfel încît, la întrebarea baronului nu se răspunde nimic, totul fiind de la sine înţeles. Cavalerul Pierre de Mirande îşi strigă prietenii şi cei zece bărboşi flenduroşi se împart cu repeziciune în grupuri. Baroasele încep să izbească piatra. Ioannis, tînărul cioban, apucă măgarul alb de căpăstru; Dirimen îl încalecă. Are fierbinţeli. Asudă. Pielea îi este roşie, spuzită ca de vărsat. El merge în urma măgarului, în vreme ce trupa cumplită, înarmată cu baroase, ia pe umeri lanţul greu de care fusese legată, înşiruindu-se în lungul lui. Baronul Louis de Vic-Fezensac îi merge pe urme.

— Este una din pedepsele favorite ale decedatului Said, căpitane. Să ne luăm lanţul pe umeri şi să gonim în cerc pe plajă, pînă ne plesneşte splina... *Aproposito*... Nu-mi vine să cred că sînt liber... Dumnezeule, liber... Liber!... şopteşte omul în levantină, apoi spune cuvinte multe şi

necunoscute şi sonore în limba lui, după care începe să fluiere, rîde şi tace dintr-o dată, şoptind:

— Căpitane, eşti însăşi Providența!

Nu se mai aud decît copitele măgarului lovind piatra şi zgomotele scrîşnite şi zăngănitoare ale lanțului. Este soare cald, miroase a piatră încinsă, cerul străluceşte, trec pescăruşi, se aude vuietul valurilor spărgîndu-se de stînci totul poate fi de o serafică frumusețe şi totul nu este decît ura omului împotriva omului, cumplita mîrşăvie a lanțului, marşul acesta tăcut al răzbunării pe care el o înțelege, pentru că el însuşi arde de dorința de a pedepsi, puterea care asupreşte în numele puterii neghioabe şi lacome de putere. Trec pe marginea plajei pustii, dincolo de care se văd cîțiva băietani pescuind şi femeile robotind pe lîngă casele lor de bîrne. Cîteva din ele sînt văduve fără s-o bănuiască. Ioannis intră între stînci. Începe un urcuş scurt. Poteca face o răspîntie. Cea din stînga urcă nişte trepte săpate în stîncă şi se pierde sub o boltă de sub care răsună loviturile grele ale baroaselor. Se aude un urlet neomenesc, ca de om torturat cu fierul roşu, care-i aminteşte urletele auzite sub tumul lui Balduin de Flandra. Baronul, dintr-o dată alb, aruncă lanțul şi strigînd peste umăr: *doi*, se repede înspre grotă. Toți oamenii purtînd numărul *doi* se grăbesc pe urmele lui, în vreme ce numerele *unu* rămîn sub lanțul care-i încovoaie.

— Haide, Dimitrios! îi vreau vii pe cei de la turn! îi porunceşte Mîrzea omului cu gheparzii, a cărui credință pentru cauza galerienilor îl nedumereşte, facîndu-l să gîndească la ceea ce se întîmplă dincolo de puterea, veghea şi ştiința stăpînilor de pretutindeni. De unde să bănuiască Saladin ca Dimitrios, omul cu ghepardul Ibrahim, îl vinde? Vînzare să se numească fapta lui Dimitrios? Ori ea se numeşte altfel, ascunzînd în cauze cine ştie ce fărădelege a lui Saladin asupra omului desculț care trece în fața convoiului, în timp ce zgomotele baroaselor din grotă se opresc ca la o comandă, ca de îndată să răsune numai cîteva lovituri răzlețe, ca şi urletul unei fiare lovită mortal. Poteca urcă pe creastă, la capătul căreia se află turnul de veghe. El vede cealaltă creastă, care l-a adăpostit în zori. Hainele îmbibate de sare. scorțoşate, îl rod la subțiori şi sudoarea îl ustură. O durere oarbă îi strînge capul în menghină. Urcă ținîndu-se de coada măgarului alb, ascultîndu-l pe Dirimen, care spune că cei de la tumul de veghe sînt patru tineri din insulă, ai căror părinți au fost ucişi de Saladin împotrivindu-se cu armele. Şi ei, şi mamele lor! Copiii aveau opt ani. Au fost crescuți de Saladin. Acum au şaisprezece. Sînt legați frați de cruce şi este păcat să fie ucişi. El se gîndeşte la Mărgărita. Totul i se pare că se scurge într-o lentoare neagră, cleioasă. Lumea strălucitoare din jur scăldată în culorile crude ale primăverii i se pare moartă şi sumbră. Le spune galerienilor să arunce lanțul, lucru pe care aceştia îl fac cu vădită uşurare.

Poteca şerpuie chiar pe creasta promontoriului. În dreapta, canalul galerelor cu apă albastră, străvezie, în care i se pare că vede jucînd lumina de pe burţile peştilor. În stînga brizanţii spărgîndu-se de stînci cu vuiete puternice. Şi briza trecînd pe deasupra, pescăruşii, marea pustie, albastră contopindu-se cu cerul, sentimentul că violentează o lume care trăieşte după alte legi decît cele fireşti, dar pe care le-a acceptat şi pe care el le răstoarnă nemilos. Ridică braţul. Galerienii se opresc.

— Intoarce-ţi-vă la fratele vostru Louis! le spune. Sîntem prea mulţi. Putem să-i speriem.

— Cum vrei, căpitane! spune omul din faţa şirului... Să ne grăbim! Vreau să gust din sîngele lui Tugcu... Am vîslit trei luni pe *Kokataş*.

Galerienii se întorc în pas viu. Nu ştie de ce a facut-o.

Poate un presentiment: Poteca ocoleşte o stîncă în formă de cămilă. Ajunge într-o padină năpădită de iarbă aspră şi atunci vede că tumul este, de fapt, o îngrămădire de stînci, care are o casă din bîrne vîrîtă cu atîta meşteşug între blocurile de piatră, încît nu se vede decît de la cîţiva paşi. Însăşi bîrnele au luat culoarea stîncilor. Sus, în vîrful stîncilor înalte de trei staturi de om, stau doi flăcăiandri îmbrăcaţi în bluze din pînză grosolană. În faţa casei, alt băietan mulge o capră. Lîngă o stîncă, culcaţi unul lîngă altul, un flăcăiandru cu părul creţ şi o fetişcană desculţă, într-un sarafan roşu, ieşit la soare. Fata îi dădea să mănînce din palmă.

— Hei, Ioannis, strigă unul din veghe... Ce veşti?

— Ce se-ntîmplă la voi, Ioannis? întreabă al doilea.

— Stăpînul vă cheamă la el, Stylianos! strigă Dirimen.

— Da-ţi-vă jos de-acolo!... Aici rămîne căpitanul Papamarkos, pînă vă întoarceţi. Oglinzile sînt spălate?

Fata se ridică speriată. Are cozi lungi, negre albăstrui; pieptul îi împunge sarafanul, la gît poartă salbă de mahmudele, strînge mîncarea într-un paner şi-i spune tare băietanului, care se ridică leneş:

— Diamandis, dacă află tata, mă ucide!

Ştie că pentru el a spus-o şi, fară să vrea, zîmbeşte.

— Cu ce-ai venit, diavoliţo? o întreabă.

— Am trecut înot, căpitane Papamarkos... Dacă nu mă spui, îţi aduc în fiecare zi lapte acru şi măsline verzi...

Îl priveşte galeş şi el plînge liniştea lui Diamandis cel creţ.

— Nu te spun! întoarce-te acasă!... Porunceşte-i din partea mea lui Nuri să adune oamenii şi să vină la...

— Smochinul trăsnit! spune Dirimen.

Se aude laptele caprei ţistuind în şiştarul din lemn. Cei doi coboară din veghe. Fata îşi ridică poala sarafanului. Rîde. Sare din piatră în piatră, pînă cînd se face nevăzută. Îi aude doar glasul.

— Căpitane Papamarkos, să nu te uiți că-ți coase Sfînta Vineri genele cu fir de mătase.

Cei patru îşi iau muschetoanele, saricele de oaie, traistele, încărcăturile şi securile. Sînt desculți, bluzele sînt fierte în ulei de in, glumesc, dar nimeni nu spune nimic necuviincios despre fata care desigur se dezbracă la picioarele stîncilor şi cei din veghe nu se poate să n-o fi văzut facînd-o de cîte ori vine la ibovnicul ei, care acum scarpină măgarul alb între urechi, îi fluieră şi o ia la picior pe potecă, ținîndu-şi sarica şi traista agățate de țeava muschetonului...

Un ceas înaintea amiazului, la smochinul trăsnit, cum se numeşte umbrarul cu mesele galerienilor, Nuri şi cei cîțiva foşti mateloți debarcați de pe caice din diverse pricini, chemați cu toaca de către Louis, vin în fugă, cu atît mai mult cu cît Nuri primise vestea despre un căpitan Papamarkos, care venise de la împăratul însuşi. Galerienii alcătuiseră un cerc, ținînd pe umeri lanțul celor de pe *Kokataş*. Cercul îl închidea la mijloc pe el, aşezat pe buturuga smochinului trăsnit nu se ştie cînd, pe baron aşezat în dreapta şi pe un arab înalt, voinic, cu trăsături vultureşti şi obrazul crîmpoțit de cicatrice, fostul căpitan de vas corsar El Mer. El Mer a crezut în Saladin, încredințîndu-i fiica drept soție şi taina lui cea mai cumplită: în afara vasului înscris în registrele ştiute, mai avea două vase şi un loc pustiu pe coasta algeriană, unde-şi clădise sarayul şi îşi ținea prada şi robii de răscumpărat. Saladin şi-a recrutat un echipaj dintre corsarii debarcați pentru neascultare, a atacat noaptea caicul *Aldebaran*, pe cînd era de cart, înlănțuindu-l pe cea dintîi bancă a robilor, pe socrul său, omul care-l ridicase din pulbere. Povestea i-a spus-o scurt El Mer, venind de la grotă, stropit de sînge pe straie. El Mer este un bărbat între patruzeci şi patruzeci şi cinci de ani, demn şi de o forță interioară care se simte iradiind atît de puternic, încît nu este de mirare că toți cei din jur îi spun cu respect „Zahid", adică părinte. Pînă la venirea lui Nuri, cei patru tineri au fost trimişi pe galera *Saladin*. Totul pare atît de firesc pe plajă, măgarul alb numit şi el Ibrahim ducîndu-se singur la bucătărie, Dimitrios veghind umbrarul cu gheparzii lui, încît Nuri, cu barba în vînt strigă de departe cu cea mai îndreptățită bună credință:

— Căpitane Papamarkos!... Căpitane Papamarkos!... Pe Allah, cum de ți-a trecut prin cap să ne laşi fară veghe?...

Totul se petrece şi în continuare la fel de firesc, dovedindu-i că nu s-a înşelat atunci cînd a gîndit că puterea lui Saladin poate fi cu mult mai uşor doborîtă dinlăuntrul ei, decît din afară. Galerienii desfac cercul închizîndu-l cînd Nuri şi străjile lui pot fi luați la mijloc. Oamenii rămîn încremeniți. Li s-au luat armele. Un grup de galerieni ținîndu-i îndeaproape, încît nu prea se vede cine pe cine escortează, îi duce pe galera Saladin. Cîțiva rămîn de

strajă la bord. Barca roşie, vîslită de galerieni, avîndu-l la cîrmă pe cavalerul Pierre, o aduce pe *Ayşe* la pontonul cel mai îndepărtat de sat. Se descarcă armele şi încărcăturile pentru cei care vor să lupte pe jos şi care trebuie să fie în număr de cincizeci. Dimitrios va merge cu trupa pe jos. Ioannis o va călăuzi peste platou. Lui El Mer îi rămîne un echipaj de 18, destul să vîslească pe Saladin pînă ies în vîntul insulei şi pot s-o dubleze cu velele, luînd-o pe *Ayşe* la remorcă. *Kokataş* va fi scufundat, dîndu-se găuri de apă cu burghiele, fără zgomot şi fară ca cei de pe mal să priceapă ceva. El Mer cere să ştie cum arată *Albertina.* Cîte catarge. Cum este vopsită. Este o linişte de biserică.

— Vă trebuie două ceasuri să ajungeți pînă în portul caicelor! spune El Mer. În două ceasuri voi fi în fața ieşirii. Vă cer un jurămînt:

— Ştiu, spune baronul. Saladin este al tău!

— Cu judecată, Louis! spune El Mer şi se ridică. Face o plecăciune adîncă în fața lui Mîrzea.

— Pentru tine, femeia şi copiii tăi, mările albastre vor fi libere atîta vreme cît El Mer şi urmaşii lui vor fi stăpînii lor. Duceți-vă! Destinul a vorbit.

Desigur, fetişcana spusese în sat verzi şi uscate, pentru că malul este tivit cu femeile şi copiii celor care zac sub lespezi, sau sînt ferecați pe băncile de care-au fost ferecați robii de pînă acum un ceas. O barcă se duce la Kokataş. Mîrzea ştia că oamenii din ea o vor trimite la fiind în linişte. Armele ascunse în pînze de velă, ori în saci, sînt tîrîte prin nisip în afara vederii celor care privesc pregătirile de plecare de pe Saladin.

— Ar trebui purificat prin foc şi sabie cuibul ăsta de piraţi, spune un galerian scund, chel, cu un ochi plesnit, înhămat 1a o legătură de arme. *

— Taci, Şoşan! spune baronul. Vei avea ce purifica cît de curînd.

Dirimen îşi încalecă măgarul alb, chemat de baron cu toaca. Cei cincizeci de oameni liberi se înşiruie pe potecă, avîndu-l în față pe Ioannis Makarezos, după el pe Dimitrios, omul cu gheparzii care se cam hîrjonesc cu măgarul alb Ibrahim, pe care călăreşte Dirimen.

— Trăiesc un vis atît de nebunesc! spune baronul Louis de Vic-Fezensac, încît, pe legea mea, căpitane, îmi vine să mă crestez cu stiletul domniei tale, ca să-mi dau seama că nu este o amăgire.

— Îți doresc să-ți păstrezi pielea cît mai necrestată, domnule baron, ca s-o poți arăta în toată frumusețea ei, prietenilor domniei tale, de-acasă.

— Acasă? De necrezut, şopteşte baronul şi împotriva a tot ceea ce se poate crede despre un baron care a vîslit cîțiva ani pe galera amiral a împăratului Cycladelor, are genele umede.

Mîrzea se face că nu vede. Înainte de a intra între stîncile care ascund vederea golfului, se întoarce. Prinde într-o privire fugară satul cu cele zece

case de bîrne, forfota copiilor la mal, siluetele galerelor, pe *Ayşe*, lebăda albă a salvării lui miraculoase, apoi totul este stăpînit de figura zîmbitoare a Mărgăritei, care-i face semn, se întoarce şi se topeşte în cerul egeean, de smalţ albastru.

— Acasă! şopteşte în româneşte şi îl încearcă o durere adîncă, secătuitoare.

12

Ioannis ştie poteci de capre şi oi, care merg pe firul văilor, ori pe sub coasta ţancurilor de piatră astfel încît trupa înşirată, om după om, să nu iasă niciodată la creastă. Încă de la începutul marşului, cei şase galerieni care au slujit în flotele Veneţiei, Genovei, Algerului şi în ale regelui Spaniei, au împărţit oamenii în două: cei care cunoşteau mînuirea armelor de foc, adică douăzeci şi unul de trăgători cu muschetonul şi ceilalţi, burghezi onorabili, care fuseseră prinşi fie pe coastele Dalmaţiei, fie pe cele greceşti sau italice, fie aflîndu-se la caravelele atacate în mare, unde se aflau în drum spre Rodhos, ori Cipru, cîţiva dulgheri de corabie, cîţiva preoţi ortodocşi şi călugări, un abate, doi franciscani, oameni cu ocupaţii pioase, cărora vîslitul pe galerele lui Saladin, bicele şi torturile le transformaseră întrucîtva concepţia despre dragostea creştină şi ceruseră armele cele mai puţin miloase: securile de abordaj. Baronul Louis de Vic-Fezensac apucase să-i povestească aventura lui şi a celor doi cavaleri. După ce încercaseră zadarnic să cucerească şi puţină avere, pe lîngă gloria dobîndită sub steagurile regelui lor bearnez, după ce acesta cucerise, în sfîrşit, tronul dinastiei de Valois, instalîndu-se la Louvru, fiind în graţiile majestăţii sale ca unii care-şi puseseră pielea la bătaie pentru locul confortabil al monarhului, dobîndiseră o patentă regală pentru a se îmbogăţi pe seama navigaţiei de la gurile Rhonului, guri aflate la cîteva zile de mers călare de propriile lor castele roase de o sărăcie incurabilă. Acolo s-au îmbarcat pe o brigantină, cu gîndul să-şi întindă jurisdicţia pe toată coasta Languedocului şi, dacă se poate, la sud de Narbonne, pe coasta Corbieres, coaste bîntuite de corsarii algerieni. Din gentilomi ai curţii, călăreţi înnăscuţi, socoteau că, trecînd la marină, vor ajunge pe apă la gradul de amirali ai regatului, mai repede decît călare, la cel de mareşali. Corsarii algerieni rămăseseră încă pericolul cel mai mare al coastelor franceze din Mediterana. Adevărul a fost dovedit cu prisosinţă, cînd, fără să ţină seama de fanionul regal care flutura la catargul brigantinei, blestemaţii aceia au atacat-o, făcîndu-i prizonieri pe înşişi

reprezentanții regelui. Au fost duşi la Alger, unde misionarii care se însărcinaseră cu strîngerea banilor de răscumpărare pentru robi, n-au reuşit să facă nimic, cu toate că, strămoşii de Vic-Fezensac, ca şi cei de Mirande, luptaseră în cruciade şi sărăciseră pentru eliberarea Sfîntului Mormînt. Saladin i-a cumpărat, oferindu-le slujbe de consilieri ai imperiului Cycladelor şi, trecînd peste interdicțiile bisericii catolice, cîte două soții de fiecare, dintre fostele lui soții abandonate. Numai orgoliul lor nebun i-a făcut să renunțe. Saladin i-a aruncat în lanțuri, pe galera-amiral, nu înainte de a-i plimba prin toate teoriile referitoare la libertate şi demnitate. Le-a spus că el poate fi tot atît de bine aliatul regelui Franței şi atunci „Compania Levantului", ca şi celelalte „companii" ale reginei Ingliterei pot fi sigure de faliment, ori duşmanul regelui şi atunci Franța va pierde orice legătură pe mare cu Levantul, ca şi cu aliatul ei, imperiul otoman. Ei nu se pricepeau la politică, dar nu puteau suferi ca urmaşii celor mai nobile familii gascone să slujească un tîlhar, chiar dacă acesta se credea „Împărat al Cycladelor".

— Iată, căpitane, povestea noastră! în semn de prietenie vrem s-o ştim pe a eliberatorului nostru.

Erau pe un fund de vale rîpos, de la care pornea un urcuş în trepte săpate în stîncă. A poruncit cîteva clipe de odihnă. Le-a spus pe scurt povestea voievodului, sau povestea libertății văzută la Dunăre, de către cei de-acolo, amintind de generozitatea domnului față de oştenii care-l slujesc, ca şi de cinstea în care sînt primiți ofițerii care vin sub steagurile lui.

— Seamănă cu un discurs abil de recrutor, căpitane! a rîs baronul.

— Nu vă propun decît un drum sigur de înapoiere, baroane! Meditați! Şi acum, spre „palat"...

Se uită pe cer. Soarele trece de amiază. Măgarul Ibrahim îl urcă pe Dirimen pe o potecă de capre. El merge în urma lui Ioannis. Este cald. Prea cald pentru sfîrşitul de aprilie. Are inima chincită. Gust amar în el tot. A trecut atîta vreme de cînd Saladin, omul fară nici un Dumnezeu, în afara dorinței ei, este stăpînul Mărgăritei. Poteca intră pe o toloacă prăvălatecă, plină de măslini, smochini şi tufe de mirt înflorit. Pămîntul gras a fost adus de undeva şi aşternut în straturi fixate pe margini cu zidulețe de piatră, să nu fie spălat de ploi. Totul vădeşte mîna unui grădinar priceput. Ici, colo, sînt aşezate statui din marmoră, de o frumusețe şi gingăşie uluitoare.

Fauni şi ciute, un Dionysos, satyri şi centauri, o Meduză, totul risipit sub smochini şi migdali, sub măslini şi printre stîncile care răsar ici, colo, din pajiştile smălțate cu brînduşe şi viorele. Ibrahim, măgarul alb, se opreşte. Adulmecă iarba, începe s-o rupă cu lăcomie. Dirimen este ajutat să descalece. Are privirea halucinată, de om care zace în fierbințeli. Sprijinit de Ioannis se îndreaptă spre un portic din blocuri de marmoră, pe care se

cațără două tulpini de viță de vie abia înverzită. Prin fața porticului se plimbă măreț trei păuni albi.

— O adevărată grădină imperială! şopteşte baronul.

Mîrzea nu răspunde. Pe insulă nu este nici marmoră, nici pămînt gras. Saladin a adus pămîntul, marmora şi statuile fie din Grecia, fie de pe coastele Anatoliei. Spiritului jafului şi uciderii i-a adăugat spiritul arhitectului şi al gospodarului cu ochi de artist. De această față a lui Saladin se teme mai mult decît de cea mînjită cu sînge. Aproape se lasă fermecat de frumusețea locului. De cîntecul sutelor de păsări care se zburătăcesc prin ramurile pomilor. Toloaca urcă pe o padină înflorită, care se deschide în spatele porticului. În stînga şi dreapta porticului sînt două creste de stîncă sură, care se arcuiesc spre interior. La semnul lui, cîte cinci din trăgătorii cu muschetoanele se cațără pe stîncă în dreapta şi stînga. Păunii le întorc cozile cu nepăsare. Urmat de baron, cei doi cavaleri şi zece mînuitori de securi, trec pe sub portic. O alee pardosită cu lespezi de marmoră fumurie conduce pe lîngă o statuie uriaşă a Dianei, din marmoră albă de Pharos, la o gură de grotă acoperită cu două draperii de catifea sîngerie. Se află în interiorul arcului de stîncă, de fapt o grădină de vis cu bolți de trandafiri pe pergole de marmoră, cu tufe de iasmin şi mirt. Trandafirii sînt înverziți. Soarele cade darnic peste verdele crud al ierbii şi frunzelor. În fața semicercului de stîncă, în dreapta şi stînga intrării, este o galerie din cedru, acoperită cu şiță, sub care sînt atîrnate zeci de colivii cu păsări viu colorate papagali mari, verzi ori roşii, ori galbeni; ori în toate culorile; canari şi sticleți, păsări lui necunoscute, care lărmuie, ciripesc, şi fac o larmă plină de veselie.

— Pe legea mea, ar fi trebuit să mă gîndesc mai adînc la oferta lui Saladin! monnăie baronul, încîntat de tot ceea ce vede.

Se pare că, în sfîrşit, au fost auziți. Draperiile grele se dau la o parte şi de sub ele apare un negru uriaş, îmbrăcat în caftan roşu. Este tot numai zîmbet şi temeneli. O maimuțică jucăuşă, cu barbişon alb i se cațără pe umeri, i se ascunde după gît, sare jos şi de acolo iar îi sare în brațe. Negrul este gras şi are glasul subțire al eunucilor. Se pare că îi trebuie un timp îndelungat să înțeleagă rostul oamenilor sălbatici, înarmați cu securi. Strînge maimuțica la piept şi începe să strige ca o femeie speriată.

— Nu mai țipa, Ibrahim! spune Dirimen. Vrem să ştim cine este la palat?

Se pare că pe insulă numele de Ibrahim se dă gheparzilor, măgarilor şi eunucilor. Auzind țipetele şi glasurile, de sub draperie ies, ca dintr-un sac vrăjit, alți patru negri, la fel de graşi ca Ibrahim. Sînt îmbrăcați în caftane violet, fiecare poartă papuci de Istanbul din fir cu canaf roşu şi pe cap turbane albe. Sînt gătiți sărbătoreşte şi, desigur, aşteptau pe altcineva.

Înțeleg repede despre ce este vorba, pentru că se prosternează cu fețele la pămînt, vorbind toți deodată. Este o larmă asurzitoare. Papagalii strigă, unii spun Saladin, alții spun nume de femei, eunucii plîng şi cer îndurare şi maimuțica îşi arată doar un ochi de după gîtul asudat al baş-eunucului. Trece peste eunucii îngenuncheați şi, urmat de baron, intră pe sub draperii. Îl istoveşte lumina dulce, albăstrie, căzută din tavanul de piatră. În amfore mari de aur ard mirodenii şi santal. Se simte aroma subtilă a afrodisiacelor. Este o rotondă acoperită cu covoare, la mijloc cu un cerc de marmoră, un divan larg cu învelitoare de catifea albastră, plin de perne; pe pereții de stîncă sînt prinse ghiordezuri şi covoare de Buhara, nici o armă nicăieri şi doar lumina căzînd misterios prin ocheții săpați în stîncă, acoperiți cu sticlă groasă, albastră şi pură de Murano. Din rotondă se deschide un fagure cu cinci grote mici, pline şi ele cu covoare, divane şi vase pentru ars mirodenii. Mîrzea îşi spune că este haremul; iar în dreapta o altă grotă, închisă cu o uşă de cedru, grea, sculptată cu ghirlande de viță şi păuni, îi tremură mîna cînd apasă clanța din aur masiv. Este un buduar, o grotă cu zeci de firide, în care stau zeități orientale sculptate în fildeş şi abanos, ori elefanți, ori jaduri chinezeşti, măşti de abanos, de paie, totemuri şi vase de aur bătute cu diamante. Grota căptuşită cu covoare este dominată de un pat de cedru, larg, cu baldachin de catifea azurie. În vase ard mirodenii. Fumul lor subțire pluteşte sub bolta de piatră.

— O avere! spune baronul... Ce se va face cu ea? Iată locul hărăzit de Saladin, Mărgăritei. Un rai, într-o temniță de piatră, aruncată în mijlocul Egeei.

— După ce-l doborîm pe Saladin, adunăm totul şi împărțim tuturor robilor lui! spune. Este bine să nu vadă. Unii din ei vor înnebuni. Aurul are harul acesta.

— Simt de pe acum că sînt pe jumătate nebun, căpitane!

— Atunci să ne grăbim, baroane!

În adevăr, baronului Louis de Vic-Fezensac îi clănțăne dinții. Ies în lumina pură a soarelui. Afrodisiacele arse acolo l-au tulburat adînc. Urii față de Saladin i se adaugă spaima. Spaima de puterea lui nemăsurată. Spaima trezită de farmecul care izvorăşte din acest cuib al dragostei, vrednic de cel mai inspirat poet şi mare senior. Toți galerienii sînt parcă vrăjiți. Cîțiva trebuie să fie strigați, ca să se desprindă de lîngă coliviile sub care fluieră, ori vorbesc în şoaptă. De lîngă tufele de iasmin şi mirt cărora le sorb aromele ținîndu-şi ochii închişi. El însuşi face o parte din drum ca vrăjit Cei cinci eunuci au fost legați de mîini şi picioare la unul din stîlpii de cedru ai pridvorului cu păsări. Ioannis părăseşte poteca largă acoperită cu prundiş, care coboară prin livezi şi vii aşternute pe fîşiile unde s-a cărat pămînt şi apucă o altă potecă, aspră, de piatră, care coboară în valea unui

rîu înspumat. Aerul este rece. Rîul curge vesel, mai mult este un pîrîu, saltă peste pietre şi bolovani, face dolii cu apă verzuie şi se duce spre mare prin chei adînci şi strîmte, dincolo de care, peste vuietul apelor, răzbat bătăi de tobă, sunete ascuțite de fluiere şi glasurile unor cîntăreți, sau măcar aşa i se pare lui. Peste pîrîu este aruncat un pod suspendat. Ajunşi pe celălalt mal, urcă printre vii şi piersici înfloriți roz, spre vîrful dealului aceluia paşnic, peste care zboară albinele, spre vîrful lui cel mai înalt, de unde Ioannis spune că se vede portul caicelor, dulgheria, intrarea în radă, marea, satul învățaților, cel al marinarilor, piața şi tribuna împărătească...

...Lumina diafană a soarelui, căzut uşor dincolo de zenit, începe să dea viață umbrelor. La creastă este un pinten de stîncă ridicat deasupra unei coame zimțate de piatră. Galerienii se tîrăsc şerpeşte pînă sub coamă. Înainte de a-şi arunca privirea dincolo de stînca încinsă de soare, Mîrzea cercetează chipurile oamenilor acestora care, de ani de zile, tînjesc după libertate, pe un tărîm numit în batjocură al libertății. Ce s-a schimbat în ei de azi-dimineață? Unii se tolănesc pe spate, privind cerul. Au armele lîngă ei. Vede degete chircite care rîcîie pămîntul afînat. Briza le flutură bărbile şi pletele. Alții, săltați pe coate, privesc dincolo, cu ochii crunți ai răzbunării.

— Căpitane! şopteşte baronul... *Saladin* şi *Ayşe* au venit la întîlnire. Pe acolo nu mai este scăpare, pentru nimeni.

Se tîrăşte lîngă tînărul ars de soare, pe care-l simte alcătuit din fibra dură, oțelită, a războinicului adevărat. Prin crăpătura pe care i-o arată Louis, vede şirul scurt şi fulgerat al semnalelor date cu oglinda de pe o stîncă aidoma celei care veghează portul galerelor. Marea este goală şi albastră pînă în zarea pe care, vag, se conturează linia cenuşie a unor munți. Gabia lui *Saladin* pluteşte ciudat pe deasupra coastei şi tresare cînd, de undeva de sub stînca şi dealul cu livezi şi vii, se ridică spre el sunetul prelung al unei goarne.Nu poate cuprinde cu privirea decît feliile de adevăr pe care i le dezvăluie o crăpătură de stîncă sau alta. Se tîrîşte pînă la capătul pintenului de stîncă, spre locul de unde se aud strigăte, lovituri de bardă şi scrîşnetul fierăstraielor. Dirimen cu ochii arzînd de febră este lîngă el. Măgarul Ibrahim paşte ținut de Ioannis. Dealul cu livezi şi vii este de forma unei semilune, în deschizătura căreia se află golful adînc al caicelor, plaja şi „oraşul" de jos, dacă grupurile de case din bîrne unite cu poteci din lespezi unduind pe sub migdali şi bolți din viță se pot numi oraş. În dreapta semiluna sfîrşeşte în mare adăpostind golful dinspre vest. În stînga, sfîrşeşte în apele învolburate ale rîului care se varsă în golf. Cercetează totul cu o lăcomie secătuitoare. De la început vede baldachinul auriu care acoperă un caic aurit, vîslit uşor de la *Albertina*, pe care o recunoaşte, cu strîngere de inimă, spre pontonul aflat în dreapta vărsării rîului, ponton şi el acoperit cu un baldachin alb, şnuruit cu ştrafuri aurii, înconjurat de

bărbați în cunoscutele jiletci negre. În dreapta baldachinului alb sînt înşiraţi bărbați îmbrăcați în toate culorile. Stau pe o punte de lemn. Cîntă ceva, se văd şi aud trîmbițele, fluierele şi parcă, naiurile. Țărmul golfului este gol de acolo pînă aproape de ieşirea la mare, unde se află *Imbît*, corabia blestemată, furnicînd de mateloți şi dulgheri. De aici vin loviturile de ciocan şi scîrțîitul fierăstraielor. Caicul aurit, cu baldachin purpuriu este însoțit de patru bărci mari, roşii, pline cu femei în rochii albe. Totul se vede de la o sută, sau două de paşi, cu o limpezime dureroasă.

I se pare că zăreşte rochia albastră a Mărgăritei, cu un fald căzut peste bordul caicului aurit, după cum, tot pe caicul aurit i se pare că unul din vîslaşi este credinciosul său Ahmet. Intuieşte fulgerător că, în toată desfăşurarea întîmplărilor ce se vor urma din clipa asta, locul său în calea destinului nu poate fi decît în timpul scurt care desparte caicul aurit de tribuna unde-l aşteaptă Saladin. Ştie că nu are vreme pentru planuri ticluite îndelung şi că, la fel ca întotdeauna, în asemenea împrejurări, planul cel mai bun este cel pe care ți-l oferă însuşi hazardul. Se răsuceşte spre galerieni. Baronul este din nou lîngă el. Îi zîmbeşte rece, cu zîmbetul acela crud şi neiertător al soldatului care porneşte la luptă.

— Am înțeles totul, căpitane!... Să mergem!

Un semn. Galerienii, cu privirea în cerul egeean plin de mituri străvechi, îşi ridică armele. Şirul se alcătuieşte avînd între doi trăgători cu muschetonul, trei galerieni înarmați cu securi. Cineva din şir porunceşte cu glas jos:

— Pe Saladin să-l prindem viu!

Aude porunca pierzîndu-se spre coada şirului. Grăbeşte pasul. Coboară pe una din terasele cu vie aproape înfloritâ, spre albia zgomotoasă a rîului. Ioannis îi scoate într-o potecă bătătorită mărginită cu tufe de merişor şi iasomie. Totul se întîmplă fară nici o piedică, într-atît este Saladin de încrezător în puterea magică a numelui său, care păzeşte insula de nepoftiți. Poteca mărginită de merişor şi iasomie se sfîrşeşte cu trepte de piatră, care coboară pieptiş într-un drumeag de cotigi, urmînd firul pîrîului între malul acestuia şi pieptul de stîncă al cornului semilunii. Pe măsură ce se apropie de intrarea în golf, pîrîul curățat de bolovani curge pe o albie adîncă, pe malul căreia sînt diguri de piatră, bănci, sălcii şi statui. Ioannis ține chiar poteca de lespezi de pe mal. În dreapta se văd căsuțele din bîrne semănate între boschete de migdali şi bolți de viță. Totul ar fi de o linişte nefirească, dacă nu s-ar auzi muzica stranie de pe mal. Mîrzea îl apucă pe Ioannis de umăr.

— Rămîi aici, Makarezos Ioannis, împreună cu Ibrahim!... Dirimen. Mergi, ori rămîi?

— Merg pînă la capăt, stăpîne!

Mîrzea coboară treptele care duc la albia rîului. Între apă şi piciorul de piatră al digului sînt cîţiva paşi de prundiş. Se lipeşte de dig. Înaintează spre vărsare cu paşi prelinşi. Cu toate simţurile încordate. De la golf vine mirosul sărat al mării. Al mării care acum poate însemna libertatea sau, tot atît de bine, moartea. Muzica îngîna un imn galeş şi legănător. Se aud glasuri şoptite. Sînt doi care vorbesc în levantină undeva deasupra.

— Rodolfo este nebun după femeia aceea.

— L-am auzit pe împărat spunîndu-i aseară că ar trebui să-l spînzure de catarg.

— Pentru că a scăpat-o din mînă pe *Albertina*!!

— Aşa se pare!

— Rodolfo a ţinut sfat cu Iunus, cu Giulio şi Philippi.

— Au să se răscoale cu ceilalţi, de pe *Tenos*.

— Noi ce facem?

— Ne căutăm de lucru la pescuit. Vedem cine învinge.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă căutăm un prilej să ajungem pe uscat. M-am săturat!

— Oglinzile spun că s-a întors *Ayşe*.

— Uite-l pe Rodolfo poruncind, prin oglinzi, să fie adusă la cheu.

Îi face semn lui Louis să se urce pe dig. Cel dintîi galerian din şir îngenunche. Louis se urcă pe umerii lui. Omul se ridică uşor. Cînd Louis poate vedea dincolo de dig, omul rămîne nemişcat. Baronul se saltă pe dig. Cei doi sporovăiesc în continuare despre nebunia lui Rodolfo, care, se spune, a încercat să ajungă la femeia păzită pe *Albertina* de propriul ei echipaj, sau mai curînd de ceea ce mai rămăsese din acest echipaj după lupta cu *Imbît*. Cînd socoteşte că baronul este gata, se suie pe umerii aceluiaşi galerian care-l saltă la înălţimea digului. Dincolo de dig este un gard viu. Baronul s-a făcut nevăzut. Glasurile celor doi se aud de lîngă o tufă de liliac înflorit. Se sprijină de dig. Se saltă pe piatra călduţă. Ocoleşte tufa de liliac, tîrîndu-se uşor pe coate şi genunchi. Cei doi stau întinşi pe pîntec. Au muschetoanele lîngă ei. Desculţi, şalvari roşii, ilice negre, legătoare de cap roşii. Un fîşîit uşor. Louis de Vic-Fezensac vine tîrîş în lungul gardului viu. Îi face semn. Baronul îl vede. Cînd îşi strînge genunchii pentru salt, el însuşi ţîşneşte căzînd în spatele străjii care-i vine mai aproape. Baronul sare în acelaşi timp. Loviţi în tîmple, cei doi nu au vreme nici să simtă cînd leşină. Sînt traşi la dig şi trecuţi celor de jos, care-i leagă, înfiindîndu-le gurile cu propriile legători de cap. Urmat de baron se strecoară printre tufele de liliac bătut, numai liliac alb – Saladin iubeşte culorile candorii şi ajung nu departe de colţul stîng al pontonului tribună. Cel dintîi lucru pe care-l vede este caicul aurit, oprit la nici o sută de paşi de pontonul tribună, înconjurat de celelalte bărci roşii, vîslite de femei în

alb. Caicul se leagănă uşor pe creţurile apei. O vede pe Mărgărita stînd la pupa, în rochia ei albastră şi se lasă cotropit de bucuria năvalnică a adevărului care-i mai desparte: lupta cu Saladin. Îl vede pe fra'Franco la cîrmă, pe Ahmet la o vîslă, vede şoimul pe umărul Mărgăritei, o vede pe Ilinca şi încă trei mateloţi de pe *Albertina* care poartă după gît ceva strălucitor, parcă ar fi salbe de argint. La cîţiva paşi. În dreapta sînt piraţii, aşezaţi în rînduri. Oricît i-ar fi părut de ciudat, dacă nu i-ar fi ascultat pe cei doi, oamenii îşi poartă muschetoanele şi securile de abordaj, ca şi cînd n-ar fi vorba despre o ceremonie nupţială, ci de una războinică. Peste capetele lor, legate cu cîrpe roşii, se vede tribuna acoperită cu covoare, în mijlocul căreia sînt două tronuri suflate cu aur. Baldachinul este din lemn. Ciucurii grei de aur, scuturile şi armele prinse de picioarele lui, gărzile înarmate cu harpoane şi cängi, totul şi toate par ireale. Dacă n-ar fi mirosul de usturoi şi gudron, de mare şi liliac înflorit, dacă n-ar auzi albinele zumzăind în crengile migdalilor şi-ar spune că aiurează. Dintr-o dată se aude glasul Mărgăritei. Glasul acela al ei sec şi poruncitor, de principesă de stirpe voievodală, curgînd parcă pe suprafaţa golfului, izbindu-se de baldachinul sub care abia acum îl vede pe Saladin ridicat de pe tronul din stînga.

— Saladin, tîlhar fară ruşine, nici cuvîntul dat mie în zori, în faţa oamenilor mei, nu ţi l-ai ţinut!

— Care cuvînt, împărătească? răzbubuie glasul pe care l-a auzit înainte de clipa cînd a căzut răpus pe puntea lui *Imbît*.

— Acela de a mă aştepta umil şi supus, fară tîlharii care mi-au ucis soţul şi stăpînul meu. Iar dacă el nu este ucis, dacă mă aude şi înţelege spusele mele, pentru că ştiu, el mă va răzbuna şi pe tine te va arunca morţii, atunci, iată, îi spun:

„Iubitule şi stăpîne, rămîn aici să văd pieirea tîlharului sîngeros care-şi zice sieşi împăratul Cycladelor”

— Nebuno! strigă Saladin... Ţi-am respectat toate dorinţele! Ai la tine scrisoarea! Eşti înconjurată de oamenii tăi. Ţi-am lăsat-o pe *Albertina*. Femeile noastre te slujesc.

Simte sudoarea care-i scaldă tot trupul. Un tremur ciudat îl scutură din creştet pînă în tălpi. „Sînt vrăciţă!”, i-a spus Mărgărita la Tîrnovo. Îşi aminteşte noaptea de pe *Albertina*, cînd s-a legat peste mare cu spiritul nu ştiu cărui iniţiat. Simte mîna puternică a baronului Louis de Vic-Fezensac strîngîndu-i umărul. Baronul se face nevăzut între tufele de liliac. Ştie că se duce să aducă oamenii şi să-i orînduie pentru luptă. Se tîrăşte spre stînga, acolo unde chiar pe malul golfului se află un hăţiş des de tufe şi doi tamarişti zvelţi. Ajuns acolo poate vedea deopotrivă caicul Mărgăritei, digul pe care-l escaladează galerienii care-l văd, la rîndul lor, şi pe Saladin coborît

pe cea dintîi treaptă a tribunei, ieşit de sub baldachin îmbrăcat într-o mantie purpurie cu guler de cacom. Pe cap poartă legătoarea obişnuită. Nu-i vede bine obrazul din pricina legătoarei de pe ochi. Din cei de pe punte se desprind cîteva fețe bisericeşti, socotind după anteriele şi sutanele pe care le poartă. Vin lîngă Saladin. Unul uriaş, în anteriu negru de şiac, ridică în sus o cruce scînteietoare din aur:

— Ai jurat să-ți ții cuvîntul, să ne fii împărătească cu bunăvoință şi să-i dai împăratului nostru, clipele de desfătare şi împăcare cu sine pe care le merită ca un apărător al libertății ce este. Supune-te!

Omul vorbeşte ca din butie, nu fără măreție. Cei cu muschetoanele se înşiruie în spatele gardului viu. Stau cu degetele pe cocoaşe. Luptătorii cu securile sînt între tufele de liliac; pe după gingaşii migdali.

— Popă mincinos şi uzurpator! taie rece glasul Mărgăritei. Tu ce har ai? Iată, salvatorul meu mi-a auzit chemarea şi-mi răspunde!

Mărgărita, în picioare, întinde brațele spre locul unde el stă acum.

— De eşti aici, arată-te! cheamă ea.

Ameţit ca de fluxul tăios care-l învăluie, Mîrzea iese dintre cei doi tamarişti, are drept armă o secure de abordaj şi spune răspicat, fară să gîndească

— Sînt aici, principesă!

Este o clipă în care tăcerea înlemneşte echipajul lui *Imbît*. El însuşi tresare cînd pîrîie salva trasă de galerieni de la nici douăzeci de paşi. Aproape în aceeaşi clipă răsună glasul culevrinelor de pe galeră. El tîşneşte înainte spre Saladin, într-un ramăt de strigăte de moarte stăpînit de urletele cumplite ale galerienilor. Înainte ca echipajele şi oamenii lui Saladin să înțeleagă ce se întîmplă, cei cincizeci de galerieni bărboşi, în zdrențe, arătări de apocalips, cad asupra lor, luîndu-i în securi. Saladin îşi aruncă mantia imperială. Rămîne gol pînă la brîu, în şalvari roşii, încins cu brîu lat de piele, desculț, uriaş, cu bărbuța de drac aricită, cu legătoarea roşie petrecută peste obrazul drept, păros, dintr-o dată o fiară cumplită, gata să sfîşie. Sare sub baldachin. Smulge de pe unul din stîlpi o secure de luptă şi un harpon cu coada scurtă. De undeva din spatele pontonului răsar lîngă el patru piraţi uriaşi, înarmați cu cängi. În aceeaşi clipă îl vede alături pe baron, în dreapta cu o sabie de abordaj înroşită de sînge.

— Ți-l las pe Saladin, căpitane! strigă baronul şi este vesel de parcă i-ar făgădui raiul.

Vede cu coada ochiului cum galerienii închid baldachinul la mijloc. Este acolo o năvală atît de crîncenă, încît oamenii lui Saladin cad fulgerați înainte de a se putea apăra. Se trage în salve de cîte trei muschetoane şi plumbii izbesc în frunți. Şi în ochi. Bubuiturii de pe *Saladin* îi urmează o ploaie de mitralii care băşică apa de sub puntea muzicanților şi a celor în

straie colorate care o iau la fugă, urlînd. Popa uriaş scoate de sub mantie o sabie de abordaj. Se apropie cu paşi mari cîntînd în elină: „ Dumnezeule, acesta este păcătosul pe care ți-l jertfesc ție!” Se aude un foc de muschetă. Falsul popă cască gura. Plumbul tras de undeva din spate i-a găurit fruntea. În clipa cînd se frînge, Saladin sare de pe tribună într-un salt prelung, care-l aduce cu puțin dincolo de lungimea securii lui de luptă.

— Cîine! strigă piratul. Ai stricat totul!

În aceeaşi clipă se lasă fulgerător pe vine. Cei patru uriaşi, straja trupului său, îşi aruncă armele cumplite, cängile, ca pe sulițe. Face un salt pe stînga, după cum baronul îl face pe dreapta. Cängile trec vîjîind. Unele muşcă din piatră. Una se înfige adînc în pămînt, zbîmîind. Primeşte lovitura de harpon a lui Saladin pe latul securii. Smuceşte scurt. Furat de puterea cu care lovise, Saladin lasă harponul pe care i-l smulge, zvîrlindu-l peste cap. Baronul atacă la sabie cel dintîi vlăjgan din straja „Împăratului Cycladelor'. Aude un geamăt icnit. Omul îşi duce mîinile la pîntec. Se prăbuşeşte în genunchi. Saladin, cu torsul gol, numai muşchi, stă plecat spre el, cu securea de abordaj împinsă înainte, pe lat:

— Vei pieri pentru moartea care i-ai dat-o lui Hidayet Riza Ali. Pentru dezonoarea care ai vrut s-o faci principesei.

— De unde ştii că nu i-am făcut-o pînă acum, nefericitule?!

— Toată opera ta s-a născut moartă, Saladin!

— Minți! urlă piratul.

— Portul caicelor este închis de El Mer, părintele pe care l-ai trădat în clipa cînd te ținea ca pe fiul lui.

— Minți!

— Ți-o jur! Te aşteaptă acolo. Iată, însuşi fratele tău te trădează!

De sub ponton țîşneşte spre largul golfului, acolo unde pluteşte caicul aurit, o barcă roşie, vîslită de trei oameni, avîndu-l la cîrmă pe cel cunoscut drept Alfredo Curci. Îl recunoaşte după părul bălai înnodat în coadă. Cu un urlet sălbatec Saladin îl părăseşte. Goneşte în salturi lungi pe ponton.

Aproape că ajunge barca. Strigă:

— Rodolfo!

Cînd tînărul întoarce capul, securea lui Saladin zvîrlită cu puterea urii, îl loveşte cu tăişul în frunte. Omul cade fulgerat pe fundul bărcii. Înainte ca el să-l ajungă, Saladin face un salt lung, depăşeşte pontonul şi urcă la loc sub baldachin. Ar fi putut încerca să ajungă barca. Din nou smulge o secure de abordaj de pe un pilon al baldachinului, după ce ridică unul din tronuri şi îl aruncă în vălmăşagul însîngerat al luptătorilor. Îl vede pe baron secondat de doi galerieni ucigîndu-i pe cei trei uriaşi. Saladin însuşi vede totul. Urlă:

— Louisss!

— Sînt aici, Saladin!

Piratul primeşte lupta. Îi dă o lovitură atît de puternică încît, prinsă pe latul securii, îi zdruncină măruntaiele. Cunoaşte lupta cu securea mai bine decît o cunoaşte el. Doar salturile scurte şi iuți îl scapă de sub tăişul care-i fulgeră ameţitor prin faţa ochilor. Saladin este plin de sudoare. Luptînd, apărîndu-se, încercînd să-l prindă cu lovituri piezişe, îi caută privirea. Sudoarea îi taie brazde adînci în pudra de iris cu care-şi dăduse pe obraz, descoperindu-i ciupiturile de vărsat. Chiar şi aşa, Saladin i se pare un bărbat frumos, bîntuit de o nebunie care-l ridică deasupra celor mulți, hărăzindu-i un anume fel de măreţie posacă şi aspră. După uciderea neaşteptată a fratelui său, pare că şi-a redobîndit stăpînirea de sine. Face-o morişcă şi asta îl poate pierde pentru că, în slujba marelui han fiind, a învăţat morişca făcută cu sabia de noionii tribului Şürakul. Prinde clipa cînd securea lui Saladin este pe partea coborîtoare a moriştii şi loveşte scurt coada securii cu tăişul. Securea lui Saladin sare din mîna acestuia şi se înfige vîjîind în cea dintîi treaptă a tribunei acoperită cu catifea sîngerie. Tot atît de repede cum o scăpase, Saladin o smulge din scîndură. Îi vede muşchii spinării încordîndu-se, îi vede spatele gol şiroind de sudoare şi ştie că în clipa aceea îl poate ucide izbindu-l în ceafa. Are o clipă de îndoială. Clipă în care Saladin smulge securea şi face un salt sub baldachin. Stă acolo, parcă halucinat. Priveşte peste umăr şi vede desigur pieirea alor lui. Louis de Vic-Fezensac şi cei doi galerieni fac rînduială în colţul stîng al tribunei, unde sînt înghesuiți cîțiva piraţi, pe care cei trei se pare că-i cunosc, deoarece îi mustră cu măscări şi le spun că sînt cei mai scîrbavnici viermi pe care i-au văzut mările sudului vreodată. Lîngă Saladin se caţără cîțiva piraţi plini de răni şiroinde. Saladin se pleacă spre el. Strigă:

— Opreşte măcelul! Aceştia sînt soldaţii mei binecredincioşi. Opreşte măcelul! îţi spun. Iată, arunc arma mea, nebunule! O arunc la picioarele tale, diavole!

În adevăr. O arunca, dar nu la picioare. O zvîrle cu o dibăcie diabolică. Tăişul îi trece atît de aproape de umărul drept, încît simte răceala metalului şi a aerului despicat. Saladin izbucneşte în rîs. Un rîs cumplit, zguduitor. Ridică din umeri. Îşi culege pelerina imperială de pe jos. Cineva îl ajută să şi-o pună pe umăr. Piratul se aşază în tronul rămas sub baldachin.

— Iată-ţi mireasa! spune... E vrednică de tine, de vreme ce gîndul ei te-a călăuzit pînă aici!...

Stă la picioarele treptelor. Aude plescăitul vîslelor. Apoi simte o fluturare vijelioasă învîrtejindu-i-se pe deasupra capului. Întinde mîna sleită. Şoimul Sungur i se aşază pe braţ, acolo unde carnea este acoperită de mînecă. Scoate strigătul lui de luptă. Îşi desface aripile. Îl priveşte cu ochiul rece, de gheaţă, prin care, i se pare, trece umbra unui gînd. Nu se

întoarce nici măcar atunci cînd aude caicul izbind pontonul cu zgomotul acela înfundat şi sec. Louis de Vic-Fezensac şi-a mîntuit treaba crîncenă. Vine lîngă el împreună cu cei doi galerieni. În spatele baldachinului se mai aud cîteva răcnete cumplite. Cineva cerşeşte îndurare.

— Ucideți-l pe laş! spune Saladin de pe tron... Aha! Dirimen. Tu m-ai vîndut, Dirimen?

Tînărul cade în genunchi:

— Nu te-am vîndut, împărate! Te-am pedepsit după puterile mele!

— M-ai pedepsit?... Ciudat!... Unde-mi sînt înțelepții?

— Au fugit, împărate, spune unul din cei şase piraţi care-l înconjoară, sprijinindu-se în armele lor însîngerate: cängi, säbii şi securi de abordaj.

— Au fugit să se spele pe dinți cu praf de mărgean, Yusuf. Apoi îşi vor arăta învingătorilor dinții curați şi strălucitori. Louis, te simți răzbunat?

— Încă nu, Saladin... Iată însă că *Saladin* a ta face manevra să vină aproape şi pe dunetă stă El Mer.

— Îl văd, Louis! Prostia voastră a tuturor stă în aceea că n-ați înțeles nimic din opera mea. El Mer?! Ar fi îmbătrînit făcînd numai şi numai un singur lucru. Acelaşi atac neghiob al unor corăbii nenorocite. Nu are har, Louis! Cine eşti tu, diavole? Tu care i-ai scos din lanțuri pe aceşti nevăzători. Tu care m-ai înfruntat pe *Harem*? Tu care-mi pomeneşti numele lui Hidayet Riza Ali, un biet intrigant de duzină, care voia să răstoarne imperiul, fară să înțeleagă că singurul lui aliat aici eram eu?... Ştiu! Scrisoarea! Femeia! Rămîne o clipă pe gînduri. Se aud paşi pe ponton. Paşi, dintre care el recunoaşte paşii mărunți, deşi şi siguri ai Mărgăritei. Saladin priveşte spre căsuțele de bîrne. Spre migdalii înfloriți. Spre dulgheria de caice. Spre golf. Galerienii sînt de jur împrejurul tribunei cu baldachin.

— Păcat! spune foarte limpede Saladin. Învățații mei ar fi făcut să se uite începutul. Numele meu ar fi crescut o dată cu migdalii ceilalți... Yusuf. Muhamed. Mihailos. Piovene. Bassani. Theodoris.

— Stăpîne!

Totul este foarte real. Saladin înfăşurat în mantia de purpură tivită cu cacom, desculț, cu legătoarea roşie peste ochiul drept, galerienii care-l privesc parcă fascinați şi el simțind în tot trupul apropierea Mărgăritei.

— Un histrion! spune baronul Louis de Vic-Fezensac.

— Şi tu un prost! spune Saladin... Ai învins, femeie!

Înainte ca Mîrzea să se întoarcă, Saladin scoate un hanger pe care şi-l implîntă în beregată. Rămîne o clipă nemişcat. Țîşneşte din tronul aurit. Se prăbuşeşte la picioarele lui în spasmele morții. Cel numit Yusuf îl izbeşte cu cangea în ceafa. Apoi, cu aceeaşi mişcare scurtă, de oameni care n-au făcut altceva decît să lupte şi să ucidă, cei şase se masacrează între ei. De jur împrejurul tribunei lui Saladin se face o linişte înfiorătoare. Dinspre golf se

aude o salvă de muschetoane, iar dinspre parcul cu căsuțe din bîrne, statui, migdali înfloriți şi bolți din viță de vie, un cîntec de slavă, tărăgănat, acompaniat de țitere, fluiere şi naiuri. Galerienii alcătuiesc un coridor viu prin care trece un şir de bărbați solemni, îmbrăcați în haine venetiene, în hematidane, rase călugăreşti, scurte din piele de capră, unii cu pelerine, alții cu burnuzuri. Fără o vorbă, patru din aceştia urcă la tribuna pe care zac cele şapte trupuri pline de răni înfricoşătoare. Îl ridică pe Saladin. Fac o targă din harpoane şi cängi. Îl aştern pe targă, învăluindu-l cu mantia însîngerată.

— A murit Saladin cel înțelept, împăratul Cycladelor! strigă un bărbat din cei patru. Şirul de bărbați reia în cor.

— A murit Saladin cel înțelept, împăratul Cycladelor!

Galerienii tac. Fac loc celor patru care-l duc pe Saladin. Baronul ridică din umeri. Abia după ce şirul de bărbați se îndepărtează de tribună, el se întoarce şi o vede pe Mărgărita strălucind în toată frumusețea ei de femeie care şi-a găsit dragostea.

În loc de epilog

Dimineața de sfîrşit de aprilie este radioasă şi însorită. Caravela *Albertina* trasă de patru bărci, vîslite puternic, se îndreaptă spre ieşirea din portul caicelor. Dulgherii lucrează de zor pe puntea lui *Imbît*. Galera Saladin şi caicul *Ayşe* sînt ancorate în mijlocul golfului. Se văd bărbați şi femei lucrînd pe dealul cu vii şi livezi de migdali. Un măgar alb, încărcat cu două coşuri de nuiele trece singur prin pajiştile înflorite din fața caselor de bîrne. Pescăruşii îşi frîng zborul deasupra catargelor. Cad pe-o aripă pînă la luciu. Se ridică pieptiş în albastrul pur al cerului egeean. Fra'Franco stă la timonă îmbrăcat în costumul venețian de zile mari. Baronul Louis de Vic-Fezensac şi cei doi cavaleri Pierre şi Jean de Mirande, tunşi după moda curții franceze, cu barbişoane şi mustăți de muşchetar, îmbrăcați în cele mai frumoase costume cavalereşti găsite în garderoba piraților o înconjoară pe Ilinca Voinea Bîrlădeanu plini de curtoazie. În arboradă sînt cățărați cei douăzeci şi unu de galerieni care vor să ajungă la Istanbul. Rezemați de copastie, gravi şi solemni sînt învățații răpiți de Saladin. Numai şapte din cei douăzeci şi şapte. Douăzeci au rămas pe insulă. După cum au rămas pe insulă El Mer şi toți ceilalți galerieni scăpați cu viață din luptă. Dulgherii şi pescarii. Păstorii şi mai ales femeile.

Stă pe dunetă lîngă Mărgărita, care-i ține dreapta în amîndouă mîinile. Se simte briza. Se aud foşnetele valurilor dincolo de promontoriul care apără ieşirea din port. Cerul şi soarele, marea şi munții stîncoşi ai insulei, albastrul şi tonurile dulci de gri, verdele crud al frunzeturilor, dunga aurie a plajei, albul imaculat al pescăruşilor, totul poartă în sine gustul fericirii.

— Îți pare rău că n-ai rămas? întreabă Mărgărita şoptit, căutîndu-i privirea.

— Dacă n-aş duce cu mine Țara, da!

— Ai pierdut ceva?

— Singurătatea.

— Ai găsit ceva? Taci! Să tăcem!

I se strînge alături. Este Mărgărita, aceeaşi Mărgărită dîrză şi cu aer împărătesc; îşi ține la fel de semeț fruntea nobilă, are aceleaşi gesturi stăpînitoare şi grațioase şi totuşi este atît de mult alta, încît se înspăimîntă de fericire. După ce au fost îngropați morții, netezindu-se pietrişul astfel încît uitarea să găsească locul potrivit pe măsura ei, s-a ținut sfatul de obşte. Trecuseră doar cîteva ceasuri de la moartea lui Saladin. Se ridicase o briză amețitoare, prevestind înfloritul viilor. A vorbit El Mer:

„A fost un pirat sîngeros care-a robit şi ucis ca să jefuie. Viața l-a adus pe el însuşi în robia ginerelui său, pedepsind piratul, părintele, omul şi crezămintele lui. Cu trupul ferecat de banca vîslaşilor, ca să fie liber a trebuit să-şi cucerească spiritul. După ce şi l-a cucerit, a trebuit să-l lase hoinar printre întrebări. Saladin a visat o împărăție: a libertății, este adevărat. A visat-o şi, a crezut el, a înfăptuit-o. Greşeala lui de moarte a fost că şi-a clădit visul pe silnicie. Astfel cei doi termeni activi ai visului său: Libertatea şi Silnicia neputînd vieții împreună. Pe insula numită a Libertății, nici măcar, «Împăratul» ei nu a fost niciodată liber”. El Mer a spus că poate libertatea fiecăruia şi a tuturor ar putea sta în lucrurile cele mai simple: lucratul viilor şi livezilor, pescuitul, păstoritul şi, de ce nu, cărăuşia pe mare. Pentru că, marea le este multora în sînge, de nelecuit.

A venit seara în culori dumnezeeşti şi atunci, cînd s-au aprins focurile, s-a întîmplat un fapt răscolitor. El Mer s-a ridicat după ce au vorbit albinarii şi dulgherii, cei cîțiva învățați care şi-au obosit limbile pentru urechile neştiutorilor, mateloții şi păstorii. S-a ridicat preaslăvindu-l pe Saladin. Pentru curajul lui nebunesc de a gîndi la o insulă a celor din afara legii. Pentru faptul că a lăsat pe această insulă aceste vii şi livezi, este adevărat, făcute sub bici; dar care, înainte de venirea lui, erau loc sterp şi stîncă.

După această vorbire a lui El Mer cei cîțiva oameni ai bisericii au fost rugați să-i țină o slujbă de pomenire. N-au vrut în afara unui pastor protestant, prins pe o caravelă care mergea la Alexandria. Au hotărît să

rămînă aici ca recunoştinţa faţă de întemeietorul aşezării. Cea mai mare recunoştinţă ce i s-ar putea arăta ar fi uitarea, a spus baronul şi foarte mulţi l-au încuviinţat, dar nu toţi. Apoi, în deplină libertate s-au împărţit pe obştii. Fiecare obşte şi-a ales starostele. S-au aprins trei ruguri uriaşe. Obştiile şi-au rînduit în lumina flăcărilor bărbaţii fară femei. Au fost chemate, cu toată cinstea, femeile din haremul lui Saladin, ca şi toate femeile fără bărbaţi, văduvele rămase după luptă, ca şi cele căsătorite silnic, prin bani. Au fost rugate să-şi aleagă bărbaţii. El Mer a făcut strigările acestora. Le-a spus vîrsta, neamul, cum s-au purtat în anii de robie. Alegerea s-a făcut strigîndu-se de trei ori. A urmat ceremonia cununatului. Apoi a fost ospăţul de nuntă şi de despărţire. Mărgărita şi Ilinca au dormit pe *Albertina*, vegheate de fra'Franco şi de cei din echipaj scăpaţi teferi. Mîrzea a rămas pe insulă, la focul bucuriei obşteşti. Erau să-l uite, dacă n-ar fi fost El Mer şi baronul, aşa că l-au sărbătorit ca pe un izbăvitor. Nu era nici un fel de izbăvitor. Era un căpitan domnesc în slujbă de taină, aşa că i-a spus lui El Mer că va găsi în Hidayet Riza Han din Iskenderun un prieten, dacă îi va povesti cum a fost ucis fiul său în lupta cu Saladin şi îl va încredinţa că „Scrisoarea” va ajunge la beyul Mickaly al Valachiei. El Mer l-a privit cu ochi înţelepţi, răspunznd că, oricît ar vrea ei să trăiască liberi pe insula cucerită de la Saladin, nu se va putea din pricina imperiului otoman, în ale cărui ape sînt; a rivalităţilor cu Veneţia şi Genova. Despre Hidayet Riza Han a auzit, ştie că este cu Ibrahim şi mai bine să ai prieten un fost mare vizir, oricînd putînd redeveni mare vizir, decît pe nimeni. De altfel ei nu vor dezvălui lumii că a murit Saladin, ţinînd departe pe insulă, sub ameninţarea numelui temut, pe orice străin. Îl roagă să ceară jurămînt celor două femei; de galerieni şi de echipajul de pe *Albertina* fiind sigur. El Mer se considera deci, într-un fel, stăpînul insulei şi moştenitorul ginerelui său, ceea ce era oarecum firesc. Noua stare de lucruri de pe Ayios Evstratios – vechea Halonnesus – a intrat în cursul vieţii obişnuite. Care din cei ce petrec fară griji acum gîndesc să apuce nu se ştie ce dregătorie viitoare, ori căpitănia corăbiilor, ori negoţul cu ceară, ori să fie pivnicerul obştii, ori vistiernicul ei, nu se ştie. Că vor fi cîţiva puşi pe căpătuială pe seama celorlalţi este sigur. În zori s-au dus pe *Albertina* butoaie cu apă, carnea de oaie, brînza şi peştele uscat. Rămasul bun a fost scurt şi grăbit. Unii vroiau să rupă cu amintirile de pe insulă cît mai degrabă, alţii voiau să-şi făurească de asemenea cît mai degrabă noile lor amintiri. Iată, sînt dezlegate parîmele de la bărci. Vîslaşii strigă „Drum bun! şi vînt de pupa!”. Pe mare este o hulă uşoară, ici, colo tivită cu spumă albă.

— Gabierul mic!

— Trinca!

— Gabierul mare!

Poruncile lui fra'Franco sînt limpezi. Pocnetul vîntului în vele. Duduitul tălpilor goale pe punte. *Albertina* este străbătută de un fior prelung pe care el însuşi îl simte în tot trupul. Bărcile se scurg în cele două borduri. Se aude apa despicată de etravă. Apoi tot ceea ce-l înconjoară îşi pierde consistența şi singurul adevăr al clipei aceleia dumnezeeşti este Mărgărita – femeia, care se pleacă lîngă el şi-i spune:

— Niciodată un bărbat nu şi-a cucerit femeia cu atîta îndrăzneală ca tine, căpitane!

— Şi cu atîta dragoste, principesă!

Fără să-i pese de cei din jur, căpitanul Mîrzea al tighecenilor îngenunche şi sărută prelung mîna zeiască a Mărgăritei, în vreme ce Marea Egee şi cerul vechilor mituri elene duc spre eternitate culorile pure ale apelor şi ale văzduhurilor. Ca şi mereu necunoscutul care se ridică dincolo de prova *Albertinei*, țesînd depărtările în pîcla străvezie niciodată pătrunsă de privirile muritorilor, cu toate că, undeva, spre apus, la poalele munților Pamassos, se află oracolul de la Delphi; iar dincolo de Dunăre, Țara se dezmiardă sub zefiri şi măria sa Mihai Vodă îşi aşteaptă tainicii.

Sărută mîna albă, cu degete prelungi şi ştie că o parte din adevărul lui, al viitorului şi eternității lui, se numeşte din clipa asta: Mărgărita!

* Sfîrsit *

Cuprins

Cartea întîi - Tîrgul de robi 3
Turnul lui Balduin de Flandra..... 3
Tîrgul de robi 29

Cartea a doua - Insula Corsarului..... 96
Yerebatan sau palatul subteran cu 336 de coloane..... 96
Insula corsarului 155

În loc de epilog 245

Din acelasi ciclu:

* **Vitejii** - 1968
** **Călăreţul roşu** - 1976
*** **Corsarul** - 1984

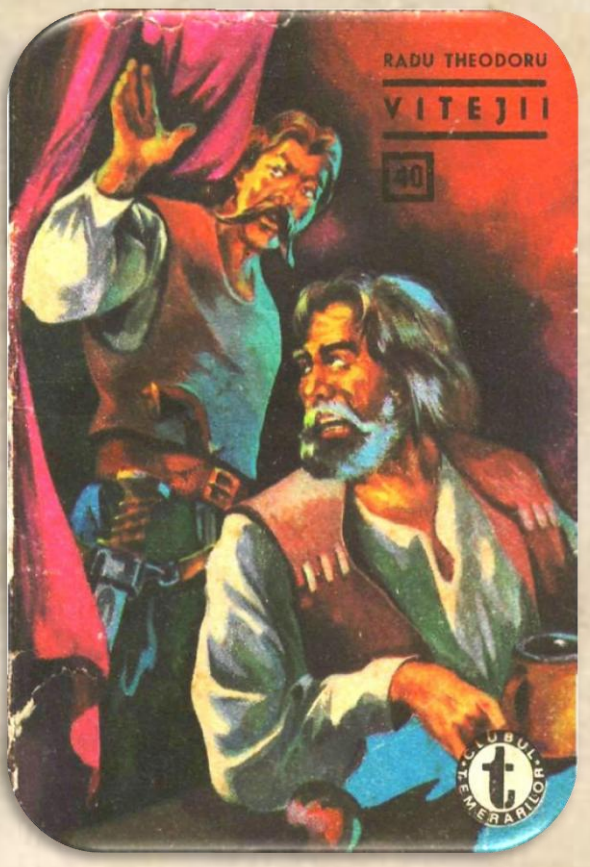
RADU THEODORU
VITEJII
40
CLUBUL TEMERARILOR

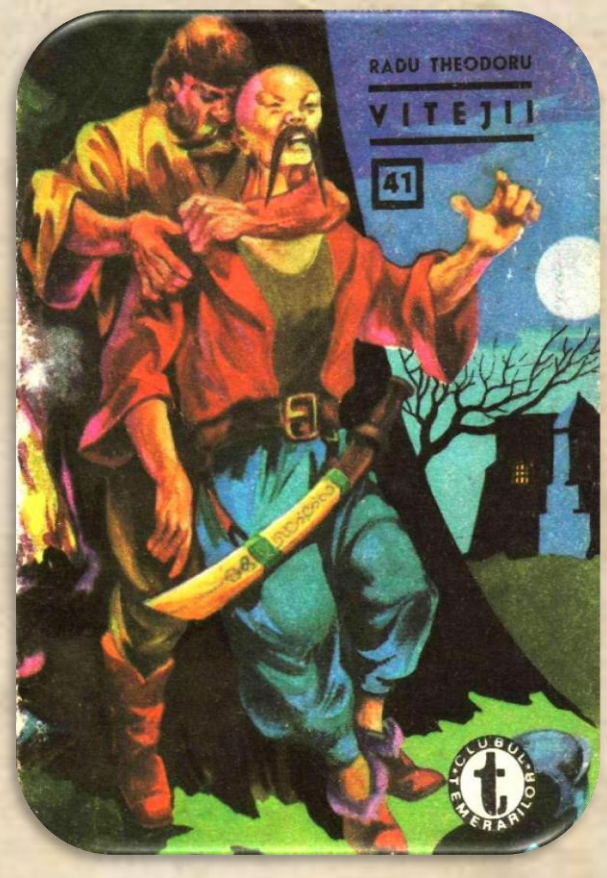
RADU THEODORU
VITEJII
41
CLUBUL TEMERARILOR

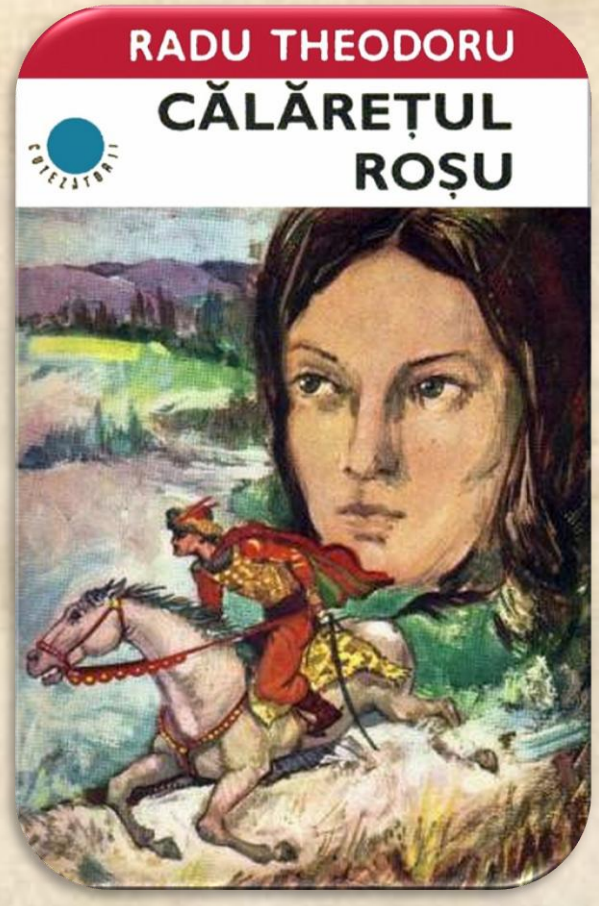
RADU THEODORU
CĂLĂREȚUL ROȘU
CUTEZĂTORII

RADU THEODORU
CORSARUL
CUTEZĂTORII